

Редакційна колегія:
 КІРЄЄВ О.І. (голова),
 БУРЯК С.В., БАЖАЛ Ю.М., ГАЙДАР Є.Т.,
 ГАЛЬ В.М., ГАЛЬЧИНСЬКИЙ А.С., ГЕЄЦЬ В.М.,
 ГРЕБЕНІК Н.І., ГРУШКО В.І., ДОМБРОВСЬКИ Марек,
 ІЛАРІОНОВ А.М., КРАВЕЦЬ В.М.,
 КРОТЮК В.Л., КРЮЧКОВА І.В.,
 ЛАНДІНА Т.В., МАТВІЄНКО В.П.,
 МЕЛЬНИЧУК М.О., МІЩЕНКО В.І.,
 МОРОЗ А.М., ОСАДЕЦЬ С.С.,
 ПАЛАМАРЧУК А.Б., ПАСІЧНИК В.В.,
 ПАТРИКАЦ Л.М., ПЕТРИК О.І.,
 ПОДОЛЄВ І.В., РАЄВСЬКИЙ К.Є.,
 РИЧАКІВСЬКА В.І., САВЛУК М.І., САВЧЕНКО А.С.,
 СЕНИЦЬ П.М., СМОВЖЕНКО Т.С.,
 ФЕДОСОВ В.М., ХОФФМАНН Лутц,
 ШЕВЦОВА О.Й., ШЛАПАК О.В.,
 ШУМИЛО І.А., ЮЩЕНКО В.А.,
 ЯРЕМЕНКО С.О., ЯЦЕНЮК А.П.

Номер підготовлено редакцією
 періодичних видань НБУ

Головний редактор
ПАТРИКАЦ Л.М.

Заступник головного редактора
КРОХМАЛЮК Д.І.

Відділ з випуску журналу "Вісник НБУ"
 Начальник відділу **ПАПУША А.В.**

Заступник начальника відділу **РУДКО І.М.**

Редактор з питань бухгалтерського обліку, розрахунків
 та інформаційно-програмного забезпечення
КОМПАНІЄЦЬ С.О.

Редактор з питань валютного регулювання
 та міжнародних банківських зв'язків **БАКУН О.В.**

Відповідальний секретар **ЛІПІНСЬКА С.М.**

Головний художник **КОЗИЦЬКА С.Г.**

Літературний редактор **КУХАРЧУК М.В.**

Дизайнери **ПЛАТОНОВА Н.Г., ХАРУК О.В.**

Коректор **СІЛЬВЕРСТОВА А.І.**

Оператор **ЛИТВИНОВА Н.В.**

Реклама і розповсюдження:

ГРЕБІШКОВ В.І., ГРИЦЕНКО М.Р.

Фото **НЕГРЕБЕЦЬКОГО В.С., МІЛЕВСЬКОГО Л.А.**

Черговий редактор

БАКУН О.В.

Адреса редакції:

просп. Науки, 7, Київ-28, 03028, Україна
 тел./факс: (044) 524-96-25
 тел.: (044) 267-39-44, 267-38-06, 525-38-25
 E-mail: litvinova@bank.gov.ua

Журнал зареєстровано Держкомвидавом України
 09.06.1994 р., свідоцтво КВ № 691

Засновник і видавець:

Національний банк України.

Адреса: вул. Інститутська, 9, Київ-8, 01008, Україна

Журнал рекомендовано до друку
 Вченою радою Київського національного
 економічного університету

Публікації в журналі Вищою атестаційною комісією
 України визнано фаховими

Видається у комплекті з додатком "Законодавчі
 і нормативні акти з банківської діяльності"

Передплатний індекс 74132

Дизайн

Редакція періодичних видань НБУ

**Надруковано з готового оригінал-макета
 відділом видавничого обслуговування
 Господарсько-експлуатаційного управління НБУ**

Адреса друкарні:

просп. Науки, 9, Київ-28, 03028, Україна
 Формат 60 × 90 / 8. Друк. офсетний.
 Фіз. друк. арк. 9.0
 Умовн. друк. арк. 9.0.
 Тираж 2000 прим.

При передруку матеріалів, опублікованих у журналі,
 посилання на "Вісник Національного банку України"
 обов'язкове. Редакція може публікувати матеріали
 в порядку обговорення, не поділяючи думку автора.

Відповідальність за точність викладених фактів
 несе автор, а за зміст рекламних матеріалів —
 рекламодавець.

© Вісник Національного банку України, 2005

Вісник Національного банку України

9/2005

*Щомісячний науково-практичний журнал
 Національного банку України*

Видається з березня 1995 року

№ 9 (115) ♦ Вересень 2005

Здано до друку 22.08.2005 р.

ЗМІСТ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ БАНК

В.Ющенко 3 Наша грошова реформа — одна з
 кращих повоєнних реформ у
 Європі

В.Стельмах 4 Реформа, гідна наслідування

МАКРОЕКОНОМІКА

А.Соколовська 7 Податкові пільги в Україні: міфи та
 реальність

Ц.Огонь 12 Пріоритети фінансової стабільності
 держави

29 Основні макроекономічні показники
 розвитку України у липні 2000—2005
 років

СВІТОВА ЕКОНОМІКА

О.Шаров 16 Проблеми розвитку валютної системи
 Південно-Африканської Республіки

Р.Кульчицька 40 Особливості сучасної банківської
 системи Швейцарії

БАНКИ УКРАЇНИ

25 Він по краплині роздав себе людям
 (пам'яті Леоніда Мілевського)

І.Волошин 26 Перехідна динаміка розривів ліквід-
 ності банку

46 Структура активів банків України
 за станом на 01.07.2005 р.

52 Структура зобов'язань банків України
 за станом на 01.07.2005 р.

56 Структура власного капіталу банків
 України за станом на 01.07.2005 р.

62 Фінансові результати діяльності бан-
 ків України за станом на 01.07.2005 р.

68 Основні показники діяльності банків
 України на 1 серпня 2005 року

- 70 Зміни і доповнення до Державного реєстру банків, внесені за період із 1 липня по 1 серпня 2005 р., а також зміни і доповнення до переліку операцій, на здійснення яких банки отримали банківську ліцензію та письмовий дозвіл Національного банку України на здійснення операцій, внесені за період із 1 липня по 1 серпня 2005 р.

НУМІЗМАТИКА І БОНІСТИКА

- 28 Про введення в обіг пам'ятних монет "Сорочинський ярмарок"

ФІНАНСОВИЙ РИНОК

- В.Галасюк, М.Сорока, В.Галасюк 30 Модель прийняття рішення про кредитування на базі концепції CCF
- 69 Основні монетарні параметри грошово-кредитного ринку України у липні 2005 року

ВАЛЮТНИЙ РИНОК

- 35 Офіційний курс гривні щодо іноземних валют, який встановлюється Національним банком України один раз на місяць (за липень 2005 року)
- 36 Офіційний курс гривні щодо іноземних валют, який встановлюється Національним банком України щоденно (за липень 2005 року)
- 39 Загальний зовнішній довгостроковий борг України за кредитами в іноземній валюті (за станом на 30.06.2005 р.)

БЕЗГОТІВКОВІ РОЗРАХУНКИ

- А.Папуша 38 Мільйонна картка НСМЕП

НОВІ КНИГИ

- Ю.Килимник 45 Дослідження економічної нобелелогії

ФОНДОВИЙ РИНОК

- 71 Ринок державних цінних паперів України у липні 2005 року

АНОТАЦІЇ

- 72

До IX річниці проведення грошової реформи в Україні

**Віктор
Ющенко**

Президент України

Наша грошова реформа — одна з кращих повоєнних реформ у Європі

Дев'ять років минуло вже відтоді, як українці почали жити із гривнею. Дуже добре пам'ятають той період. Більш як дві третини розмов в органах влади точилися тоді навколо Національного банку.

Я гордий тим, що то були роки підйому Національного банку. Пригадую, напередодні було сформовано державну комісію, яка мала проводити грошову реформу. Я пам'ятаю, як професор Анатолій Гальчинський, голова парламентської комісії Віктор Сулов, вчені, ціла низка політиків об'єдналися для того, щоб, начебто, провести реформу так, аби на ній заробити і потім виплатити людям прострочену заробітну плату. Це була маячня. Адже в нас тоді, пригадую, товарних запасів готової продукції, яка зберігалася на складах, було в 15 разів менше, ніж обсягів грошової маси в готівці. Не дай Боже, якби люди не повірили реформі і пішли б із грошима в магазини... Це була б справжня гіперінфляція!

Я вдячний долі, що ситуація повернулася таким чином, що Національний банк опинився в центрі цієї події. І — вистояв у складних боях. Наша грошова реформа мала неконфіскаційний характер. Нам вдалося захистити пересічного громадянина — і це головне.

Пишаюся, що грошова реформа, яка відбулася в Україні, — хороший приклад для всього світу. Сьогодні вона записана в канони, є однією з кращих повоєнних грошових реформ у Європі. І я горджуся, що разом зі своїми колегами, справжніми професіоналами, мав безпосереднє відношення до цієї роботи. □

Уривок з інтерв'ю Людмилі Патрікац,

“Вісник НБУ”.

Із перших вуст

Витяги зі статей і коментарів В.А.Ющенка, опублікованих у “Віснику Національного банку України”.

Здійснилась і вже стала набутком української історії одна з найважливіших для нашої молодої держави подій. На п'ятому році незалежності Україна отримала чи не найсуттєвіший атрибут державності — постійну, стабільну, повноцінну грошову одиницю — гривню.

Економічний зміст грошової реформи полягає не тільки в заміні однієї грошової одиниці на іншу і зміні масштабу цін, а в тому, щоб пов'язати цей процес із економічними реформами, створити належні умови для забезпечення стабільності нової національної валюти. Всі складові тут настільки переплелися, що просто мусять розвиватися синхронно, аби врешті-решт ми досягли бажаного результату від впровадження нової грошової одиниці.

Грошову реформу я назвав би другим кроком, рівнозначним за вагомістю й важливістю прийняттю Конституції в країні.

Національні гроші — це національна мірка. Так можна сформулювати мету реформи, яка відбулася в нашій країні. Гроші — це той стандарт, крізь який пропускається ціна праці. І ціна цього стандарту має бути високою. Нині ми змінюємо один національний стандарт на інший. А вже потім, на ґрунті нового стандарту розвиватимемо економіку, поповнюватимемо бюджет країни.

Вірю, що так воно й буде. Щодо на повну силу запрацює наша відроджена гривня. Бо дуже цього хоче і Україна, і її прихильники в світі.

“Сильні національні гроші зроблять сильною незалежну Україну”
“Вісник НБУ”, №5, 1996 р.

...Грошова реформа відбулася. Втім, сам факт її здійснення означає, що зроблено лише перший крок, що ми лише на порозі тих перетворень, на які повинна вивести Україну нова національна грошова одиниця.

Грошова реформа — рішучий крок до піднесення економіки держави, надання їй ринкового соціально орієнтованого спрямування.

“Україна приречена на успіх. Наше завдання — їй допомогти”.
“Вісник НБУ”, №1, 1997 р.

...Відкритий і безконфіскаційний характер (реформи) забезпечив зростання довіри не тільки до національної грошової одиниці, а й до усієї системи органів державної влади України.

...Сьогодні можна ще раз упевнено заявити, що грошова реформа:

- 1) забезпечила впровадження одного з найважливіших атрибутів державності — національної грошової одиниці;
- 2) сприяла неухильному зниженню інфляції;
- 3) дала змогу усунути значні коливання обмінного курсу;
- 4) стимулювала зростання надходжень іноземної валюти в державу (у тому числі й повернення українських капіталів, що зберігаються за кордоном);
- 5) сприяла створенню кращих умов для залучення іноземних інвестицій.

Грошова реформа справедливо вважається одним із найзначніших політичних успіхів діючих органів влади за всі роки незалежності.

“Результати реформи мовою цифр”.
“Вісник НБУ”, №9, 1997 р.

Напередодні третьої річниці проведення грошової реформи, у липні — серпні поточного року, стабільність гривні зокрема та макроекономічна стабільність країни в цілому знову пройшли через суворі випробування. Гривня вистояла. Ринок не отримав негативних сигналів щодо зламу на гірше. Макроекономічна стабільність — утримана. Збережена конче необхідна передумова відновлення реального економічного зростання.

Кредит довіри, отриманий банківською системою від народу України, підкріплений послідовною політикою Національного банку на створення сучасного ринку національних грошей, виявився достатнім для подолання валютно-фінансових криз.

“Нові випробування напередодні третьої річниці”.
“Вісник НБУ”, №9, 1999 р.

До IX річниці проведення грошової реформи в Україні/

Реформа, гідна наслідування

**Володимир
Стельмах**

Голова Національного банку
України

Грошова реформа, проведена в Україні у вересні 1996 року, по праву вважається однією з кращих у новітній історії Європи. У процесі її здійснення було застосовано новий підхід, ключовою ознакою якого стали рівність і рівноправність усіх фізичних і юридичних осіб. Навіть державі не надавалося ніяких преференцій. Позитивний соціально-політичний резонанс, який викликала реформа, сприяв зміцненню довіри до банківської системи, до органів державної влади в країні загалом.

“Пророцтва” скептиків за провадження гривні про те, що вона знеціниться відразу після реформи, не справдилися. І не могли справдитися. Адже українська грошова реформа 1996 року була ретельно підготовлена й здійснена на високому професійному рівні. Нею передбачався не лише обмін купонокарбованців на гривні, а й ціла низка заходів, спрямованих на забезпечення довготривалої стабільності національної валюти. Обраний Національним банком підхід до проведення реформи дав позитивний результат. Нині український досвід проведення грошової реформи вивчають і беруть до уваги в інших державах, зокрема в Росії, що є об’єктивним підтвердженням її успішності й історичної значимості.

У незабутні вересневі дні 1996 року українські громадяни з невідомим інтересом уперше знайомилися з новим законним платіжним засобом країни. Сприйняли його в цілому доброзичливо, з повагою і надією. І це закономірно. Адже за довгу історію нашої країни це була, по суті, перша грошова реформа, проведена цивілізовано, на неконфіскаційній основі. В процесі її здійснення держава продемонструвала дотримання своїх обіцянок щодо задекларованих у Конституції прав людини та заклала основи довіри громадян до національної валюти. Основними аргументами на користь цього вибору були також необхідність забезпечення стабільності на грошовому, споживчому і валютному ринках, запобігання спекулятивних операцій у процесі обміну карбованців на гривні, психологічної й соціальної напруги у суспільстві.

При обговоренні підходів до проведення грошової реформи домінували дві позиції — одні пропонували проводити її після стабілізації соціально-економічного становища, інші вважали, що грошова реформа сама стимулюватиме подальшу соціально-економічну стабілізацію.

Важливу роль в осмисленні завдань і наслідків грошової реформи в Україні відіграла міжнародна науково-практична конференція “Грошові реформи в зарубіжних країнах: досвід та уроки для України”, проведена в Києві у травні 1996 року. В її роботі взяли участь провідні вітчизняні економісти, фінансисти, науковці, керівники центральних банків Аргентини, Молдови, Литви, Естонії, вчені з Канади, Німеччини, Польщі, США, Франції. Основний висновок конференції полягав у тому, що грошова реформа має стати не суто монетарним актом, а важливим фактором прискорення ринкової трансформації економіки.

Остаточне рішення щодо проведення в Україні грошової реформи у 1996 році було зрештою прийняте під впливом низки аргументів.

По-перше, у 1995 році та першій половині 1996 року посилюлися стабілізаційні процеси в економіці, зокрема було забезпечено значне зниження темпів інфляції, суттєве призупинення спаду виробництва, стабілізацію курсу українського карбованця щодо іноземних валют, завдяки чому виникли не-

обхідні передумови для запровадження гривні.

По-друге, тимчасовий статус українського карбованця не міг стати основою для зміцнення довіри громадян і суб’єктів господарювання до національної валюти і грошової системи країни в цілому, мало того — він гальмував подальше ринкове реформування економіки.

По-третє, необхідно було використати активну роль грошей у забезпеченні подальшого економічного розвитку, створивши нову грошову систему на основі повноцінної національної валюти — гривні, за допомогою якої можна було б розірвати пута бартерного засилля та нееквівалентного обміну.

Нагадаю, що грошова реформа в Україні була проведена лише через чотири роки після виходу з рубльової зони і введення в обіг тимчасового купонокарбованця. Для порівняння зазначу, що, наприклад, у Литві постійна грошова одиниця — літ — була введена в обіг у червні 1993 року, тобто через 9 місяців після початку функціонування місцевих тимчасових талонів; в Естонії і Латвії національні валюти також запроваджено недовзі після відновлення цими країнами державної незалежності. Можливо, тому в цих країнах економічні реформи проходили набагато швидше, ніж в Україні?

Варто згадати, що і в післявоєнній Німеччині грошова реформа передувала господарській. Тодішній міністр господарства Людвіг Ерхард вважав, що без грошової реформи неможливо відродити розбалансовану війною фінансову систему, подолати гіперінфляцію.

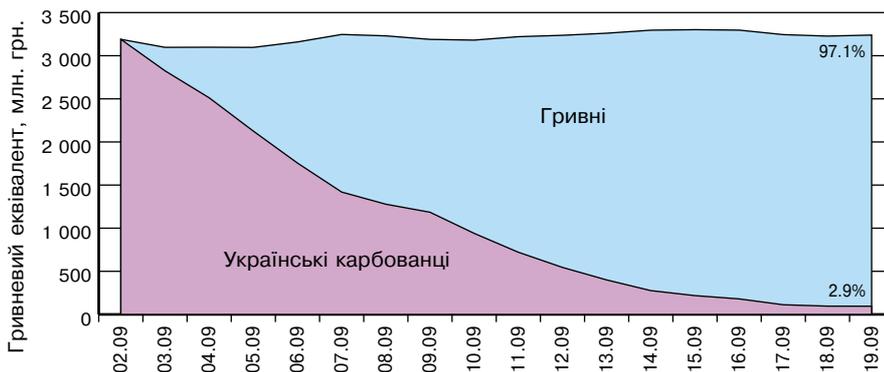
У ході підготовки до грошової реформи в Україні Національним банком, відповідними міністерствами і відомствами було розроблено пакет законодавчих та нормативно-правових актів, якими визначалися порядок проведення реформи, механізм запровадження в обіг гривні та вилучення з обігу карбованців, організаційні заходи щодо обміну карбованців на гривні, перерахування балансів банків у гривні тощо.

Серйозну роботу проведено щодо технічного забезпечення реформи, зокрема — виготовлення нових банкнот і розмінних монет, їх рахування, пакування, доставка по всій території України. До початку реформи Національний банк Ук-

Структура готівкового обігу у період проведення грошової реформи в Україні (2–18 вересня 1996 р.)

Дата (на початок доби)	Готівка в обігу в гривневому еквіваленті				
	Усього, млн. грн.	У тому числі		Структура, %	
		укр. карбованці	гривні	укр. карбованці	гривні
02.09.1996 р.	3 190.0	3 190.0	—	100.0	—
03.09.1996 р.	3 097.1	2 825.0	272.1	91.2	8.8
04.09.1996 р.	3 098.5	2 512.0	586.5	81.1	18.9
05.09.1996 р.	3 096.2	2 126.0	970.2	68.7	31.3
06.09.1996 р.	3 159.4	1 755.0	1 404.4	55.5	44.5
07.09.1996 р.	3 246.4	1 419.0	1 827.4	43.7	56.3
08.09.1996 р.	3 230.3	1 278.0	1 952.3	39.6	60.4
09.09.1996 р.	3 189.4	1 185.0	2 004.4	37.2	62.8
10.09.1996 р.	3 180.8	940.0	2 240.8	29.6	70.4
11.09.1996 р.	3 220.5	721.0	2 499.5	22.4	77.6
12.09.1996 р.	3 236.6	545.0	2 691.6	16.8	83.2
13.09.1996 р.	3 260.8	400.0	2 860.8	12.3	87.7
14.09.1996 р.	3 295.9	276.0	3 019.9	8.4	91.6
15.09.1996 р.	3 302.0	218.0	3 084.0	6.6	93.4
16.09.1996 р.	3 296.7	180.0	3 116.7	5.5	94.5
17.09.1996 р.	3 244.5	112.0	3 132.5	3.5	96.5
18.09.1996 р.	3 227.5	96.0	3 131.5	3.0	97.0
19.09.1996 р.	3 239.4	95.0	3 144.4	2.9	97.1

Структура готівкового обігу у період проведення грошової реформи в Україні (2–18 вересня 1996 р.)

раїни повністю забезпечив потребу у гривнях для обміну карбованців, виплати заробітної плати і пенсій, формування резервних фондів.

Постанови Кабінету Міністрів України “Про створення потужностей по виготовленню національної валюти і цінних паперів” від 18 вересня 1991 р. і Президії Верховної Ради України “Про національну валюту в Україні” від 14 листопада 1991 р. поклали початок створенню Банкотно-монетного двору Національного банку України.

Починати довелося практично з нуля: Україна не мала необхідної матеріальної і технологічної бази для виробництва банкнотного паперу, обладнання для друкування банкнот і монет, кваліфікованого персоналу. Тому на початковому етапі було вирішено виготовляти банкноти гривні і певну кількість розмінних монет за кордоном.

Перші зразки гривні (малих і середніх

номіналів) було виготовлено в Канаді фірмою “Кенедієн Бенк Ноут Компані”, розмінні монети карбувалися на Луганському верстатобудівному заводі та на монетному дворі Італії. Банкноти номіналами 50 і 100 гривень виготовлялися на Мальті фірмою “Томас де ля Рю” (Великобританія). Ескізи українських банкнот підготували відомі українські художники-графіки: ілюстратор В.Лопата і дизайнер Б.Максимов.

Новий етап історії української гривні пов’язаний з налагодженням в Україні унікального вітчизняного виробництва грошових знаків. За короткий час Національним банком було створено (з урахуванням міжнародного досвіду) відповідну матеріально-технічну базу — Банкотно-монетний двір і Фабрику банкнотного паперу в м. Малині. Першу чергу Банкотної фабрики введено в дію в березні 1994 року, Фабрику банкнотного паперу — у квітні 1997 року, Монет-

ний двір — у квітні 1998 року (після перебудування й модернізації перевезеного з Луганська обладнання).

Введені в дію потужності не лише забезпечують потреби Національного банку у виробництві національної валюти, а й дають змогу НБУ брати участь у міжнародних тендерах, одержувати замовлення на виробництво банкнотного паперу, акцизних марок, пам’ятних монет.

Указом Президента України від 25 серпня 1996 року “Про грошову реформу в Україні” з метою подальшого сприяння проведенню ринкових реформ, забезпечення економіки стабільною національною валютою було передбачено провести в Україні, починаючи з 2 вересня 1996 року грошову реформу із введенням в обіг національної валюти — гривні.

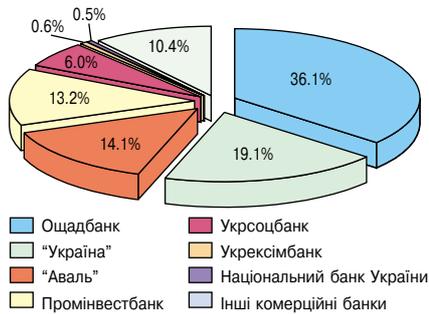
Основними завданнями реформи були:

- ◆ переведення грошової системи України, включаючи безготівкові розрахунки, з тимчасової грошової одиниці — українського карбованця — на повноцінну національну валюту — гривню;
- ◆ здійснення в короткий термін (два тижні) повної заміни в готівковому обігу грошових знаків;
- ◆ проведення зміни масштабу цін;
- ◆ створення стабільної грошової системи та перетворення грошей у важливий стимулюючий фактор економічного й соціального розвитку економіки України.

Хоча хід проведення грошової реформи вже став надбанням історії, окремі її показники й сьогодні свідчать про великі масштаби підготовчої роботи. Для проведення обміну громадянам карбованців на гривні в банках було створено розгалужену мережу обмінних пунктів, кількість яких перевищила 10 тисяч, у тому числі 1.8 тис. таких пунктів було відкрито на залізничних станціях, в аеропортах та в інших багатолюдних місцях. Для обслуговування пенсіонерів було залучено понад 14 тисяч підприємств зв’язку, у тому числі в сільській місцевості — понад 11 тисяч. Напередодні проведення реформи усі банківські установи та підприємства зв’язку були забезпечені необхідною готівкою. Крім того, на підприємствах, в установах і організаціях функціонувало приблизно 92 тисячі комісій з обміну. Це дало змогу забезпечити ритмічну роботу всіх установ і створити необхідні умови для організованого обміну громадянам карбованців на гривні.

За станом на 2 вересня 1996 року Національний банк України ввів в обіг 338.1 трлн. крб., із них 19.1 трлн. крб. залишалася в касах банків, а 319 трлн.

Обсяги обміну карбованців на гривні, здійсненого у період проведення грошової реформи, у розрізі банків (2—18 вересня 1996 р.)

крб. знаходилися поза банками в готівковому обігу.

Стисло нагадаємо хронологію подій:

- ♦ у перший день реформи у співвідношенні 100 000 карбованців за 1 гривню було перераховано у гривні ціни, тарифи, оклади заробітної плати, стипендії, пенсії, кошти підприємств, установ і організацій, що перебували на рахунках у банках, активи й пасиви їх балансів та усі види заощаджень населення без будь-яких обмежень;

- ♦ із 2 вересня усі виплати готівкою з рахунків суб'єктів господарювання та громадян в установах банків, а також безготівкові перерахування здійснювалися лише у гривнях;

- ♦ найбільший обсяг готівки, що перебувала в обігу (55.5% від усієї карбованцевої маси) було вилучено в перші п'ять днів реформи. Щоденно з обігу вилучалося 31—38.6 трлн. крб., або 9—12% від карбованцевої маси, що перебувала в обігу;

- ♦ найвищий темп вилучення і найбільша сума обміну (відповідно 38.6 і 27.8 трлн. крб., або 12.1 та 8.7%) припали на 4 вересня;

- ♦ починаючи із 7 вересня активність обміну зменшилася, обсяги щоденного вилучення карбованців із обігу скоротилися до 1—7.8%, а сума обміну — до 0.8—4.5% (в середньому за всі дні реформи ці показники становили відповідно 4 і 4.1%);

- ♦ протягом 15 днів — з 2 по 16 вересня — в готівковому обігу громадянам дозволялося використовувати у розрахунках за товари і послуги, а також для зарахування коштів на рахунки в банках і карбованці, і гривні. Після 24 години 16 вересня приймання карбованців в усі види платежів припинилося, продовжувався лише їх обмін на гривні в установах банків;

- ♦ із 17 вересня 1996 року єдиним законним засобом платежу стала гривня.

За час проведення реформи банківською системою вилучено в резервні фонди Національного банку України 327.9

трлн. крб., або 97% від емітованої до реформи готівки (з урахуванням готівки, інкасованої впродовж двох наступних після реформи днів). За станом на 19 вересня обсяг не вилучених з обігу банкнот карбованців становив 10.2 трлн. крб. (9.5 трлн. крб. — в обігу, 0.7 трлн. крб. — в касах банків). За цей же період Національний банк України ввів у готівковий обіг банкноти гривні на суму понад 3.1 млрд. гривень.

Зважаючи на те, що певна кількість банкнот карбованців після реформи залишилася не обмінною, Національний банк України продовжував їх обмін на базі своїх територіальних управлінь ще впродовж майже чотирьох років. За цей час з приводу обміну звернулося понад 356 тис. осіб, а сума пред'явлених до обміну карбованців становила 1.4 трлн. карбованців.

Загальні потоки готівки карбованців і гривні через банківську систему за 15 днів реформи становили приблизно 3 млрд. штук банкнот і 700 млн. штук монет, їх загальна вага досягала 5 тисяч тонн. Необхідно було забезпечити транспортування цієї готівки, її безпечне зберігання, перерахування та подальше знищення банкнот карбованців. Зрозуміло, це було величезним навантаженням на касових працівників територіальних управлінь Національного банку, банків, Центрального сховища й вимагало від них чітких, скоординованих дій. Найбільші обсяги карбованців було вилучено в Донецькій, Дніпропетровській, Харківській, Одеській, Луганській областях, у м. Києві та в Автономній Республіці Крим.

Величезну роль у своєчасному і повному забезпеченні новою національною валютою всіх населених пунктів України відіграла служба інкасації Національного банку України. Майже за два роки напруженої роботи, пов'язаної з проведенням грошової реформи, нею не було допущено жодної серйозної помилки або недбалості.

Серед основних результатів проведення грошової реформи в Україні та впровадження в економічний обіг країни національної валюти — гривні — варто виділити такі:

1. Підвищилася відповідальність за національну валюту і стан фінансової системи, що позитивно вплинуло на виконання основного завдання Національного банку, визначеного Конституцією України, — забезпечення стабільності національної валюти — гривні. Після грошової реформи інфляційні процеси в Україні вже не перевищували рівня 1996 року, а підтримання стабільного курсу що-

до іноземних валют було забезпечено з перших днів реформи. Це залишається пріоритетом і на сьогодні;

2. Проведення реформи прискорило рух грошей і сприяло поліпшенню стану готівкового обігу в Україні. Темпи зростання готівки в обігу уповільнилися, знизився рівень її "осідання". У 1992 році цей показник сягав 28.3%, напередодні реформи (в 1995 році) — 8.6, а у 2004-му за рахунок емісії готівки покриталося вже лише 3.3% готівки, що видається касами банків;

3. Забезпечення стабільності національної валюти підвищило довіру до гривні і банківської системи з боку населення та суб'єктів господарювання. Це сприяло зростанню обсягів вкладів в установах банків. Так, за період із 1996 по 2004 рр. зазначений показник зріс у 16.1 раза, у тому числі обсяг довгострокових вкладів — у 59 разів;

4. Реформа створила умови для прискорення широкого спектра позитивних соціально-економічних змін. За час, що минув після проведення реформи, внутрішній валовий продукт зріс із 81.5 млрд. грн. (1996 р.) до 344.8 млрд. грн. (2004 р.), тобто у 4.2 раза, обсяги промислової продукції збільшилися практично у 3.5 раза, експорт товарів і послуг — у 2 рази, інвестиції в основний капітал — у 6 разів, середньомісячна номінальна заробітна плата — у 4.7 раза.

Отже, можна з упевненістю констатувати, що реформа стала етапною подією, після якої Україна почала впевнено прогресувати як у напрямі фінансової стабілізації, прискорення розрахунків, залучення готівки до банківської системи, так і в плані утримання стабільності на грошовому, споживчому та валютному ринках.

За значний внесок у розроблення концепції грошової реформи, підготовку та успішне її проведення група керівників Національного банку України, директорів департаментів, його територіальних управлінь і керівників комерційних банків удостоєна високих державних нагород і почесних звань.

Успішне проведення грошової реформи стало можливим передусім завдяки злагодженій роботі працівників усієї банківської системи та організуючій ролі Національного банку України, Правління якого на той час очолював нинішній Президент України В.А.Ющенко.

Українська грошова реформа 1996 року — справа, якою по праву можуть пишатися банківські працівники нашої країни. Вона є і залишиться яскравою сторінкою в нашій новітній історії.

□

Точка зору/

Податкові пільги в Україні: міфи та реальність

Ідея перегляду податкових пільг є привабливою тому, що саме у такий спосіб, не підвищуючи ставок, можна збільшити податкові надходження до бюджету, полегшивши виконання соціальних зобов'язань держави. Відкритим залишається лише питання, на яку суму можуть зрости доходи бюджету в результаті скасування тих чи інших пільг. Логічно припустити — на суму бюджетних втрат, спричинених наданням податкових пільг. Якщо ці втрати були оцінені правильно, виправданими будуть і очікування зростання надходжень. Натомість їх неправильна оцінка може спричинити завищені очікування і, як наслідок, прорахунки у плануванні надходжень до державного бюджету. Тому визначення реального обсягу податкових пільг в Україні та втрат бюджету внаслідок їх надання набуває особливого значення. Нині дуже важливо розвіяти деякі міфи щодо обсягу податкових пільг. Один із них полягає у значному їх перебільшенні. Сформувався цей міф під впливом статистичної інформації про пільги в оподаткуванні юридичних осіб, яку раніше надавала Державна податкова адміністрація України. Зауважимо, що “вина” за таку інформацію лежить не так на податківцях, як на вчених. Її коріння — в особливостях визначення вченими, що працюють на теренах колишнього СРСР, сутності податкових пільг, а також у відсутності серйозних досліджень фіскальних наслідків їх надання.

Ми говоримо про статистичну інформацію щодо податкових пільг у минулому часі тому, що починаючи з 2004 р. звіти про надані пільги готуються ДПА України уже за новою методикою. Однак лише цього недостатньо для подолання міфу, про який ідеться, оскільки, по-перше, перед нами постанала необхідність перерахувати суми наданих пільг і відповідних втрат бюджету за минулі роки (інакше не-

можливо буде простежити за динамікою цього явища); по-друге, нова інформація щодо податкових пільг ще не стала надбанням широких верств громадськості, та й навряд чи буде повною мірою зрозумілою їм, адже потребує серйозного теоретичного обґрунтування і пояснення.

Оскільки без перерахунку звітних даних про суми отриманих пільг і втрати бюджету за попередні роки нам не обійтися, для початку розберемося з пільгами, які надавалися до 2004 року.

За даними звіту ДПА України, на 01.01.2004 р. пільги за всіма видами податків сягали 71.3 млрд. грн., у тому числі за двома основними податками — на прибуток підприємств і на додану вартість — 66.1 млрд. грн., що становить 87.9% від загальної суми доходів зведеного бюджету, або 25% від ВВП. Отже, скасувавши пільги лише за двома податками, можна (якщо керуватися інформацією ДПА) майже подвоїти доходи бюджету.

Ще більш вражаючою є статистика пільг з ПДВ, згідно з якою їх обсяг у 2003 р. майже в п'ять разів перевищував суму чистих надходжень податку до зведеного бюджету. В результаті скасування цих пільг фіскальна ефективність податку (частка його надходжень з урахуванням суми отриманих пільг у ВВП) зростає до 28.2%. Такого показника немає в жодній країні світу. Нині одним із найвищих є рівень фіскальної ефективності ПДВ в Данії — 9.7% від ВВП. І це при тому, що у цій країні податок справляється за ставкою 25%.

Навіть на перший погляд наведені дані виглядають сумнівними. Глибший аналіз зведеного звіту ДПА України про суми отриманих пільг в оподаткуванні юридичних осіб, проведений у Науково-дослідному фінансовому інституті (НДФІ) при Міністерстві фінансів України, показав, що суму пільг з ПДВ завищено на 44.4 млрд. грн., або на 71.6%, обсяг пільг із податку на прибуток підприємств — на 2.9

Алла
Соколовська

Завідувач відділу податкової політики та податкового законодавства Науково-дослідного фінансового інституту при Міністерстві фінансів України.
Доктор економічних наук,
професор

Як би не оцінювалися податкові пільги знавцями теорії економіки добробуту (а їх ставлення до них є переважно негативним), немає практично жодної податкової системи, вільної від “непоправного гріха податкових привілеїв”, під впливом яких податкова система, за словами директора Інституту податково-го права Кельнського університету Й.Ланга, не лише втрачає податкову рівність і фіскальну економічність, а й економічну раціональність. А “непоправним” цей “гріх” Ланг вважає тому, що коли сходять ростки податкових привілеїв, звільнитися від них стає майже неможливим.¹ З огляду на це заяви про необхідність скасування в Україні всіх податкових пільг або їх більшості набувають характеру добрих, проте нереальних намірів. Більш реалістичною була б постановка питання в іншому ракурсі — про необхідність скорочення податкових привілеїв.

¹ Див.: Ланг Й. Проект кодекса налоговых законов для государств Центральной и Восточной Европы. — Бонн: Федеральное министерство финансов, 1993. — С. 5.

млрд. грн., або на 69.8%. Отже, реальна сума пільг за двома основними податками, за нашими розрахунками, становила в 2003 р. 18.8 млрд. грн., або 17.8% від загальної суми доходів зведеного бюджету та 28.4% від обсягу пільг, обчисленого Державною податковою адміністрацією.

За підсумками 2004 р. ДПА України підготувала звіт не про обсяг отриманих пільг, а про суми втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування. Необхідно зауважити, що ДПА й раніше розмежовувала ці показники (і це справедливо), однак у процесі розрахунку і тих, і інших допускалися суттєві прорахунки. Як уже зазначалося, за підсумками 2004 р. звіт про суми втрат вперше було підготовлено з використанням нових підходів до їх визначення, результатом чого стало суттєве зменшення значення цього показника. Зокрема, втрати, пов'язані з відшкодуванням ПДВ, становили 10.8 млрд. грн., податку на прибуток — 1.1 млрд. грн., усіх податків, за якими подається звіт, — 12.6 млрд. грн. Такого ефекту досягнуто передусім завдяки вилученню з переліку пільг, що призводять до втрат бюджетних надходжень, звільнень від сплати податків, які пільгами не є. Незважаючи на те, що з приводу переліку останніх позиція НДФІ не в усьому збігається з позицією ДПА та Міністерства фінансів, цей крок є надзвичайно важливим.

Міф другий. Він пов'язаний з отождоженням податкових пільг із будь-яким звільненням від сплати податку, про що свідчать численні визначення категорії “податкова пільга”, які трапляються в українській та російській фінансовій літературі й у більшості з яких наголошується, що податкова пільга — це повне або часткове звільнення платників від сплати податку.² Натомість західні вчені, аналізуючи податкові пільги, розглядають їх передусім як відхилення від нормативних вимог оподаткування, що дає змогу кваліфікувати як податкову пільгу не будь-яке звільнення платника від сплати податку, а лише таке, що не є необхідним із точки зору дотримання нормативних вимог оподаткування.

² Див.: Алексеев М.Ю., Балакина А.П., Воронков В.А., Дадашев А.З., Демяшов О.П. *Налого: Словарь-справочник* / Под ред. Д.Г. Черника. — М.: ИНФРА — М., 2000. — С. 110; Гера П.Т., Доля Л.М. *Основи податкового права: Навч. Посіб.* — 4-те вид., перероб. і доп. — К.: Т-во “Знання”, КОО, 2003. — С. 29–30; Кучерявенко Н.П. *Налоговое право: Учебник.* — Х.: Консул, 1998. — С. 178.

Зазначені ж вимоги трактуються за рубежом як сукупність правил справляння того чи іншого податку, що відповідають його сутності, фундаментальним науковим принципам оподаткування, справедливим, на думку громадян тієї чи іншої країни, принципам перерозподілу доходів, концепції доходу, покладеній у тій чи іншій країні в основу визначення бази оподаткування.

Застосування цих критеріїв у нашій країні дало змогу переглянути склад податкових пільг, передусім — вилучити з нього звільнення, які не є пільгами. Найвагоміші серед них — оподаткування експорту податком на додану вартість за нульовою ставкою, звільнення від ПДВ фінансових послуг, а також звільнення, передбачені міжнародними угодами України. Якщо оподаткування експорту нульовою ставкою дає змогу уникати подвійного оподаткування доданої вартості в країні, де вона створюється, і в країні, де споживається (тобто відповідає сучасним принципам оподаткування міжнародної торгівлі), то звільнення від ПДВ фінансових послуг обумовлене не нормативними вимогами оподаткування цього виду операцій, а суто практичними міркуваннями, зокрема тим, що через специфіку фінансових послуг справляння ПДВ у цьому секторі є технічно складним. Навіть якби можна було визначити сукупну додану вартість, створену фінансовими посередниками, то як її розподілити між учасниками угоди? Це практично неможливо.

У міжнародній практиці спроби запровадити ПДВ у фінансовому секторі робилися. Зокрема, як повідомляють про це автори монографії “Держава — податки — бізнес”³, у 1976 році в Ізраїлі. Щоправда, через три роки тут також відмовилися від цього. Головним чином через неможливість надання податкового кредиту споживачам фінансових послуг. Нині ці послуги звільнюються від ПДВ в усіх країнах.

Найсуттєвішими звільненнями, які не можуть кваліфікуватися як пільги з податку на прибуток підприємств, є звільнення, передбачені міжнародними угодами України про уникнення подвійного оподаткування; врахування від'ємного значення об'єкта оподаткування у результатах наступних

³ Див.: Суторміна В.М., Федосов В.М., Андрущенко В.Л. *Держава — податки — бізнес: із світового досвіду фіскального регулювання ринкової економіки: Монографія.* — К.: Либідь. — 1992. — С. 261.

податкових періодів та звільнення від оподаткування доходів неприбуткових організацій, отриманих у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань, пасивних доходів, дотацій або субсидій, питома вага яких у загальній сумі звільнень, що не можуть розглядатися як пільги, становить 97.3%.

Усі ці звільнення відповідають концепції ринкового доходу, покладеній в основу прибуткового оподаткування (згідно з нею оподаткуванню мають підлягати лише “отримані на ринку”, або “отримані з метою прибутку” доходи⁴), і є необхідними для забезпечення дотримання його нормативних вимог.

Так, звільнення від податку на прибуток, передбачені міжнародними угодами України про уникнення подвійного оподаткування, відповідають принципу податкової нейтральності, що є одним із основних принципів міжнародного оподаткування. Згідно з цим принципом іманентним щодо концепції ринкового доходу є лише таке звільнення від оподаткування, яке обумовлене правилами, пов'язаними з уникненням подвійного оподаткування.

Необхідність врахування від'ємного значення об'єкта оподаткування у результатах наступних податкових періодів відповідає принципу платоспроможності, реалізація якого передбачає необхідність стягувати податок з нетто-доходу, тобто з доходу за вирахуванням витрат, пов'язаних із його одержанням. При цьому нетто-дохід як об'єкт оподаткування є сумою доходів, отриманих у певному податковому періоді, за вирахуванням збитків, перенесених із інших податкових періодів. Право на перенесення надається з метою забезпечення більш рівномірного оподаткування доходів, отриманих протягом певного часу, тобто є способом їх розподілу в часі. Саме це дало підстави Й.Лангу стверджувати, що “вирахування збитків — не податковий привілей (отже, не пільга — А.С.), а правовий інститут принципу нетто, діючого між періодами, що відповідає принципу потенціалу (платоспроможності — А.С.)”⁵.

Концепції ринкового доходу та принципу нейтральності відповідає і звільнення від оподаткування доходів неприбуткових організацій, отриманих у формі фінансової допомоги чи

⁴ Ланг Й. Вказана праця. — С. 147, 148.

⁵ Ланг Й. Вказана праця. — С. 164.

добровільних пожертвувань. Оскільки ці доходи, за висловом Й.Ланга, “отримані без наміру прибутку”, вони не повинні обкладатися податком на прибуток. Натомість доходи неприбуткових організацій, отримані від діяльності, спрямованої на одержання прибутку, мають підлягати оподаткуванню, що відповідає вимозі рівності висхідних позицій у конкурентній боротьбі.

Не можна погодитися з тим, що не є податковою пільгою, а тому і не призводить до втрат бюджету, оподаткування за зниженою ставкою доходів нерезидентів, джерело яких знаходиться в Україні і які отримані ними від проведення господарської діяльності (втрати від надання зазначеної пільги не враховуються ДПА у складі загальної суми втрат бюджету внаслідок пільгового оподаткування).

Застосування пониженої ставки податку (15%) в даному випадку не можна вважати нормою, передбаченою міжнародними угодами, що дало б підстави не відносити її до розряду пільг, оскільки згідно з п. 13.2 статті 13 Закону України “Про оподаткування прибутку підприємств” ця ставка застосовується, “якщо інше не передбачено нормами міжнародних угод, які набрали чинності”. Таким чином, ставка 15% є пільговою ставкою податку на пасивні доходи нерезидентів із країн, з якими не укладено (не ратифіковано) угод про уникнення подвійного оподаткування. Характерно, що в ряді європейських країн (наприклад, у Фінляндії, Ірландії) ставки “withholding tax” (податок на дохід, що справляється біля джерела отримання доходу, платниками якого можуть бути як резиденти, так і нерезиденти, котрі отримують пасивні доходи від резидентів) встановлені на рівні стандартної ставки корпоративного податку. Вони застосовуються для оподаткування доходів нерезидентів із країн, з якими не ратифіковано двосторонні угоди про уникнення подвійного оподаткування. За наявності таких угод ставки основних категорій доходів визначаються для кожної країни окремо. В Німеччині нижчою за стандартну ставкою оподатковуються лише дивіденди, що сплачуються на користь нерезидентів, — 20%. Процентні доходи (залежно від виду наданої позики чи фінансового інструменту) оподатковуються за ставками 25 і 35%, роялті та інші доходи — за ставкою 25%.

ДПА України відносить до розряду пільг звільнення від оподаткування

податком на прибуток інвестиційного доходу, який одержують страховики від розміщення коштів резервів страхування життя, яке, на нашу думку, не є податковою пільгою.

Відповідно до Закону України “Про страхування” страховик, що страхує життя, зобов’язаний формувати математичні резерви, які є однією з обов’язкових умов забезпечення його платоспроможності. При цьому кошти резерву зі страхування життя не є власністю страховика й обліковуються на окремому балансі. Джерелом формування зазначених резервів є внески страхувальника, визначені умовами договору страхування життя, а додатковим джерелом поповнення — інвестиційний дохід, отриманий страховиком від розміщення коштів резерву, у частині, що не належить страховику. Спрямований у резерв інвестиційний дохід у підсумку збільшує суми страховки, яку отримує страхувальник (або спадкоємець) у разі настання страхового випадку.

Таким чином, інвестиційний дохід, спрямований у математичні резерви, не є доходом страховика, а відтак жодним чином не впливає на його податкові зобов’язання. Оподаткування ж зазначеного інвестиційного доходу відбувається на рівні страхувальника — фізичної особи в момент отримання останнім страхових виплат за договорами довгострокового страхування життя з урахуванням особливостей, передбачених Законом України “Про оподаткування доходів фізичних осіб” (ст. 4, 5 та п. 9.8 ст. 9).

Кваліфікація деяких звільнень має дискусійний характер, тому правомірність їх вилучення ДПА України зі складу податкових пільг, що призводять до втрати бюджетних надходжень, потребує додаткового обговорення. Передусім це стосується права банківських і небанківських фінансових установ відносити до валових витрат частину внесків до страхових резервів. На нашу думку, це право має характер пільги. Однак його кваліфікація як пільги не є очевидною. Вона потребує доказів, оскільки страхові резерви створюються з метою своєчасного обмеження ризику отримання кредитором збитків за позиками, які дають право на податкові вирахування, що створює ілюзію відповідності формування страхових резервів принципам раціонального оподаткування.

Не вдаючись до детального обґрунтування своєї позиції, хочемо лише зауважити, що необхідність формування страхових резервів не означає

обов’язковості їх формування за рахунок прибутку до його оподаткування. З цього приводу Хуліо Есколано, один з авторів посібника з податкової політики, зазначав: “Фінансові правила, спрямовані на збереження достовірності балансу і стійкості фінансової системи, заохочують або приписують формування резервів, що зменшує доходи. Податковий облік, з іншого боку, спрямований на те, щоб оподатковуваний дохід максимально відповідав економічному доходу — для того, щоб звести до мінімуму викривлення та ухилення від сплати податку. Це означає, що відрахування до деяких резервів, навіть якщо вони визначаються фінансовими правилами, не завжди повинні давати право на податкові вирахування”. Недаремно в 1986 р. Конгрес США прийняв рішення, яким відмінив використання методу формування резервів і запровадив метод чистого списання. Із 1 січня 1998 р. в Німеччині також було скасовано й обов’язкове формування загальних резервів, і відповідне зменшення оподаткованого прибутку.

Відокремивши від податкових пільг звільнення від сплати податків, що не є пільгами, можна оцінити систему пільг в Україні в контексті європейського досвіду застосування податкових привілеїв. Найцікавішим є порівняльний аналіз пільг із податку на додану вартість. Адже цей податок є найбільш гармонізованим у межах ЄС (Шостою Директивою Ради ЄС визначено перелік товарів та послуг, які можуть звільнитися від сплати ПДВ і оподатковуватися за зниженими ставками), до того ж пільгам з ПДВ належить лєвова частка в загальній сумі податкових привілеїв, що надаються юридичним особам.

Аналіз показав, що в країнах — членах ЄС пільги з ПДВ існують у більш різноманітних, ніж в Україні, формах, передусім не лише у вигляді звільнень від оподаткування, а й у формі використання, крім стандартної і нульової, знижених ставок. Зокрема, частина товарів та послуг, які згідно з Шостою Директивою Ради ЄС можуть оподатковуватися за зниженими ставками, в Україні обкладаються стандартною ставкою, що свідчить про вищий рівень їх оподаткування порівняно з країнами — членами ЄС. Насамперед це продукти харчування; квитки на вистави, в театри, цирки, музеї, зоопарки, кінотеатри, на спортивні заходи; послуги з надання номерів у готелях, кемпінгах; послуги з прибирання вулиць, збору сміття, перероб-

ки відходів; водопостачання. В окремих країнах — членах ЄС нижчий, ніж в Україні, податковий тягар і на деякі інші товари та послуги, що оподатковуються за зниженими ставками, хоч це і не передбачено нормами Євросоюзу. Маємо на увазі оподаткування дитячого одягу і взуття, природного газу, електроенергії, нафтопродуктів (див. таблицю). Про масштаби поширення цієї пільги свідчить те, що частка податкової бази, яка оподатковується за зниженими ставками, становить: у Греції 37% від загальної податкової бази з ПДВ, в Іспанії — 54, Італії — 41, Люксембурзі — 53, Нідерландах — 26, Німеччині — 14, Франції — 29%.⁶

Поширена в європейських країнах практика диференціації ставок ПДВ стала підґрунтям для непоодиноких пропозицій запровадити цей досвід в Україні. Тим більше, що обкладання за зниженими ставками товарів та послуг першої необхідності або великого соціального значення могло б не лише дати поштовх до зниження цін на них, а й стало б інструментом перерозподілу доходів та підвищення соціальної справедливості, що нині набуває особливого значення, оскільки податок із доходів громадян в Україні цю функцію не виконує.

Однак такий крок приховує в собі серйозні загрози. По-перше, він пов'язаний з ускладненням обліку, оскільки потребує окремого обліку платником купівель і продажу, що оподатковуються за різними ставками. По-друге, його наслідком може бути ускладнення контролю за сплатою податку, оскільки виникне необхідність перевірки розподілу запасів, закупівель і продажів за групами товарів, що обкладаються за різними ставками. Натомість у разі застосування однієї ставки ПДВ перевірка може бути спрямована виключно на виявлення фактів заниження ПДВ в ціні реалізованих товарів і завищення "вхідного" ПДВ. По-третє, застосування лише двох ставок — стандартної і нульової — сприяло б обмеженню заяв на відшкодування сум переплаченого податку, які надходять від експортерів та підприємств, що працюють на внутрішньому ринку і здійснюють значні інвестиції чи сезонні закупівлі. Натомість наслідком застосування кількох ставок може бу-

ти зростання кількості випадків перевищення "вхідного" податку на додану вартість, отриманого від покупців, а отже, — зростання вимог на відшкодування переплаченого податку. Зважаючи на обсяг цих вимог в Україні (їх частка у валових надходженнях податку до державного бюджету становила в 2003 р. 92.4%), а також на гостроту проблеми їх вчасного задоволення з боку держави, пропозиції щодо впровадження в Україні досвіду диференціації ставок ПДВ бачаться доволі ризиковими за своїми наслідками. Крім того, їх диференціація створює загрозу зростання ухилень від сплати податку, масштаби яких в Україні і так є великими (до інших причин таких ухилень додається спокуса віднести товар до тієї товарної групи, яка обкладається нижчою ставкою), а також посилення боротьби підприємницьких структур і, відповідно, відволікання значних коштів на лобювання їх інтересів щодо нових пільг.

Відсутність в Україні такої форми податкових пільг, як диференціація ставок ПДВ, стала причиною ширшого використання іншої їх форми — звільнення від податку оборотів із реалізації товарів та послуг. Зокрема, частина товарів і послуг, які згідно з Шостою Директивою Ради ЄЕС можуть оподатковуватися за зниженими ставками ПДВ, в Україні звільняються від оподаткування взагалі. Серед таких позицій:

— розповсюдження періодичних видань, книжок, підручників, посібників українського виробництва;

— продаж товарів спеціального призначення для інвалідів за пере-

ліком, встановленим Кабінетом Міністрів України;

— продаж зареєстрованих та допущених до застосування в Україні лікарських засобів і виробів медичного призначення;

— надання послуг із охорони здоров'я, передбачених переліком, встановленим Кабінетом Міністрів України;

— надання послуг із перевезення осіб пасажирським транспортом у межах населеного пункту, тарифи на які регулюються органом місцевого самоврядування;

— надання послуг із поховання, передбачених переліком, встановленим Кабінетом Міністрів України.

Незважаючи на норми Шостої Директиви Ради ЄЕС, в деяких країнах-членах окремі із зазначених видів товарів та послуг, як і в Україні, звільняються від ПДВ. Зокрема, це стосується послуг медичного і стоматологічного догляду (знижена ставка щодо цього виду послуг застосовується лише в Бельгії та Іспанії). Натомість фармацевтична продукція звільняється від ПДВ лише в чотирьох країнах (Швеції, Фінляндії, Великобританії та Ірландії, причому в останніх двох вона фактично обкладається нульовою ставкою), в решті країн зазначена продукція оподатковується за зниженими ставками.

Більшість товарів та послуг, звільнення від оподаткування яких передбачене Шостою Директивою Ради ЄЕС, звільняються від ПДВ і в Україні. Винятком є невелика група товарів і послуг, звільнення яких українським законодавством не передбачене (наприклад, послуги публічних поштових служб, послуги з управління спеціаль-

Пільгові ставки на окремі групи товарів та послуг у деяких країнах ЄС

Країна	Групи товарів та послуг						
	Продукти харчування	Квитки до закладів культури, театрів, кіно, театрів	Готельні послуги	Водопостачання	Дитячий одяг та взуття	Електроенергія	Природний газ
Греція	8.0	4.0	8.0	8.0	—	8.0	8.0
Іспанія	4.0; 7.0	7.0	7.0	7.0	—	—	—
Італія	4.0; 10.0	10.0	10.0	10.0	—	10.0	10.0
Люксембург	3.0	3.0	3.0; 15.0	3.0	3.0	6.0	6.0
Нідерланди	6.0	6.0	6.0	6.0	—	—	—
Німеччина	7.0; 16.0*	7.0	7.0	7.0	—	—	—
Франція	5.5; 19.6*	5.5	5.5; 19.6*	5.5	—	5.5; 19.6*	5.5; 19.6*

⁶ Див.: Alexandre Mathis. Taxation papers — VAT indicators: Working paper № 2/2004. European Commission. Luxembourg: Office for Official Publication of the European Communities. 2004 — 26 pp. — P. 12–13.

* Стандартна ставка VAT Rates Applied in the Member States of the European Community: Situation at 1 May 2003. — Brussels: European Commission, Directorate — General Taxation and Tax Custom Union, Tax Policy, VAT and other turnover taxes, DOC/2908/2003 — EN. — 2003. — 22 p.

ними інвестиційними фондами тощо).

З іншого боку, перелік товарів та послуг, які звільняються від сплати ПДВ в Україні та оподатковуються нульовою ставкою, до 2005 р. був ширшим, ніж перелік, передбачений Шостою Директивою Ради ЄС. До нього, крім іншого, входили:

- пільги для спеціальних економічних зон і територій пріоритетного розвитку;

- галузеві пільги (для сільського господарства, вугільної промисловості, автомобілебудування, суднобудування, космічної діяльності, виробництва бронетехніки і боеприпасів, гірничо-металургійного комплексу, літакобудування, поліграфічної промисловості);

- пільги для технопарків та суб'єктів інноваційної діяльності;

- звільнення від оподаткування операцій щодо надання послуг із реєстрації актів громадянського стану державними органами, уповноваженими здійснювати таку реєстрацію; безкоштовної передачі рухомого складу однією залізницею або підприємством залізничного транспорту іншим залізницям або підприємствам залізничного транспорту державної форми власності; оплати вартості фундаментальних досліджень, науково-дослідних і дослідницько-конструкторських робіт, які здійснюються за рахунок державного бюджету; постачання товарів, за винятком підакцизних, грального бізнесу, товарів, які купують підприємства громадських організацій інвалідів, тощо.

Деякі звільнення в Україні відповідають переліку видів діяльності, що можуть залишатися звільненими від оподаткування на умовах, які існують у відповідній державі-члені протягом дії "перехідного періоду", зазначеного у статті 28. Серед зазначених у цьому переліку видів діяльності важливими для України є:

- послуги, які надаються похоронними бюро та крематоріями, а також здійснення доданого до них продажу товарів;

- послуги, що надаються сліпими чи ательє сліпих, за умови, що їх звільнення від оподаткування не призводять до серйозних викривлень конкуренції;

- пасажирські перевезення.

До 2005 р. в Україні доволі широко використовувалася нульова ставка для оподаткування операцій на внутрішньому ринку: з поставки переробним підприємствам молока та м'яса живою вагою сільськогоспо-

дарськими товаровиробниками; постачання товарів підприємствами та організаціями громадських організацій інвалідів; постачання автомобілів, автобусів і комплектуючих виробів до них власного виробництва резидентів; постачання продукції, виробленої підприємствами суднобудівної промисловості за рахунок коштів державного бюджету; постачання товарів, які використовуються підприємствами концерну "Бронетехніка України" для виготовлення та модернізації броньованих бойових машин і комплектуючих виробів до них, які реалізуються державному замовнику за міжнародним контрактом; постачання продукції, виробленої підприємствами машинобудівної промисловості за рахунок коштів державного бюджету; вивезення товарів та інших предметів із митної території України на території спеціальних економічних зон.

Україна — не єдина країна, що застосовує нульову ставку ПДВ до оподаткування операцій на внутрішньому ринку. Цей вид пільг використовується в семи країнах ЄС. Однак якщо в Україні така пільга надається переважно виробникам, то в європейських країнах — в основному споживачам, інакше кажучи, там вона має соціальне спрямування. Зокрема, нульовою ставкою в окремих країнах ЄС оподатковується видавнича справа (книги та газети), продукти харчування першої необхідності, продукти харчування для тварин, медичні препарати й обладнання, дитячий одяг і взуття, насіння, саджанці, водопостачання та каналізація, пасажирський транспорт.

Аналіз пільг із податку на додану вартість в Україні в контексті досвіду країн — членів ЄС дає підстави класифікувати їх як стандартні, прирівняні до стандартних і нестандартні (специфічні). При цьому під стандартними ми розуміємо пільги, форма надання яких визначена українським законодавством і передбачена Шостою Директивою Ради ЄС. Прирівняні до стандартних — пільги, передбачені нормами ЄС, але в інших формах. Нестандартні (специфічні) пільги — це пільги, передбачені українським законодавством, які не відповідають нормам ЄС.

За нашими підрахунками, за станом на 01.01.2004 р. у загальній сумі пільг з ПДВ, скоригованій на суму звільнень, які не є пільгами, частка стандартних і прирівняних до них пільг становила близько 60%, нестандартних — близько 40% (якщо керу-

ватися звітними даними ДПА, не проводячи їх коригування, то співвідношення стандартних і нестандартних пільг буде дещо іншим). Близько половини нестандартних пільг були галузевими і територіальними. Причому найбільшою в структурі галузевих пільг виявилася частка пільг для сільського господарства (70%) та для машинобудування (27.8%).

Нестандартні пільги, непередбачені нормами ЄС, наявні і в європейських країнах. Однак, якщо в останніх ці пільги мають переважно соціальну спрямованість і надаються кінцевим споживачам, то цілком узгоджується з природою ПДВ як податку на споживання, то в Україні це — переважно пільги для виробників. Зважаючи на те, що ряд споживчих товарів та послуг, які в Україні оподатковуються за стандартною ставкою, а в європейських країнах обкладаються за пільговими ставками, можна стверджувати, що в цілому система пільг з ПДВ в країнах ЄС характеризується більшою соціальною спрямованістю, ніж в Україні.

Після скасування більшості галузевих пільг з ПДВ Законом України "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2005 рік" та деяких інших законодавчих актів" (залишено лише пільги для суднобудування, видавничої діяльності, а також нульову ставку для операцій з постачання сільськогосподарськими товаровиробниками молока і м'яса живою вагою переробним підприємствам — до 01.01.2006 р.), а також після скасування пільг для спеціальних економічних зон, територій пріоритетного розвитку і технопарків частка нестандартних пільг у загальній їх сумі з ПДВ має зменшитися, в результаті чого вітчизняна система зазначених пільг може наблизитися до вимог ЄС.

Що стосується усунення інших розбіжностей в українській і європейській системах податкових пільг, то це справа майбутнього. Одним зі шляхів успішного опанування нею може бути запровадження диференційованих ставок ПДВ. Однак це стане можливим лише за умови докорінних змін у системі його адміністрування.

На даному етапі наступні кроки в напрямі раціоналізації податкових пільг мають передбачати передусім дослідження наслідків скасування галузевих і територіальних пільг з ПДВ для бізнесу й для держави в цілому. І лише на цій основі варто робити остаточні висновки про принципові зміни в системі податкових пільг.

□

**Цезар
Огонь**

Керівник секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань бюджету. Доктор економічних наук.

Запропоновано й доведено теоретичну гіпотезу щодо фінансової стабільності: “зобов’язання — доходи — суспільні блага — видатки” та подано підходи до побудови цілісної системи її регулювання. Розглянуто теоретичні та практичні аспекти доходів бюджету в контексті досягнення фінансової стабільності держави.

Дослідження/

Пріоритети фінансової стабільності держави

СТРАТЕГІЯ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ

Вибір оптимальної моделі досягнення фінансової стабільності, визначення відповідного механізму, технологій і менеджменту для реалізації поставлених завдань досить часто в нашій країні відбуваються без реальної оцінки наслідків упровадження економічних перетворень та забезпечення ефективності суспільних благ у процесі виконання зобов’язань держави. Як свідчить практика державного регулювання економічних процесів та виконання конституційних зобов’язань, на даному етапі розвитку бракує реальних засад стримування негативних факторів впливу на фінансову стабільність.

Економіка України потребує напрацювання теоретичних, правових та адміністративно-організаційних механізмів регулювання фінансового стану держави та упередження загрози її фінансовій стабільності. Досягнення такої стабільності має базуватися передусім на концепції розвитку фінансової політики та стратегії країни у сфері державних фінансів на середньострокову перспективу. Ринкові умови господарювання потребують нового розуміння поняття “фінансова стабільність” — як результату фінансово-господарської діяльності держави, з одного боку, і як суспільно-економічного явища, з другого.

На шляху євроінтеграції прогнозування перспектив фінансової стабільності України є вельми актуальним. Постає питання вибору пріоритетів для забезпечення сталого розвитку країни. Це потребує дослідження теоретичних та практичних засад фінансової стабільності в контексті узгодження конституційних зобов’язань і фінансових можливостей держави. Щодо цього ефективність менеджменту державних фінансів і прогресивність бюджетних технологій є особливо важливими у виборі та прийнятті рішень стосовно надання суспільних благ.

Неадекватність суспільного розвитку

економічним перетворенням і наявність проблем неузгодженості попиту і пропозиції на державні ресурси спонукають до вивчення дієвості механізму регулювання фінансової стабільності та засобів досягнення оптимальної ефективності виконання зобов’язань у ході надання суспільних благ у межах фінансових можливостей держави. На цих позиціях ґрунтується теоретична гіпотеза фінансової стабільності за формулою — “зобов’язання — доходи — суспільні блага — видатки” як вихідна у розробці стратегії збалансованого розвитку зобов’язань держави, спрямованих на підвищення ефективності надання суспільних благ і послуг у період трансформаційних змін [1].

КОНСТИТУЦІЙНІ ЗОБОВ’ЯЗАННЯ ЯК ОСНОВА СУСПІЛЬНОГО ВИБОРУ У ПРИЙНЯТТІ РІШЕНЬ

Домінуючими напрямками у висвітленні цієї проблематики є дослідження теорії і практики виконання конституційних зобов’язань з урахуванням фінансових можливостей, а також розробка механізмів оптимального надання суспільних благ і послуг за рахунок бюджетних доходів. Дослідження цієї залежності засвідчило наявність таких проблем, як нереальність зобов’язань, брак фінансових можливостей для досягнення їх балансу в забезпеченні суспільних благ та виконанні функцій держави.

Лауреат Нобелівської премії Дж.Б’юкенен зазначав, що для урядів усіх країн існує проблема дефіциту ресурсів, насамперед фінансових [2]. Для України ця проблема є ще гострішою. В останні роки ресурси бюджетів країни становлять 26—28% від ВВП, а державні ресурси централізованих цільових фондів — понад 12% від ВВП. Незважаючи на позитивну динаміку економічного розвитку в Україні, обсяг ВВП на душу населення у 2004 р. становив 1360 доларів, а доходи бюджету — 360 доларів США. Доходи бюджету на душу населення мають позитивну динаміку і торік уперше перевищили рівень 1996 р. на 35 доларів. Це

вдвічі менше, ніж у Білорусі й у тричі — ніж у Російській Федерації. Порівняно з країнами ЄС доходи бюджету нашої країни на душу населення є ще нижчими. За цих умов обсяг державних зобов'язань сягає 55—60% від ВВП. За нинішнього законодавчого тиску на бюджет забезпечити прийняття реальних рішень і зважений вибір пріоритетів державних видатків практично неможливо.

ДОХОДИ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ ВИБІР ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

Здебільшого видатки бюджету аналізують у контексті доходів бюджету як їх джерела. З цим можна погодитися в сенсі функціонального призначення бюджетних доходів як коштів, спрямованих на здійснення видатків з метою виконання зобов'язань держави. Зазначене трактування розкриває лиш один аспект доходів бюджету — їх розподіл і використання. В економічній теорії практично не розглянуто доходи бюджету на етапі їх формування, розподілу, відтворення, а також як єдину, цілісну систему державних фінансових ресурсів. Розуміння доходів бюджету тільки як інструменту державних видатків не сприяє зміцненню фінансової політики і стабільності держави. Отже, надання переваги законодавчому закріпленню зобов'язань (видатків) без урахування фінансових можливостей щодо мобілізації державних ресурсів у підсумку призводить до погіршення фінансової стабільності країни. З огляду на це при формуванні та затвердженні державного бюджету України щорічно провадиться збалансування потреб і можливостей держави стосовно виконання її зобов'язань.

В умовах побудови правового економічного середовища та формування нових засад мобілізації податків, зборів і обов'язкових платежів важливу роль відіграє запровадження єдиної системи формування доходів бюджету. Прогнозування, планування, виконання, звіт, контроль і моніторинг цих доходів, а також чинного законодавства мають відбуватися в межах єдиного механізму їх формування та функціонування.

Висунута гіпотеза фінансової стабільності: “зобов'язання — доходи — суспільні блага — видатки”, пошук механізму та інструментарію забезпечення збалансованого розвитку складових цієї залежності є основою дослідження практики розподілу та відтворення фінансових ресурсів і дії відповідних відносин на всіх стадіях суспільного

розвитку. Формування і використання доходів бюджету відбувається в контексті суспільного відтворення, кругообігу капіталу та організації товарно-грошових відносин ($G - T - G'$). Об'єктом фінансових відносин, що визначають зміст доходів бюджету, є вартість ВВП (новостворена додана вартість), яка на різних етапах і стадіях формування і розподілу має різні форми. Йдеться про такі види ресурсів, як прибуток, заробітна плата, податкові та інші платежі, доходи від зовнішньоекономічної діяльності тощо.

Податки, збори та обов'язкові платежі — це основна форма участі держави в перерозподілі ВВП, виділенні її частки з доданої вартості з метою залучення відповідних коштів до централізованого фонду — бюджету (державного та місцевих). Завершується процес формування його доходів зарахуванням та обліком відповідних фінансових ресурсів на єдиному казначейському рахунку держави в ході розподілу і перерозподілу нею ВВП та залучення податків, зборів і обов'язкових платежів через відповідні органи влади в межах їх компетенції і наданих їм повноважень.

Тому доходи бюджету пропонується розглядати, *по-перше*, як фінансові ресурси, сформовані на казначейському рахунку держави в ході розподілу і перерозподілу нею ВВП та залучення податків, зборів і обов'язкових платежів. На цій стадії суспільного відтворення акумулюється частина доданої вартості, сформованої як державні кошти в бюджеті країни.

По-друге, за змістом і призначенням доходи бюджету проходять етапи розподілу та спрямування їх на виконання зобов'язань держави щодо забезпечення суспільного відтворення. Консолідація фінансових ресурсів на казначейському рахунку і завершення формування бюджетних доходів є початком нових фінансових відносин у їх подальшому розвитку і трансформації. Акумульовані ресурси в умовах формування бюджетної політики стають об'єктом впливу та розподілу, визначаючи пріоритети у здійсненні повноважень держави. На цій стадії доходи узгоджуються із конституційними зобов'язаннями щодо бюджетних видатків і балансування потреб і пропозицій стосовно суспільних благ. Доходи бюджету, сформовані згідно з чинним законодавством, становлять базу при визначенні державних пріоритетів і відповідних видатків для забезпечення конституційних повноважень.

По-третє, домінантою при визна-

ченні сутності і функціонального призначення доходів бюджету є їх відтворювальний процес під час суспільного відтворення і формування ВВП. У контексті теорії суспільного відтворення ці доходи в ході їх розподілу та використання мають властивість відтворюватися і розширюватися (або зменшуватися). Доходам бюджету притаманна специфічна особливість — щорічне повторення і функціонування в межах бюджетного періоду. Як підтверджує практика, обсяг створюваного у сфері послуг ВВП має постійну тенденцію до збільшення. Видатки на освіту, охорону здоров'я, духовний розвиток, правопорядок, національну безпеку тощо у світли теорії суспільних благ мають непрямий виробничий характер у тому сенсі, що бюджетні кошти у підсумку витрачаються на користь громадян і держави загалом, сприяючи зростанню ВВП.

На суспільні блага поширюються ринкові закономірності (попит і пропозиція, функція корисності та фіскальна обтяжливість, ефективність податкового навантаження і шкала переваг тощо). Це уподібнює функціонування державних фінансів із ринковими актами купівлі-продажу між державою — виробником і її громадянами — споживачами за схемою фіскального обміну “доходи бюджету — суспільні блага” в процесі формування цих благ та можливість безоплатного користування ними. Забезпечувані через систему бюджетних видатків суспільні блага урівноважують фіскальну обтяжливість оподаткування і сприяють відтворенню державних фінансових ресурсів. Важливу роль доходи бюджету відіграють у здійсненні видатків на інноваційно-інвестиційний розвиток економіки, що сприяє інтенсивному суспільному відтворенню та приросту ВВП. Однак головна їх особливість полягає у нерозривному процесі формування і функціонування в єдиній системі економічних відносин та відтворення в контексті суспільного розвитку.

Таким чином, досліджуючи доходи бюджету в процесі формування, розподілу та відтворення, слід наголосити, що вони становлять складову фінансової стабільності і пріоритет у виконанні зобов'язань держави. Доходи бюджету — це єдина цілісна система специфічних фінансових відносин, які функціонують в умовах розподілу і перерозподілу ВВП з метою формування державних фінансових ресурсів, необхідних для виконання конституційних зобов'язань щодо надання суспільних благ.

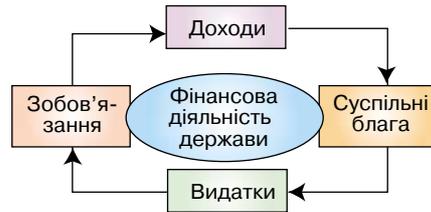
СУСПІЛЬНІ БЛАГА ЯК РЕЗУЛЬТАТ УЗГОДЖЕНОСТІ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ І ФІНАНСОВИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ДЕРЖАВИ

Важливою складовою фінансової стабільності у виконанні конституційних зобов'язань є організація та забезпечення суспільних благ у межах фінансових можливостей держави. Щоб оцінити результативність бюджетної форми надання суспільних благ, застосовують різні підходи. Це питання постійно дискутується і потребує вивчення з урахуванням впливу всіх суспільно-економічних факторів на формування бюджетної політики. Формування ж бюджетної політики має відбуватися в контексті узгодження таких економічних категорій, як “доходи” і “суспільне благо” в діалектичному поєднанні з видатками бюджету при виконанні зобов'язань держави.

Суспільні блага мають індивідуальний, колективний та суспільний характер і потребують реального фінансового забезпечення, основою якого є доходи бюджету держави. Запропоновану схему: “зобов'язання — доходи — суспільні блага — видатки” варто розглядати в контексті досягнень збалансованості всіх її складових та домінувати фінансової стабільності. За своїм змістом і призначенням доходи й видатки як складові бюджету функціонують нероздільно і мають узгоджуватися при формуванні бюджетної політики. Вони повинні забезпечувати збалансований розвиток потреб і попиту на суспільні блага. З одного боку, обсяг суспільних благ прямо залежить від доходів, які надходять до державної казни в процесі їх мобілізації. З огляду на це, важливо запланувати використання відповідних бюджетних коштів і встановити необхідний обсяг видатків у терміни, що забезпечать вирішення нагальних для суспільства соціально-економічних завдань при мінімальних витратах і з максимальним ефектом. З другого боку, раціональне використання бюджетних коштів може мати зворотний вплив на формування податків, їх мобілізацію та відтворення доходів бюджету в процесі забезпечення виконання зобов'язань. Філософію розвитку і діалектику взаємозв'язку складових фінансової стабільності подано на схемі.

Як правило, досі практично не було збалансованості й відповідності потреб суспільства у коштах на виконання зобов'язань із фінансовими можливостями держави; пріоритет у бюджетній політиці становили видатки і розподіл

Розвиток і взаємозв'язок складових фінансової стабільності держави

бюджетних коштів, а не їх мобілізація та забезпечення приросту. Такий підхід є не випадковим, оскільки багато науковців і практиків вважає, що доміганта у бюджетному процесі — це видатки. За такою логікою попит на державні видатки має стимулювати пропозицію на фінансові ресурси, що сумнівно, а в даний період розвитку ринкових відносин навіть вносить деструкцію при забезпеченні фінансової стабільності держави. Практика прийняття популістських рішень на законодавчому рівні довела всю безперспективність позиції щодо першочерговості видатків у бюджетному процесі. В період економічних трансформацій було прийнято низку законодавчих актів, скерованих на зростання зобов'язань задля здійснення видатків при низькому рівні фінансових можливостей держави щодо виконання відповідних функцій.

Здебільшого бюджет розглядають із точки зору пріоритетності визначення та здійснення видатків бюджету, тоді як держава за своєю функцією має передбачати насамперед регулювання суспільних благ та оптимізацію видатків відповідно до власних фінансових можливостей і бюджетних доходів, необхідних для забезпечення виконання своїх суспільних зобов'язань. Однак рішення щодо розширення суспільних послуг та здійснення державних видатків досить часто приймаються лише законодавчо — за відсутності реальних фінансових ресурсів та ефективного механізму управління бюджетними коштами.

Формуючи правове поле шляхом прийняття законодавчих актів Ук-

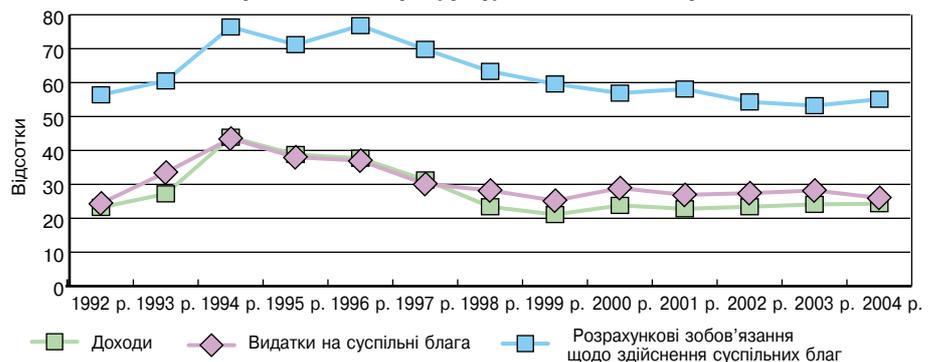
раїни, зобов'язання держави до 2000 року майже подвоїлися, а доходи бюджету в 1996—2000 рр. залишилися практично на рівні 28—32 млрд. грн. У 2004 р. незабезпеченість потреб в основних суспільних благах становила 30.8% від ВВП при 26% від ВВП мобілізованих доходів бюджету за відповідний рік (див. графік) [3].

За умов незбалансованості потреб щодо надання суспільних благ із можливостями держави стосовно мобілізації коштів, їх дефіциту зростає вплив різних факторів на формування попиту і пропозиції на суспільні блага, прийняття рішень та здійснення вибору. Пропозиція формується на засадах фінансових можливостей держави, а попит — потребами здійснення публічних видатків, тобто суспільних благ. Перевищення темпів зростання попиту над пропозицією на суспільні блага призводить до підвищення вартості державних коштів, а отже, й до загострення проблеми формування державного бюджету та визначення пріоритетів бюджетної політики щодо державних видатків.

Таким чином, головним завданням уряду має бути забезпечення оптимального балансу між попитом і пропозицією на фінансові ресурси та збереження їх реального балансу на всіх стадіях проходження державного бюджету і розвитку бюджетного процесу. В цьому контексті питання стосовно прийняття законодавчих актів, які не мають фінансового забезпечення, є актуальним також для парламенту.

Суспільні блага та послуги населенню за рахунок державних коштів слід визначати на основі чинних правових норм і дієвих інструментів державного впливу на їх регулювання. Задля зменшення політичного тиску та зниження суб'єктивних факторів впливу на бюджетний процес необхідно розробити соціальні стандарти надання таких благ і послуг населенню. Стандарти мають бути розроблені щодо всіх їх видів з урахуванням галузевої специфіки та місця проживання спожива-

Частка суспільних благ у структурі видатків бюджету та ВВП

ча цих благ. Відтак бюджетні всі рівні формуватимуться на основі єдиних соціальних стандартів та нормативів надання суспільних благ.

Визначення бюджетних послуг та благ постійно відбувається під тиском щодо вибору в прийнятті рішень. За цих умов доцільним є введення поняття “бюджетні зобов’язання держави”, що засвідчуватиме участь держави у наданні суспільних благ у процесі виконання конституційних зобов’язань за рахунок коштів бюджету як єдиного фонду фінансових ресурсів. На практиці бюджетні зобов’язання трансформуються у бюджетне навантаження, яке вказує на оцінку рівня державного впливу на регулювання конституційних зобов’язань під час здійснення видатків за рахунок надходжень до бюджету.

Загалом бюджетні зобов’язання держави можна поділити на “поточні” і “перспективні”. Це потребує відповідної класифікації видатків та введення таких понять, як “ціна бюджетних послуг” і “вартість суспільних благ”. Причому рівень наближення поточних бюджетних зобов’язань до зобов’язань перспективних залежить від фінансових можливостей держави та доходів бюджету.

У період становлення державності попит на суспільні блага перевищував їх пропозицію, а фінансові можливості не відповідали повноцінному виконанню зобов’язань держави. Тому нинішній етап розпочався з оцінки реальної можливості забезпечити конституційні зобов’язання та їх уточнення відповідно до доходів бюджету. У 2000 р. вперше призупинено дію низки норм Закону “Про Державний бюджет України” з метою забезпечення реальності видатків. У подальшому має відбутися стабілізація попиту і пропозиції та зростання темпів приросту доходів бюджету щодо зобов’язань. Домінанту у забезпеченні збалансованості зобов’язань і виконання суспільних благ становитимуть доходи бюджету. Ідеться про період якісного виконання зобов’язань держави в умовах зростання попиту і реальних можливостей надання суспільних благ та послуг. На цьому етапі попит стимулюватиме розширене відтворення доходів бюджету і становитиме індикатор фінансової стабільності держави.

ВИДАТКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУСПІЛЬНИХ БЛАГ

Держава зобов’язана проводити таку бюджетну політику, яка б оптимально поєднувала інтереси су-

спільства, регіонів, підприємств і окремих громадян. Збалансований розвиток приватних і державних інтересів має бути визначальним у бюджетній політиці й оцінюватися через критерії економічної ефективності й достатку всіх та кожного. Це досягається шляхом реалізації принципу поєднання фіскальної достатності та соціально-економічної ефективності. Щодо цього важливими чинниками є узгодженість бюджетної та податкової політики в процесі формування, використання і відтворення бюджетних коштів, а також розробка бюджетної стратегії та визначення ролі й завдань доходів бюджету в забезпеченні виконання конституційних зобов’язань на перспективу.

Про фінансову стабільність держави можна говорити тоді, коли вона спроможна виконувати конституційні зобов’язання щодо надання суспільних благ і послуг населенню. Тому на перехідному етапі розвитку країни домігантою залишаються доходи бюджету — як фінансова основа забезпечення виконання зобов’язань держави. Пропозиція її ресурсів має стати реальним інструментом досягнення балансу бюджету та визначення видаткових пріоритетів.

Індикатором зрілості бюджетної політики є запровадження дієвих форм і методів, які забезпечують саморегулювання попиту і пропозиції на фінансові ресурси, баланс потреб у державних видатках та фінансовій спроможності країни щодо надання суспільних благ. Упровадження дієвих методів планування доходів бюджету та посилення ролі менеджменту у формуванні бюджетної стратегії сприятимуть оптимізації співвідношення попиту і пропозиції бюджетних ресурсів, раціоналізації обсягу і структури видатків бюджету держави.

Щоб упередити негативні наслідки фінансової політики на кожній стадії бюджетного процесу, необхідно оцінювати результати прийнятих рішень згідно з поставленою метою і завданнями на наступний бюджетний рік. Для зміцнення фінансової стабільності країни при здійсненні суспільного вибору в бюджетному процесі слід дотримуватися таких принципів:

- ◆ досягнення рівноваги та послідовності у бюджетній політиці;
- ◆ забезпечення балансу попиту і пропозиції на державні фінансові ресурси;
- ◆ демократичність, прозорість і привабливість прийнятих рішень;
- ◆ дотримання законності та фінансової культури, відповідальності й по-

ваги до закону при прийнятті бюджетних рішень.

У період розвитку демократії та вдосконалення бюджетних рішень головним критерієм у здійсненні суспільного вибору має бути принцип рівноваги. Цей чинник, роль якого в розвитку бюджетної політики держави недооцінюється, є стрижнем, навколо якого мають формуватися управлінські рішення та затверджуватися закони про державний бюджет України на відповідний рік. Рівновага у бюджетній політиці — це насамперед баланс потреб і фінансових можливостей держави та узгодження дохідної й видаткової частин бюджету. Крім того, принцип рівноваги у прийнятті бюджетних рішень полягає в дотриманні та забезпеченні:

- ◆ узгодженості бюджетної і грошово-кредитної політики, їх єдності у контексті формування й виконання Державної програми соціально-економічного розвитку на відповідний рік;
- ◆ балансу бюджетної та податкової політики щодо мобілізації податків і здійснення державних видатків;
- ◆ мінімізації суб’єктивізму та забезпеченні реального балансу бюджету задля оптимального досягнення суспільного вибору;
- ◆ рівних можливостей у наданні суспільних благ і послуг;
- ◆ ефективності формування та використання бюджетних коштів, їх результативності у процесі відтворення суспільного продукту і ВВП.

Фінансові можливості та відповідні ресурси щодо організації бюджетного процесу мають бути засадою як бюджетної політики стосовно державних видатків, так і визначення обсягу цих видатків на суспільні потреби. У цьому сенсі важливо зберегти рівновагу потреб і можливостей держави, розглядаючи та затверджуючи проекти законів про Державний бюджет України на відповідний рік, а особливо — у процесі його виконання. □

Література

1. Огонь Ц.Г. Доходи бюджету України: теорія і практика: Монографія. — К.: Вид-во КНТЕУ, 2003. — С. 580.
2. Бьюкенен Дж. М. Сочинения. — М.: Таурис Альфа, 1997. — Т. 1 — С. 560.
3. Закони України: № 2117-ВР від 12.02.1992 р.; № 2801-12 від 19.11.1992 р.; № 284-XIV від 01.12.1998 р.; № 2020-III від 05.10.2000 р.; № 100//96-ВР від 23.03.1996 р. та звіти про виконання законів України про виконання державного бюджету України на 1992—2004 рр.

Олександр Шаров

Доктор економічних наук,
професор

На перший погляд проблеми економічного розвитку Південно-Африканської Республіки, зокрема функціонування її валютної системи, навряд чи можуть зацікавити українських фахівців. Однак уже побіжний огляд спонукає змінити таку точку зору. І справа не лише в глобалізації, яка зближує колись далекі країни: на думку автора, між Україною та ПАР на диво багато спільного.

Будівля Резервного банку Південної Африки — найбільший хмарочос у Преторії.

Дослідження /

Проблеми розвитку валютної системи Південно-Африканської Республіки

По довгих роках закритої економіки, орієнтованої на самозабезпечення, Південно-Африканська Республіка швидко вийшла на світовий ринок. Водночас на внутрішньому ринку посилюється тиск іноземних конкурентів. Це призвело до занепаду деяких традиційних галузей, унаслідок чого зросло безробіття, значною мірою приховане. Процеси приватизації та перерозподілу власності поглибили прірву між багатими та бідними. Проїжджаючи вздовж полів, де квітнуть соняшники, не завжди помітиш проблеми сільських жителів: відсутність електрики, газу, а то й питної води...

Після значного знецінення національна валюта стала зміцнюватися, що викликало занепокоєння і нарікання експортерів. Їх точку зору не поділяє влада, яка вважає, що національна валюта має бути стабільною.

Усе це характерно як для ПАР, так і для України. Тому варто уважніше вивчити досвід південноафриканських колег.

РЕЗЕРВНИЙ БАНК ПАР ЯК ГОЛОВНИЙ ЗАХИСНИК ВАРТОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ВАЛЮТИ

Монетарну політику в Південно-Африканській Республіці спільно реалізують дві інституції: Резервний банк і Міністерство фінансів. Функції Міністерства фінансів, яке представляє інтереси уряду, головним чином обмежуються консультаціями з тих чи інших практичних питань — скажімо, встановлення цільового орієнтуру інфляції. Основні ж завдання виконує безпосередньо Резервний банк Південної Африки (РБПА), як це і передбачено спеціальним законом, прийнятим у 1989 році. Згідно із цим законом центральний банк ПАР — один із небагатьох у світі — функціонує у формі акціонерного товариства з приватними власниками і щорічною сплатою дивідендів (хоча голова банку прагне трансформувати його у звичайний державний центральний банк) [1].

Резервний банк формулює і впроваджує монетарну політику та регулює пропозицію грошей, визначаючи їх ціну (процентну ставку рефінансування). У березні 1998 року в РБПА запроваджено систему операцій РЕПО.

У Резервному банку зберігається основна частина золотовалютних резервів країни. Раніше йому продавали все видобуте в країні золото, яке

він затим перепродавав на світовому ринку. Із грудня 1997 року РБПА почав відходити від виконання цієї не властивої центральним банкам функції, цілковито відмовившись від неї у 2000 році.

Головне завдання Резервного банку країни, як зазначено у статті 224 Конституції ПАР, полягає в тому, щоб “захищати вартість [національної] валюти в інтересах збалансованого та сталого економічного розвитку”. Ця норма закріплена також у спеціальному законі про Резервний банк ПАР як вимога забезпечувати цінову стабільність у країні.

Із лютого 2000 року РБПА відмовився від еkleктичної системи монетарної політики, за якої показники зростання монетарної бази та кредитних вкладень використовувалися як індикатори, що визначали зміни короткотермінових процентних ставок, і перейшов до системи прямого таргетування інфляції*.

Як зазначають спостерігачі, певні зміни у практиці регулятивної діяльності центрального банку країни пов'язані з політичною заангажованістю нового його керівника — Т.Мбовені, який, на відміну від свого попередника — К.Стелса, є одним із провідних активістів правлячого в

*Детальніше ці питання розглянуто у статті: Шаров О. Таргетування інфляції: світовий досвід та українські перспективи // Вісник Національного банку України — 2003. — № 7. — С. 15—19.

країні Африканського національного конгресу (АНК). Це не лише дає змогу діяти активніше та сміливіше, а й передбачає певну орієнтованість на сприяння вирішенню таких економічних завдань АНК, як підвищення зайнятості та забезпечення економічного зростання [2].

ДВОРІВНЕВА ВАЛЮТНА СИСТЕМА ПАР

Для українського читача слід зауважити, що в Південній Африці немає офіційної доларизації (тобто резиденти ПАР не мають доларових або інших валютних рахунків і не приймають іноземну валюту в оплату за товари та послуги), а неофіційна (в тому числі накопичення “в матрацах”) — дуже незначна.

За часів апартеїду в Південно-Африканській Республіці діяла досить жорстка система валютного контролю. Політичні заворушення 1961 року призвели до значного відпливу капіталу з країни та здешевлення цінних паперів ПАР на світових фондових біржах. Цим скористалися спекулянти-нерезиденти, які дешево скуповували акції південноафриканських емітентів, перепродували їх на ринку ПАР за вищими цінами, а отримані доходи конвертували й вивозили за кордон. Прагнучи unikнути тиску на валютні резерви, уряд запровадив систему “блокованих рахунків”, на які надходили ренди від продажу на внутрішньому ринку цінних паперів національних емітентів, котрі можна було використати для придбання інших цінних паперів (що торгувалися на світових ринках), а потім продати їх іноземним інвесторам, отримавши від них іноземну валюту. Поступово порядок використання коштів із блокованих рахунків було лібералізовано і навіть дозволено торгівлю “фондовим рендом” (“securities rand”) на Йоганнесбурзькій фондовій біржі (з 1979 року назву змінено на “фінансовий ренд”). У 1983 році систему блокованих рахунків було скасовано, але в 1985-му — знову відновлено [3].

Відтак за часів апартеїду сформувалася дворівнева система валютного курсу: “комерційний ренд” використовувався для поточних операцій, “фінансовий ренд” — для операцій з капіталом. Фінансовий ренд був, по суті, валютою для іноземних інвесторів, оскільки становив утримувані на спеціальних рахунках фонди, які створювалися в результаті продажу або викупу (погашення) цінних паперів,

що належали нерезидентам. Таким чином, будь-який новий потенційний іноземний інвестор спочатку повинен був придбати “фінансові ренди” в іншого іноземного інвестора, який бажав дизінвестувати свої кошти з ПАР. “Фінансовий ренд” котирувався з певним дисконтом щодо звичайного (або “комерційного”) ренда.

Але така система, створена для захисту від негативного впливу політичних заворушень та економічних катаклізмів і спрямована проти валютних спекулянтів, насправді ніколи не давала бажаних результатів, а лише сприяла збільшенню спекулятивних доходів так званих “валютних контрабандистів” (currency smugglers). Вони грали на різниці між фінансовим та комерційним рендами, здійснюючи необхідні нерезиденту конвертаційні операції (round tripping). Оскільки подібні операції спричиняли додатковий попит на комерційний ренд, його курс штучно підвищувався, що, в свою чергу, негативно впливало на розвиток експорту; імпорт же — навпаки — зростав, і з іноземними товарами не могли конкурувати національні товаровиробники.

Попри це, дворівнева валютна система (з певними перервами) проіснувала в ПАР до кінця режиму апартеїду (1994 р.).

Довгий час одним із головних інструментів Резервного банку була так звана “форвардна книга”. Її запровадили після оголошення дефолту у вересні 1985 року, коли зовнішній борг країни був близький до його рівня на кінець 2001 року, а саме 24 млрд. доларів. Тоді РБПА мав чисту відкриту форвардну позицію приблизно у 12 млрд. доларів, зважаючи на те, що несплачена непокрита валютна позиція в цілому по економіці сягала близько 10 млрд. доларів (приблизно 2 млрд. доларів становив борг уряду, який не покривався форвардним хеджуванням). Це були борги не однієї інституції, а цілої низки державних установ та великих корпорацій, які працювали в умовах значних валютних ризиків. Загалом це була криза того ж типу (хоч і за інших обставин), яка у 1997—98 рр. вразила країни Азії. Було вирішено, що Резервний банк повинен додатково забезпечити форвардне покриття у сумі 10 млрд. доларів, і у вересні 1988 року “форвардна книга” сягнула позначки 25 млрд. доларів.

Наприкінці вересня 1988 року чиста відкрита валютна позиція (ЧВВП) все ще становила понад 23 млрд. до-

ларів (різниця між форвардними продажами обсягом 25 млрд. доларів та наявними золотовалютними резервами обсягом 2 млрд. доларів). Тоді й було прийнято рішення поступово звести ЧВВП до нуля [4]. Слід визнати, що спочатку робота в цьому напрямі була досить успішною, і вже наприкінці 2000 року ЧВВП не перевищувала 10 млрд. доларів. Затим темпи зниження цього показника дещо загальмувалися, хоча за рахунок надходжень від приватизації та запозичень уряду на міжнародному ринку за рік вдалося знизити відкриту валютну позицію вдвічі. Остаточо “форвардну книгу” було закрито у лютому 2004 року, коли показник міжнародної ліквідної позиції РБПА став позитивним і сягнув близько 5 млрд. доларів [5].

Тривалий час Резервний банк забезпечував валютні потреби на базі адміністративно зафіксованої плати. Система виявилася доволі неефективною, і в 1983 році банк запровадив альтернативну спот-свопову систему форвардних операцій (spot/swap system of forward exchange). Десь із середини 1970-х років РБПА ніс помітні балансові збитки за рахунком форвардних валютних операцій, проте залишався на ринку (особливо за операціями ренд/долар), прагнучи захистити валютні резерви та валютний курс, оскільки обсяг валютного резерву впродовж багатьох років був на критичному для економічної політики рівні. Зокрема, у період із 1985 по 1994 рік, коли країна зазнала міжнародних економічних санкцій, створення страхових валютних резервів становило головний інструмент управління валютним резервом. Із 1988 по 1991 рік діяла спеціальна система преференційного форвардного покриття (preferential forward cover), яка допомагала резидентам ПАР забезпечувати фінансування зовнішньої торгівлі. Мало того, впродовж багатьох років відносно дешеве спеціальне довгострокове форвардне покриття було доступне для публічних компаній, які отримували валютні позики. Умови та ціни форвардного покриття постійно змінювалися, і тому Резервний банк весь час прагнув покинути цей ринок, дозволивши уповноваженим дилерам діяти як “маркетмейкери”. У середині 1980-х років цього зробити не вдалося через боргову кризу. Пізніше висловлювалися застереження, пов’язані з низьким рівнем валютних резервів. Але в 1994—95 рр. ситуація істотно змінилася.

Сукупні валютні резерви Резерв-

ного банку зросли із 7.1 млрд. у червні 1994 року до 12.4 млрд. рендів у травні 1995 року, тоді як курс комерційного ренда почав зростати відразу після скасування у березні 1995 року системи фінансового ренда. Це дало банку змогу перейти до політики поступового (аби не порушити фінансової стабільності) виходу з форвардного ринку. Із квітня 1995 року було запроваджено нову дворівневу систему форвардного валютного ринку:

— Резервний банк продовжував забезпечувати валютне форвардне покриття для запозичень в іноземній валюті, операцій південноафриканських компаній з іноземним капіталом тощо (при цьому можливі збитки мало покривати казначейство);

— вторинний форвардний валютний ринок, який складався з уповноважених дилерів і на якому час від часу здійснював інтервенції Резервний банк, надавав послуги імпортерам та експортерам товарів і послуг; крім того, на цьому ринку іноземні інвестори могли здійснити операції щодо забезпечення форвардним покриттям відсотків і дивідендів за південноафриканськими цінними паперами, які вони утримували.

ПОСЛАБЛЕННЯ ВАЛЮТНОГО КОНТРОЛЮ

Першим кроком до пом'якшення валютного контролю у ПАР стало скасування у жовтні 1995 року вимог (запроваджених у грудні 1985 року) стосовно необхідності забезпечення форвардного покриття товарів, проданих експортерами в кредит упродовж 7 днів після їх відвантаження. Згідно із цими вимогами експортери повинні були продавати долари на форвардному ринку і зменшувалися зобов'язання Резервного банку щодо форвардного продажу доларів. Однак у середині 1995 року курс ренда був стабільний, що знижувало ризики Резервного банку, а його поступовий вихід із вторинного ринку мав зменшити валютні ризики ще більше.

У подальшому було дозволено брати участь на вторинному валютному форвардному ринку іноземним банкам.

На наступному етапі Південно-Африканська ф'ючерсна біржа (the South African Futures Exchange — SAFEX) стала головною інституціональною структурою валютного форвардного ринку. Хоча спочатку, в 1996 році, Резервний банк відмовив біржі у наданні відповідної ліцензії,

побоюючись, що арбітраж між ф'ючерсним і форвардним ринками може створити проблеми для РБПА. Проте ще більші побоювання викликало, мабуть, те, що ф'ючерсний ринок дав би резидентам змогу створювати валютні позиції проти ренда і таким чином обходити вимоги валютного контролю. Але невдовзі Чиказька товарна біржа (Chicago Mercantile Exchange) розпочала торгівлю ф'ючерсами та опціонами у південноафриканських рендах, і влада вирішила, що краще створити альтернативний ринок у Йоганнесбурзі, що й було зроблено у 1997 році.

Послаблення валютного контролю дало приватним особам змогу тримати банківські рахунки за кордоном і перераховувати на них до 400 тисяч рендів. Резиденти ПАР, виїжджаючи за кордон, могли вивозити до 100 тисяч рендів на одну дорослу особу та до 30 тисяч — на кожну дитину віком до 12 років. Було встановлено, що корпоративні повинні забезпечити повернення валютної виручки до країни впродовж 180 днів. Одночасно їм дозволялося переводити за кордон до 50 млн. рендів для здійснення попередньо схвалених інвестицій (пізніше цю суму було збільшено).

Уряд ПАР і надалі здійснював заходи щодо поступового скасування валютного контролю, який сьогодні стосується лише резидентів. Приватні особи нині мають право одноразово перевести на закордонні рахунки до 750 тисяч рендів. При виїзді за кордон на постійне місце проживання дозволяється вивозити/перераховувати до 750 тис. рендів на одну особу або 1.5 млн. рендів на сім'ю. Із цих сум стягується 10-відсоткове мито. Кошти, які належать емігрантам понад установлені обсяги, зараховуються на спеціальні "блоковані рахунки"; їх можна використати лише всередині країни.

Із 2001 року південноафриканські компанії отримали право одноразово інвестувати за кордон до 500 млн. рендів, а в країні Африки — до 750 млн. рендів. Пізніше ліміти інвестицій було збільшено до 2 млрд. рендів для африканських і 1 млрд. рендів — для решти країн світу. При цьому компаніям дозволяється додатково реінвестувати дивіденди від своїх закордонних вкладень.

У травні 2003 року скасовано обмеження розміру загальних інвестицій за кордон 10 відсотками від розміру іноземних інвестицій до ПАР за попередній рік. Однак зберігаються певні "стелі" для інвестицій з боку страхо-

вих компаній, пенсійних фондів і трастів.

Важливим кроком стала амністія щодо порушень валютного законодавства. За експертними оцінками, нелегально вивезений капітал на початок 2003 року сягав 90 млрд. рендів (за поміркованішими оцінками — 60—80 млрд. рендів). На початку 2003 року Резервний банк навіть вдався до блокування рахунків, власники яких, на думку уповноважених валютних дилерів, намагалися незаконно переказати кошти за кордон. Значне занепокоєння економістів викликала і практика використання для експорту капіталу так званих "петльових структур" (loop structures), коли нелегально створені південноафриканськими резидентами офшорні компанії інвестують кошти в економіку ПАР, а потім легально вивозять отримані прибутки.

Аби нормалізувати ситуацію, уряд ПАР проголосив амністію щодо порушень валютного та податкового законодавства (так звану "амністію сірого капіталу"), за умовами якої:

♦ приватні особи могли звертатися з проханням про амністію у період із 1 червня 2003 року до 31 листопада 2003 року;

♦ приватні особи, які звернулися з проханням про амністію, звільнялися від сплати всіх податків на дохід, процентів, цивільної та кримінальної відповідальності за ненадання або надання недостовірної інформації про загальний дохід або про доходи з капіталу за станом на 28 лютого 2002 року;

♦ не задекларовані раніше активи повинні бути включені до податкової декларації за 2003 рік і підлягали оподаткуванню лише з 2003 року;

♦ при отриманні амністії потрібно було сплатити збір у розмірі 5% від сум, які в результаті амністії були переказані до ПАР, або 10% — від сум, які будуть залишені в "офшорних" зонах;

♦ із сум, що не перевищують ліміту, дозволеного правилами валютного контролю для приватного інвестування за кордоном (*foreign capital allowance*), — 750 000 рендів на одного платника податку або 1.5 млн. рендів на сім'ю — збір не сплачувався взагалі;

♦ закордонні активи, які виникли в результаті переказу за кордон доходів, отриманих у ПАР, з котрих не було своєчасно сплачено податків, також могли бути амністовані за умови сплати 2-відсоткового податку з

відповідної суми (це не поширювалося на випадки несплати ПДВ та податку на заробітну плату).

У березні 2004 року Резервний банк Південно-Африканської Республіки відмовився від системи обов'язкової закупівлі іноземної валюти на форвардному ринку за спеціальним курсом (forward book), уведеної за часів апартеїду як складової жорсткого валютного контролю. Її використання у 1996 та 1998 рр. з метою підтримки курсу ренда в періоди загострення "азіатської" та "російської" фінансових криз призвело до втрати з резервів банку 20 млрд. доларів (при цьому втримати курс все одно не вдалося). На момент скасування системи офіційні валютні резерви сягнули 8.3 млрд. доларів.

Політика лібералізації валютного контролю значною мірою зумовлена прагненням посилити позиції південноафриканського бізнесу в світі, насамперед в інших країнах Африки (для яких ПАР і нині є головним інвестором, що забезпечує основні вкладення коштів — близько 1.5 млрд. доларів). Уряд також очікує, що лібералізація валютного контролю значно підвищить міжнародний кредитний рейтинг країни та її привабливість для іноземних інвесторів, а, отже, позитивно вплине на стабілізацію валютного курсу ренда.

ЛІД І ПОЛУМ'Я КУРСОВИХ КОЛИВАНЬ РЕНДА

Комерційний ренд став вільно плаваючою валютою у 1983 році і з того часу характеризується значною нестійкістю (volatility), що особливо стало помітним у період проголошення мораторію на сплату боргів (вересень 1985 року). Тоді це призвело до відновлення фінансового ренда, яке певною мірою пом'якшило тиск на курс комерційного ренда, спричинений впливом капіталу. В березні 1994 року фінансовий ренд було вилучено з ринку і ПАР повернулася до однорівневої валютної системи. Резервний банк країни забезпечив ефективний курсовий механізм, запровадивши реальну вартість власних грошей, що базувалася на широкій економічній політиці банку та прямих валютних інтервенціях на відкритому ринку.

Зрозуміло, нестійкість ренда в період боргового мораторію 1985 року була екстремальною і перевищувала ту, що спостерігалася у 1998, 2001 і 2004 роках.

Курс ренда щодо долара США становив дещо більше 2.50, коли в 1989 році до влади замість П.Боти прийшов президент-реформатор Ф. де Клерк. Тривалий час ренд залишався доволі стабільним і на момент проведення перших демократичних виборів у квітні 1994 року дорівнював 3.60 ренда за 1 долар. Проте після скасування у березні 1995 року системи фінансового ренда валютний курс почав помітно знижуватися, і це тривало майже до кінця 2001 року. Причому його падіння відбувалося на тлі, здавалося б, зростаючої привабливості ПАР для іноземних інвесторів, які забезпечили приплив до країни капіталу обсягом близько 3 млрд. доларів у 1995 році, 15 млрд. доларів — у 1999-му. Однак уже 2000 року цей показник знизився до якихось 2 млрд. доларів, що було своєрідною реакцією на такі екзогенні фактори, як початок експропріації земель, котрі належали білим фермерам у Зімбабве, та події 11 вересня 2001 року в Нью-Йорку [6].

Стрімка депреціація ренда у 2001 році призвела до зростання інфляції — у 2002 році вона сягнула 9.2%. Резервний банк ПАР збільшив процентну ставку, що, спільно з 28-відсотковою апреацією 2003 року, дало змогу скоротити інфляцію до 5.8%. На стабілізацію економічного стану країни помітно вплинуло введення з 2000 року її центральним банком системи таргетування інфляції. На період 2000—2003 рр. цільовий показник інфляції було встановлено на рівні 3—6%, а на 2004—2005 рр. — 3—5%. Такий жорсткий підхід дав змогу знизити інфляцію (за індексом споживчих цін) до прийняттого рівня: у 2000 році він фактично становив 7.6%, у 2001 — 4.8, у 2002 — 8.9, у 2003 — 4.8%, у 2004 році — 1.4%.

(У листопаді 2003 року прийнято рішення про посилення системи таргетування. Серед іншого передбачено, що коридор у межах 3—6% діятиме до 2006 року, але застосовуватиметься не до середньорічних, а до щомісячних показників інфляції).

У результаті дій уряду та ринкових факторів (зокрема, зростання цін на дорогоцінні метали) курс ренда зріс у наступні роки з рекордно низького рівня 13.86 ренда за 1 долар США, або 12.48 — за 1 євро за станом на 20 грудня 2001 року, до 5.88 ренда за 1 долар США, або 7.33 ренда за 1 євро — на 23 липня 2004 року.

Так, щодо кошика валют головних торговельних партнерів ПАР з почат-

ку 2001 року курс ренда підвищився більше як на 75 відсотків (у тому числі у 2003 році — на 28 відсотків). За той же період реальний курс ренда, за даними Резервного банку ПАР, зріс майже на 20 відсотків. Нині він приблизно на 20% перевищує рівень початку 2001 року, хоча ще залишається на рівні, трохи нижчому порівняно з початком згаданої вище депреціації курсу у 2000 році. Саме цей факт і є головним аргументом центрального банку країни, коли він стверджує, що поточний курс відповідає реальним ринковим умовам, і причиною небажання РБПА втручатися шляхом збільшення валютних інтервенцій у процес формування курсу (попри голосні заклики до цього найбільших експортерів країни, в тому числі золотодобувних компаній).

Упродовж 2002—2003 фінансового року номінальний курс ренда відносно долара США зріс ще на 29 відсотків (при тому, що у 2002 році зростання становило 40%). Це, як і 2002 року, найвищий показник серед 60 валют, курс яких відстежується моніторинговою системою Bloomberg. За оцінками експертів, за цей період лише 22 найбільші компанії (із 436 компаній, акціями яких торгують на Йоганнесбурзькій фондовій біржі) понесли внаслідок завищення курсу ренда збитки у сумі 17.5 млрд. рендів, а бюджет недоотримав 7 млрд. рендів. Водночас значно зросли обсяги продажів роздрібних торгових компаній (головним чином за рахунок здешевленого імпорту).

У середині листопада 2003 року курс ренда сягнув найвищого на той момент (із квітня 2000 року) рівня — 6.7 ренда за 1 долар США. Однак на зустрічі представників уряду та великого бізнесу у Кейптауні було досягнуто спільної думки про те, що офіційні валютні інтервенції з метою зниження курсу ренда (який визнається суто ринковими факторами — слабкістю долара США, зростанням цін дорогоцінних металів і низькими процентними ставками у США та в інших провідних промислово розвинутих країнах) не мають сенсу. Тим часом курс ренда продовжував зростати, піднявшись до позначки 6.3 ренда за долар. (За 2003 рік номінальний ефективний курс ренда збільшився майже на 25 відсотків).

Протягом 2004 року курс ренда продовжував зміцнюватися, досягнувши у липні відмітки 6 рендів за 1 долар США. Після цього він відносно стабілізувався аж до середини 2005 року, коли після

певних коливань зупинився на позначці 6.5 ренда за долар.

ЗМІЦНЕННЯ РЕНДА: ПЛЮСИ І МІНУСИ

Справжню проблему для бізнесу, однак, створює не зміцнення ренда, а те, що він усе ще не стабілізувався: лише за перше півріччя 2004 року різниця між вищим та нижчим його значеннями становила 20 відсотків, а за два останні роки — 41 відсоток.

Що ж до зміцнення ренда, то, як свідчить досвід останніх років, можна стверджувати, що саме відродження національної валюти стало головним фактором придушення інфляції. Звісно, певну роль у цьому процесі відіграли і загальне послаблення долара США, і підвищення цін на природні ресурси (передусім на золото і платину).

Зміцнення курсу ренда позитивно позначилося на зростанні споживчого попиту, що принесло додаткові прибутки роздрібним торговцям, а також банкам, які помітно збільшили свою кредитну активність (за перше півріччя 2004 року порівняно з аналогічним періодом 2003 року кредити під нерухомість зросли на 20 відсотків, а лізингові операції та операції за кредитними картками — на 15 відсотків).

У середині 2004 року почав відчуватися позитивний вплив зміцнення ренда на зміни цін на деякі імпортовані товари, у тому числі на нафту і нафтопродукти. Після зростання цін на пальне (двічі з початку 2004 року) внаслідок підвищення ціни нафти на світовому ринку та збільшення норм оподаткування, у липні 2004 року ціна літра бензину знизилася на 17 центів. Звісно, це не компенсувало попереднього, червневого зростання ціни на 30 центів, але засвідчило зміну тенденції.

Неоднозначно відреагував на зміцнення ренда фінансовий ринок. Чотири роки тому, коли курс ренда відносно американської валюти сягав позначки 13.86, інвестори намагалися утримувати кошти за кордоном. Тепер, за вдвічі вишого курсу, інвестиції за кордоном не дуже популярні. В останньому кварталі 2003 року вперше з вересня 2001 року зафіксовано чистий приплив капіталів в іноземній валюті (при тому, що за два попередні квартали сума відпливу капіталу становила 3 млрд. рендів, тобто близько 0.5 млрд. доларів). Випадки інвестування за кордоном стали рідкісними, оскільки чимало інвесторів, які вклали свої кошти в іноземні акції три-чотири роки тому (коли ренд був помітно

слабшим), фактично несуть збитки: нині доходи з їх інвестицій не покривають здійснених витрат. Досить вагому роль відіграє і привабливість для інвесторів внутрішнього ринку нерухомості. Ціни на нерухомість у ПАР зросли у 2000 році на 18.9%, у 2001 — на 14.5, у 2002 — на 14.2, у 2003 — на 18%, у 2004 році — на 20%.

Нарешті, слід зазначити, що певні непорозуміння або нечітко визначені правила щодо можливості подальшого інвестування коштів, легалізованих у результаті амністії “сірого капіталу”, також негативно вплинули на процес інвестування південноафриканських капіталів за кордоном [7].

По-різному реагують на коливання курсу національної валюти акції, що котируються на Йоганнесбурзькій фондовій біржі. Зі зростанням курсу ренда підвищується тиск на курс акцій південноафриканських емітентів. Порівняно з піком, якого їх курс досягнув на початку березня 2004 року, до середини липня того ж року, коли курс ренда перейшов межу у 6 рендів за 1 долар США, вартість акцій упала в середньому на 12% (Top 40 index). На цьому фоні вирізнялися акції фінансових установ, особливо тих, що пропонують преференційні акції з фіксованим розміром дивідендів (Standard Bank (SBK), Investec (INP, INL) and Nedbank (NED)), оскільки в країні відбувається фінансова стабілізація, яка сприяє зростанню прибутковості банків. У вигідному становищі знаходяться і власники акцій роздрібних компаній, прибутки яких зростають у зв'язку з підвищенням споживчого попиту населення. Експерти відзначають також стабілізуючий ефект наявності на ринку акцій таких привабливих корпорацій, як Sasol (найбільший у світі виробник рідкого палива з вугілля), акції якого цікавимо купувати і за курсу 5.5 ренда за долар.

Доволі привабливо виглядають також і облігації. Міцний ренд знижує інфляцію, а отже, збільшує доходи за облігаціями. Проте є й застереження: якщо зміцнення ренда триватиме довго, країна втратить значну частину експорту, а відтак — і податкових надходжень до бюджету. Єдиним виходом для уряду буде тоді емісія нових облігацій із підвищеними процентними ставками. А це потягне за собою загальне зростання позичкових ставок, що не сприятиме економічному зростанню.

Вважається, що найбільше від завищеного курсу національної валюти

страждають експортери, які в економіці ПАР представлені передусім компаніями гірничої галузі. Серед них найважчий тягар завищення курсу ренда падає на компанії, що видобувають золото і платину (найбільш орієнтовані на експорт). Але цей тиск певною мірою нейтралізується значним зростанням цін на дорогоцінні метали на світовому ринку (що, в свою чергу, і стало як результатом, так і однією з причин падіння курсу долара в цілому). Ціна, скажімо, на “жовтий метал” зросла з 275 доларів за 1 тройську унцію на початку 2002 р. до майже 400 доларів (а в окремі періоди і помітно перевищувала цю позначку) у 2004 році. У 2005 році ціна зросла до 440 доларів за тройську унцію. Але і за цих умов керівництво золотодобувних компаній не змогло повністю задовольнити вимоги профспілок щодо підвищення заробітної плати і вимушене було піти у серпні 2005 року на ризик значних втрат, обумовлений першим за останні вісімнадцять років страйком у галузі.

Однак, з іншого боку, внутрішні ціни на золото у 2003 році впали на 16 відсотків, а в першій половині 2004 року — ще на 3 відсотки. За ціни в 77.5 тис. рендів за 1 кілограм золота його середня собівартість становила 90.0 тис. рендів. У результаті склалася ситуація, коли через завищений валютний курс ренда більшість золотодобувних компаній не має прибутків — близько 60% із них несе збитки, а якщо враховувати капітальну амортизацію — то 90%.

Ціни на платину лише у 2004 році почали повертатися до рівня 2002 року, а в середині липня 2004 року сягнули нового піка (838 доларів за 1 тройську унцію), реагуючи на зростання попиту в Японії та США. Це сприяло подальшому зміцненню ренда, оскільки на ПАР припадає 70% світового видобутку цього металу, що, в свою чергу, зменшило прибутковість видобувників платини (хоча маржа для них усе ще значна — щонайменше 30%).

Досить помітно міцний ренд вразив і видобувників залізної руди та вугілля, але вони поки що тримаються цілком пристойно завдяки зростаючому попиту на свою продукцію на світовому ринку (особливо з боку Китаю).

Неоднозначний вплив зміцнення курсу ренда у промисловості: позитивним можна вважати зниження цін у рендах на нафту, що сприяє зниженню собівартості продукції. Очікується падіння цін на персональні комп'ютери та ноутбуки. Однак у експортноорієнтованих галузях негатив-

ний вплив усе ж таки переважає.

Справді важка ситуація склалася у легкій промисловості, яка фактично відродилася лише після того, як у 2001 році курс упав до 13 рендів за 1 долар. Подвійне зміцнення ренда значно знизило конкурентоспроможність південноафриканських виробників текстилю та одягу (навіть за скасування квот і мита на їхню продукцію з боку США та пільгового режиму у відносинах з ЄС). Тільки 2003 року у зв'язку з драматичним падінням обсягів продажів зайнятість у галузі зменшилася на 20 тисяч робочих місць; зростання ж курсу ренда за позначку в 6.0 може означати повний її занепад.

Довготривале зміцнення ренда негативно позначається і на туризмі. У цій галузі існує певна інерція попиту, оскільки ті, хто запланував свою поїздку місяць чи два тому, швидше за все здійснять її, хоча і витратять у країні відпочинку дещо менші суми. Проте згодом слід очікувати значного скорочення кількості туристів. Подолати цей вплив буде важко і після можливого зниження курсу ренда внаслідок того ж ефекту інерції, а також переорієнтації туристичних потоків на конкурентів. Сьогодні, наприклад, Кейптаун є п'ятим найпривабливішим місцем для американських туристів (після Мельбурна, Риму, Флоренції та Парижа), що забезпечує помітні постійні надходження. Зміна ситуації може сильно вразити регіональну економіку цієї провінції, де правляча в країні партія АНК змогла створити свій уряд лише після парламентських виборів 2004 року (до того часу посаду прем'єр-міністра провінції Західний Мис займав представник Нової національної партії, спадкоємиці Національної партії, яка управляла країною в період апартеїду в коаліції з АНК).

Загрожує зміцнення ренда і сільському господарству — передусім виробникам вин і фруктів. Експорт фруктів може зменшитися на 1 млрд рендів, а експорт вин малими та середніми фермами стане просто нерентабельним. Особливо це відчувається в провінції Західний Мис (Кейптаун), яка забезпечує приблизно половину всього сільськогосподарського експорту країни.

ЗМІНА ПОЗИЦІЇ УРЯДУ

Однак економіка ПАР значною мірою все ще залежить від видобувних галузей, продукція яких

призначена головним чином на експорт. Ці галузі потерпають від підвищення курсу ренда. Наприкінці липня 2004 року міністр фінансів Т. Мануел заявив, що міцний ренд негативно впливає на умови роботи гірничої та інших експортних галузей економіки, а також не сприяє підвищенню зайнятості населення [8]. Це стало першою позитивною реакцією уряду на неодноразові заклики ділових кіл звернути увагу на проблеми, які виникають в економіці країни внаслідок переоціненого (на їхню думку) ренда. Зміна позиції уряду була обумовлена тим, що бюджет почав відчувати нестачу податкових надходжень унаслідок важкого стану, в якому опинилися експортери. Так, у провінції Східний Мис у зв'язку з відсутністю коштів на освіту школи почали переходити на скорочений графік роботи. У столичному політехнічному університеті відбулися студентські заворушення, викликані рішенням про підвищення плати за навчання. А президент країни, виступаючи перед керівниками провінціальних урядів, заявив, що центральний уряд не може забезпечити додаткове фінансування програми підвищення зайнятості населення (яка була одним із головних пріоритетів у ході квітневих 2004 року парламентських виборів).

Між тим, голова Резервного банку Т. Мбовені не погодився із цією думкою і заявив: незважаючи на те, що ренд сягнув свого п'ятирічного піку відносно долара США, перспективи розвитку економіки країни поліпшуються. Навіть у секторі туризму та промисловості, які дуже вразливі до підвищення курсу національної валюти, результати кращі, ніж очікував уряд. У гірничій галузі зміцнення ренда спонукало компанії здійснити необхідні структурні зміни, щоб підвищити свою конкурентоспроможність на світовому ринку. Т. Мбовені також наголосив на позитивному впливі міцного ренда на підвищення продуктивності праці, відзначивши, що такий довгостроковий вплив є фактором, що сприяє економічному зростанню. Голова центрального банку звернув увагу на те, що реальні витрати на нарощування капіталу (real gross fixed capital formation — GFCF) сягнули у першому кварталі 2004 року 20.8% порівняно з аналогічним періодом попереднього року (у 2002 році вони становили всього 6.1%, у четвертому кварталі 2003 року — 8.3%). Така тенденція зростання витрат на

нарощування капіталу створює капітальну базу подальшого зростання національної економіки.

Водночас Т. Мбовені зауважив, що курс ренда визначається ринковими силами і монетарна політика Резервного банку має обмежений вплив на його динаміку. Він заявив, що вважає правильним те, що РБПА зосередився на таргетуванні інфляції як головному завданні центрального банку країни. У зв'язку з цим Резервний банк не збирається найближчим часом ні знижувати процентну ставку за своїми операціями РЕПО, ні збільшувати обсяги придбання іноземної валюти для поповнення валютних резервів. Цю політику забезпечення фінансової стабільності підтримують і банківські кола.

Цікаво, що така політика в принципі суперечить загальному підходу до економічної політики уряду АНК, згідно з яким передбачається досить активне втручання держави в загально-економічні процеси (за що деякі опозиційні партії піддають уряд та правлячу партію гострій критиці). Зазначене відхилення, однак, можна пояснити не лише "проринковою позицією" центрального банку, а й бажанням використати в даному випадку суто ринкові сили для перерозподілу власності й "економічної ваги" в країні, оскільки від завищеного курсу ренда більше потерпають ті галузі економіки, де ще відчувається домінування "білої меншості". А те, що влада не реагує на аргументи прихильників слабкої національної валюти, які звертають увагу на втрату робочих місць унаслідок завищення курсу ренда, може пояснюватися тим, що збільшення рендових надходжень у разі зниження курсу припадатиме на галузі, де зайнятість недостатньо гнучко реагує на такі фактори (скажімо, золотодобувні компанії не припиняють видобуток навіть за його короткострокової збитковості, оскільки відновлення діяльності потребуватиме значно більших капітальних вкладень).

З іншого боку, не можна ігнорувати і думку тих економістів, які вважають, що насправді ренд усе ще залишається недооціненим [9]. Дехто при цьому посилається на відомий Big Mac Index, за яким курс ренда за паритетом купівельної спроможності повинен становити приблизно 5 рендів за 1 долар США. Посилання на цей індекс можна було б ігнорувати, пам'ятаючи, що він не враховує багатьох факторів, пов'язаних передусім із рухом капіталів. Але саме рух капіталів

лу (як зазначалося вище) свідчить про постійне зростання попиту на південноафриканську валюту і, таким чином, сприяє підвищенню її курсу.

Це відбувається головним чином унаслідок дії двох факторів:

— привабливості південноафриканських державних облігацій, які на фоні низькоприбуткових казначейських векселів США (ставка ФРС — 1%) і варіантів вкладення коштів у інших країнах, є більш прибутковими (ставка РБПА — 8%) і достатньо надійними (порівняно із цінними паперами країн Латинської Америки, Південно-Східної Азії та Росії), що, на думку фахівців, обумовлює близько половини обсягів надходження валюти до країни;

— зростаючої прибутковості акцій південноафриканських золото- та платиновидобувних компаній (сприченої значним зростанням цін на дорогоцінні метали на світовому ринку).

Вплив цих фундаментальних факторів підтримується ще й короткостроковими надходженнями в результаті повернення амністованих капіталів (до цієї статті відносять приблизно 3 млрд. доларів, тобто близько третини припливу капіталу до країни у 2003 році) та “агресивного” (за словами голови центрального банку країни) продажу валютної виручки місцевими експортерами (які поспішають зробити це, очікуючи подальшого зростання курсу ренда).

Як визнає голова центрального банку країни, РБПА не виступає активним покупцем доларів, аби не заважати встановленню ринкового курсу ренда на підставі попиту і пропозиції з боку звичайних учасників ринку. Зрештою, Резервний банк теж не повністю відсторонився від впливу на валютний ринок, здійснюючи постійні інтервенції з придбання валюти для свого резервного фонду: у певні періоди центральний банк щотижня купував до 250 млн. доларів, забезпечивши валютні резерви у сумі 12 млрд. доларів, що покриває 5-місячну потребу в імпорті. Серед фахівців переважає точка зору, що цього недостатньо, і деякі експерти вважають за необхідне значно (вдвічі) збільшити обсяги інтервенцій (що могло б спричинитися до зниження курсу ренда).

Невдовзі після дискусії між міністром фінансів та головою центрального банку (яку деякі спостерігачі вважали прелюдією до відставки останнього), президент ПАР призначив голову Резервного банку на другий п'ятирічний термін (перший завер-

шувався 5 серпня 2004 року). Однак повторне призначення Т.Мбовені головою Резервного банку навряд чи можна вважати свідченням перемоги лінії на забезпечення міцного ренда. Це, швидше, компроміс, про що засвідчило і “раптове” послаблення ренда вже за тиждень.

За словами Т.Мбовені, центральний банк країни виходив із того, що на кінець 2004 року курс ренда утримуватиметься в межах 6.3—7.0 ренда за долар США, а 2005 року в середньому дорівнюватиме 6.75 ренда за долар США. Незалежні експерти висловлювали інші прогнози. Так, в інвестиційному банку Goldman Sachs вважали, що ренд до кінця 2004 року повернеться до рівня в 6.80, а на кінець 2005 року становитиме 7.40—7.50 ренда за 1 долар. Експерт казначейства однієї з найбільших південноафриканських корпорацій Escom прогнозував, що на кінець 2004 року курс коливатиметься біля позначки 7.50, тоді як у банку ABSA прогноз був песимістичнішим — 5.00. В реальності фахівці найбільшого банку виявилися занадто песимістичними, але були ближчі до істини: наприкінці 2004 року за долар давали трохи менше 6 рендів. Такої стійкої депреціації південноафриканської валюти мало хто очікував.

Величина курсу залежала від екзогенних та ендемогенних факторів, серед яких були як економічні (процентні ставки ФРС США та РБПА, ціна на дорогоцінні метали), так і політичні (перебіг миротворчої місії в Іраку, ступінь адміністративного втручання уряду ПАР в економічні процеси). Звісно, точно передбачити зміну курсу не міг ніхто. Навіть у банку ABSA не передбачили вплив на валютний курс зацікавленості британського банку Barclays у придбанні контрольного пакета акцій банку ABSA. Відтак країна отримує (шоправда лише у середині наступного року) найбільшу в її історії інвестицію на суму 3 млрд. доларів.

У довгостроковому плані, однак, слід враховувати, що курс ренда повертається до свого історичного рівня. Тобто аномальним є саме низький курс ренда, який спостерігався в останні роки. Тому можна орієнтуватися на його повернення до позначки на момент краху режиму апартеїду, що означатиме високий ступінь міжнародної довіри до політичного та економічного розвитку країни в умовах демократії. Цей суб'єктивний, але визначальний фактор зміцнить свій

вплив у разі успішної лібералізації системи валютного контролю (що, на думку деяких експертів, спричиниться до апреаціяції ренда приблизно на 20% протягом наступних п'яти років).

Проте справжню проблему для економіки Південно-Африканської Республіки створює не так зміцнення ренда, як постійне очікування його послаблення, що, в свою чергу, унеможливує фінансове планування і стримує розвиток довгострокових економічних проектів. Саме вирішенню цієї проблеми, швидше за все, і будуть присвячені основні зусилля голови центрального банку під час його другого терміну роботи на даній посаді. У цьому ж напрямі працюватиме й економічний блок уряду.

ПРОБЛЕМИ РЕГІОНАЛЬНИХ ВАЛЮТНИХ ВІДНОСИН

Події останніх років на світовому валютному ринку свідчать про наростання протиріч усередині цієї системи і початок принципових змін, на неминучість яких вказувало чимало експертів. Посилюється тенденція до переходу до поліцентричної валютної системи, яка повинна замінити те, що залишилося від Бреттон-Вудської та Ямайської систем (включаючи зміну ролі МВФ). У такій системі виникають регіональні резервні валюти. Цьому сприяє процес демонетизації золота (який уже фактично завершився) і послаблення ролі, по суті, єдиної міжнародної резервної валюти — долара США. На місце регіональних резервних валют претендують: у Європі — євро та поки що швейцарський франк; в Азії — все менше японська ена і більше китайський юань (якщо найближчим часом не буде створено спільну валюту країн, що входять до Асоціації країн Південно-Східної Азії (АСЕАН); у Латинській Америці — мексиканське та аргентинське песо, а також бразильський реал.

В Африці на таку роль, швидше за все, безальтернативно (незважаючи на програмні заяви щодо створення колективної валюти як загалом у Африці, так і в окремих її регіонах) може претендувати лише південноафриканський ренд. У будь-якому разі ті події, що відбуваються на валютному ринку ПАР, свідчать про необхідність серйозних змін позицій ренда у міжнародній валютній системі. Йдеться не лише про те, що саме він може стати основою для створення колективної валюти країн САДК — Співтовариства з питань розвитку країн

півдня Африки (Southern Africa Development Community — SADC), тим більше, що він уже сьогодні є законним засобом платежу в країнах Спільного валютного простору, до якого, крім ПАР, входять також Лесото, Свазіленд та Намібія. Ймовірно, найближчими роками ренд може ввійти до групи провідних валют світу — долара США, євро, швейцарського франка, британського фунта, єни та юаня. Про це свідчить розвиток подій у таких сферах, як лібералізація валютного контролю та валютно-курсова політика центрального банку.

Сучасні валютні відносини між ПАР, Лесото, Намібією та Свазілендом базуються на Багатосторонній валютній угоді (Multilateral Monetary Agreement — ММА), на підставі якої і створено Спільний валютний простір — СВП (Common monetary area). Ця угода має досить довгу історію, яка розпочалася ще до створення у 1910 році Південно-Африканського Союзу, якщо мати на увазі практику обігу валюти на згаданій території. В 1921 році, після створення Резервного банку Південної Африки, південноафриканський фунт став єдиним законним засобом платежу на території країн, що входять нині до СВП, а також Бечуаналенду (нинішньої Ботсвани). Суттєво допомогла у створенні валютного союзу Великобританія, яка мала в цьому великий досвід, у тому числі і на території Африки [10]. Тоді це надавало іншим країнам-членам суттєві переваги, оскільки гарантувало валютну стабільність. Слабким місцем, однак, була непристосованість монетарної політики РБПА до потреб малих країн та відсутність формального механізму консультацій. Крім того, інші країни СВП (крім ПАР) не могли розраховувати на дохід від сеньйоражу [11]. Згадану вище угоду було підписано у грудні 1974 року. Тоді до неї приєдналися ПАР, Лесото і Свазіленд, а Ботсвана надала перевагу створенню власного центрального банку і національної валюти. Валютний простір ренда (Rand Monetary Area), як він тоді називався, проіснував до липня 1986 року. Після цього, у зв'язку зі змінами в позиції Свазіленду, було підписано нову Тристоронню угоду про валютний простір (Trilateral Monetary Area Agreement), яку, в свою чергу, у лютому 1992 року замінила нинішня угода — після того, як до СВП вирішила офіційно приєднатися Намібія, що де-факто входила до нього із самого початку. (Головним чином це було зумовлено

тодішнім статусом цієї країни, яка під назвою Південно-Західна Африка вважалася територією, незаконно окупованою ПАР). При цьому було визначено: незважаючи на наявність єдиної валюти, кожна з країн СВП самостійно відповідає за власну монетарну політику та контроль за фінансово-кредитними установами на своїй території. Відтак було встановлено:

— кожна з країн СВП має власний центральний банк, відповідальний за проведення монетарної політики;

— сторони проводять постійні консультації з координації монетарної та валютної політики;

— створюється Комісія Спільного валютного простору (Common Monetary Area Commission), до якої входять офіційні представники та експерти з усіх країн — членів СВП (як правило, перед кожним засіданням Ради монетарної політики Резервного банку Південної Африки члени комісії обмінюються думками);

— не існуватиме жодних обмежень щодо поточних або капітальних операцій між країнами СВП (що особливо важливо для цих країн в умовах збереження валютного контролю у ПАР. При цьому слід звернути увагу, що країни створюють Південноафриканський митний союз, доповнюючи, таким чином, вільний рух капіталів вільним рухом товарів і послуг);

— усі країни — члени СВП можуть емітувати власну валюту (цим правом усі вони і скористалися), курс якої жорстко прив'язаний до курсу ренда ПАР у співвідношенні 1:1;

— південноафриканський ренд буде законним засобом платежу на території усього СВП;

— валюти кожної з країн — членів СВП вільно конвертуються в ренд, але не є законним засобом платежу на території інших країн СВП;

— країни — члени СВП створять спільний пул валютних резервів під управлінням РБПА;

— центральні банки країн — членів СВП та уповноважені дилери цих країн матимуть доступ на валютний ринок ПАР;

— системи валютного контролю в країнах СВП базуються на принципах, встановлених у ПАР, а зміни будь-яких правил валютного контролю щодо третіх країн потребують попередніх консультацій з іншими країнами валютного союзу [12, 13].

Як уже згадувалося, Свазіленд дотримується особливої позиції, тому, скажімо, ще з 1986 року на його валю-

ту (лілангені) не поширюється вимога щодо жорсткої фіксації курсу до ренда (хоча на практиці співвідношення 1:1 зберігається). Така ж розбіжність між формальним і фактичним станом справ існує і стосовно використання ренда як засобу платежу — офіційно ренд не є законним засобом платежу в Свазіленді, але на практиці розрахунки в рендах здійснюються без обмежень. З технічної точки зору різниця полягає в тому, що емісія власних валют Намібії (намібійський долар) та Лесото (малуті) повинна бути підкріплена відповідними резервами в рендах, тоді як центральний банк Свазіленду робить це на власний розсуд. З іншого боку, уряд ПАР здійснює на користь країн СВП компенсаційні платежі за доходи, які припадають на рендову масу, що обертається на їхній території. РБПА також розподіляє між країнами СВП сеньйораж від емісії рендів. Звісно, всі ці платежі не поширюються на Свазіленд. Центральний банк Свазіленду з метою підтримки національних експортерів або імпортерів також може встановлювати курс своєї валюти відносно валют третіх країн, відмінний від курсу ренда. Хоча, як свідчить практика, таку невідповідність курсу і крос-курсу (через ренд) допускають й інші країни. Звичайно, ці відхилення не дуже великі і, як правило, короткотермінові, що в умовах нерозвинутості валютного ринку та порівняно жорсткого валютного контролю не призводить до помітних спекуляцій.

Слід також зауважити, що ВВП Намібії, Лесото і Свазіленду разом у 20 разів менший, ніж ВВП Південно-Африканської Республіки, що все само собою забезпечує валютний союз від значних потрясінь унаслідок будь-яких розходжень у монетарній політиці.

Щодо інших країн, які входять до південноафриканського економічного співтовариства, то ні в декларації, ні в угоді 1992 року про створення САДК не згадувалася можливість введення єдиної валюти; проте зараз можна дійти висновку, що саме створення монетарного союзу може стати черговою стадією розвитку спільноти.

У лютому 1999 року головний економіст САДК Ф.Кані (Felix Kani) заявив: "Глобалізація підштовхує САДК у напрямі гармонізації макроекономічної політики, фінансової політики та створення єдиного Південноафриканського центрального банку". Помітний поштовх розвитку цієї ідеї надав голова Резервного банку Т.Мбо-

вені, визнаючи при цьому, що професійне вирішення всіх проблем, пов'язаних зі створенням монетарного союзу і запровадженням єдиної валюти, потребують багато часу і копіткої роботи. Але на всесвітньому економічному саміті Півдня Африки (World Economic Forum's Southern African Summit), який проходив у Дурбані у 2003 році, у багатьох виступах наголошувалося на необхідності створення спільного фондового ринку та введення єдиної валюти для країн САДК.

У серпні 2003 року питання спільної африканської валюти обговорювалися на засіданні Асоціації голів африканських центральних банків у Кампалі (Уганда). Про введення єдиної валюти "афро" йшлося при створенні Африканського Союзу, і тому детальніше обговорення цієї проблеми професіоналами можна розглядати як спробу реалізації політичної програми. При цьому вказувалося на те, що аналогічний процес у Західній Європі (ЄС) тривав сорок років. На думку багатьох експертів, у Африці він може потребувати і менше часу за умови вирішення таких проблем, як збройні конфлікти, брак політичної відповідальності та недотримання вимог власного законодавства у деяких країнах континенту. На цьому тлі спроби створення монетарного союзу в межах САДК можна розглядати як регіональні зусилля з вирішення загальноконтинентальної проблеми.

Добре розуміючи складність і неоднозначність усього комплексу проблем, Рада керівників центральних банків (The Committee of Central Bank Governors) встановила цілі та затвердила програму розвитку інтеграції. Серед основних завдань можна зазначити: досягнення порівнянності статистичної інформації, створення спільного банку даних, вирішення проблем репатріації банкнот і монет між членами САДК, розвиток національних платіжних і клірингово-розрахункових систем, гармонізація практики банківського нагляду, забезпечення тісних зв'язків між фондовими біржами, спільні наукові дослідження проблематики грошового ринку, координація підготовки кадрів для центральних банків тощо.

У серпні 2003 року в Дар-ес-Саламі (Танзанія) пройшов черговий саміт глав держав та урядів САДК. Там зібралося понад 700 делегатів, які представляли не лише офіційні установи, а й міжнародні організації, економічних експертів, фінансові ус-

танови, засоби масової інформації тощо. Саміт схвалив План регіональної індикативної стратегії (Regional Indicative Strategic Development Plan — RISDP), який розроблявся впродовж останніх двох років і передбачає значне поглиблення економічної інтеграції країн — членів співтовариства, а саме:

— 2005 рік: створення регіонального фонду розвитку САДК і механізму самофінансування співтовариства;

— 2006 рік: усунення валютного контролю щодо трансакцій між країнами — членами САДК;

— 2008 рік: створення зони вільної торгівлі САДК;

— 2010 рік: створення Митного союзу САДК і запровадження єдиних зовнішніх тарифів;

— 2016 рік: створення Центрального банку САДК та підготовка до введення єдиної валюти САДК.

Паралельно із самітом САДК у Кампалі (Уганда) проходило засідання керівників центральних банків Асоціації африканських центральних банків. По його завершенні 29 серпня 2003 року було узгоджено єдину стратегію дій у монетарно-фінансовій сфері, спрямованих на забезпечення глибокої економічної інтеграції.

Серед іншого, у період 2004 — 2008 рр. передбачається скорочення урядового боргу (government debt) до рівня, що не перевищує 60% ВВП, утримання інфляції в країнах САДК у межах 10% (single digits inflation), скорочення бюджетного дефіциту до 5% ВВП та дефіциту платіжного балансу — до 3% ВВП.

За попереднім планом, після 2005 року інфляція повинна знизитися до рівня нижче 5%, а урядовий борг — до 4% ВВП відповідних країн.

Точка зору Мозамбіку щодо даної проблеми набуває особливого значення, оскільки Мозамбік виступає в даному процесі як країна, яка, швидше за все, буде змушена поступитися на користь іншої валюти (ренда) та погодитися на домінування центрального банку іншої країни (Резервного банку ПАР). Можливий монетарний союз у межах ЄСП також, імовірно, поставить Україну в схожу ситуацію щодо Росії, російського рубля та Центрального банку РФ.

Більшість фахівців — як у центральних банках регіону, так і за їх стінами — вважає, що шлях до монетарного союзу САДК буде дуже довгим. Принаймні так заявили керівник центрального банку ПАР Т.Мбовені

та представник ЄС у Преторії М.Лайдлер. Незалежні експерти звертають увагу на те, що для введення єдиної валюти країни САДК повинні будуть забезпечити утримання інфляції в регіоні нижче рівня у 3 відсотки. Поки ж ставиться завдання утримати її в межах 10 відсотків. В принципі, для більшості країн це реальна мета. Проблеми можуть виникнути хіба що у ДР Конго (де лише нещодавно завершилася громадянська війна) та Зімбабве (з її антиринковою політикою, постійною девальвацією місцевого долара та 300-відсотковою інфляцією).

Доволі скептично щодо перспектив створення монетарного союзу висловлюються і колишні фінансові керівники держави — міністр фінансів Ліберберг і голова Резервного банку Стелс. Насправді цей процес може завершитися набагато швидше (зможли ж, наприклад, швидко перейти до конвертованості своїх валют країни Східної Європи, яким не довелося повторювати довгий шлях своїх західних сусідів). Швидше за все, вирішальними у цьому процесі будуть політичні аспекти.

Україну ці процеси можуть зацікавити не лише з точки зору стратегічного розвитку торговельно-економічних відносин із країнами регіону, а й з огляду на стратегічну спрямованість на європейську інтеграцію за можливої проміжної інтеграції у межах ЄСП.

Література

1. *The Citizen*. — 2003. — August 28. — P. 21.
2. *Finance Week*. — 2003. — April 30. — P. 12.
3. *Doing business in South Africa // Ernst & Young*. — 1990. — P. 9—10.
4. *Bank for International Settlements Review*. — 2004. — № 18. — P. 5.
5. *Business report*. — 2004. — March 4. — P. 21.
6. *Sunday Times Business Times*. — 2004. — February 15. — P. 5.
7. *Business Report*. — 2004. — July 27. — P. 8.
8. *The Citizen*. — 2004. — July 23. — P. 23.
9. *Auto Insight*. — 2004. — March. — P. 28.
10. *New African*. — 2002. — April. — P. 34.
11. *Bank for International Settlements*. — Paper No. 17. — P. 135—136.
12. *Bank for International Settlements*. — Paper No. 17. — P. 137.
13. *Business Report*. — 2005. — July 22. — P. 4.

Він по краплині роздав себе людям

Помер фінансист, фотохудожник, один із найактивніших авторів “Вісника НБУ” Леонід Мілевський

Найважче писати про тих, кого любиш. Особливо — якщо це слова прощання. Бо хіба можна словами передати чорну тінь втрати, яка 4 серпня так несподівано впала на кожного з нас?

Здавалося, Леонід Мілевський буде з нами завжди. Ми любили, коли він, вічно заклопотаний, але натхненний новими ідеями, хоч би на хвилику заходив до редакції. Навіть коли певний час не бачилися, то при черговій зустрічі просто продовжували перервану раніше розмову: про банківські справи, а найбільше — про фотомистецтво.

Усі знали, що голова правління Українського професійного банку Леонід Мілевський був високопрофесійним фотохудожником. Ми бачили, як він радів кожному вдалому кадру. Він сотнями і тисячами роздаровував їх друзям. Либонь, у кожного, хто працював чи спілкувався з Леонідом Мілевським, є його талановиті світлини.

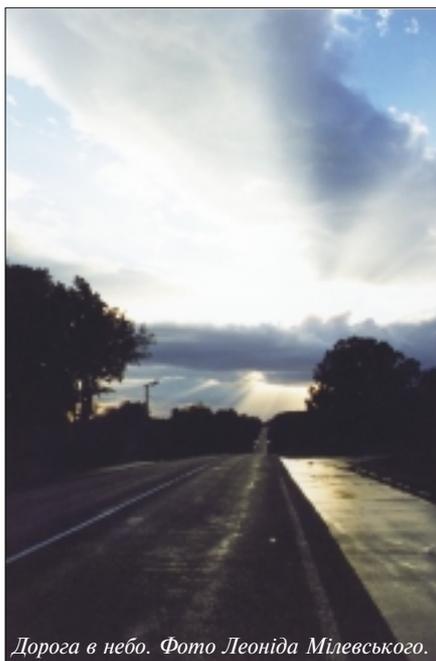
Почавши свою трудову біографію зі столяра-меблевика Київського деревообробного комбінату, він працював інженером, начальником фінансового відділу великого об'єднання, керівником фінансової служби міністерства, а 1992 року був обраний головою правління банку. І скрупульозно та педантично писав ілюстровану історію організації, де працював. (Лише в музеї історії Київського деревообробного комбінату — понад 350 його фотографій). Він створив цикл робіт про Чорнобиль, світові релігії, життя українського села. Але особливе місце в його творчості посідала зйомка природи.

В останню нашу зустріч Леонід Анатолійович приїхав до редакції “Вісника НБУ” показати свіжі фотографії зі своєї чергової поїздки до Чорнобильської зони. Ця рана на землі його рідного Полісся Мілевському боліла давно. Не одним рубцем лягли на його хворе серце покинуті оселі з давно вихололими домашніми вогнищами, трагічні долі самоселів, цинічні рейди браконьєрів, які розважаються тут, розстрілюючи з вертольотів диких коней Пржевальського. До 20-річчя Чорнобильської катастрофи Леонід Анатолійович мріяв видати фотоальбом зі своїх чорнобильсь-

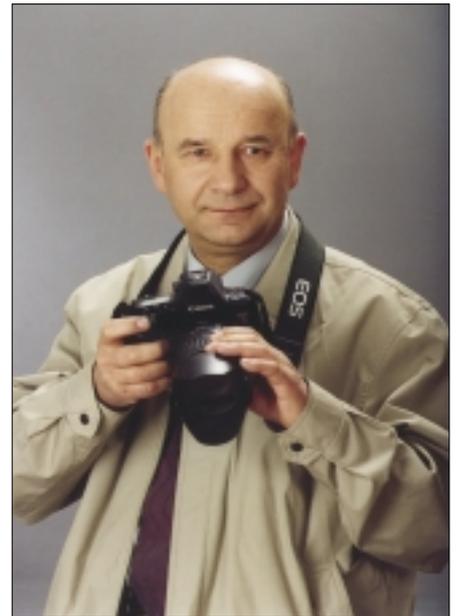
ких експедицій. Не встиг.

Йому було тісно в рамках лише професії фінансиста. Усе-таки за покликанням він був, мабуть, більше митцем. Він і помер із фотокамерою в руках. Не вдома у теплом ліжку — на Соловках, куди поїхав із групою колишніх політв'язнів на дні пам'яті жертв політичних репресій. Ще одного лицаря України забрала ця проклята земля. Скільки українського люду згинуло там! Від кошового отамана Запорізької Січі Петра Калнишевського — до прекрасної плеяди діячів культури і науки, серед яких Лесь Курбас, Валер'ян Підмогильний, Микола Куліш, Євген Плужник, Микола Зеров, Степан Рудницький, Олександр Яната, тисячі інших письменників, учених, а також акторів, політичних діячів, селян.

Серед багатьох нагород, звань, відзнак Леоніда Мілевського найвищою була — довіра людей, з якими він працював: клієнтів, акціонерів, партнерів. Леонід Мілевський зберіг її навіть у нелегкі для банку часи втрат і падінь. Йому вірили, бо знали: голова правління УПБ — надійна, високоморальна, глибоко порядна людина. Недаремно ці високі моральні стандарти підкреслено і в девізі Українського

Дорога в небо. Фото Леоніда Мілевського.

Леонід Мілевський 40 років не розлучався із фотокамерою.

професійного банку: надійність, порядність, професіоналізм.

Рідко який номер “Вісника НБУ” виходив без фотокартин Леоніда Анатолійовича. Із них дивиться на нас цілий світ. А ми ще довго дивитимемося на світ очима Майстра через його роботи і дивуватимемося: як у його серці могло вміститися стільки любові?

Зробивши свій перший знімок ще у 15-літньому віці, він 40 років не розлучався із фотокамерою, постійно вдосконалював свою майстерність. Крім фінансово-економічної, здобув другу вищу освіту — художньої фототворчості. Леонід Мілевський — учасник і лауреат багатьох всеукраїнських та міжнародних фотовиставок і конкурсів, у його творчому доробку майже два десятки персональних виставок, численні публікації в книгах, засобах масової інформації тощо. Леонід Анатолійович був членом правління Національної спілки фотохудожників України, членом фотосекції Національної спілки журналістів України.

В одній зі своїх останніх статей він зізнався: “Я не втомлююся милуватися світом, який відкриваю з допомогою фотографії”. Якось поділився нам що, аби більше встигнути, спить по чотири години на добу. Йому подобався древній вислів: краще згоріти, ніж заржавіти. Він згорів, як факел, у 56 років.

Ми втратили талановитого автора, вірного друга, щирого порадника. Україна втратила Фінансиста, Митця, Праведника. □

Колектив журналу “Вісник НБУ”.

**Ігор
Волошин**

Начальник управління загальнобанківських ризиків НАУ «Кредитпромбанк». Кандидат технічних наук

Зі зростанням масштабів діяльності українські банки дедалі більшу увагу приділяють управлінню ліквідністю. Зазвичай її аналіз базується на дослідженні розривів, тобто різниці між обсягами активів і пасивів, які погашаються у певному часовому інтервалі.

Так звану пасивну еволюцію розривів ліквідності, що передбачає лише вибуття активів і пасивів, у спеціальній літературі досліджено доволі детально [див., наприклад, 1, 2]. Та, як відомо, активно-пасивні операції реальної банківської установи постійно повторюються, адже банківська діяльність є процесом безперервного відтворення банківських послуг. На жаль, нині українським фахівцям бракує досконалих аналітичних моделей, за допомогою яких можна було б розкривати основні закономірності динаміки розривів ліквідності саме в умовах відтворення банківських послуг. Сподіваємося, пропонування вашій увазі стаття сприятиме розвитку вітчизняної моделі теоретичного аналізу динаміки розривів із урахуванням процесу відтворення.

Управління ліквідністю

Перехідна динаміка розривів ліквідності банку

Оскільки реальні банки працюють в умовах частої зміни часової структури активів і пасивів, інакше кажучи — в умовах перехідних процесів від одного часового профілю розривів до іншого, зосередимося передусім на теоретичному дослідженні перехідної динаміки розривів ліквідності з урахуванням процесу відтворення банківських послуг.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ

По-перше, викладена у цій статті модель теоретичного аналізу динаміки розривів ґрунтується на підході, запропонованому М.Ліндером у праці [3]. Його суть полягає у переході від дискретних моделей ліквідності, пов'язаних із реальною дискретністю банківських платежів, до безперервних. У зазначеній праці зауважується: «...Перехід до безперервних моделей... дає змогу застосовувати великий арсенал методів функціонального аналізу, ... відтворювати якісну картину діяльності банку, ... виявляти загальні закономірності динаміки розривів ліквідності».

По-друге, у цій статті досліджуватимемо динаміку розривів, не розглядаючи окремо динаміки активів і пасивів [4].

По-третє, для опису моделі скористаємося безрозмірними змінними — часом, строком до погашення та розривами. При цьому за масштаб обсягів візьмемо сукупну інтенсивність виникнення нових розривів за всіма строками погашення. Використання безрозмірних змінних дає змогу виявляти універсальні закономірності, характерні для банків будь-якої величини.

МОДЕЛЬ

Припустимо, що банківська установа має постійний, не змінний у часі план розміщення та залучення коштів. Результатом цього є постійний, стаціонарний профіль інтенсивності виникнення нових розривів. Вважатимемо, що вона є додатною функцією, тобто обсяги розміщення

коштів завжди перевищують суму залучення за всіма строками погашення.

Для з'ясування основних закономірностей відтворення банківських послуг знехтуємо сплатою відсотків. Це припущення означає, що отриманий відсотковий прибуток банк не інвестує в подальшому у робочі активи.

З огляду на це модель ліквідності банку, описана у праці [4], набуде вигляду:

$$\frac{\partial g(t, w)}{\partial t} - \frac{\partial g(t, w)}{\partial w} = G(w), \quad (1)$$

$$\frac{dA(t)}{dt} = g(t, 0) - G, \quad (2)$$

$$\text{де } G = \int_0^{\infty} G(w) \times dw \equiv 1, \quad (3)$$

G — нормована сукупна інтенсивність виникнення нових розривів за всіма строками погашення;

t — безрозмірний час;

w — безрозмірний строк до погашення;

$G(w)$ — безрозмірна інтенсивність виникнення нових розривів зі строком погашення w ;

$g(t, w)$ — безрозмірні розриви ліквідності, тобто віднесені до сукупної інтенсивності виникнення нових розривів за всіма строками погашення;

$A(t)$ — нормований обсяг коштів на коррахунку банку, тобто обсяг, віднесений до сукупної інтенсивності виникнення нових розривів за всіма строками погашення.

Будемо вважати, що профіль інтенсивності виникнення нових розривів змінюється у певний момент часу $t=0$ на інший і надалі залишається постійним. Для аналізу застосуємо стаціонарну модель відтворення нових розривів, яка передбачає, що їх інтенсивність не залежить від часу (є стаціонарною) та описується такою функцією розподілу:

$$G(w) = \frac{1}{W} \exp\left(-\frac{w}{W}\right), \quad (4)$$

де W — інтенсивний параметр; $\exp(x)$ — експоненціальна функція.

Як бачимо, часовий розподіл інтенсивності виникнення нових розривів (4) відповідає рівнянню (3).

Розв'язок задачі (1, 2) шукатимемо в області $t \geq 0, 0 \leq w < \infty$.

СТАЦІОНАРНЕ РІШЕННЯ

Спочатку знайдемо стаціонарне рішення задачі (1, 2), тобто рішення, яке не залежить від часу $\frac{dg(t,w)}{dt} = 0, \frac{dA(t)}{dt} = 0$. За цих умов модель (1, 2) набуде вигляду:

$$-\frac{\partial g(w)}{\partial w} = G(w), \tag{5}$$

$$g(0) = 1. \tag{6}$$

Підставивши функцію розподілу інтенсивності виникнення нових розривів (4) у рівняння (5) та врахувавши граничну умову (6), знайдемо розв'язок рівняння (5):

$$g(w) = \exp\left(-\frac{w}{W}\right). \tag{7}$$

ПЕРЕХІДНЕ, НЕСТАЦІОНАРНЕ РІШЕННЯ

Знайдемо час переходу від одного стаціонарного профілю розривів ліквідності

$$g(t=0, w) = \exp\left(-\frac{w}{W_1}\right) \tag{8}$$

до іншого:

$$g(t \rightarrow \infty, w) = \exp\left(-\frac{w}{W_2}\right), \tag{9}$$

де W_1, W_2 — інтенсивні параметри. Як бачимо, інтенсивність виникнення нових розривів раптово змінюється з одного розподілу

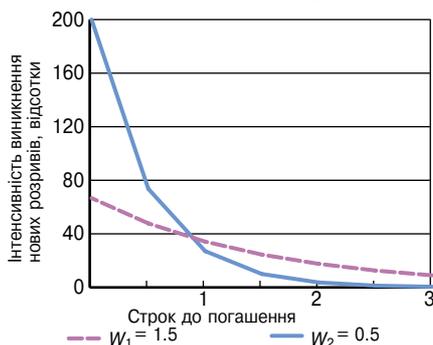
$$G(w) = \frac{1}{W} \exp\left(-\frac{w}{W_1}\right) \tag{10}$$

на інший:

$$G(w) = \frac{1}{W_2} \exp\left(-\frac{w}{W_2}\right). \tag{11}$$

Зауважимо, що величина інтенсивного параметра W характеризує тривалість строків погашення. Чим більше значення інтенсивного параметра, тим довші зазначені строки. Функцію розподілу інтенсивності виникнення нових розривів від строку погашення для різних значень інтенсивного параметра W відображено на графіку 1.

Графік 1. Функція розподілу інтенсивності виникнення нових розривів від строку погашення для різних значень інтенсивного параметра: $W_1 = 1.5$ та $W_2 = 0.5$

Для вирішення диференціального рівняння (1) скористаємося результатами праці [3], у якій знайдено його загальне рішення:

$$g(t,w) = g(0,t+w) + \int_0^t G(t+w-s) \times ds, \tag{12}$$

де s — параметр.

Враховуючи початковий розподіл (8) розривів ліквідності, перший член правої частини рівняння (12) набуде вигляду:

$$g(0,t+w) = \exp\left(-\frac{t+w}{W_1}\right). \tag{13}$$

Він визначає пасивну еволюцію розривів ліквідності. Другий член правої частини рівняння (12) визначає активну еволюцію розривів ліквідності, пов'язану з виникненням нових розривів. Вона описується розподілом (11).

Підставивши розподіли (11) та (13) у рівняння (12) та інтегруючи рівняння (12), отримаємо таке рішення:

$$g(t,w) = \exp\left(-\frac{t+w}{W_1}\right) - \exp\left(-\frac{t+w}{W_2}\right) + \exp\left(-\frac{w}{W_2}\right). \tag{14}$$

Воно описує шукану перехідну динаміку розривів ліквідності за умови раптової зміни інтенсивності виникнення нових розривів — із розподілу (10) на розподіл (11). Приклад розрахунку перехідної динаміки розривів ліквідності, що описується рівнянням (14), подано на графіку 2.

Для $w = 0$ вираз (14) набуде вигляду:

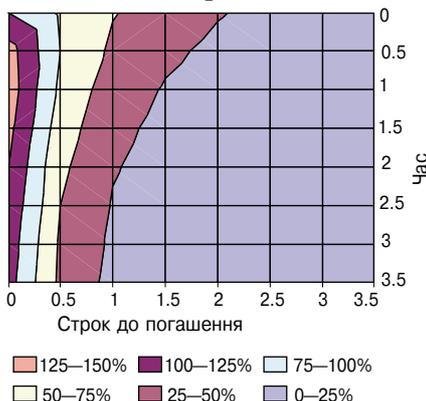
$$g(t,0) = \exp\left(-\frac{t}{W_1}\right) - \exp\left(-\frac{t}{W_2}\right) + 1. \tag{15}$$

Підставивши вирази (3) та (15) у рівність (2), отримаємо диференціальне рівняння, яке описує динаміку коштів на коррахунку банку:

$$\frac{dA(t)}{dt} = g(t,0) - G \equiv \exp\left(-\frac{t}{W_1}\right) - \exp\left(-\frac{t}{W_2}\right). \tag{16}$$

Інтегруючи це рівняння (16) за по-

Графік 2. Ізолії (лінії постійних значень) розривів ліквідності в площині “час — строк до погашення” за умови раптової зміни інтенсивного параметра з $W_1 = 1.5$ на $W_2 = 0.5$

чатковою умовою $A(0)=0$, отримаємо таке рішення:

$$A(t) = W_1 \times \left(1 - \exp\left(-\frac{t}{W_1}\right)\right) - W_2 \times \left(1 - \exp\left(-\frac{t}{W_2}\right)\right). \tag{17}$$

Воно описує перехідну динаміку коштів на коррахунку за умови раптової зміни інтенсивності виникнення нових розривів. Приклад розрахунку динаміки коштів на коррахунку банку за умови раптової зміни інтенсивного параметра з $W_1=1.5$ на $W_2=0.5$ подано на графіку 3.

Підставивши у рівняння (17) $t \rightarrow \infty$ та знайшовши відповідне граничне значення, отримаємо стаціонарне рішення диференціального рівняння (16):

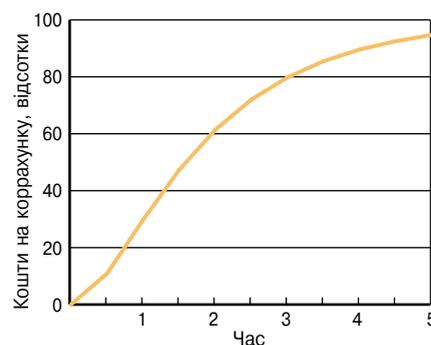
$$A(\infty) = W_1 - W_2. \tag{18}$$

Воно підтверджує, що за умови зміни розподілу інтенсивності виникнення нових розривів залежно від співвідношення інтенсивних параметрів W_1 та W_2 банк може або накопичувати ліквідність (якщо $W_1 > W_2$), або втрачати її (якщо $W_1 < W_2$). За додатної інтенсивності виникнення нових розривів ліквідність зростає (звісно, якщо банк пришвидшує обороти своїх активів, тобто скорочує строки їх розміщення). І навпаки, якщо банк уповільнює обороти своїх активів, тобто збільшує строки розміщення, ліквідність зменшується.

Можна довести, що за від'ємної інтенсивності виникнення нових розривів ліквідність накопичується (якщо банк уповільнює оборот своїх пасивів, тобто збільшує строки їх залучення). І навпаки, якщо банк пришвидшує обороти своїх пасивів, тобто скорочує строки залучення, ліквідність скорочується.

Це відбувається протягом певного часу — упродовж періоду переходу від одного до іншого стаціонарного профілю розривів ліквідності. Визначимо зазначений час, виходячи з умови, що нестаціонарне рішення (17) відрізняється від стаціонарного (18) незначно, наприклад, на $\pm 1\%$:

Графік 3. Динаміка коштів на коррахунку банку за умови раптової зміни інтенсивного параметра з $W_1 = 1.5$ на $W_2 = 0.5$

$$\left| \frac{A(t) - A(\infty)}{A(\infty)} \right| \equiv \left| \frac{-W_1 \times \exp\left(-\frac{w}{W_1}\right) + W_2 \times \exp\left(-\frac{w}{W_2}\right)}{W_1 - W_2} \right| < 0.01. \quad (19)$$

де $|x|$ — модуль числа.

Наприклад, щодо $W_1=1.5$ та $W_2=0.5$ за рішенням нерівності (19) одержимо $t \geq 7.556$. Тобто після періоду, який триватиме $t \geq 7.556$, нестационарне рішення (17) практично не відрізнятиметься від стаціонарного (18). Отже, зазначений період і є часом переходу від одного до іншого часового профілю інтенсивності виникнення нових розривів ліквідності.

ВИСНОВОК

Наш погляд, отримані у цій праці результати можуть бути використані для формування методології аналізу нестационарної, перехідної динаміки розривів ліквідності банку та для розробки відповідних комп'ютерних програм.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на отримання рішень щодо часових розподілів інтенсивності виникнення нових розривів, більшою мірою наближених до реальних.

Література

1. Екушов А. Модель пассивной эволюции в задачах анализа и управления // *Банковские технологии*. — 1995. — № 8. — С. 28.
2. Богарева Е., Эпов А. Моделирование пассивной эволюции для анализа и управления финансами банка // *Банковские технологии*. — 1997. — № 1. — С. 100—103.
3. Линдер Н. Непрерывная модель управления денежными потоками банка // *Финансовые риски*. — 1998. — № 3. — С. 107—111.
4. Волошин И. В. Оценка банковских рисков: новые подходы. — К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. — 216 с.

Монети України

Про введення в обіг пам'ятних монет "Сорочинський ярмарок"

Національний банк України 17 серпня 2005 року ввів в обіг пам'ятні монети номіналами 20 та 5 гривень "Сорочинський ярмарок". Їх присвячено Сорочинському ярмарку — справжньому святу торгівлі, оспіваному М.В.Гоголем в одній із повістей циклу "Вечори на хуторі біля Диканьки".

Монету номіналом 20 гривень виготовлено зі срібла. Категорія якості виготовлення — пруф, маса дорогоцінного металу в чистоті — 62.2 г, діаметр — 50.0 мм, тираж — 5 000 штук. Гурт монети — секторальне рифлення.

Монету номіналом 5 гривень виготовлено з нейзильберу. Категорія якості виготовлення — спеціальний анциркулейтед, маса монети — 16.54 г, діаметр — 35.0 мм, тираж — 60 000 штук. Гурт монети — рифлений.

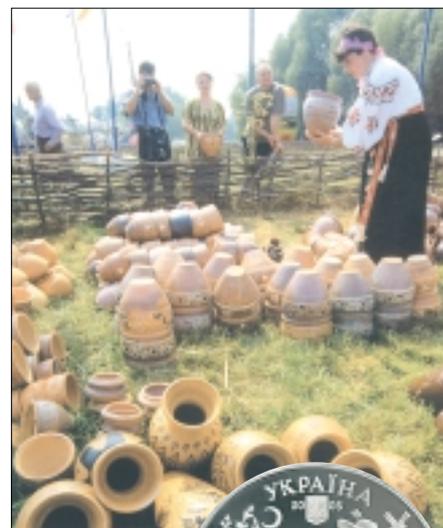
На аверсі обох монет у центрі на тлі українського пейзажу зображено М.В.Гоголя та його літературного героя Рудого Панька, угорі півколом розміщено напис: **УКРАЇНА**, під ним — малий Державний герб України, рік карбування монети — **2005** (дата розділена на дві частини — 20 і 05) та написи: на монеті зі срібла — **20 / ГРИВЕНЬ**, зазначено метал, його пробу — **Ag 925**, масу дорогоцінного металу в чистоті — **62.2**; на монеті з нейзильберу — **5 / ГРИВЕНЬ**. На обох монетах розміше-

но логотип Монетного двору Національного банку України.

На реверсі обох монет зображено багатопігурну композицію, характерну для сільського ярмарку XIX—XX століть, та угорі півколом розміщено напис: **СОРОЧИНСЬКИЙ ЯРМАРОК**.

Художник — Микола Кочубей. Скульптори — Роман Чайковський, Володимир Атаманчук.

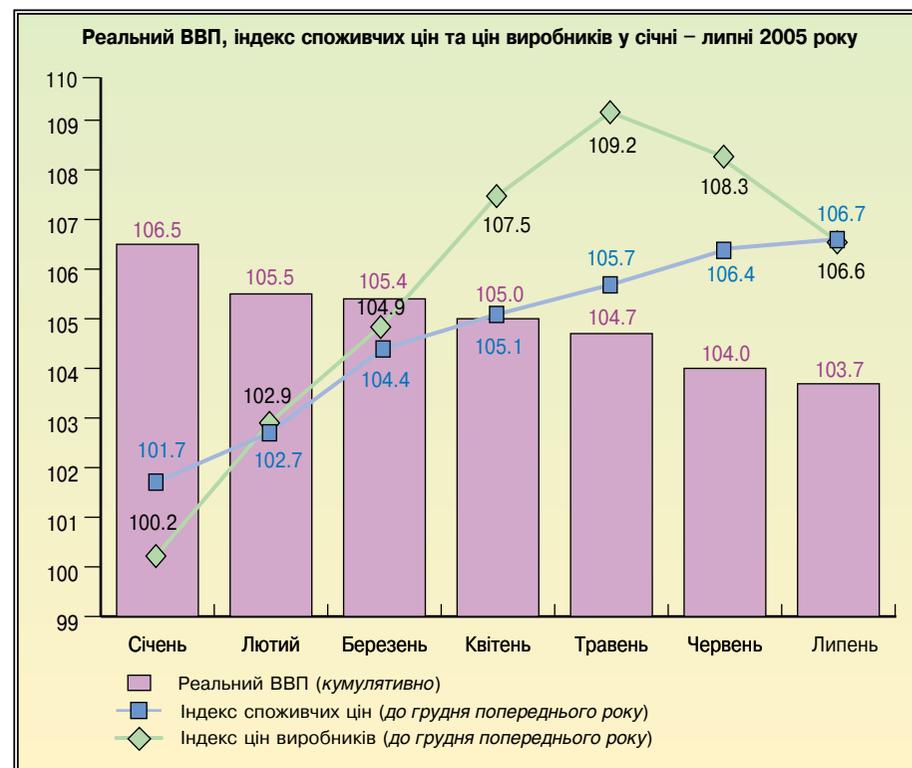
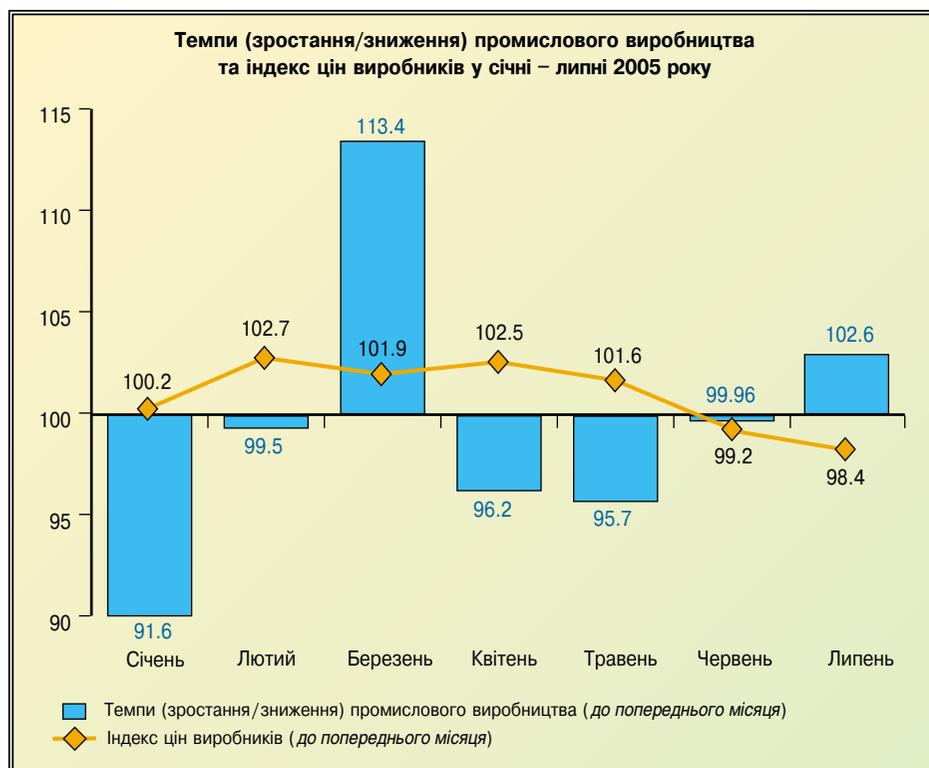
Пам'ятні монети номіналами 20 та 5 гривень "Сорочинський ярмарок" є дійсними платіжними засобами України й обов'язкові до приймання без будь-яких обмежень за їх номінальною вартістю до всіх видів платежів, а також для зарахування на розрахункові рахунки, вклади, акредитиви та для переказів.

Основні макроекономічні показники розвитку України у липні 2000–2005 років

Відсотки

Показники	Липень 2000 р.	Липень 2001 р.	Липень 2002 р.	Липень 2003 р.	Липень 2004 р.	Липень 2005 р.
Реальний ВВП (до відповідного місяця попереднього року)	104.7	117.4	105.0	94.4	117.2	102.4
Реальний ВВП (кумулятивно)	105.0	110.5	104.4	105.1	113.5	103.7
Темпи (зростання/зниження) промислового виробництва (до попереднього місяця)	104.7	101.5	101.6	106.0	104.2	102.6
Темпи (зростання/зниження) промислового виробництва (кумулятивно)	112.1	118.0	106.2	114.0	115.7	103.9
Індекс споживчих цін (до попереднього місяця)	99.9	98.3	98.5	99.9	100.0	100.3
Індекс споживчих цін (до грудня попереднього року)	118.6	103.5	96.7	104.5	104.4	106.7
Індекс цін виробників (до попереднього місяця)	101.4	100.1	101.0	101.0	100.1	98.4
Індекс цін виробників (до грудня попереднього року)	113.4	101.4	105.4	104.9	114.4	106.6

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготовлено працівниками департаменту статистики та звітності Національного банку України.

Modeli/

*Здатність передбачати можливі варіанти майбутнього та вибрати між альтернативними рішеннями лежить в основі сучасних суспільств.
Пітер Л. Бернстайн*

Модель прийняття рішення про кредитування на базі концепції CCF

Автори статті – представники відомої у фінансових колах України консалтингової групи “Каупервуд” – пропонують власну модель вибору оптимального рішення про надання потенційному банківському клієнту кредиту. Зазначена модель базується на запропонованій цими ж авторами концепції умовно-грошових потоків (CCF).

ТЕОРЕТИЧНА БАЗА МОДЕЛІ

Основи теорії прийняття економічних рішень, яка базується на концепції умовно-грошових потоків (CCF), розроблені одним із авторів цієї статті [1–7, www.galasyuk.com]. Згідно з нею суб’єкт, прагнучи обрати найефективніше з множини можливих рішень, повинен передбачити щодо кожного його варіанта множину подій, які можуть стати його наслідками. Якщо обране рішення економічно обґрунтоване, суб’єкт, що його приймає, має пов’язати кожну із зазначених вище подій (що піддаються виміру) з певним умовно-грошовим потоком (CCF: *Conventional cash flow*). *Йдеться про умовно-грошовий потік об’єктів економічних відносин між суб’єктами цих же відносин у певний період часу, виражений у грошовому еквіваленті* [1, с. 223].

Одержавши множину CCF-потоків, що відповідають конкретному варіанту рішення, суб’єкт, який його приймає, керуючись своїми інтересами, поділяє зазначені CCF на позитивні — (X) — та негативні — (Y) (див. схему 1) [1, с. 223–224]. Такий поділ умовно-грошових потоків обумовлений дією базових принципів теорії прийняття економічних рішень — *критеріями суб’єктивності та абсолютності економічних оцінок* [1, с. 180–182].

Далі суб’єкт економічних відносин, порівнявши вартість, що відображає різницю між позитивними і негативними умовно-грошовими потоками за кожним із варіантів рішення, ранжує їх та обирає найкращий [1, с. 223].

Оскільки у ринковій економіці ос-

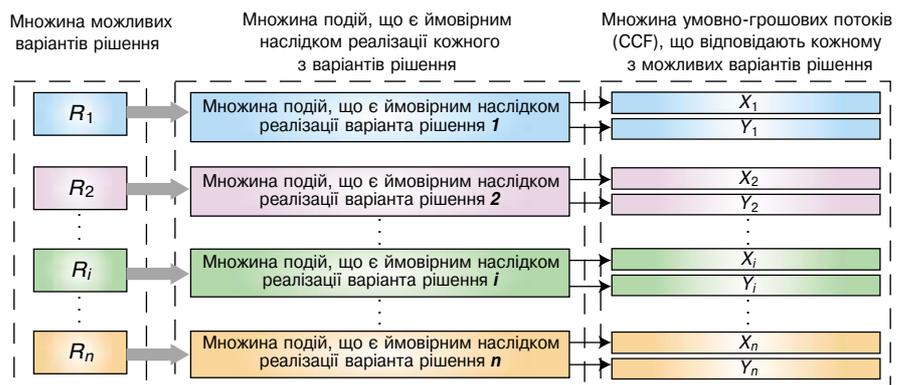
може перебувати стосовно суб’єкта відносин у *двох якісно відмінних ситуаціях (станах)* (див. схему 3).

У ситуації, коли об’єкт не контролюється суб’єктом економічних відносин, останній у кожний момент часу змушений приймати *два якісно відмінних типи економічних рішень*: “продовжувати не контролювати об’єкт” (R_{00}) або “розпочати контроль над об’єктом” (R_{01}).

У ситуації, коли об’єкт контролюється суб’єктом економічних відносин, останній у кожний момент часу змушений приймати *один з двох якісно відмінних типів економічних рішень*: “продовжувати контроль над об’єктом” (R_{11}) або “припинити контроль над об’єктом” (R_{10}).

Таким чином, суб’єкт економічних відносин із приводу об’єкта цих же відносин може прийняти чотири типи економічних рішень. При цьому рішен-

Схема 1. Множина можливих варіантів рішення та відповідних подій, які є ймовірним наслідком реалізації кожного з них, а також множина позитивних та негативних умовно-грошових потоків (CCF), що відповідають кожному з можливих варіантів рішення

новною метою діяльності суб’єкта економічних відносин є збільшення його вартості, то генеральним правилом суб’єкта, що приймає економічне рішення, є забезпечення максимальної різниці між позитивними та негативними CCF, які виникають у результаті реалізації цього рішення (див. схему 2).

З огляду на це, *найкращим рішенням є економічне рішення, яке має найбільшу вартість*.

Одним із авторів цієї статті раніше було сформульовано *концепцію чотирьох типів рішень суб’єкта економічних відносин з приводу об’єктів цих же відносин* [1, с. 225–226], згідно з якою об’єкт

ня типу R_{11} і R_{00} є видами рішень про збереження стану, а два інших — R_{10} і R_{01} — створюють підмножину рішень про його зміну.

Виходячи з основ теорії прийняття економічних рішень, розглянемо конкретну практичну задачу, яку вирішують фахівці банків у процесі прийняття рішень про кредитування суб’єктів економічних відносин за конкретними умовами.

У момент прийняття рішення про надання позики стан, у якому перебувають суб’єкт (банк) та об’єкт (грошові кошти) можна ідентифікувати як ситуацію 1, за якої об’єкт контролюється суб’єктом економічних відносин. Відповідно до концепції чотирьох типів економічних рішень суб’єкт у ситуації 1 може прийняти один із двох типів рішень:

1) *рішення типу R_{11}* — “продовжувати контролювати об’єкт”, тобто *відмовити у наданні кредиту*;

Схема 2. Модель формування вартості економічного рішення

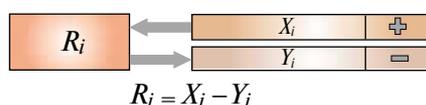
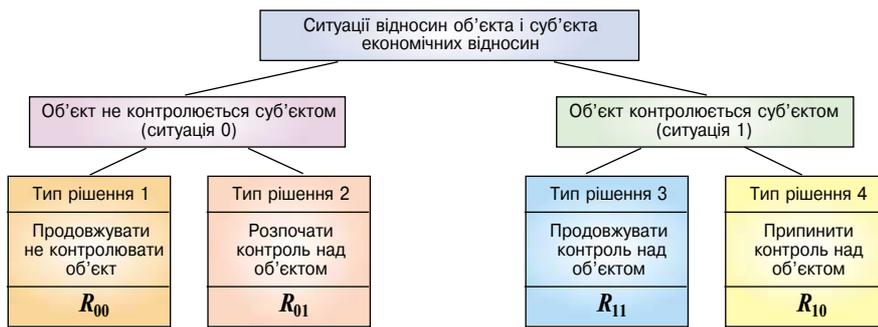

Схема 3. Чотири типи рішень суб'єкта економічних відносин з приводу об'єкта цих відносин

2) рішення типу R_{10} — “припинити контроль над об'єктом”, тобто *надати кредит*.

Як зазначалося вище, для вибору найкращого варіанта економічного рішення необхідно визначити вартість кожного з них. Із цією метою як методологічним інструментарієм можна скористатися так званою “золотою формулою CCF” [8], яка дає змогу обчислювати вартість економічного рішення з урахуванням простору і часу, суб'єктивної асиметричності економічних оцінок, ймовірностей та економічних ризиків:

$$R = \sum_{t=0}^T \sum_{q=1}^Q \frac{X_{qt} p_{X_{qt}}}{(1+r_{qt})^t} - \sum_{t=0}^T \sum_{q=1}^Q \frac{Y_{qt} p_{Y_{qt}} + Y_{qt} p_{Y_{qt}}}{(1+r_{qt})^t}, \quad (1)$$

де X_{qt} — величина позитивного CCF у точці q у момент часу t ;

$p_{X_{qt}}$ — ймовірність виникнення відповідного позитивного CCF у точці q в момент часу t , що відображає пов'язаний із ним економічний ризик;

$X_{qt} p_{X_{qt}}$ — величина позитивного CCF у точці q у момент часу t з урахуванням ймовірності його виникнення та властивого йому економічного ризику;

Y_{qt} — величина негативного CCF у точці q у момент часу t ;

$p_{Y_{qt}}$ — ймовірність виникнення відповідного негативного CCF у точці q у момент часу t ;

$Y_{qt} p_{Y_{qt}}$ — величина негативного CCF у точці q у момент часу t з урахуванням ймовірності його виникнення;

y_{qt} — величина додаткового негативного CCF у точці q у момент часу t , що відображає економічний ризик, пов'язаний із негативним CCF;

$p_{y_{qt}}$ — ймовірність виникнення відповідного додаткового негативного CCF у точці q у момент часу t , що відображає економічний ризик, пов'язаний із негативним CCF;

$y_{qt} p_{y_{qt}}$ — величина економічного ризику, властивого негативному CCF у точці q у момент часу t ;

r_{qt} — ставка дисконтування у точці q у момент часу t .

Оскільки банк надає кредит позичальнику виключно у грошовій формі, а той, у свою чергу, повинен виконувати кредитні зобов'язання теж лише у грошовій формі, то оцінка величини вартості економічних рішень R_{11} і R_{10} має здійснюватися на основі не всіх умовно-грошових потоків, а тільки на базі потоків виключно грошових коштів (SC-потоків*).

Проаналізуємо позитивні та негативні SC-потоки, які відповідають кожному з варіантів рішення.

РІШЕННЯ ПРО ВІДМОВУ У НАДАННІ КРЕДИТУ (R_{11}) І SC-ПОТОКИ**, ЩО ВІДПОВІДАЮТЬ ТАКОМУ РІШЕННЮ

Таке економічне рішення не породжує ніяких позитивних SC-потоків (X_{11}), оскільки грошові кошти у випадку відмови у наданні кредиту “не працюють”, “не створюють нової вартості”, тобто $X_{11} = 0$.

На перший погляд може здатися, що негативних SC-потоків (Y_{11}), пов'язаних із реалізацією рішення “відмовити в кредитуванні суб'єкта економічних відносин”, не виникає. Однак це не так.

Відповідно до концепції чотирьох типів економічних рішень рішення R_{11} — це рішення про збереження стану. Тобто щоб зберегти контроль над об'єктом — сумою грошових коштів, рівній обсягу кредиту (C), банку необхідно понести певні витрати.

Як відомо, він може кредитувати суб'єктів за рахунок як власних, так і

* SC-потоки (Solely cash flows-SCF) — потоки, що передбачають рух лише грошових коштів; грошові потоки (cash flows) передбачають рух грошових коштів та їх еквівалентів [11–13, www.galasyuk.com].

** Вартість економічного рішення R_{11} визначається виходячи з того, що банк продовжує контроль над грошима протягом усього періоду кредитування позичальника, а події, що пов'язані з припиненням контролю над грошима, виходять за межі періоду прогнозування й тому не враховуються при визначенні вартості рішення R_{11} .

позичкових ресурсів. Витрати, пов'язані з продовженням контролю над власними ресурсами, є дивідендами, виплачуваними власникам банку, а витрати, пов'язані з продовженням контролю над позичковими коштами, — платою за їх використання.

Оскільки в реальній практиці банки кредитують суб'єктів економічних відносин за рахунок коштів, одержаних із різних джерел, то негативні SC-потоки Y_{11} становлять суму всіх платежів, сплачених банківською установою за продовження контролю над грошовими коштами, отриманими з усіх джерел.

Для практичних розрахунків, на нашу думку, можна використовувати показник середньозваженої вартості капіталу банку (r_A).

Помноживши цей показник (r_A) на суму кредиту (C), можна визначити величину витрат, пов'язаних із продовженням контролю над сумою грошових коштів (S).

Тоді, відповідно до “золотої формули CCF”, величина негативного SC-потоків Y_{11} у результаті реалізації економічного рішення R_{11} з урахуванням зміни вартості грошей у часі, ймовірності виникнення цих SC-потоків і економічних ризиків, може бути визначена за формулою:

$$Y_{11} = \sum_{t=0}^T \frac{C_t \times r_A \times p_{S_{Rt}} \times p_{Rt}}{(1+r)^t}, \quad (2)$$

де C_t — сума грошових коштів, передбачувана для надання позичальнику у момент часу t періоду кредитування;

r_A — показник середньозваженої вартості капіталу банку;

$p_{S_{Rt}}$ — ймовірність того, що негативний SC-потік банку у момент часу t періоду кредитування становитиме $C_t \times r_A$;

R_t — величина додаткового негативного SC-потоків, що виникає у момент часу t періоду кредитування;

p_{Rt} — ймовірність виникнення додаткових негативних SC-потоків R_t у момент часу t періоду кредитування, що відображають економічний ризик;

$R_t \times p_{Rt}$ — величина економічного ризику, пов'язаного з негативними SC-потоками, у момент часу t періоду кредитування;

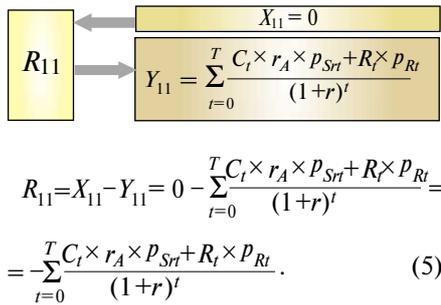
r — ставка дисконтування;

T — період кредитування.

Сумарні SC-потоки, які формують вартість економічного рішення R_{11} , — “відмовити у наданні кредиту”, — відображено на схемі 4.

Вартість економічного рішення R_{11} можна визначити за формулою:

Схема 4. SC-потоки, які формують вартість економічного рішення R_{11} про відмову у кредитуванні суб'єкта економічних відносин

Як бачимо, вартість економічного рішення типу R_{11} — “продовжити контроль над грошима”, тобто “відмовити у кредитуванні суб'єкта економічних відносин”, завжди має від'ємне значення.

РІШЕННЯ ПРО НАДАННЯ КРЕДИТУ (R_{10}) І SC-ПОТОКИ, ЯКІ ВІДПОВІДАЮТЬ ТАКОМУ РІШЕННЮ

У випадку реалізації економічного рішення про надання кредиту (R_{10}) до позитивних SC-потоків банку (X_{10}) належатимуть:

— потік процентних платежів (D).

З урахуванням зміни вартості грошей у часі їх величина становить:

$$D = \sum_{t=1}^T \frac{D_t}{(1+r)^t} \quad (4)$$

де D_t — процентний платіж у момент часу t періоду кредитування;

— потік погашення основної суми боргу (S). З урахуванням зміни вартості грошей у часі його сума дорівнює:

$$S = \sum_{t=1}^T \frac{S_t}{(1+r)^t} \quad (5)$$

де S_t — частина суми основного боргу, що погашається в момент часу t періоду кредитування.

З урахуванням вартості грошей у часі, ймовірності виникнення відповідних потоків та економічних ризиків величина сумарного позитивного SC-поток (X_{10}) у результаті реалізації рішення про надання кредиту R_{10} може бути визначена за формулою:

$$X_{10} = \sum_{t=1}^T \frac{(D_t + S_t) \times p_{Pt}}{(1+r)^t} \quad (6)$$

де $(D_t + S_t)$ — величина сумарного платежу позичальника у момент часу t періоду кредитування;

p_{Pt} — ймовірність сплати позичальником платежу ($D_t + S_t$) у момент часу t періоду кредитування, що відображає пов'язаний із ним економічний ризик;

$(D_t + S_t) \times p_{Pt}$ — величина сумарного платежу у момент часу t періоду кредитування з урахуванням ймовірності його сплати та пов'язаного з ним економічного ризику.

Негативний SC-потік (Y_{10}) банку в результаті реалізації рішення R_{10} складається із суми кредиту C , що надається. У випадку, коли позичка має форму кредитної лінії, приведена вартість кредиту, що надається, може бути визначена за формулою:

$$S = \sum_{t=0}^T \frac{C_t}{(1+r)^t} \quad (7)$$

де C_t — сума кредиту, надана позичальнику у момент часу t періоду кредитування.

З урахуванням зміни вартості грошей у часі ймовірності виникнення цих SC-потоків та економічних ризиків сумарна величина негативних SC-потоків (Y_{10}) може бути визначена так:

$$Y_{10} = \sum_{t=0}^T \frac{C_t \times p_{Ct} + A_t \times p_{At}}{(1+r)^t} \quad (8)$$

де p_{Ct} — ймовірність надання банком суми кредиту C_t у момент часу t періоду кредитування;

$C_t \times p_{Ct}$ — сума кредиту, який надається в момент часу t періоду кредитування, з урахуванням ймовірності виникнення цієї події;

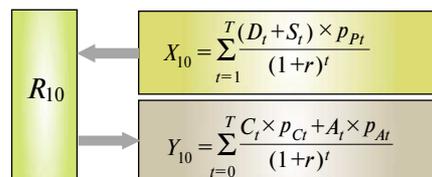
A_t — сума додаткового негативного SC-поток, що виникає у момент часу t періоду кредитування;

p_{At} — ймовірність виникнення додаткових негативних SC-потоків A_t у момент часу t періоду кредитування, що відображають економічний ризик;

$A_t \times p_{At}$ — величина економічного ризику, пов'язаного з негативними SC-потоками, у момент часу t періоду кредитування;

Сумарні SC-потоки, які формують вартість економічного рішення R_{10} , відображено на схемі 5.

Схема 5. SC-потоки, що формують вартість економічного рішення R_{10} про надання кредиту суб'єкту економічних відносин

З урахуванням викладеного вище вартість економічного рішення R_{10} може бути визначена за формулою:

$$R_{10} = X_{10} - Y_{10} = \sum_{t=1}^T \frac{(D_t + S_t) \times p_{Pt}}{(1+r)^t} -$$

$$- \sum_{t=0}^T \frac{C_t \times p_{Ct} + A_t \times p_{At}}{(1+r)^t} \quad (9)$$

Банківські фахівці, обираючи рішення щодо кредитування, виходять із того, що банком будуть виконані всі зобов'язання, тобто позичальнику буде надана сума C_t у момент часу t періоду кредитування. Отже, з точки зору фахівців банку ця подія є достовірною, тобто ймовірність $p_{Ct} = 1$.

З огляду на це вартість економічного рішення R_{10} можна визначити таким чином:

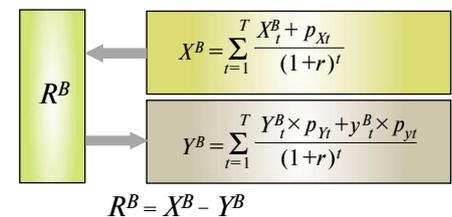
$$R_{10} = \sum_{t=0}^T \frac{(D_t + S_t) \times p_{Pt}}{(1+r)^t} - \sum_{t=0}^T \frac{C_t + A_t \times p_{At}}{(1+r)^t} \quad (10)$$

Проаналізувавши модель економічного рішення R_{10} та SC-потоки, що формують його вартість, можемо зробити важливий висновок: **негативні SC-потоки (Y_{10}) формуються виключно за рахунок банку, а позитивні SC-потоки (X_{10}) формуються лише за рахунок SC-потоків позичальника і є результатом його діяльності, тобто від банку не залежать.**

Оскільки позитивні SC-потоки банку (X_{10}) формуються виключно за рахунок SC-потоків позичальника, то для того, щоб спрогнозувати позитивні SC-потоки банку X_{10} , які виникають у результаті реалізації економічного рішення R_{10} , банківським фахівцям необхідно оцінити **FSC-потоки позичальника (free solely cash flow)**, тобто **вільні потоки виключно грошових коштів позичальника, які можуть бути спрямовані ним на погашення своєї кредитної заборгованості** [9–13].

FSC-потоки, що генеруються позичальником, є результатом його діяльності, а отже, — й реалізації прийнятих ним економічних рішень. Їх можна оцінити за допомогою універсальної моделі вартості економічного рішення (див. схему 6).

Схема 6. Приведена вартість FSC-потоків позичальника в період кредитування

Умовні позначення:

R^B — приведена вартість FSC-потоків позичальника у період кредитування;

X_t^B — позитивні SC-потоки позичальника у момент часу t періоду кредитування, крім позитивних SC-по-

токів, що утворюються під час надзвичайних подій;

p_{Xt} — ймовірність виникнення позитивних SC-потоків позичальника X_t^B у момент часу t періоду кредитування;

Y_t^B — негативні SC-потоки позичальника у момент часу t періоду кредитування, крім дискреційних негативних SC-потоків позичальника;

p_{Yt} — ймовірність виникнення негативних SC-потоків позичальника y_t^B у момент часу t періоду кредитування;

y_t^B — додаткові негативні SC-потоки позичальника у момент часу t періоду кредитування, що відображають економічний ризик;

p_{Yt} — ймовірність виникнення додаткових негативних SC-потоків позичальника у момент часу t періоду кредитування, що відображають економічний ризик.

Якщо вартість R^B перевищує приведену вартість кредитних зобов'язань позичальника $\left(\sum_{t=1}^T \frac{D_t + S_t}{(1+r)^t}\right)$ або дорівнює їй, то у кредитора є підстави вважати, що позичальником будуть виконані кредитні зобов'язання у повному обсязі, тобто ймовірність цього виконання дорівнює одиниці ($p_{Ct} = 1$). У такому разі кредитор може визначити вартість рішення R_{10} , виходячи з того, що вартість позитивних умовно-грошових потоків (CCF) X_{10} становитиме:

$$X_{10} = \left(\sum_{t=1}^T \frac{D_t + S_t}{(1+r)^t}\right), \text{ тобто позичальник виконає усі свої кредитні зобов'язання (див. схему 7).}$$

Якщо вартість R^B менша від приведеної вартості кредитних зобов'язань позичальника $\left(\sum_{t=1}^T \frac{D_t + S_t}{(1+r)^t}\right)$, то кредитор повинен визначити вартість економічного рішення R_{10} , виходячи з величини наявного FSC-потоків позичальника R^B (див. схему 8).

Як уже зазначалося, у ринковій економіці генеральною метою діяльності суб'єкта економічних відносин, Схема 7. Вартість рішення R_{10} про надання кредиту суб'єкту економічних відносин за умови, що обсяги SC-потоків, які генеруються позичальником, оцінюються кредитором як достатні для виконання ним кредитних зобов'язань

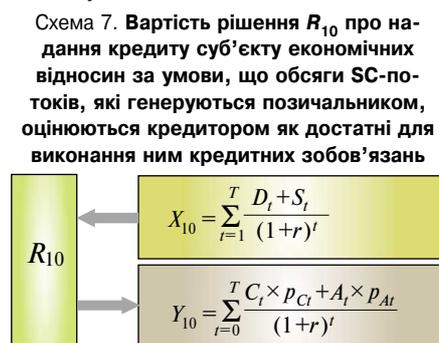
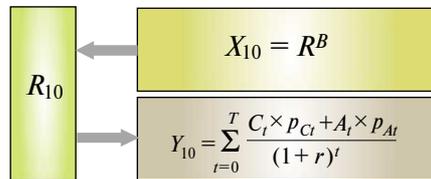

Схема 8. Вартість рішення R_{10} про надання кредиту суб'єкту економічних відносин за умови, що обсяги SC-потоків, які генеруються позичальником, оцінюються кредитором як недостатні для виконання ним кредитних зобов'язань у повному обсязі

у тому числі й банку, є збільшення вартості контрольованих ним об'єктів цих відносин. Отже, реалізація економічного рішення R_{11} про продовження контролю над грошима не відповідає досягненню цієї мети, оскільки вартість зазначеного рішення завжди менша від нуля, $R_{11} < 0$.

Виходить, єдиним економічно доцільним рішенням для фахівців банку є рішення типу R_{10} — тобто рішення про припинення контролю над грошима.

Згідно з підходом до оптимального управління активами на базі концепції CCF [14], активи, щодо яких вартість рішення R_{11} менша від нуля, належать до класу "палаючих". Контроль над ними доцільно припинити негайно.

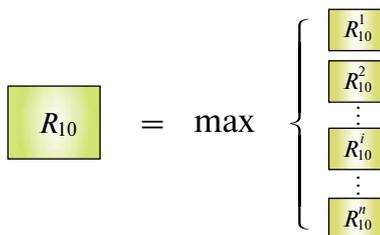
Зважаючи на викладене вище, можна зробити висновок про те, що основним завданням банківських фахівців у ході прийняття рішення щодо надання кредиту є вибір економічного рішення типу R_{10} , яке має найбільшу вартість.

Тобто фахівцям банку необхідно розглядати безліч можливих альтернативних варіантів економічного рішення типу R_{10} про припинення контролю над об'єктом відносин (грошима) R_{10}^i , ранжувати їх, після чого обрати найкраще (найвартісніше) рішення (див. схему 9).

Вартість економічного рішення R_{10} можна максимізувати двома шляхами — збільшуючи вартість позитивних SC-потоків або ж зменшуючи вартість негативних SC-потоків банку.

Величина позитивних SC-потоків

Схема 9. Вибір найкращого рішення про припинення контролю над об'єктом (грошима)

залежить від сумарного платежу позичальника у момент часу t періоду кредитування $(D_t + S_t)$ та ймовірності сплати позичальником зазначеного платежу p_{Pt} . Чим більше значення цих величин, тим більшою буде вартість позитивних SC-потоків банку.

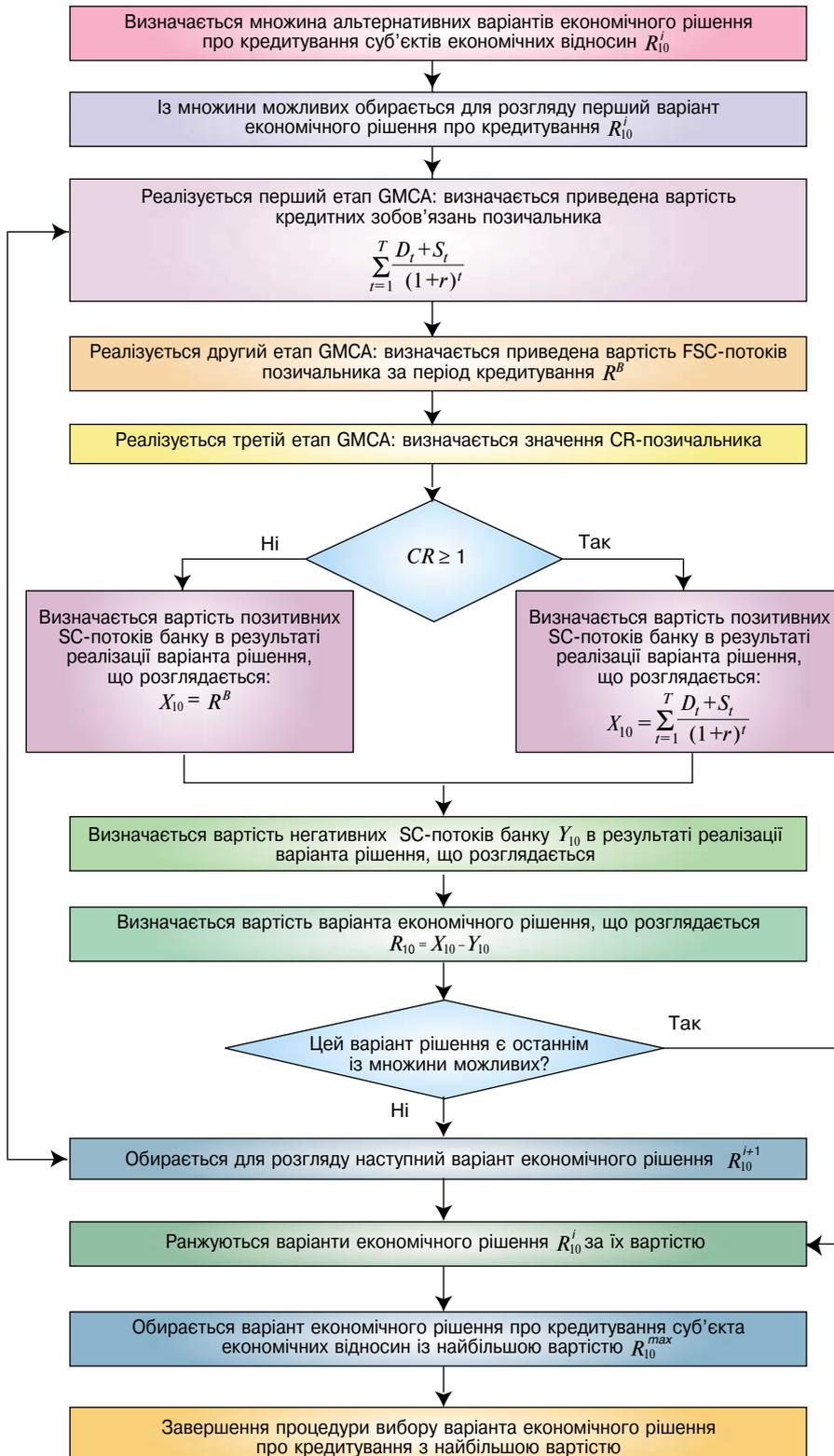
Збільшити обсяг сумарного платежу $(D_t + S_t)$ у момент часу t періоду кредитування можливо шляхом підвищення процентної ставки за кредитом, що приведе до збільшення значення D_t . Однак встановлення банком кредитної ставки, яка є вищою від ставок на ринку аналогічних позичкових ресурсів, в умовах конкуренції економічно недоцільне, оскільки це може призвести до того, що клієнти нададуть перевагу іншим банкам, які пропонують дешевші ресурси. Отже, в рамках розгляду задачі максимізації позитивного SC-потоків банку сумарний платіж позичальника у момент часу t періоду кредитування $(D_t + S_t)$ можна вважати умовно постійною величиною. Тоді єдиною величиною, за допомогою якої можна впливати на вартість позитивного SC-потоків, є ймовірність сплати позичальником платежу $(D_t + S_t)$ у момент часу t періоду кредитування (p_{Pt}).

Ця ймовірність, у свою чергу, залежить від кредитоспроможності позичальника: чим вона більша, тим більша вірогідність того, що позичальником будуть виконані кредитні зобов'язання.

Аналізуючи негативні SC-потоки банку з метою пошуку шляхів їхньої мінімізації, виокремимо дві величини, зміна яких може спричинити й зміну зазначених потоків. Це C_t — сума коштів, яка підлягає видачі позичальнику у момент часу t періоду кредитування, і додаткові негативні SC-потоки банку $(A_t \times P_{At})$, що відображають економічний ризик.

Суму коштів C_t визначено кредитним договором, тому вона не може бути зменшена з метою мінімізації негативного SC-потоків. Виходить, єдиною величиною, зменшуючи яку можна зменшити негативні SC-потоки, є додаткові негативні SC-потоки $(A_t \times P_{At})$, що відображають економічний ризик. Їх виникнення найчастіше пов'язане з невиконанням позичальником своїх кредитних зобов'язань. Тобто чим більш кредитоспроможним є позичальник, тим менша ймовірність того, що ним не будуть виконані кредитні зобов'язання, а отже, меншою є й ймовірність виникнення додаткових негативних SC-потоків, пов'язаних із реалізацією економічного рішення типу R_{10} . Із цього випливає висновок: надання позички кредитоспроможному позичальнику дає

Схема 10. Алгоритм вибору суб'єктом економічних відносин найкращого варіанта рішення про кредитування

зможу банку мінімізувати негативні SC-потоки (Y_{10}), що є наслідком реалізації рішення типу R_{10}

Вартість економічного рішення про припинення контролю над грошима (R_{10}) значною мірою визначається кре-

дитоспроможністю позичальника. Тобто вибір банкірами економічного рішення про припинення контролю над грошима, що має найбільшу вартість, безпосередньо пов'язаний із вибором найбільш кредитоспроможного позичальника.

ОЦІНКА КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКА

Щонайшвидший пошук кредитоспроможних позичальників — одне з найголовніших завдань банківських фахівців. Оцінку кредитоспроможності можна зробити за різними методиками. Рекомендуємо *GMCA (метод оцінки кредитоспроможності позичальника Галасюків)* [9—13].

Ми виходимо із розуміння *кредитоспроможності як “здатності позичальника за конкретних умов кредитування в повному обсязі й у визначений кредитним договором термін розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями виключно грошовими коштами, що генеруються позичальником у ході звичайної діяльності”* [9, с. 55].

Відповідно до методики GMCA, “кредитоспроможність позичальника характеризує співвідношення умов кредитування та здатності позичальника генерувати FSC-потоки” [11, с. 39].

Виходячи з цього, процес оцінки кредитоспроможності можна умовно розділити на три етапи:

1. Аналіз умов кредитування;
2. Аналіз здатності позичальника генерувати FSC-потоки;
3. Зіставлення умов кредитування та здатності позичальника генерувати FSC-потоки.

Результатом аналізу умов кредитування мають бути відповідно побудовані таблиця і графік погашення кредитної заборгованості. На підставі їх даних можна визначити приведену вартість кредитних зобов'язань позичальника —

$$PV_N = \sum_{t=1}^T \frac{D_t + S_t}{(1+r)^t}$$

Виконання другого етапу методики дає змогу визначити приведену вартість FSC-потоків позичальника $PV_P = R^B$, які він здатний генерувати протягом періоду кредитування.

Результатом зіставлення умов кредитування та здатності позичальника генерувати FSC-потоки є показник C-рейтингу (creditworthiness rating), що дає кількісну оцінку кредитоспроможності позичальника:

$$CR = \frac{PV_P}{PV_N} = \frac{R^B}{\sum_{t=1}^T \frac{S_t + D_t}{(1+r)^t}}, \quad (11)$$

де CR — величина CR -рейтингу позичальника;

PV_P — приведена вартість FSC-потоків позичальника за період кредитування;

PV_N — приведена вартість сум погашення кредитної заборгованості [9—13].

Значення С-рейтингу більше одиниці свідчить про те, що позичальник є кредитоспроможним за конкретних умов кредитування і вартість рішення про надання йому позички R_{10} має бути визначена за схемою 7. Якщо значення С-рейтингу менше одиниці, то вартість рішення про кредитування R_{10} слід визначати за схемою 8.

Алгоритм вибору фахівцями банку оптимального рішення щодо кредитування суб'єктів економічних відносин зображено на схемі 10.

Валерій Галасюк,

академік АЕН України, генеральний директор аудиторської фірми "Каупервуд" (м. Дніпропетровськ), член президії ради Союзу аудиторів України, член Аудиторської палати України, заступник голови правління Асоціації платників податків України.

Марія Сорока,

консультант аудиторської фірми "Каупервуд", магістр економіки підприємства.

Віктор Галасюк,

директор департаменту кредитного консалтингу інформаційно-консалтингової фірми "Інкон-центр", магістр економіки підприємства, лауреат конкурсів молодих оцінювачів Українського товариства оцінювачів.

принятия экономических решений: Монография. — Днепропетровск: Новая идеология, 2002. — 304 с.

2. Галасюк В. Основположні принципи теорії фінансів у контексті проблеми дисконтування умовних грошових потоків // Вісник НБУ. — 2000. — № 4. — С. 53—56.

3. Галасюк В.В. Должны ли быть одинаковыми ставки дисконтирования для положительных и отрицательных условных денежных потоков? // Финансовая консультация. — 1999. — № 45—48. — С. 12—17.

4. Галасюк В.В. К проблеме использования понятия "условный денежный поток" // Академичний огляд. — 2000. — № 1. — С. 54—56.

5. Галасюк В.В. О необходимости использования понятия "условный денежный поток" // Финансовые риски. — 2000. — № 1. — С. 125—128.

6. Галасюк В.В. Условные денежные потоки и пространство // Финансовые риски. — 2000. — № 1. — С. 120—122.

7. Галасюк В., Галасюк В. Понятие денежных потоков и условных денежных потоков в контексте финансовой концепции капитала МСБУ // Финансовая консультация. — 2000. — № 31—32. — С. 17—19.

8. Галасюк В., Сорока М., Галасюк В. Принцип субъективной асимметричности оценок в контексте концепции ус-

ловно-денежных потоков // Финансовые риски. — 2002. — № 1—2(29). — С. 78—81.

9. Галасюк Валерій, Галасюк Віктор. Оцінка кредитоспроможності позичальників: що оцінюємо? // Вісник НБУ. — 2001. — № 5. — С. 54—56.

10. Галасюк Валерій, Галасюк Віктор. Проблеми оцінки кредитоспроможності позичальників // Вісник НБУ. — 2001. — № 9. — С. 54—57.

11. Галасюк Валерій, Галасюк Віктор. Методика оцінки кредитоспроможності позичальників // Вісник НБУ. — 2002. — № 2. — С. 39—45.

12. Галасюк Валерій, Галасюк Віктор. Методика оцінки кредитоспроможності позичальників (аналіз здатності позичальника генерувати SC-потоки) // Вісник НБУ. — 2002. — № 7. — С. 38—44.

13. Галасюк Валерій, Галасюк Віктор. Оцінка кредитоспроможності позичальника (зіставлення умов кредитування і здатності позичальника генерувати FSC-потоки) // Вісник НБУ. — 2002. — № 11. — С. 42—46.

14. Галасюк Валерій, Вишневська-Галасюк Анастасія, Галасюк Віктор. Принципіально новий підхід к оптимальному управленню активами компанії на базі концепції CCF // Вестник бухгалтера і аудитора України. — 2003. — № 1—2. — С. 38—45.

Література

1. Галасюк В.В. Проблемы теории

ОФІЦІЙНИЙ КУРС ГРИВНІ ЩОДО ІНОЗЕМНИХ ВАЛЮТ, ЯКИЙ ВСТАНОВЛЮЄТЬСЯ НАЦІОНАЛЬНИМ БАНКОМ УКРАЇНИ ОДИН РАЗ НА МІСЯЦЬ (за липень 2005 року)*

№ п/п	Код валюти	Назва валюти	Офіційний курс	№ п/п	Код валюти	Назва валюти	Офіційний курс
1	100 BGL	100 левів (Болгарія)	311.5820	18	470 MTL	100 мальтійських лір	1419.3564
2	986 BRL	100 бразильських реалів	212.0119	19	484 MXN	100 мексиканських нових песо	46.9700
3	051 AMD	10000 вірменських драмів	114.1470	20	496 MNT	10000 монгольських тугриків	42.3722
4	410 KRW	1000 вонів Республіки Корея	4.9011	21	554 NZD	100 новозеландських доларів	353.8705
5	704 VND	10000 в'єтнамських донгів	3.1873	22	586 PKR	100 пакистанських рупій	8.4631
6	981 GEL	100 грузинських ларі	278.8966	23	604 PEN	100 перуанських нових сол	155.3711
7	344 HKD	100 доларів Гонконгу	65.0312	24	642 ROL	100 румунських леїв**	169.0657
8	818 EGP	100 єгипетських фунтів	87.2484	25	705 SIT	100 словенських толарів	2.5446
9	376 ILS	100 ізраїльських нових шекелів	111.5500	26	682 SAR	100 саудівських ріялів	134.7928
10	356 INR	1000 індійських рупій	116.1401	27	760 SYP	100 сирійських фунтів	9.6821
11	364 IRR	1000 іранських ріалів	0.5627	28	901 TWD	100 нових тайваньських доларів	16.1198
12	368 IQD	100 іракських динарів	0.3451	29	972 TJS	100 таджицьких сомоні	162.2272
13	196 CYP	100 кіпрських фунтів	1062.4755	30	952 XOF	1000 франків КФА	9.3154
14	417 KGS	100 киргизьких сомів	12.3409	31	152 CLP	1000 чилійських песо	8.7163
15	414 KWD	100 кувейтських динарів	1731.1644	32	191 HRK	100 хорватських кун	83.4186
16	422 LBP	1000 ліванських фунтів	3.3521	33	255	100 доларів США за розр. із Індією	404.4000
17	434 LYD	100 лівійських динарів	382.6646				

* Курс встановлено з 01.07.2005 року.

** Згідно з повідомленням Національного банку України від 18.07.2005 р. № 13-411/3291-7142 офіційний курс гривні щодо румунського лея, встановлений НБУ з 01.07.2005 р. у співвідношенні: 10000 румунських леїв = 1.6907 грн. (службове розпорядження НБУ № 417/243 від 29.06.2005 р.), змінено, у зв'язку з деномінацією румунського лея з 01.07.2005 р. у співвідношенні: 10000 старих леїв = 1 новий лей (за інформацією Національного банку Румунії від 21.06.2005 р. № VI/1/3181).

Офіційний курс гривні який встановлюється Національним банком

№ п/п	Код валюти	Назва валюти						
			01.07.2005 р.	02.07.2005 р.	03.07.2005 р.	04.07.2005 р.	05.07.2005 р.	
1	036 AUD	100 австралійських доларів	384.7974	384.7974	384.7974	382.8307	378.7111	
2	826 GBP	100 англійських фунтів стерлінгів	906.6310	906.6310	906.6310	899.8496	888.8191	
3	031 AZM	10000 азербайджанських манатів	10.7393	10.7393	10.7393	10.7393	10.7462	
4	974 BYR	10 білоруських рублів	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	
5	208 DKK	100 датських крон	82.0305	82.0305	82.0305	81.9680	80.6776	
6	840 USD	100 доларів США	505.5000	505.5000	505.5000	505.5000	505.5000	
7	233 EEK	100 естонських крон	39.0660	39.0660	39.0660	39.0499	38.4263	
8	352 ISK	100 ісландських крон	7.7659	7.7659	7.7659	7.7577	7.6905	
9	124 CAD	100 канадських доларів	410.2353	410.2353	410.2353	410.9759	406.6841	
10	398 KZT	100 казахстанських тенге	3.7447	3.7447	3.7447	3.7389	3.7389	
11	428 LVL	100 латвійських латів	868.5567	868.5567	868.5567	867.0669	858.2343	
12	440 LTL	100 литовських літів	176.9834	176.9834	176.9834	176.1938	174.7986	
13	498 MDL	100 молдовських лейв	40.1742	40.1742	40.1742	40.1790	40.1809	
14	578 NOK	100 норвезьких крон	77.2220	77.2220	77.2220	77.5280	76.2852	
15	985 PLN	100 польських злотих	151.3446	151.3446	151.3446	151.8648	149.6818	
16	643 RUB	10 російських рублів	1.7657	1.7657	1.7657	1.7626	1.7552	
17	702 SGD	100 сингапурських доларів	299.9708	299.9708	299.9708	299.2887	298.3978	
18	703 SKK	100 словацьких крон	15.9122	15.9122	15.9122	15.9467	15.6941	
19	792 TRL	100 турецьких лір	377.4550	377.4550	377.4550	378.0226	375.5883	
20	795 TMM	10000 туркменських манатів	9.7212	9.7212	9.7212	9.7212	9.7212	
21	348 HUF	1000 угорських форинтів	24.7230	24.7230	24.7230	24.7729	24.3270	
22	860 UZS	100 узбецьких сумів	0.4534	0.4534	0.4534	0.4534	0.4534	
23	203 CZK	100 чеських крон	20.3547	20.3547	20.3547	20.3734	20.0327	
24	752 SEK	100 шведських крон	64.8480	64.8480	64.8480	64.4064	63.4623	
25	756 CHF	100 швейцарських франків	394.3807	394.3807	394.3807	393.7095	388.2987	
26	156 CNY	100 юанів женьмінбі (Китай)	61.0765	61.0765	61.0765	61.0765	61.0765	
27	392 JPY	1000 японських єн	45.6327	45.6327	45.6327	45.5153	45.3186	
28	978 EUR	100 євро	611.2506	611.2506	611.2506	610.9979	601.2417	
29	960 XDR	100 СПЗ	736.3180	736.3180	736.3180	736.1229	736.1229	
			16.07.2005 р.	17.07.2005 р.	18.07.2005 р.	19.07.2005 р.	20.07.2005 р.	21.07.2005 р.
1	036 AUD	100 австралійських доларів	379.7702	379.7702	379.3685	378.2777	378.3739	380.6909
2	826 GBP	100 англійських фунтів стерлінгів	888.6108	888.6108	889.3765	883.1505	879.3062	877.4039
3	031 AZM	10000 азербайджанських манатів	10.7530	10.7530	10.7530	10.7485	10.7553	10.7401
4	974 BYR	10 білоруських рублів	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235
5	208 DKK	100 датських крон	81.7830	81.7830	81.8127	81.6752	81.0548	81.6291
6	840 USD	100 доларів США	505.5000	505.5000	505.5000	505.5000	505.5000	505.0000
7	233 EEK	100 естонських крон	38.9853	38.9853	39.0046	38.9433	38.6557	38.9338
8	352 ISK	100 ісландських крон	7.7508	7.7508	7.7704	7.7474	7.7275	7.7623
9	124 CAD	100 канадських доларів	419.5810	419.5810	416.5519	414.7922	413.7858	415.3133
10	398 KZT	100 казахстанських тенге	3.7240	3.7240	3.7254	3.7224	3.7136	3.7121
11	428 LVL	100 латвійських латів	867.0669	867.0669	870.0516	867.0669	864.1026	867.6976
12	440 LTL	100 литовських літів	176.8534	176.8534	177.6677	176.7421	175.7100	176.4377
13	498 MDL	100 молдовських лейв	40.1927	40.1927	40.1918	40.1905	40.1895	40.1485
14	578 NOK	100 норвезьких крон	76.9991	76.9991	76.5782	76.6308	75.4529	76.5207
15	985 PLN	100 польських злотих	147.1798	147.1798	147.5735	148.1077	146.7965	146.8721
16	643 RUB	10 російських рублів	1.7633	1.7633	1.7658	1.7630	1.7598	1.7612
17	702 SGD	100 сингапурських доларів	299.0865	299.0865	299.8969	299.3661	298.8442	299.3521
18	703 SKK	100 словацьких крон	15.6023	15.6023	15.5925	15.6282	15.4510	15.5598
19	792 TRL	100 турецьких лір	378.5447	378.5447	379.5809	378.7244	378.8479	378.7265
20	795 TMM	10000 туркменських манатів	9.7212	9.7212	9.7212	9.7212	9.7212	9.7115
21	348 HUF	1000 угорських форинтів	24.7279	24.7279	24.7422	24.7213	24.5517	24.7273
22	860 UZS	100 узбецьких сумів	0.4518	0.4518	0.4518	0.4510	0.4510	0.4506
23	203 CZK	100 чеських крон	20.1682	20.1682	20.1809	20.2046	20.0255	20.1556
24	752 SEK	100 шведських крон	65.0243	65.0243	64.8224	65.0090	64.1703	64.6552
25	756 CHF	100 швейцарських франків	391.4940	391.4940	391.3622	390.5709	386.8688	389.7016
26	156 CNY	100 юанів женьмінбі (Китай)	61.0765	61.0765	61.0765	61.0765	61.0765	61.0161
27	392 JPY	1000 японських єн	45.1040	45.1040	45.0898	45.0388	44.7791	44.6778
28	978 EUR	100 євро	609.9869	609.9869	610.2901	609.3297	604.8307	609.1815
29	960 XDR	100 СПЗ	733.7274	733.7274	734.3968	732.6044	730.1642	731.5745

щодо іноземних валют, України щоденно (за липень 2005 року)

Офіційний курс

06.07.2005 р.	07.07.2005 р.	08.07.2005 р.	09.07.2005 р.	10.07.2005 р.	11.07.2005 р.	12.07.2005 р.	13.07.2005 р.	14.07.2005 р.	15.07.2005 р.
374.5156	375.2038	375.5601	375.5601	375.5601	374.0116	376.2808	380.9647	380.7500	379.7702
886.8172	887.5492	882.2454	882.2454	882.2454	876.7991	882.1269	893.6879	892.7398	888.6108
10.7416	10.7416	10.7416	10.7416	10.7416	10.7462	10.7485	10.7530	10.7576	10.7530
0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235
80.5987	80.7956	81.0864	81.0864	81.0864	81.0864	81.3969	82.4695	82.5494	81.7830
505.5000	505.5000	505.5000	505.5000	505.5000	505.5000	505.5000	505.5000	505.5000	505.5000
38.3908	38.4877	38.6299	38.6299	38.6299	38.4587	38.7882	39.3051	39.3633	38.9853
7.6550	7.6939	7.6928	7.6928	7.6928	7.6646	7.7057	7.7956	7.8021	7.7508
407.3274	406.8109	409.5029	409.5029	409.5029	411.9581	416.1432	417.1695	419.8945	419.5810
3.7224	3.7210	3.7306	3.7306	3.7306	3.7364	3.7331	3.7221	3.7210	3.7240
856.7797	856.7797	858.2343	858.2343	858.2343	858.2343	864.1026	874.5675	877.6042	867.0669
173.8966	173.8966	174.6355	174.6355	174.6355	174.4306	176.0036	178.1058	178.6093	176.8534
40.1822	40.1835	40.1851	40.1851	40.1851	40.1863	40.1873	40.1889	40.1908	40.1927
75.9016	76.0933	76.3550	76.3550	76.3550	76.4075	76.7067	77.8815	78.0659	76.9991
148.6588	148.3074	147.0481	147.0481	147.0481	147.7550	148.5687	149.8517	148.0354	147.1798
1.7532	1.7541	1.7533	1.7533	1.7533	1.7529	1.7604	1.7679	1.7695	1.7633
297.4280	298.0609	298.1582	298.1582	298.1582	296.5879	297.7790	299.4553	299.5483	299.0865
15.6960	15.6844	15.5164	15.5164	15.5164	15.4528	15.6101	15.8585	15.7274	15.6023
374.2590	374.2943	372.1608	372.1608	372.1608	374.9204	376.3741	377.3184	379.8342	378.5447
9.7212	9.7212	9.7212	9.7212	9.7212	9.7212	9.7212	9.7212	9.7212	9.7212
24.2996	24.3590	24.3171	24.3171	24.3171	24.2816	24.5670	24.9722	24.9222	24.7279
0.4525	0.4525	0.4525	0.4525	0.4525	0.4525	0.4518	0.4518	0.4518	0.4518
19.9736	20.0447	19.9626	19.9626	19.9626	19.8938	20.1188	20.3565	20.3362	20.1682
63.6643	64.2740	64.1050	64.1050	64.1050	63.8147	64.0572	65.0372	65.6226	65.0243
387.0148	387.3928	390.6582	390.6582	390.6582	387.4741	390.1911	395.1624	395.1124	391.4940
61.0765	61.0765	61.0765	61.0765	61.0765	61.0765	61.0765	61.0765	61.0765	61.0765
45.1541	45.2002	45.2652	45.2652	45.2652	44.9602	45.1565	45.4438	45.3970	45.1040
600.6857	602.2022	604.4264	604.4264	604.4264	601.7472	606.9033	614.9913	615.9012	609.9869
729.9597	730.2011	731.8842	731.8842	731.8842	728.9176	731.5929	737.1910	737.1007	733.7274
22.07.2005 р.	23.07.2005 р.	24.07.2005 р.	25.07.2005 р.	26.07.2005 р.	27.07.2005 р.	28.07.2005 р.	29.07.2005 р.	30.07.2005 р.	31.07.2005 р.
386.0516	386.0516	386.0516	386.6710	384.2357	382.7896	381.0781	382.4800	382.4800	382.4800
884.2579	884.2579	884.2579	882.2062	877.4230	877.8820	877.1476	884.6822	884.6822	884.6822
10.7401	10.7401	10.7401	10.7447	10.7493	10.7493	10.7584	10.7653	10.7653	10.7653
0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235	0.0235
82.4571	82.4571	82.4571	82.1847	81.6689	81.1409	81.1481	81.8992	81.8992	81.8992
505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000	505.0000
39.3340	39.3340	39.3340	39.1920	38.9400	38.6885	38.6982	39.0532	39.0532	39.0532
7.8470	7.8470	7.8470	7.8117	7.8073	7.7848	7.8118	7.8521	7.8521	7.8521
416.3466	416.3466	416.3466	414.9276	414.1680	412.0786	407.8506	409.0027	409.0027	409.0027
3.7214	3.7214	3.7214	3.7209	3.7212	3.7198	3.7231	3.7212	3.7212	3.7212
873.7024	873.7024	873.7024	875.2166	866.2093	864.7260	863.2479	867.6976	867.6976	867.6976
177.9861	177.9861	177.9861	178.0928	176.1730	176.1607	175.4142	176.3514	176.3514	176.3514
40.1472	40.1472	40.1472	40.1460	40.1450	40.1437	40.1421	40.1412	40.1412	40.1412
77.3948	77.3948	77.3948	76.9026	76.9733	76.7229	76.6110	77.3628	77.3628	77.3628
149.2382	149.2382	149.2382	149.0391	148.4281	146.7144	147.4910	149.4266	149.4266	149.4266
1.7657	1.7657	1.7657	1.7670	1.7602	1.7603	1.7577	1.7607	1.7607	1.7607
304.5695	304.5695	304.5695	303.9964	303.5636	302.5810	302.6718	303.2356	303.2356	303.2356
15.7932	15.7932	15.7932	15.7640	15.6588	15.4701	15.4739	15.6279	15.6279	15.6279
380.6082	380.6082	380.6082	376.5329	377.2881	372.9092	376.0839	377.8444	377.8444	377.8444
9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115	9.7115
25.0629	25.0629	25.0629	24.9551	24.8160	24.5985	24.6869	24.9327	24.9327	24.9327
0.4506	0.4506	0.4506	0.4506	0.4506	0.4498	0.4498	0.4498	0.4498	0.4498
20.3992	20.3992	20.3992	20.3000	20.1809	20.0160	20.0217	20.2428	20.2428	20.2428
65.0781	65.0781	65.0781	64.8719	64.6728	64.0623	64.1516	65.0053	65.0053	65.0053
394.4392	394.4392	394.4392	392.2107	389.6914	387.9661	387.6905	391.0720	391.0720	391.0720
61.0161	61.0161	61.0161	62.2604	62.2711	62.2696	62.2473	62.2842	62.2842	62.2842
45.5176	45.5176	45.5176	45.4305	45.1755	44.9869	44.8781	44.9301	44.9301	44.9301
615.4435	615.4435	615.4435	613.2215	609.2825	605.3435	605.4950	611.0500	611.0500	611.0500
733.8431	733.8431	733.8431	735.0437	732.2449	730.7815	729.8985	733.1868	733.1868	733.1868

На замовлення "Вісника НБУ" матеріал підготовлено співробітниками департаменту валютного регулювання Національного банку України.

Погія/

Мільйонна картка НСМЕП

На початку серпня в Національному банку України відбулася прес-конференція з нагоди емісії мільйонної платіжної картки Національної системи масових електронних платежів.

Ця зустріч із представниками засобів масової інформації більше нагадувала родинне свято, а не прес-конференцію. Такого забарвлення їй надав сам інформаційний привід — урочисте вручення пам'ятної посвідки держателю мільйонної платіжної картки Національної системи масових електронних платежів (НСМЕП). 16 липня 2005 року її емітував одеський Імекс-банк.

Привітати “іменинника”, а також — самих себе із цією знаковою подією прийшли керівники багатьох українських банків — членів Національної системи масових електронних платежів, представники Асоціації українських банків та Асоціації “Український союз учасників Національної системи масових електронних платежів”, фірм-розробників програмного забезпечення і термінального обладнання, фахівці департаменту інформатизації НБУ, які є розробниками системи, і, звісно, журналісти.

Відкрив прес-конференцію і вручив пам'ятну посвідку держателю мільйонної картки — дитячому стоматологу Одеської обласної клінічної стоматологічної поліклініки Тамарі Брунич — виконавчий директор з питань платіжних систем та розрахунків Національного банку України **Віктор Кравець**. Він також привітав із успіхом розробників системи, представників банків, які є її членами, вручив спеціальні відзнаки керівникам банків — членів системи, котрі найактивніше працюють із платіжними картками НСМЕП. Це Експрес-банк, Імекс-банк, Мега-банк, банки “Демарк” і “Грант”. А загалом до системи нині входить 20 вітчизняних банків.

Підбивши підсумки діяльності НСМЕП за період промислової експлуатації, В.М.Кравець зауважив: вона, як і планувалося, нині стала внутрішньодержавною банківською багато-емітентною платіжною системою масових платежів, функціонування якої дає змогу отримувати готівку та оплачувати товари і послуги за допомогою смарт-карток, а також зберігати й

накопичувати заощадження на рахунках у банках.

Фахівцями Національного банку України розроблено загальну концепцію системи, вимоги до всіх її елементів, програмно-технічні рішення для верхнього рівня НСМЕП (розрахункового банку, процесингових центрів, системи безпеки). У розробленні та постачанні для системи програмно-технічних засобів інших рівнів бере участь близько 30 вітчизняних підприємств.

У НСМЕП застосовуються платіжні картки з вбудованими чіп-модулями. Тобто це смарт-картки, що найбільшою мірою відповідають вимогам безпеки. В системі використовується високоефективна офлайн-технологія, що не передбачає оперативного зв'язку з банківським рахунком під час виконання кожної платіжної операції (це важливо, враховуючи недостатню високу якість вітчизняних каналів зв'язку) і яка значно зменшує експлуатаційні витрати.

Завдяки цьому використовувати платіжні картки НСМЕП можуть люди з малими доходами, зокрема пенсіонери, студенти, школярі; а швидкість обслуговування — вища, ніж під час розрахунків готівкою та здійснення операцій картками з магнітною смугою.

Із листопада 2004 року Національна система масових електронних платежів працює у режимі промислової експлуатації. За цей час не було зафіксовано жодного випадку шахрайства з використанням національних карток, не втрачено жодної копійки.

Незважаючи на ці аргументи, журналісти, що взяли участь у прес-конференції, зініціювали диспут, який триває уже впродовж кількох років: чи доцільно створювати національну систему масових електронних платежів, якщо на території України вже діють найбільші у світі міжнародні системи? І чи за таких умов національна система може бути ефективною?

Виконавчий директор з питань платіжних систем та розрахунків НБУ відповів на ці запитання мовою цифр.

Виконавчий директор з питань платіжних систем та розрахунків НБУ Віктор Кравець вручає пам'ятну посвідку держателю мільйонної платіжної картки НСМЕП Тамарі Брунич.

— Будь-яка система електронних платежів, — пояснив В.М.Кравець, — вважається окупною, якщо емітувала 500 тисяч карток. Сьогоднішні урочистості з нагоди емісії мільйонної картки НСМЕП — факт, який говорить сам за себе.

Є ще один показник, який свідчить про ефективність системи, — середній оборот коштів за однією платіжною картою. Що стосується міжнародних систем, які діють на території України, то найвище його значення у “Візі” — 4 000 гривень. У Національній системі масових електронних платежів зазначений показник становить удвічі більше — 8 200 гривень. Окрім іншого, це обумовлено тим, що в НСМЕП використовуються корпоративні картки, за допомогою яких суб'єкти господарювання мають право здійснювати на території України безготівкові розрахунки.

Факти засвідчують: Національна система масових електронних платежів конкурентоспроможна, ефективна, надійна і має перспективи розвитку, — зробив висновок В.М.Кравець.

Цьому сприяє постійне вдосконалення НСМЕП. Про її нинішні технологічні можливості учасникам зустрічі розповів заступник директора департаменту інформатизації НБУ — начальник управління масових електронних платежів **Борис Дяченко**.

За допомогою національних платіжних карток їх держателі на сьогодні можуть:

- ◆ отримувати готівку з картки або карткового рахунку;
- ◆ здійснювати безготівкові розрахунки за товари та послуги на підприємствах торгівлі та у сфері послуг;
- ◆ розраховуватися через мережу Інтернет за комунальні послуги, кабельне телебачення, інтернет-послуги, квитки державних лотерей України, поповнювати рахунки для користування мобільними телефонами тощо;

♦ оплачувати через систему “Експрес” залізничні квитки;

♦ здійснювати інтернет-перекази за вказаною адресою з доставкою коштів через “Укрпошту” на теренах України;

♦ робити адресні перекази на рахунки юридичних і фізичних осіб.

Технологія НСМЕП дає можливість використовувати національну картку як технічний засіб для забезпечення:

♦ обслуговування пільгових категорій населення;

♦ розрахунків на транспорті (за безконтактною технологією);

♦ сервісних пільг у торгівлі;

♦ електронної комерції;

♦ збереження інформації про страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів перед третіми особами;

♦ послуг у страховій медицині;

♦ розрахунків за паливно-мастильні матеріали;

♦ електронно-цифрового підпису за українським стандартом;

♦ ідентифікації платника податку та багатьох інших життєвих потреб.

У банках — членах НСМЕП і їх філіях встановлено 29 автоматизованих карткових систем, 27 із них працює у міжбанківському режимі. Створено 3 процесингових центри.

Мережа обслуговування карток НСМЕП налічує понад 2 200 одиниць термінального обладнання. Загальні обороти системи становлять понад 16.5 млрд. грн., у тому числі міжбанківські — понад 175 млн. грн.

— Символічно, що сьогодні, коли ми відзначаємо емісію мільйонної картки НСМЕП, — сказав, узявши заключне слово, директор департаменту інформатизації, член Правління Національного банку України **Анатолій Савченко**, — надійшла заява про вступ до систе-

ми від ще одного українського банку. Не сумніваємося, що вона не остання. На нашу думку, кількість банків — членів НСМЕП постійно зростатиме. Для цього є всі передумови.

А.С.Савченко окремо зупинився на проблемі членства в НСМЕП великих українських банків. Як відомо, вони першими налагодили співпрацю з міжнародними платіжними системами. Було це, коли вітчизняна ще не діяла.

— Національний банк, — зауважив А.С.Савченко, — з розумінням ставиться до дилеми вибору, яка нині постала перед великими банками. Свого часу вони вклали в міжнародні проекти значні кошти і, звісно, прагнуть відшкодувати їх, одержати очікуваний прибуток. Проте немає не вирішуваних проблем. Головне, щоб

був зважений, професійний підхід до їх розв’язання і добра воля партнерів.

Значною мірою посприяти подальшому розвитку Національної системи масових електронних платежів може вдосконалення відповідної законодавчої бази. Зокрема Верховна Рада незбаром має розглянути проект Закону “Про внесення змін до Закону “Про платіжні системи України”, схвалення якого допомогло б оптимально вирішити зазначену вище проблему.

Залучення до Національної системи масових електронних платежів великих вітчизняних банків збільшило б її шанси стати лідером на ринку платіжних карток в Україні. □

Андрій Папуша,
“Вісник НБУ”.

САНАТОРНИЙ КОМПЛЕКС ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СПРАВАМИ
«ПУЩА-ОЗЕРНА»

ЛІКУВАННЯ

- Консультації лікарів 11 спеціальностей
- Комп’ютерна діагностика
- Гідропатія (душі Віші, каскадний та ін.)
- Гідроклонотерапія
- Соляна шахта, аероіонотерапія

ВІДПОЧИНОК

- Термін перебування 12–24 дні
- Путівки вихідного дня
- Одномісні, двомісні номери люкс, напівлюкс
- Працюємо цілорічно

ОЗДОРОВЛЕННЯ

- Басейн
- Сауна
- Тренажерний зал
- Тенісний kort
- пляж, човнова станція
- Косметологічний кабінет

Здоровим бути модно!

04075, м. Київ, Пуща-Водиця, 14 лінія
Тел.: 8 (044) 431-29-61, 431-25-63 www.ozerna.com.ua

Ліцензія МОЗ України №450828 від 08.08.2002 р.

Офіційна інформація/

Загальний зовнішній довгостроковий борг України за кредитами в іноземній валюті¹

За станом на 30.06.2005 р., млрд. доларів США

Довгостроковий борг України (А + Б)	20.0 ²
А. Державний та гарантований державою	11.3
у тому числі за кредитами МВФ	1.3
Б. Приватний негарантований	8.7

¹ Довгостроковий борг — борг із первісним або подовженим терміном погашення понад один рік.

² У загальній сумі зовнішнього довгострокового боргу враховано прострочену заборгованість за основною сумою та відсотками.

Матеріал підготовлено департаментом валютного регулювання НБУ.

**Ростислава
Кульчицька**

Доцент кафедри банківської справи Тернопільського державного економічного університету. Кандидат економічних наук

Важливу роль у подальшому зміцненні банківської системи України може відіграти вивчення та використання досвіду функціонування банків розвинутих країн. Доцільним у цьому зв'язку є ознайомлення з особливостями діяльності банківських установ Швейцарії — держави, яку по праву називають світовим фінансовим центром.

Автор розглядає структуру й основні функції Національного банку Швейцарії, аналізуючи характерні риси сучасної банківської системи країни.

Берн. Національний банк Швейцарії.

Дослідження/

Особливості сучасної банківської системи Швейцарії

Під час одного з візитів до альпійської республіки королева Великобританії Єлизавета II сказала: “Швейцарія — це рай”. Навіть якщо вважати слова королеви перебільшенням, безумовним залишиться одне: ця маленька країна володіє унікальними можливостями.

Швейцарія, країна з населенням 7.3 млн. жителів, — індустріально розвинута держава з економікою, орієнтованою переважно на світові ринки. Її специфіка в тому, що більшість її великих фірм уже інтегровано в систему міжнародного поділу праці. Швейцарський франк стабільний і користується довірою на світових ринках.

Швейцарія, як правило, відкриває рейтинги щодо обсягу ВВП на душу населення та замикає ті, що відображають негативні процеси в суспільно-господарській діяльності — обсяг тіньової економіки, рівень інфляції, безробіття тощо. Так, у 2004 р. обсяг ВВП становив 444.4 млн. швейцарських франків (358 млн. доларів США), тобто 49 тис. доларів на душу населення, рівень безробіття — 3.9%, інфляція — 3.4% [7]. Вважають, що за значенням банківських і страхових товариств у формуванні ВВП Швейцарія не має собі рівних у світі.

Справді, саме банки визначили історію цієї невеличкої країни, саме вони стали основою і вихідною точкою стрімкого фінансового розвитку держави, яка вважалася на початку минулого століття однією з найбідніших у Європі, саме банки стали запорукою не лише добробуту Швейцарії, а й “мирного неба над головою” та стійкого, гарантованого ще Віденським конгресом 1815 року “вічного нейтралітету”.

Швейцарія не є членом ні Європейського Союзу, ні зони євро.

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК ШВЕЙЦАРІЇ: СТРУКТУРА ТА ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ

Національний банк Швейцарії (НБШ) як центральний банк країни створено на підставі Федерального закону від 16 січня 1906 р. Він розпочав

свою діяльність у червні 1907 року. Національний банк Швейцарії — це акціонерна компанія з капіталом у 25 млн. швейцарських франків. При цьому 55% капіталу належить кантонам, кантональним банкам та іншим структурам публічного права, а решта — фізичним і юридичним особам. Федеральний уряд не володіє акціями банку.

Національний банк Швейцарії має два головні офіси — у Берні та Цюриху. Крім того, він утримує 2 відділення з готівковими відділами (у Женеві та Лугано) і 4 представницькі офіси (у Базелі, Люцерні, Лозанні, Санкт-Галлені). Він також має 16 агентств, якими керують кантональні банки, надаючи послуги щодо постачання країни готівковими грошима.

Загальні збори акціонерів відбуваються раз на рік, обираючи менше половини членів Банківської ради.

Банківська рада контролює діяльність НБШ. Вона складається з 11 осіб, із яких 6 (у тому числі президент і віцепрезидент) призначаються Федеральною Радою, а 5 — зборами акціонерів. Банківська рада з числа своїх членів зазначає 4 комітети: аудиторський, ризику, нагород і призначень.

Рада керуючих є вищим виконавчим органом НБШ, який відповідає за монетарну політику, стратегію розміщення активів та міжнародне монетарне співробітництво. До розширеної Ради керуючих входять 3 члени Ради керуючих та їх заступники; вона відповідає за стратегічне та оперативне управління банком. Члени Ради керуючих та їх заступники призначаються на шестирічний термін Федеральною Радою за рекомендацією Банківської ради (хоча передбачено проведення перевиборів до її складу).

У Національному банку Швейцарії функціонує три **департаменти**: перший і третій розташовані у Цюриху, другий — у Берні. Всього на кінець 2004 р. у банку працювало 611 осіб.

У травні 2004 р. набув чинності новий Закон “Про Національний банк Швейцарії”, який у деталях визначає засади його незалежності й конституційні повноваження. Законом вста-

новлено **функціональну незалежність** НБШ, зокрема офіційну заборону банку та його статутним органам приймати інструкції Федеральної Ради, Федеральної асамблеї та інших органів стосовно проведення грошово-кредитної політики; **фінансову незалежність**, що передбачає як бюджетну автономію, так і заборону надавати кредити Конфедерації; **персональну незалежність**, яка забезпечується тим, що членів Ради керуючих та їх заступників протягом фіксованого терміну можна звільнити лиш у разі невідповідності вимогам займаної посади або здійснення серйозних правопорушень.

Законом передбачено тристоронню звітність Національного банку: перед Федеральною Радою, Федеральною асамблеєю та громадськістю. Банк регулярно обговорює з Федеральною Радою економічну ситуацію, найважливіші проблеми монетарної та федеральної економічної політики. Делегація Федеральної Ради, котра відповідає за економічну політику, та Рада керуючих НБШ на зустрічах періодично інформують одна одну. Федеральна Рада призначає більшість членів Банківської ради, а також трьох членів Ради керуючих та їх заступників. До того ж НБШ повинен подавати щорічний звіт Федеральній Раді перш ніж його схвалить Загальні збори акціонерів. Так швейцарський уряд упевнюється, що Національний банк діє належним чином і ефективно. Федеральній асамблеї НБШ подає щорічний письмовий звіт про виконання своїх статутних завдань, який детально розглядається у компетентних комітетах. Банк інформує громадськість, оприлюднюючи щоквартальні звіти про розвиток реальної економіки та про стан і перспективи монетарної політики.

НБШ впливає на розвиток економіки опосередковано, здійснюючи властиві центральному банку функції. Основна його функція — розробка та проведення грошово-кредитної політики. Концепція монетарної політики, що діє з 2000 р., налічує три елементи:

— забезпечення середньострокової стабільності рівня цін (без дефляційного зниження та до 2% інфляційного зростання);

— середньострокове таргетування темпів інфляції терміном на три роки (оскільки це найбільше відповідає сучасним лагам між прийняттям рішення НБШ щодо грошово-кредитної політики та його реалізацією при проведенні монетарної політики; об'єкта-

ми таргетування є грошова маса — агрегати М2 і М3, валютний курс і ціна);

— операційна мета — встановлення меж (один процентний пункт) коливань відсоткової ставки ЛБОР за тримісячними депозитами. За особливих обставин допускається перевищення встановленої маржі. НБШ регулює її рівень головно шляхом проведення операцій РЕПО (строком від 1 до 3 тижнів). Операції на відкритому ринку використовуються як один із методів передачі змін монетарної політики в економіку. Структура портфеля цінних паперів Національного банку змінюється, коли в цьому є потреба.

2004 року НБШ тричі піднімав на 0.25% базову процентну ставку — до 0.75%. Це перше підвищення за останні 4 роки. Основна його причина — зміцнення економіки країни; це послабило тиск на центральний банк, позбавило необхідності зберігати ставку на близькому до нуля рівні. Тримісячна цільова ставка ЛБОР тримається в межах 0.25—1.25%. Темпи зростання економіки країни торік були найвищими за останні 4 роки і становили 1.8% [8].

Формування центральним банком Швейцарії міжнародних резервів забезпечує впевненість у стабільності швейцарського франка, допомагає попереджувати та долати кризові явища і дає змогу здійснювати інтервенції на ринку іноземних валют.

Обсяг валютних запасів НБШ на кінець 2004 р. становив 76 млрд. доларів, у тому числі за видами валют: долари США — 36%, канадські долари — 2%, євро — 51%, датські крони — 5%, фунти стерлінгів — 6% [6]. Слід, утім, зазначити, що протягом останніх років структура валютних резервів центрального банку Швейцарії дещо змінилася. Новим явищем, зокрема, стала зміна політики регулювання офіційних золотих резервів у зв'язку з прийняттям федерального закону про грошову одиницю і засоби платежу, який відмінив зв'язок франка із золотом і його золотий паритет. Відтак НБШ вирішив удвічі скоротити свої золоті запаси (із 2 590 т наприкінці 1999 р. до 1290 т) шляхом його поступового продажу за ринковими цінами з метою поповнення валютних резервів. У 2003 р. він продав 283.4 т золота за середньою ціною 363.7 долара США за унцію. Усього ж за період із 2000 по 2003 рік банк продав 956.9 т золота [6].

Характерно, що НБШ має право надавати золото в кредит першокласним банкам і фондовим компаніям з

метою збільшення своїх доходів. На кінець 2004 р. сума кредиту золотом становила 130 т. Контрагентами банку є близько 20 швейцарських та іноземних фінансових інститутів, які сплачують проценти за тимчасове користування золотом [6].

Згідно із Законом “Про Національний банк Швейцарії” він має виключне право на емісію банкнот. За посередництва комерційних банків та швейцарської пошти центральний банк забезпечує економіку банкнотами, які відповідають найвищим стандартам якості й безпеки. Банк також є довіреною особою Конфедерації з питань розповсюдження монет.

НБШ діє як банкір Конфедерації. Як і в більшості економічно розвинутих країн, центральному банку заборонено кредитувати уряд для покриття дефіциту федерального бюджету. Але як фінансовий агент держави він надає йому низку банківських послуг. Законом “Про Національний банк Швейцарії” визначено послуги, які повинні виконуватися від імені Конфедерації, та зумовлено, що більшість із них надається безкоштовно. Це — платіжні трансакції, карбування монет, запозичення на ринках грошей і капіталів, а також інвестування коштів та їх безпечне зберігання. Конфедерація тримає свої ліквідні фонди у формі депозитів до запитання чи короткотермінових депозитів у НБШ.

Хоча центральний банк Швейцарії є банком банків, його функція “кредитора останньої інстанції” сьогодні незначна, оскільки комерційні та інші банки надають перевагу міжбанківським кредитам і запозиченням на ринку позичкових капіталів. За швейцарською банківською термінологією поняття “кредитор останньої інстанції” означає функцію НБШ щодо збереження стабільності банківської системи країни. Інакше кажучи, у надзвичайних випадках загрози банкрутства реального сектору економіки Національний банк є останньою інстанцією, яка може надати банкам необхідну підтримку ліквідними ресурсами.

У Швейцарії платіжні трансакції переважно здійснюються через НБШ, комерційні банки та пошту. Національний банк забезпечує економіку готівкою через банківську систему та пошту. Щодо безготівкових розрахунків, то він відкриває рахунки учасникам у Швейцарській міжбанківській кліринговій системі — головній платіжній системі країни. На кінець 2004 р. вона налічувала 306 учасників і виконувала щодня 816 000 платежів на суму 163

млн. швейцарських франків [6]. У вересні 2002 р. розпочала діяльність Система неперервних взаєморозрахунків, яка є глобальною платіжною системою для розрахунків у одинадцяти головних валютах. Розрахунки через цю систему у швейцарських франках стають можливими через її прямий зв'язок із Швейцарською міжбанківською кліринговою системою.

Швейцарські банки та пошта мають спеціальний кліринговий банк у Франкфурті — Швейцарський єврокліринговий банк, через який здійснюють переважну частку своїх платежів у євро. Мало того, цей банк гарантує доступ до системи TARGET (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer System).

НБШ має імідж відкритого, міжнародно орієнтованого центрального банку. За офіційної політики нейтралітету Швейцарія із 1992 р. є членом МВФ і Світового банку, а в 2002 р. стала членом ООН. У червні 2003 р. Федеральний парламент відновив членство Швейцарії у Загальному положенні про запозичення МВФ до кінця 2008 р. На міжнародному рівні НБШ співпрацює також із Групою десяти, Банком міжнародних розрахунків, Організацією економічного співробітництва та розвитку і підтримує тісні взаємозв'язки з багатьма центральними банками світу.

ШВЕЙЦАРСЬКІ БАНКИ ДРУГОГО РІВНЯ

Банки Швейцарії мають давню історію. Найстаріші приватні банки було створено 200–250 років тому як індивідуальні чи приватні підприємства або ж як товариства з обмеженою відповідальністю. Вони обслуговували монархії, імперії та уряди європейських та інших країн.

Сучасна структура банківської системи держави відображає особливості національної економіки, конфедеративного політичного устрою та визначає її місце у світовій економіці як одного з провідних міжнародних фінансових центрів. На цій засаді сформувалася диверсифікована банківська система, яка на початок 2004 р. налічувала 342 банки. Статистика розрізняє кілька видів банків другого рівня — кантональні, гросбанки (великі банки), регіональні, ощадні, райффайзенбанки, відділення іноземних банків, приватні банківські доми тощо.

Як свідчать дані таблиці 1, протягом останніх років структура банківської системи Швейцарії докорінно змінилася.

Таблиця 1. Швейцарські банки та їх відділення (1990–2003 рр.)*

Рік	Кількість банків	Кількість відділень			Кількість жителів на одне відділення
		Усього	У тому числі		
			внутрішніх	закордонних	
1990	625	4 387	4 297	90	1 625
1991	592	4 357	4 264	93	1 637
1992	569	4 262	4 169	93	1 674
1993	529	4 117	4 027	90	1 734
1994	494	3 922	3 821	101	1 827
1995	413	3 771	3 666	105	1 904
1996	403	3 645	3 543	102	1 970
1997	394	3 439	3 335	104	2 093
1998	376	3 199	3 101	98	2 251
1999	372	2 973	2 873	100	2 430
2000	375	2 903	2 801	102	2 570
2001	369	2 877	2 771	106	2 771
2002	356	2 790	2 712	78	2 677
2003	342	2 744	2 668	76	2 721

* Джерело: [6].

За період із 1990 по 2004 рік кількість банківських інститутів зменшилася на 45.3%, а їх мережа — на 37.5%. Такі зміни відбулись у результаті концентрації та централізації банківського капіталу шляхом злиттів і поглинань банківських установ. Якщо в 1990 р. на одне банківське відділення припадало 1 625 жителів, то в 2003 р. — 2 721 особа. Однак і за таких змін Швейцарія залишається на сьогодні лідером серед інших європейських країн щодо щільності банківських установ.

Особливістю швейцарського банківського сектору є його універсальний характер, тобто переважна кількість банків може виконувати всі трансакції. Універсальним банкам дозволяється надавати також небанківські послуги, скажімо — страхові. Універсальними у Швейцарії є великі банки, кантональні, регіональні, комерційні та райффайзенбанки. Це, однак, не перешкоджає їм зосереджуватися на певних напрямках бізнесу (наприклад, іпотечному кредитуванні, управлінні коштами) чи сферах ринку. Інвестиційні банки, приватні банківські доми, а також іноземні банки не функціонують як універсальні.

Отже, хоч у Швейцарії переважає універсальний тип банків, тут діють і численні спеціалізовані кредитно-фінансові установи, про що свідчить диференційована структура банківської системи країни (див. таблицю 2).

Найбільші швейцарські банки — Credit Suisse AG (1869), Credit Suisse First Boston (1856) і United Bank of Switzerland (UBS) AG, утворений 1998 р. у результаті злиття Swiss Bank Corporation (1872) та Union Bank of Switzerland (1912). Сьогодні їх частка в активах банківської системи країни становить майже 63%.

Характерними для діяльності гросбанків та інших універсальних інститутів є широкий асортимент, висока якість і надійність банківських послуг. Правило “все для клієнта” поєднується з індивідуальним підходом до нього. Така робота банків значною мірою зумовлена швейцарським типом мислення, підвищеною індивідуалізацією, породженою високим життєвим рівнем індустріально розвинутої держави.

Характерні ознаки швейцарських банків — це високий професіоналізм менеджерів, дотримання правил делікатності конкуренції і професійної честі, а також довіра клієнтів — національних та іноземних.

Зі зміною попиту значення традиційного банківського кредитування знижується. Частка банківських кредитів підприємствам становить лише третину від загального обсягу кредитування, оскільки вони надають перевагу запозиченням на ринку капіталів. Половина банківських позичок надається домашнім господарствам, переважно у формі іпотечного кредиту, провідного в активах швейцарських банків.

Банки компенсували зменшення кредитів економіці розвитком посередницьких операцій, що відображаються на позабалансових рахунках, — це довірчі операції, управління майном клієнтів, активами великих інвестиційних фондів тощо.

Посилюється також тенденція до сек'юритизації — заміщення традиційних форм банківського кредиту випуском цінних паперів, забезпечених зобов'язаннями клієнтів за отриманими ними кредитами. Великі банки активно здійснюють операції з деривативами — похідними інструментами на основі цінних паперів.

Таблиця 2. Структура і динаміка розвитку банківського сектору Швейцарії*

Типи банків	На кінець року	Кількість установ	Активи	Доходи	Активи в управлінні	Кількість працівників
Кантональні	1999	24	296 195	916	7 533	18 404
	2001	24	304 779	893	10 014	17 677
	2003	24	310 664	1 207	6 962	16 711
Великі	1999	3	1 504 757	11 045	71 705	59 362
	2001	3	1 415 981	6 510	62 891	55 991
	2003	3	1 408 660	7 053	50 237	51 383
Регіональні та ощадні	1999	106	74 065	314	339	5 178
	2001	94	77 682	348	539	4 697
	2003	83	80 619	364	350	4 424
Райффайзенбанки	1999	1	65 556	88	—	3 574
	2001	1	82 409	335	230	5 466
	2003	1	102 140	453	153	6 058
Інші банки	1999	200	266 293	4 373	231 216	28 557
	2001	205	312 180	3 858	280 350	31 412
	2003	190	301 519	3 501	216 754	29 459
У тому числі: торгіві	1999	16	53 391	408	15 079	4 736
	2001	12	53 095	350	16 031	4 659
	2003	9	41 994	350	5 700	2 799
банки, що кредитують біржові угоди	1999	54	64 309	1 737	41 402	7 053
	2001	61	68 679	1 470	50 147	8 260
	2003	55	82 853	1 330	48 474	9 593
інші кредитно-фінансові установи	1999	7	2 915	63	55	699
	2001	7	3 439	60	51	645
	2003	4	3 139	172	44	566
банки, що контролюються іноземним капіталом	1999	123	145 678	2 165	174 680	16 069
	2001	125	186 976	1 978	214 120	17 848
	2003	122	173 533	1 649	162 536	16 501
Відділення іноземних банків	1999	21	21 534	71	21 247	1 124
	2001	25	17 010	102	9 730	1 320
	2003	26	16 012	109	9 200	1 282
Приватні банкіри	1999	17	15 448	482	35 318	3 398
	2001	17	17 374	434	43 409	4 503
	2003	15	17 427	191	26 333	3 596
Усього	1999	372	2 243 849	17 289	367 358	119 597
	2001	369	2 227 416	12 480	407 162	121 065
	2003	342	2 237 042	12 878	309 989	112 915

* Джерело: [6].

Новою формою акумуляції приватних заощаджень стало їх залучення з метою вкладення в інвестиційні фонди. Деякі швейцарські банки оцінюють її як перспективнішу порівняно з традиційними вкладками.

Щоб компенсувати зниження прибутків, банки реорганізують свої внутрішні структури, ліквідовують не ефективні підрозділи, посилюють контроль за роботою службовців. Такий метод економії витрат вважається привабливішим, ніж злиття з іншими банківськими установами.

У Швейцарії збереглося 15 приватних банківських домів. Це одна із найстаріших організаційних форм банківської діяльності, яка практикувалася ще у XVIII ст. Приватні банківські доми не є акціонерними товариствами — це установи, котрі несуть стопроцентну особисту відповідальність засновників за всіма боргами підприємства.

З огляду на високий ступінь особистих гарантій, від таких банків не вимагають формування резервів. Сьогодні приватні банківські доми спеціалізуються на депозитних, довірчих і фондових операціях. Вони традиційно вкладають кошти своїх клієнтів переважно в акції, а не в облігації та інструменти грошового ринку.

Варто також звернути увагу на високий рівень інтернаціоналізації банківської системи Швейцарії: 148 банків, або 43% від їх загальної кількості у країні, — іноземні. Це характерна риса світового фінансового центру. До іноземних банків у Швейцарії відносять, з одного боку, їх філіали, а з іншого — банки, що мають у складі засновників одного чи кількох зарубіжних акціонерів, частка котрих перевищує половину статутного капіталу, та якщо кількість голосів, якими вони володіють, дає змогу говорити про серйоз-

ний вплив на політику банку. Специфіка їх діяльності у Швейцарії полягає в тому, що вони не залучають депозити і не конкурують з місцевими банками у цій сфері діяльності. Джерелом їхніх ресурсів слугує власний капітал і кредити материнської компанії та інших банків. Вони спеціалізуються на кредитуванні великих підприємств, управлінні майном клієнтів, фондових операціях. Лише кілька іноземних банків надають іпотечні кредити, оскільки існує великий ризик, що банк не зможе покрити витрати за рахунок продажу застави — скажімо, будинку швейцарського громадянина.

Водночас майже 100 швейцарських банків у різних інституційних формах діють за кордоном.

Банківські об'єднання Швейцарії диверсифіковані відповідно до структури банківської системи. Провідне місце посідає створена у 1912 р. в Базелі Асоціація швейцарських банкірів, що представляє їх інтереси у центральному банку, уряді, зарубіжних організаціях. Асоціація відіграє важливу роль у регулюванні діяльності банків та розробці банківського законодавства. Крім неї, у Швейцарії функціонують такі організації, як Асоціація іноземних банків, Асоціація регіональних і ощадних банків, Асоціація приватних швейцарських банків та інші.

Банківський нагляд у Швейцарії здійснює незалежна структура — Федеральна комісія банків (ФКБ). Її діяльність поширюється також на фінансові ринки, інвестиційні фонди, біржі, фондових дилерів. Роботу банків перевіряють незалежні аудиторські компанії. Дозвіл на проведення банківського аудиту компанія може отримати лише у ФКБ. Її рішення, у тому числі відкликання ліцензії, обов'язкові до виконання. Але при необхідності клієнти і кредитори банку можуть оскаржити їх у Федеральному суді.

ФКБ провадить активну міжнародну діяльність як член Базельського комітету з банківського нагляду і створеної у 1975 р. групи центральних банків та органів банківського нагляду, співпрацює з органами банківського нагляду та контролю інших країн.

Крім банків, у Швейцарії діє розвинута мережа небанківських фінансових посередників — інвестиційних фондів, страхових компаній, акцептних домів, депозитаріїв цінних паперів, товариств кредитних карток тощо. Найчисельнішими серед них є агентства з управління майном, що співпрацюють із банками, в яких знаходяться рахунки та депозити їх клієнтів.

БАНКІВСЬКА ТАЄМНИЦЯ У ШВЕЙЦАРІЇ

Наріжним каменем швейцарської банківської системи є банківська таємниця. Вперше потреба у запродаженні банківської таємниці виникла ще в 30-ті роки ХХ ст., коли націонал-соціалістичні агенти почали шукати капітали євреїв у Швейцарії. Тоді на карту було поставлено права особи, сферу приватного життя у найстарішій вільній демократії світу. Захистити історичну швейцарську незалежність та права людини було вирішено за допомогою банківської таємниці — як зобов'язання (а не права) банку перед клієнтами. Світова історія і після падіння третього рейху довела, яким важливим є персональний захист клієнтів.

Сьогодні у Швейцарії замість терміна “банківська таємниця” вживається поняття “професійна таємниця банкіра”, чим акцентується увага на довірі клієнта і репутації банку. Це пояснюється тим, що серед трьох основних умов якісного банківського обслуговування, характерного для швейцарських банків, — знання клієнта, поваги до його бізнесу і приватного життя, оптимального задоволення його попиту — важливе місце посідає традиційна банківська конфіденційність. Банк зацікавлений в інформації про можливість клієнта, який, у свою чергу, потребує інформації про банк. Репутація клієнта і банку захищається законом на рівних умовах.

Разом із тим банківська таємниця ніколи не була абсолютною, тим більше за сучасних умов, коли існують технології, котрі дають змогу зібрати інформацію про кожну людину, що збільшує ризик її розголошення. Законодавство, у тому числі банківське, дає право владі вимагати від банків певної інформації за кримінальними справами й у випадках, передбачених законом. Це пов'язано з боротьбою зі злочинами у фінансовому секторі економіки, зокрема з відмиванням кримінальних грошей.

Для забезпечення чистоти банківських операцій, протидії незаконним доходам і операціям у Швейцарії в 1977 р. прийнято обов'язкову до виконання спеціальну конвенцію. Вона переглядається кожних 5 років. Із 1998 р. ця конвенція зобов'язує банки повідомляти владу про всі сумнівні фінансові перекази, вести боротьбу з відмиванням брудних грошей. За порушення цих правил із банків стягується штраф до 10 млн. швейцарських франків.

Аби попередити депонування кримінальних грошей, банк повинен перевірити достовірність особи клієнта (“зобов'язання дотримуватися добросовісності при прийнятті грошових коштів”). При цьому часто використовуються номерні рахунки. Номерний рахунок — це суто внутрібанківський адміністративний захід. Його зміст у тому, що ім'я власника номерного рахунку відомо лише небагатьом співробітникам.

Діючи сьогодні у банківському секторі країни правила “пізнай свого клієнта” та система попередження про підозрілі трансакції є чи не найсудовішими у світі. Швейцарські банківські законодавці можуть слугувати для інших країн гідним прикладом швидкого блокування підозрілих рахунків. Вони публічно інформують громадськість про порушення фінансовими інститутами країни банківських законів.

Водночас швейцарці досі не визнають злочином ухилення від сплати податків і відмовляються від дії закону про таємницю вкладів при розгляді фінансових злочинів.

Саме мотивами уникнення оподаткування викликано відкриття рахунків у швейцарських банках багатими американцями та європейцями. Чимало багатих громадян нестабільних у політичному відношенні нових ринкових держав також прагнуть скористатися послугами саме швейцарських банків унаслідок надання ними очікуваного рівня безпеки. Крім того, у фінансових інститутах Швейцарії сьогодні зосереджено депозити в розмірі понад 300 млрд. швейцарських франків, що знаходяться у довірчому управлінні. Такий вид вкладу для нерезидентів — це досить легальний шлях ухилення від податків, що викликає критичні зауваження з боку Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР).

Із цієї причини країна опинилася під серйозним тиском з боку ЄС, який вимагає, щоб швейцарські банки надавали інформацію про своїх клієнтів у європейські податкові органи. Однак погодитися на це Швейцарії нелегко, адже йдеться про умову, яка може повалити весь приватний банківський сектор країни, високий режим секретності і конфіденційності в котрій в усі часи вважався головною конкурентною перевагою.

Утім, після багатьох років пошуку компромісів сторони спромоглися порозумітися. Згідно з прийнятими весною 2004 р. домовленостями Швей-

царія зберігає банківську таємницю і приєднується до Шенгенської угоди, а ЄС отримує податки на отримані його громадянами дивіденди за вкладками у швейцарських банках. Це здійснюватиметься із застосуванням так званого утриманого податку. Досі він стосувався вкладів у швейцарських франках: згідно зі швейцарським законодавством дохід, отриманий власниками коштів, розміщених на банківському рахунку у місцевій валюті, обкладався 35-процентним податком. Однак податковим агентом був сам банк, який перераховував необхідну суму швейцарським податковим органам із рахунку свого клієнта, зберігаючи при цьому анонімність платника податку.

Таким чином, Швейцарія залишає за собою право не надавати поіменні списки власників рахунків і не приєднуватися до будь-яких угод щодо оподаткування доходів і прибутків фізичних і юридичних осіб. Хоча державі доведеться упродовж п'яти років сплачувати по 1 млрд. франків (774 млн. доларів) на вирішення соціально-економічних проблем у країнах ЄС, після чого платити щорічно по 153 млн. доларів. Очікують, що угода набере чинності в 2006 р. після її ратифікації.

Банки — предмет національної гордості Швейцарії. Їх винятковістю є передусім такі особливості, як домінування універсальних банківських установ, міжнародна спрямованість, надійність, високий професіоналізм і гарантії збереження комерційної таємниці. □

Література

1. Зайцев О. Мировой частный банковский бизнес: перемены неизбежны // *Банковская практика за рубежом*. — 2000. — № 9. — С. 74—77.
2. Особый путь Швейцарии в Европе // *Экономика и управление в зарубежных странах*. — М., ВИНТИ, 2002. — Информационный бюллетень № 7. — С. 3—14.
3. Швейцарский стиль банковской системы // *Деньги и кредит*. — 2003. — № 3. — С. 42—47.
4. Шимкович В. Трудные времена для швейцарских банков // *Банковская практика за рубежом*. — 2001. — № 8. — С. 60—63.
5. Faben Sophie and Ruoss Eveline. *Swiss National Bank. Money and Monetary Policy*. 2000 // www.jugend-wirtschaft.ch.
6. <http://www.snb.ch>.
7. <http://www.statistic.admin.ch/stat>.
8. <http://www.uabanker.net>.

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ НОБЕЛЕЛОГІЇ

Вийшов друком посібник директора Інституту відкритої політики, доктора економічних наук Михайла Довбенка “Сучасна економічна теорія. Економічна нобелелогія”. У книзі розглядаються досягнення всіх 55 лауреатів Нобелівської премії в галузі економіки, розкрито значення їх доробку як для світової, так і для української економічної практики.

Довбенко М.В. Сучасна економічна теорія. Економічна нобелелогія: Навчальний посібник. — К.: Академія, 2005. — 336 с.

У дослідженні автор ставив за мету комплексно висвітлити сутність теорій, концепцій та ідей провідних економістів — лауреатів найпрестижнішої у світі премії. Протягом майже двадцяти років він вивчає життя, творчість і внесок у світову наукову скарбницю сучасних учених-нобеліантів. До слова, ще одна книга М. Довбенка — “Видатні незнайомці”, — випущена до 100-річчя першого вручення Нобелівської премії, побачила світ другим, доповненим виданням. Отож Михайло Довбенко зі знанням справи викладає теоретичні надбаня нобеліантів, які відкривали нові грані економічної науки, вдосконалювали її методологію, радикально змінювали економічну практику і стимулювали вихід світової економіки на постіндустріальні орбіти її функціонування.

Вперше у вітчизняній економічній літературі предмет системного дослідження став величезний новаторський пласт економічних знань, запропонованих лауреатами світовому співтовариству у другій половині ХХ століття.

Вдало побудований навчальний посібник складається із шести розділів: неокейнсіанський напрям в економічній нобелелогії; неокласичний напрям в економічній нобелелогії; розвиток неолібералізму нобеліантами; неоінституціоналізм у теоріях нобеліантів; формування нобеліантами поведінкової економіки і новітні технології прикладного аналізу в економічній теорії. Виклад матеріалу проілюстровано багатьма фактами зі світової економічної практики, доповнено списком літератури і термінологічним словником.

Автор переконливо доводить: усі вчені-економісти, які отримали визнання Нобелівського комітету, є представниками вищої наукової еліти світу. Зацікавленість їх світоглядом і науковою спадщиною пояснюється широтою і глибиною розробки досліджуваних ними наукових проблем (економетрії, макроекономіки, кліометрії, мікроеконометрики, теорій і моделей економічного зростання тощо), які й сьогодні хвилюють людство. Для прикладу до-

речно навести один фрагмент, що стосується міжнародної грошової політики. Як відомо, лауреатом Нобелівської премії в галузі економіки 1999 року став американський професор Р. Манделл. Кілька років поспіль він був претендентом на цю нагороду. Після того, як 11 високорозвинутих європейських країн 1 січня 1999 р. ввели у безготівковий обіг нову валюту, Нобелівський комітет вже не міг ігнорувати численні пропозиції економічної громадськості про нагородження ученого. Чи-

тачі “Вісника НБУ”, очевидно, знають, що він є “хрещеним батьком” євро. Адже саме науковий висновок Р. Манделла про те, що вигоду від використання спільної валюти матиме не одна країна, надихнув уряди європейських держав на її введення. Запровадження євро — наймасштабніша комплексна грошова реформа у світі (звичайно, зі своїми плюсами і мінусами).

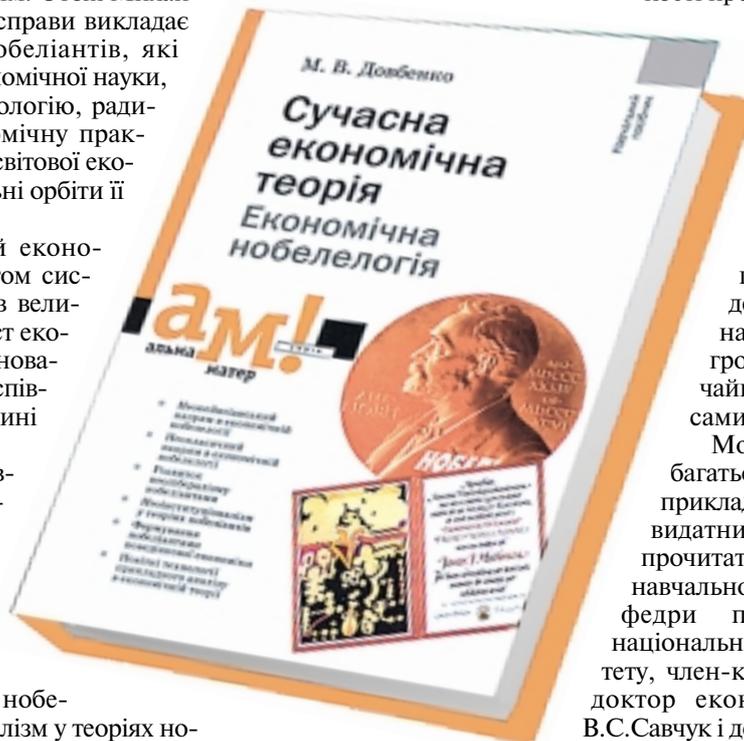
Можна продовжувати перелік багатьох описаних у книзі цікавих прикладів щодо вагомості відкриттів видатних економістів, але краще її прочитати. Як зазначили рецензенти навчального посібника, завідувач кафедри політекономії Київського національного економічного університету, член-кореспондент НАН України, доктор економічних наук, професор В. С. Савчук і доктор економічних наук, професор Ю. К. Зайцев, — це “значний науковий доробок автора, його вагомий внесок у консолідацію інтелектуальних зусиль теоретиків та методологів на провідному напрямі економічної науки”.

Словом, посібник надзвичайно цікавий і потрібний. Нове видання прислужиться не лише студентам і викладачам вищих навчальних закладів, а й широкому читачському загалу — всім, хто хоче глибше зрозуміти сучасну економічну теорію і діяльність її талановитих творців.

Юрій Килимник,

експерт Центру рейтингових досліджень “Еліт-Профі”.

Структура активів банків України

№ п/п	Назва банку	Грошові кошти і залишки в НБУ	Казначейські та інші цінні папери, що рефінансуються НБУ та емітовані НБУ, за вирахуванням резервів	Казначейські та інші цінні папери, що рефінансуються НБУ та емітовані НБУ	Резерв під знецінення боргових цінних паперів, що рефінансуються НБУ	Кошти в інших банках за вирахуванням резервів	Кошти в інших банках	Резерв під заборгованість інших банків	Цінні папери у торговому портфелі	Цінні папери в портфелі банку на продаж за вирахуванням резервів	Цінні папери в портфелі банку на продаж	Резерв під знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Група I (кількість банків у групі – 10)												
1	ПРИВАТБАНК	2 166 896	75 167	75 167	0	2 821 945	2 888 541	66 597	0	756 941	757 643	702
2	"АВАЛЬ"	1 411 352	1 000 222	1 000 222	0	866 689	871 913	5 225	2 000	129 933	132 335	2 402
3	ПРОМІНВЕСТБАНК	1 420 262	0	0	0	779 382	829 968	50 586	0	111 969	112 603	634
4	УКРСОЦБАНК	1 366 963	644 424	644 424	0	1 075 640	1 086 305	10 665	2 964	292 819	367 894	75 075
5	УКРСИББАНК	540 453	161 712	161 712	0	647 587	649 976	2 389	0	327 299	327 361	62
6	УКРЕКСІМБАНК	359 056	344 224	344 224	0	1 097 404	1 104 543	7 139	0	93 000	170 306	77 307
7	ОЩАДБАНК	1 809 545	2 225 889	2 225 889	0	676 435	703 728	27 293	0	8 487	26 984	18 497
8	РАЙФФАЙЗЕНБАНК УКРАЇНА	220 579	239 301	240 299	997	409 277	409 865	588	0	51 928	55 416	3 487
9	"НАДРА"	316 805	70 993	70 993	0	749 125	752 553	3 428	0	113 114	118 447	5 333
10	БРОКБІЗНЕСБАНК	234 275	351 687	351 687	0	231 112	232 425	1 314	0	242 267	243 996	1 728
	Усього по групі	9 846 185	5 113 620	5 114 617	997	9 354 595	9 529 818	175 223	4 964	2 127 758	2 312 986	185 228
Група II (кількість банків у групі – 14)												
11	"ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ"	353 234	65 171	65 171	0	277 922	278 385	462	0	219 040	220 242	1 202
12	УКРПРОМБАНК	197 659	0	0	0	20 505	20 559	54	0	0	0	0
13	"ФОРУМ"	143 948	0	0	0	553 701	557 622	3 921	6 497	20 075	20 135	59
14	ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК	123 610	52 444	55 681	3 237	843 428	862 522	19 094	0	22 790	22 790	0
15	ПРАВЕКС-БАНК	289 625	0	0	0	306 674	306 973	299	0	1 058	1 058	0
16	"ХРЕЩАТИК"	186 050	56 297	56 297	0	484 897	485 683	786	0	32 890	32 915	25
17	УКРГАЗБАНК	169 770	0	0	0	349 925	352 317	2 393	0	96 873	97 726	853
18	"ПІВДЕННИЙ"	255 781	0	0	0	138 774	139 078	304	0	22 822	22 835	14
19	ІНГ БАНК УКРАЇНА	393 591	115 998	115 998	0	50 931	53 064	2 132	43 605	56	56	0
20	КРЕДИТПРОМБАНК	89 995	15 978	15 978	0	346 374	347 481	1 107	0	27 316	27 316	0
21	КРЕДИТ БАНК (УКРАЇНА)	152 644	122 216	122 216	0	86 848	91 565	4 717	0	8 323	8 378	54
22	ДОНГОРБАНК	95 412	51 961	53 268	1 307	244 550	246 892	2 342	0	197 236	201 913	4 676
23	ВАБАНК	122 794	13 235	13 235	0	291 788	292 929	1 141	0	60 554	60 554	0
24	ЕКСПРЕС-БАНК	231 545	100 000	100 000	0	383 238	384 405	1 166	0	27 225	27 235	10
	Усього по групі	2 805 657	593 301	597 845	4 544	4 379 555	4 419 474	39 919	50 102	736 257	743 151	6 894
Група III (кількість банків у групі – 31)												
25	ІНДУСТРІАЛЬНО-ЕКСПОРТНИЙ БАНК	132 462	2	2	0	122 699	123 849	1 151	0	225 419	225 815	396
26	"МРІЯ"	132 034	10 000	10 000	0	140 487	140 883	396	0	19 299	19 303	3
27	ТАС-КОМЕРЦБАНК	100 006	0	0	0	296 124	300 699	4 575	0	47 475	50 168	2 693
28	СІТІБАНК (УКРАЇНА)	105 750	378 621	378 621	0	220 106	220 500	394	0	0	0	0
29	"КРЕДИТ-ДНІПРО"	120 325	0	0	0	214 061	237 659	23 598	0	86 218	100 871	14 653
30	АЛЬФА-БАНК	26 943	0	0	0	324 909	343 629	18 720	0	36 026	36 033	6
31	ІМЕКСБАНК	149 301	0	0	0	166 045	168 141	2 096	0	25	25	0
32	"КИЇВ"	85 642	0	0	0	42 767	43 040	273	0	5 244	6 504	1 260
33	ХФБ БАНК УКРАЇНА	33 949	55 803	55 803	0	346 056	352 278	6 222	0	0	26	26
34	РОДОВІД БАНК	143 305	158	158	0	86 065	86 094	29	0	75 752	75 752	0
35	ІНДУСТРІАЛБАНК	114 991	0	0	0	419 738	421 444	1 706	0	21 448	21 448	0
36	"БІГ ЕНЕРГІЯ"	50 387	16 892	16 892	0	141 339	142 448	1 109	0	101 619	103 188	1 570
37	ТАС-ІНВЕСТБАНК	31 107	0	0	0	289 066	292 167	3 101	0	6 124	9 001	2 877
38	МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ БАНК	73 945	10 001	10 001	0	216 297	219 024	2 727	0	20 028	21 304	1 276
39	ПРОКРЕДИТ БАНК	77 893	0	0	0	70 377	70 935	558	0	0	0	0
40	МТ-БАНК	91 086	2 989	2 989	0	139 818	146 532	6 715	0	9 571	13 914	4 343
41	"НРБ-УКРАЇНА"	26 682	0	0	0	155 489	172 064	16 575	0	75 888	75 888	0
42	МЕГАБАНК	60 478	3 202	3 202	0	78 956	81 472	2 515	0	58 992	59 541	549
43	УКРІНБАНК	88 318	867	867	0	33 483	33 594	111	0	3 160	3 267	107
44	"ТАВРИКА"	30 986	0	0	0	58 762	60 655	1 893	0	25 028	25 800	772
45	КАЛІОН БАНК УКРАЇНА	68 783	0	0	0	95 352	96 474	1 122	0	935	935	0
46	ФАКТОРІАЛ-БАНК	25 380	0	0	0	102 774	103 140	367	0	106 806	106 975	169
47	ЗАХІДІНКОМБАНК	55 640	0	0	0	64 025	64 396	371	0	0	0	0

за станом на 01.07.2005 р.

Тис. грн.

Чисті кредити та заборгованість клієнтів	Кредити та заборгованість клієнтів	Резерви під заборгованість за кредитами	Цінні папери в портфелі банку до погашення за вирахуванням резервів	Цінні папери в портфелі банку до погашення	Резерв під знецінення цінних паперів у портфелі банку до погашення	Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	Основні засоби та нематеріальні активи	Чисті нараховані доходи до отримання	Нараховані доходи до отримання	Резерв під заборгованість за нарахованими доходами	Інші активи за вирахуванням резервів	Інші активи	Резерв під дебіторську заборгованість	Усього активів
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
10 747 175	12 140 516	1 393 341	0	2	2	117 112	787 114	227 746	288 180	60 433	284 552	311 828	27 276	17 984 648
10 131 077	10 630 495	499 418	5 724	7 442	1 718	33 158	902 093	28 866	49 861	20 995	507 880	516 541	8 660	15 018 994
9 928 542	10 428 817	500 275	2 714	3 933	1 219	23 659	730 612	23 187	28 437	5 249	70 682	96 128	25 447	13 091 009
5 079 730	5 273 179	193 449	0	599	599	2 823	889 606	68 769	93 518	24 748	108 069	111 767	3 698	9 531 807
4 706 030	5 023 722	317 692	0	0	0	21 883	588 893	75 676	83 533	7 857	115 319	121 151	5 832	7 184 853
4 380 384	4 786 018	405 635	0	0	0	0	413 718	68 032	76 894	8 862	73 371	74 072	701	6 829 188
1 448 913	1 821 120	372 206	0	753	753	565	480 407	25 192	68 361	43 169	114 460	134 133	19 674	6 789 893
3 526 770	3 793 841	267 071	109 504	114 296	4 793	0	57 847	20 167	20 596	429	17 657	17 744	87	4 653 030
2 887 255	3 046 535	159 280	0	0	0	3 268	128 270	73 292	95 804	22 512	57 222	60 121	2 899	4 399 343
1 866 989	1 930 742	63 754	0	761	761	31	206 453	50 592	62 014	11 421	46 242	73 589	27 346	3 229 647
54 702 865	58 874 986	4 172 121	117 942	127 785	9 844	202 498	5 185 012	661 520	867 197	205 676	1 395 453	1 517 074	121 620	88 712 412
2 210 160	2 269 872	59 711	541	602	61	0	69 919	28 479	31 123	2 644	66 817	66 855	38	3 291 283
2 933 168	3 109 664	176 496	0	0	0	0	70 487	40 906	41 287	381	13 568	14 402	834	3 276 294
1 823 490	1 908 993	85 503	947	947	0	44	59 409	37 980	38 612	632	17 188	17 246	59	2 663 279
1 036 610	1 073 137	36 527	0	0	0	0	270 164	4 961	5 261	300	12 744	16 559	3 815	2 366 750
1 113 997	1 157 606	43 609	0	0	0	0	166 756	14 692	16 692	2 000	71 864	72 714	850	1 964 666
979 933	988 563	8 630	0	0	0	0	52 275	13 705	14 747	1 041	14 586	20 220	5 634	1 820 633
1 039 427	1 097 616	58 189	0	0	0	814	115 941	10 732	17 032	6 299	15 858	18 079	2 221	1 799 340
1 261 626	1 383 439	121 812	0	0	0	0	61 862	11 942	14 679	2 737	12 318	13 422	1 104	1 765 124
1 063 903	1 064 714	812	0	0	0	0	7 849	10 732	12 978	2 246	1 814	1 817	3	1 688 479
1 081 490	1 171 402	89 912	0	0	0	0	88 066	8 007	11 766	3 759	21 964	23 009	1 045	1 679 190
1 146 089	1 195 777	49 688	13 016	13 460	444	0	102 991	3 456	15 018	11 562	35 087	47 415	12 328	1 670 669
892 512	938 620	46 108	0	0	0	0	68 497	7 034	7 122	88	5 204	5 219	15	1 562 406
865 784	875 697	9 913	0	0	0	0	67 798	5 751	9 556	3 805	132 103	132 202	99	1 559 807
636 089	649 204	13 114	0	0	0	2 737	72 252	8 036	10 328	2 292	9 272	9 273	1	1 470 395
18 084 278	18 884 302	800 024	14 504	15 009	505	3 596	1 274 268	206 413	246 200	39 786	430 386	458 434	28 048	28 578 316
995 161	1 041 894	46 733	0	20	20	0	231 904	9 700	15 016	5 316	42 309	44 240	1 931	1 759 655
1 095 634	1 114 738	19 104	0	0	0	0	68 199	5 791	6 815	1 024	12 532	12 544	12	1 483 977
893 866	991 762	97 896	0	0	0	0	45 920	15 674	18 678	3 005	7 914	8 110	196	1 406 978
629 551	667 906	38 355	0	0	0	0	31 510	7 081	7 082	1	5 261	5 263	2	1 377 881
749 796	817 048	67 252	0	0	0	9 816	19 027	9 392	16 663	7 271	54 824	54 873	49	1 263 459
643 229	663 057	19 827	0	0	0	0	118 256	5 789	5 794	5	1 224	1 832	607	1 156 377
643 106	654 918	11 813	0	0	0	0	143 890	1 499	2 316	816	16 630	16 914	283	1 120 495
829 095	859 218	30 123	0	36	36	0	89 988	29 118	31 179	2 060	21 501	21 659	158	1 103 356
629 859	638 629	8 770	0	0	0	0	5 084	4 947	5 046	99	4 268	4 301	33	1 079 967
612 786	628 341	15 555	40 000	40 000	0	0	83 294	6 384	7 017	633	16 343	16 756	413	1 064 087
363 031	383 239	20 208	108 922	110 119	1 198	0	18 662	3 852	4 361	509	13 389	13 437	48	1 064 032
569 801	584 187	14 386	200	1 890	1 690	0	31 616	10 538	11 144	606	22 988	23 551	563	945 380
564 593	614 602	50 009	0	0	0	0	2 142	13 566	13 631	65	6 541	6 541	0	913 140
454 803	518 898	64 095	0	0	0	0	50 768	4 097	4 737	640	11 991	12 049	59	841 930
627 174	648 590	21 415	0	0	0	0	46 119	6 253	6 825	571	9 501	9 711	210	837 318
467 972	512 939	44 967	0	0	0	6 599	77 209	5 522	5 691	169	9 665	9 775	110	810 429
431 135	466 302	35 168	0	0	0	2 898	2 433	11 218	11 922	704	8 297	8 425	128	714 041
415 804	421 916	6 112	0	0	0	14 227	45 579	6 083	7 779	1 697	5 768	5 770	1	689 090
414 067	432 862	18 795	0	67	67	0	88 205	7 149	12 430	5 281	11 209	13 149	1 940	646 457
498 618	552 535	53 917	0	0	0	0	4 728	8 958	10 055	1 096	417	420	4	627 498
384 880	391 050	6 171	0	0	0	0	37 075	1 759	1 759	0	12 143	13 022	880	600 927
245 400	260 363	14 962	0	0	0	20	49 933	4 160	5 735	1 575	51 713	51 782	69	586 186
433 347	489 087	55 741	0	0	0	0	15 459	336	703	367	3 450	3 973	523	572 257

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
48	ЕКСПОБАНК	53 866	0	0	0	76 230	76 268	38	0	1 014	1 017	3
49	УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ПАРТНЕРСТВА	37 270	5 000	5 000	0	144 811	171 359	26 548	0	3 021	3 025	4
50	ПЕРШИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	42 050	0	0	0	112 372	112 521	149	0	46 909	48 751	1 843
51	БАНК ПЕТРОКОММЕРЦ-УКРАЇНА	71 531	70 000	70 000	0	71 640	71 736	96	0	3 774	3 799	25
52	"КІЇВСЬКА РУСЬ"	48 946	0	0	0	63 244	63 508	264	0	7 440	7 767	327
53	"ДНІСТЕР"	60 868	6	6	0	35 261	35 727	466	0	30 523	30 590	67
54	"НАЦІОНАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ"	26 048	0	0	0	48 939	50 293	1 354	0	53 998	54 919	921
55	УКРАЇНСЬКИЙ КРЕДИТНИЙ БАНК	2 084	0	0	0	2 470	2 499	29	0	3 689	10 722	7 033
Усього по групі		2 168 055	553 541	553 541	0	4 379 761	4 505 031	125 269	0	1 075 427	1 116 349	40 923
Група IV (кількість банків у групі – 107)												
56	"ДІАМАНТ"	43 157	0	0	0	206 323	207 456	1 133	0	12 757	17 230	4 472
57	"АЖІО"	124 307	20 393	20 393	0	30 683	31 489	806	0	6 386	6 551	165
58	"АРКАДА"	140 050	0	0	0	3 775	3 775	0	0	19 487	19 543	56
59	ПОЛТАВА БАНК	30 083	0	0	0	21 091	21 097	6	0	18 311	19 959	1 649
60	УКРАЇНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ БАНК	21 524	0	0	0	125 009	127 385	2 376	0	0	9	9
61	АГРОБАНК	56 423	0	0	0	20 268	20 682	414	0	6 858	6 859	2
62	ІНПРОМБАНК	29 304	0	0	0	23 085	23 090	5	0	2 439	2 439	0
63	МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	53 568	12 618	12 618	0	21 890	21 928	38	0	31	91	60
64	УКРГАЗПРОМБАНК	2 740	0	0	0	202 111	209 383	7 272	0	209	215	6
65	"БАЗИС"	49 280	0	0	0	27 684	27 823	139	0	9 272	9 383	112
66	"ЗОЛОТІ ВОРОТА"	39 632	0	0	0	11 315	11 337	22	0	0	0	0
67	ЕЛЕКТРОН БАНК	26 005	0	0	0	23 571	23 765	194	0	1 500	1 507	7
68	АВТОАЗБАНК	29 562	0	0	0	13 142	13 364	222	1 600	18 679	19 350	671
69	ІНТЕРКОНТИНЕНТБАНК	7 354	0	0	0	25 607	25 726	119	0	31 397	31 397	0
70	МІСТО-БАНК	5 715	0	0	0	51 433	51 603	170	0	7 791	10 142	2 350
71	ЕНЕРГОБАНК	44 654	0	0	0	41 505	41 513	9	0	77 620	77 990	370
72	АКТИВ БАНК	38 403	3 641	3 675	34	98 723	99 119	396	0	11 844	11 844	0
73	"УНІВЕРСАЛЬНИЙ"	25 106	7 900	7 900	0	29 390	29 407	17	3 636	12	12	0
74	ТРАНСБАНК	27 604	32 270	32 270	0	27 792	27 854	61	0	1 157	1 467	310
75	"НОВИЙ"	21 552	0	0	0	109 093	109 349	256	0	33 092	33 107	14
76	"ЄВРОПЕЙСЬКИЙ"	9 960	0	0	0	41 311	44 193	2 882	0	20 954	22 383	1 429
77	"НАЦІОНАЛЬНИЙ КРЕДИТ"	34 291	0	0	0	38 600	38 603	3	0	0	0	0
78	ФОРТУНА БАНК	16 655	0	0	0	26 658	27 030	372	0	0	0	0
79	"ІНТЕГРАЛ"	9 971	0	0	0	125 386	129 618	4 232	0	24 593	24 679	86
80	ЛЕГБАНК	39 006	0	0	0	32 852	33 875	1 023	0	17 605	17 610	5
81	АРТЕМ БАНК	16 741	0	0	0	230 391	234 948	4 557	5 700	138	145	7
82	"МЕРКУРІЙ"	30 949	0	0	0	6 421	6 470	49	0	6 481	6 532	51
83	"ПРИВАТІНВЕСТ"	21 606	0	0	0	71 979	71 981	1	0	6 658	6 659	1
84	СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК	20 372	0	0	0	57 185	57 193	8	5 379	10 612	10 849	237
85	"КАПІТАЛ"	16 542	25	25	0	76 569	76 655	86	0	15 853	16 781	928
86	БАНК РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	18 325	0	0	0	24 133	24 134	1	0	35 591	35 762	171
87	"СИНТЕЗ"	39 098	0	0	0	24 305	24 656	351	0	0	114	114
88	"МЕТАЛУРГ"	35 766	0	0	0	29 384	29 746	362	0	9 514	9 618	104
89	УКРКОМУНБАНК	44 955	0	0	0	12 321	12 322	0	0	2 194	2 194	0
90	ПРОМЕКОНОМБАНК	14 634	0	0	0	55 266	55 648	382	0	30 532	30 532	0
91	ПРОМИСЛОВО-ФІНАНСОВИЙ БАНК	28 572	0	0	0	55 479	58 023	2 543	0	1 102	1 251	149
92	"УКРАЇНСЬКИЙ ФІНАНСОВИЙ СВІТ"	18 842	0	0	0	18 093	18 141	48	0	9 282	9 283	1
93	ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ЗАОЦДЖЕНЬ	11 758	0	0	0	12 799	13 075	276	204	28 256	28 256	0
94	УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС БАНК	14 116	0	0	0	29 083	29 107	24	0	41 756	42 449	693
95	ІНТЕРБАНК	20 143	0	0	0	29 305	29 355	50	0	29 964	30 042	78
96	"КАМБІО"	19 257	0	0	0	48 057	48 380	323	0	0	0	0
97	"КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"	2 642	1 933	1 933	0	31 112	31 180	68	0	11 790	11 885	95
98	"СТОЛИЦЯ"	112 515	0	0	0	29 625	30 091	466	0	7 415	7 415	0
99	АГРАРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	13 284	900	900	0	60 070	60 188	118	0	36 048	36 049	1
100	ФІНАНСОВИЙ СОЮЗ БАНК	16 088	0	0	0	29 147	29 148	1	0	18 846	20 503	1 658
101	"ДОНКРЕДИТІНВЕСТ"	42 586	0	0	0	15 546	15 598	52	0	15	1 580	1 565
102	"ГРАНТ"	16 963	0	0	0	2 813	2 819	6	0	4 389	4 517	128
103	"ПІВДЕНКОМБАНК"	12 940	5 952	5 952	0	20 325	20 343	17	0	16 272	16 293	22
104	"ПРИКАРПАТТЯ"	11 271	0	0	0	19 695	19 698	3	0	639	645	5
105	РЕАЛ БАНК	10 122	0	0	0	60 796	61 437	641	0	18 535	18 619	84
106	ОБ'ЄДНАНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	4 476	0	0	0	15 935	17 621	1 686	0	46 196	49 315	3 118

	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
	378 881	400 629	21 748	0	0	0	0	51 463	3 242	3 743	501	1 836	1 944	108	566 532
	350 864	373 778	22 914	0	0	0	0	8 668	1 393	1 516	123	12 679	12 681	2	563 706
	285 717	327 721	42 004	3 499	3 661	162	5	46 402	9 757	15 968	6 211	12 290	12 497	208	558 999
	248 070	252 149	4 079	8 073	8 883	810	0	14 031	2 212	4 025	1 813	9 718	9 752	33	499 049
	331 930	361 146	29 216	0	0	0	0	30 322	8 900	9 931	1 031	3 742	3 763	21	494 524
	279 483	296 508	17 024	726	898	172	0	45 088	6 531	7 502	971	10 705	10 748	43	469 191
	239 418	248 631	9 213	495	710	215	0	11 371	5 052	6 692	1 639	1 540	1 540	0	386 861
	319 980	346 283	26 303	0	0	0	0	8 677	31 045	38 106	7 061	1 235	1 235	0	369 179
	16 027 053	16 960 928	933 875	161 914	166 285	4 370	33 566	1 523 020	246 998	299 858	52 859	403 623	412 256	8 634	26 572 958
	281 628	324 100	42 472	0	0	0	0	20 541	125	244	119	1 705	1 840	136	566 237
	223 321	230 734	7 413	0	5	5	99	89 383	1 317	1 491	174	2 145	2 178	33	498 034
	221 591	226 407	4 816	0	0	0	9 292	25 333	10 093	10 147	54	21 445	21 823	378	451 067
	304 493	316 798	12 305	0	0	0	0	33 583	1 703	4 212	2 509	14 436	15 836	1 401	423 700
	257 523	266 972	9 450	0	0	0	0	6 062	239	813	574	7 879	7 922	43	418 236
	292 038	297 253	5 215	0	0	0	0	12 078	4 585	5 132	547	2 234	2 347	113	394 484
	268 325	275 412	7 087	0	0	0	0	55 391	1 682	2 069	387	13 094	13 101	7	393 322
	251 888	255 311	3 422	226	244	19	3 453	36 474	5 492	5 940	448	7 013	7 104	91	392 653
	153 449	177 256	23 807	0	0	0	0	27 183	2 514	2 514	0	303	441	137	388 510
	230 061	231 458	1 396	2 735	2 982	247	0	48 962	4 352	4 721	369	6 107	6 614	507	378 453
	295 285	299 405	4 120	0	0	0	0	7 452	6 997	8 093	1 096	15 049	15 051	2	375 730
	235 841	239 690	3 849	3 459	3 547	89	484	82 097	408	3 092	2 684	813	814	1	374 178
	272 629	282 859	10 230	0	0	0	0	23 067	2 007	3 280	1 273	2 003	2 007	4	362 689
	276 368	302 451	26 082	1 266	1 266	0	0	7 499	1 604	5 965	4 362	7 821	11 233	3 412	358 915
	216 816	236 762	19 946	0	0	0	458	27 495	6 911	7 337	427	28 354	28 354	0	344 973
	107 999	117 719	9 720	689	727	38	0	44 929	2 278	2 585	307	20 163	20 913	751	339 835
	174 604	179 661	5 057	0	0	0	0	7 058	2 146	2 156	10	1 143	1 176	33	337 561
	224 893	240 140	15 247	0	0	0	0	39 840	3 738	4 235	497	2 468	2 563	95	336 984
	214 938	228 162	13 224	0	1	1	0	13 578	2 824	2 968	143	5 468	5 495	27	325 632
	130 316	142 868	12 552	0	0	0	0	17 290	1 071	2 887	1 816	4 526	4 526	0	316 941
	170 278	190 172	19 894	0	2 268	2 268	0	28 149	3 201	4 033	832	41 865	42 377	512	315 718
	225 481	236 687	11 206	0	0	0	0	6 822	184	1 298	1 114	1 352	1 496	144	306 729
	233 692	240 448	6 756	0	0	0	0	26 242	2 704	2 704	0	308	315	7	306 259
	131 184	152 695	21 511	0	0	0	0	1 588	427	1 519	1 093	11 014	11 018	4	304 163
	189 665	205 093	15 427	0	0	0	0	6 285	7 955	9 996	2 041	9 042	11 401	2 359	302 411
	41 209	41 742	532	2 195	2 310	116	0	3 970	829	911	81	909	909	0	302 082
	218 076	219 888	1 812	0	0	0	0	25 292	2 855	2 909	54	7 754	7 757	3	297 827
	161 752	178 817	17 065	0	0	0	0	7 162	875	2 066	1 191	27 764	27 927	162	297 797
	175 342	178 326	2 984	0	0	0	0	17 458	1 654	1 885	231	7 984	7 989	6	295 986
	172 306	180 311	8 005	0	0	0	256	9 423	2 730	3 981	1 251	2 053	2 336	284	295 756
	199 691	205 249	5 559	0	0	0	0	3 325	4 074	5 338	1 264	5 103	5 164	60	290 242
	190 313	195 713	5 400	0	0	0	0	8 565	2 231	2 512	281	1 298	1 337	40	265 811
	151 145	172 062	20 917	1 000	1 029	29	1 316	17 730	4 501	5 220	720	2 679	2 870	191	253 035
	134 035	144 153	10 118	0	0	0	0	36 914	2 268	2 839	572	19 598	19 606	7	252 284
	131 721	139 947	8 226	0	0	0	0	2 384	1 106	3 326	2 220	3 297	3 489	192	238 940
	138 559	150 267	11 708	0	0	0	0	6 448	3 349	4 311	962	1 540	1 571	31	235 049
	183 572	184 946	1 374	0	0	0	0	3 173	359	381	22	162	195	33	233 482
	135 242	139 490	4 248	0	0	0	81	25 506	6 438	7 347	908	7 975	8 167	192	228 259
	114 107	121 532	7 425	555	718	164	0	24 882	2 972	3 249	278	707	1 491	785	228 178
	89 036	90 421	1 386	0	0	0	0	36 898	1 354	1 359	5	16 471	16 485	14	223 171
	139 202	141 899	2 697	0	0	0	0	9 468	1 460	1 460	0	1 143	1 143	0	218 587
	158 523	164 525	6 002	0	2 115	2 115	0	4 813	4 355	6 175	1 820	1 362	1 554	192	216 530
	40 096	41 693	1 598	0	0	0	0	4 267	1 967	2 056	89	5 077	5 512	436	200 961
	82 420	85 968	3 548	0	0	0	0	4 873	1 679	1 988	309	890	892	2	200 164
	121 530	127 053	5 523	0	0	0	0	2 594	4 302	4 693	391	5 615	10 560	4 945	198 122
	99 611	127 492	27 881	0	0	0	0	32 215	696	861	165	4 382	4 383	0	195 052
	142 104	145 228	3 124	0	0	0	0	18 712	1 059	1 260	201	2 849	2 851	2	188 890
	115 958	127 927	11 969	0	0	0	0	7 027	5 277	5 821	544	2 451	2 599	148	186 202
	119 532	121 063	1 531	0	0	0	0	28 124	1 653	1 726	73	2 271	2 283	12	183 186
	85 785	86 382	597	0	0	0	32	5 080	294	318	23	2 233	2 638	405	182 876
	74 794	80 768	5 974	0	4	4	0	23 676	9 054	11 390	2 336	7 889	8 685	797	182 019

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
107	ФІНБАНК	23 627	0	0	0	10 159	10 160	1	0	9 968	11 472	1 504
108	"ДЕМАРК"	15 113	0	0	0	8 177	8 337	160	0	800	811	11
109	ІКАР-БАНК	36 042	0	0	0	7 005	7 010	5	0	26	26	0
110	"АВТОКРАЗБАНК"	9 236	0	0	0	3 677	7 680	4 004	0	26 374	27 322	948
111	"ПРИЧОРНОМОР'Я"	11 776	0	0	0	7 654	7 918	264	0	12 445	13 671	1 226
112	"УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ"	18 755	0	0	0	6 911	6 916	5	0	0	0	0
113	"ФІНАНСОВА ІНІЦІАТИВА"	3 332	0	0	0	40 000	40 000	0	0	47 500	47 500	0
114	УКРАЇНСЬКИЙ КРЕДИТНО-ТОРГОВИЙ БАНК	9 451	3 798	3 798	0	48 741	48 903	162	0	21 488	21 488	0
115	ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК	12 158	0	0	0	35 919	36 093	174	0	22 018	22 192	175
116	"ГАРАНТ"	9 952	0	0	0	1 392	3 198	1 805	0	82 661	82 961	300
117	БАНК "ПЕРСПЕКТИВА"	91 421	0	0	0	2 649	2 649	0	0	1 000	1 000	0
118	КООПІНВЕСТБАНК	15 745	0	0	0	13 993	14 013	20	0	0	0	0
119	"КОНТРАКТ"	7 767	0	0	0	10 424	11 924	1 500	0	13 915	13 915	0
120	ВНЄШТОРГБАНК	15 772	24 595	24 595	0	8 635	8 679	44	0	47 848	47 848	0
121	ПОЛКОМБАНК	10 650	0	0	0	2 874	2 877	3	0	2 134	2 660	526
122	СОЦКОМБАНК	35 230	0	0	0	14 312	14 317	5	0	0	0	0
123	КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК	7 127	0	0	0	3 944	3 944	0	0	0	0	0
124	"ЮНЕКС"	49 294	1 960	1 960	0	13 843	13 876	33	0	6 000	6 000	0
125	"МУНІЦИПАЛЬНИЙ"	10 295	0	0	0	23 030	23 030	0	0	7 022	7 040	18
126	СТАРОКИЇВСЬКИЙ БАНК	13 461	0	0	0	8 846	8 854	9	0	216	241	25
127	ЧОРНОМОРСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА РЕКОНСТРУКЦІЇ	16 602	0	0	0	15 450	18 600	3 150	0	4 085	5 013	928
128	"ПОРТО-ФРАНКО"	12 345	0	0	0	25 104	25 106	2	5 131	9 142	9 142	0
129	УКРАЇНСЬКА ФІНАНСОВА ГРУПА	4 598	2 078	2 078	0	40 894	40 955	61	0	8 201	8 201	0
130	"ДАНІЕЛЬ"	5 001	0	0	0	8 578	8 605	27	360	9 288	9 288	0
131	ІНВЕСТБАНК	5 599	0	0	0	6 905	6 917	13	0	0	0	0
132	КОМЕРЦІЙНИЙ ІНДУСТРИАЛЬНИЙ БАНК	2 630	0	0	0	51 057	52 045	988	0	0	0	0
133	"УКООПСІЛКА"	16 175	0	0	0	1 418	1 418	0	0	25	25	1
134	"ТК КРЕДИТ"	3 824	0	0	0	18 978	18 998	20	21 561	0	3	3
135	"ЛЬВІВ"	10 344	0	0	0	3 831	3 831	0	310	0	15	15
136	БАНК ПЕКАО (УКРАЇНА)	14 356	0	0	0	11 595	12 446	851	0	0	0	0
137	ДІАЛОГБАНК	7 525	0	0	0	11 358	11 414	56	0	7 069	7 744	676
138	РЕГІОН БАНК	8 772	0	0	0	5 531	6 299	768	0	17	92	75
139	"ТРАСТ-КАПІТАЛ"	5 241	0	0	0	24 039	24 778	739	0	0	0	0
140	"ВОЛОДИМИРСЬКИЙ"	7 782	0	0	0	10 468	10 559	91	0	2 524	2 525	1
141	СХІДНО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	9 694	316	316	0	10 416	10 476	59	0	3 059	3 059	0
142	ОЛІМПІЙСЬКА УКРАЇНА	5 026	0	0	0	23 405	23 405	0	0	6 029	6 396	366
143	"МОРСЬКИЙ"	13 112	0	0	0	10 849	10 951	102	0	6 308	6 443	135
144	"ВЕЛЕС"	13 808	970	970	0	11 230	11 324	94	0	0	10	10
145	"ФАМІЛЬНИЙ"	3 417	10 403	10 403	0	7 850	7 935	85	0	511	1 406	895
146	"АРМА"	3 384	16 153	16 153	0	16 309	16 309	0	0	1 341	1 341	0
147	"ЗЕМЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ"	5 784	0	0	0	6 008	6 017	10	0	3 779	4 764	985
148	ОДЕСА-БАНК	4 753	0	0	0	5 432	5 442	10	0	9 157	10 427	1 270
149	ТММ-БАНК	10 191	24	24	0	2 475	2 495	20	0	0	0	0
150	ПРАЙМ-БАНК	6 376	0	0	0	11 540	12 030	489	0	3 033	3 033	0
151	"СЛАВУТИЧ"	2 245	0	0	0	16 268	16 268	0	0	197	197	0
152	УКРАЇНСЬКИЙ БУДІВЕЛЬНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	2 802	0	0	0	515	515	0	0	0	0	0
153	ФЕРМЕРСЬКИЙ ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК	5 305	0	0	0	58	58	0	0	0	0	0
154	ФІНРОСТБАНК	3 514	0	0	0	28	28	0	0	11 399	11 399	0
155	РАДАБАНК	5 096	0	0	0	13 018	13 138	120	0	0	2 403	2 403
156	"АЛЬЯНС"	7 696	0	0	0	7 832	7 942	110	0	0	0	0
157	ІНВЕСТ-КРИВБАС БАНК	1 975	0	0	0	267	267	0	0	14 859	14 859	0
158	КРИМУНІВЕРСАЛБАНК	1 913	0	0	0	4 062	4 076	14	0	0	0	0
159	МІЖНАРОДНИЙ ІПОТЕЧНИЙ БАНК	11 127	0	0	0	8 347	8 347	0	0	0	0	0
160	КЛАСИКБАНК	1 334	0	0	0	22	22	0	0	8	8	0
161	УКРАЇНСЬКИЙ БАНК РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ	954	0	0	0	30 001	30 001	0	0	0	0	0
162	"СТОЛИЧНИЙ"	321	0	0	0	10 184	10 287	103	0	5 398	5 672	275
Усього по групі		2 187 292	145 930	145 964	35	3 147 642	3 198 102	50 461	43 881	1 116 913	1 150 667	33 754
Усього по банках		17 007 190	6 406 391	6 411 967	5 576	21 261 553	21 652 425	390 872	98 947	5 056 354	5 323 153	266 799

13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
100 827	106 890	6 063	0	0	0	0	34 502	44	94	50	613	623	9	179 741
132 634	154 365	21 731	0	0	0	0	17 532	1 995	4 192	2 197	428	440	12	176 679
107 184	107 830	646	0	0	0	0	18 577	812	909	98	2 424	5 086	2 663	172 070
111 872	120 595	8 722	0	0	0	0	12 587	2 192	4 181	1 989	1 162	1 236	74	167 100
129 134	153 632	24 498	0	0	0	0	3 258	1 001	1 043	42	1 221	1 223	3	166 489
119 458	130 315	10 857	0	0	0	0	17 308	292	669	377	705	750	45	163 428
68 461	68 718	257	0	0	0	0	911	409	409	0	57	57	0	160 670
65 940	71 316	5 376	0	0	0	0	6 419	1 004	1 018	15	2 886	2 886	0	159 727
76 209	78 808	2 599	0	0	0	0	832	242	333	91	2 801	2 801	0	150 180
30 349	31 507	1 159	0	0	0	20 134	3 199	20	240	220	103	103	0	147 810
38 533	47 219	8 686	0	0	0	0	7 038	495	495	0	44	44	0	141 178
92 161	98 937	6 776	0	0	0	0	14 223	398	1 624	1 226	3 855	4 875	1 020	140 375
80 202	85 782	5 580	870	1 000	131	0	11 964	508	785	277	10 272	10 272	0	135 921
30 508	30 595	87	0	0	0	0	1 750	1 419	1 419	0	4 171	4 171	0	134 698
98 365	109 970	11 605	0	0	0	0	12 862	1 289	2 138	849	4 757	5 327	570	132 931
69 932	73 691	3 759	5 830	6 825	995	1 238	3 879	882	887	5	512	512	0	131 815
112 581	122 774	10 193	0	0	0	0	6 819	21	1 199	1 178	189	194	5	130 680
43 629	44 141	512	0	0	0	0	12 472	89	121	32	1 788	1 884	96	129 075
65 417	76 373	10 956	3 458	3 639	182	0	13 425	5 176	7 487	2 311	765	765	0	128 588
85 228	86 383	1 154	0	0	0	0	7 381	84	111	28	11 809	11 863	53	127 024
70 009	74 901	4 892	0	0	0	0	12 400	138	306	168	1 254	1 257	3	119 936
55 636	57 388	1 752	0	0	0	0	1 976	302	315	13	1 312	1 317	5	110 947
34 486	34 807	321	0	0	0	0	13 705	426	426	0	2 799	2 799	0	107 186
59 313	59 774	461	0	0	0	0	20 512	758	758	0	978	978	0	104 789
80 138	86 036	5 898	0	0	0	0	8 867	1 735	1 873	137	609	609	0	103 852
43 548	43 772	225	0	0	0	682	1 461	636	636	0	402	402	0	100 415
54 821	58 089	3 268	0	0	0	0	22 859	112	732	620	1 752	1 755	4	97 162
40 275	54 282	14 007	0	0	0	0	2 121	952	8 595	7 643	9 226	9 226	0	96 937
63 712	65 745	2 033	0	0	0	0	14 051	498	619	121	2 502	2 532	30	95 248
54 205	54 316	111	0	0	0	2 757	10 485	641	645	3	334	334	0	94 373
62 990	74 232	11 243	1 812	1 988	176	0	298	890	1 934	1 044	103	109	6	92 044
64 303	66 445	2 141	0	55	55	0	11 098	31	621	590	922	929	7	90 674
48 931	54 700	5 770	0	0	0	0	9 361	1 172	1 172	0	1 412	1 412	0	90 155
47 555	50 635	3 080	0	0	0	0	10 216	1 109	1 241	132	6 059	6 107	48	85 713
58 057	58 448	391	0	0	0	0	3 056	308	308	0	797	797	1	85 704
26 296	29 980	3 684	0	0	0	10 000	2 155	582	588	7	11 982	11 982	0	85 475
44 861	51 398	6 536	0	610	610	0	8 263	107	381	274	968	968	0	84 470
47 916	50 367	2 451	0	0	0	0	5 376	65	166	101	204	228	24	79 569
33 299	34 126	827	0	0	0	0	19 522	543	548	6	135	135	0	75 680
29 459	29 562	104	0	0	0	0	1 821	678	678	0	288	290	1	69 434
45 015	45 901	885	1 925	1 951	26	0	2 951	698	700	3	429	430	1	66 589
43 105	44 890	1 785	0	0	0	0	3 158	611	611	0	188	188	0	66 403
35 790	39 074	3 284	0	0	0	0	12 535	188	188	0	2 398	2 964	566	63 602
35 262	40 630	5 368	0	0	0	0	2 846	292	292	1	223	223	0	59 572
29 320	30 279	959	0	0	0	0	10 014	303	401	98	401	406	6	58 748
46 054	46 103	49	0	0	0	0	6 866	463	463	0	60	60	0	56 759
49 486	54 773	5 287	0	0	0	0	323	75	352	277	50	50	0	55 297
34 191	37 364	3 172	0	0	0	0	4 526	342	342	0	392	392	0	54 392
27 060	29 673	2 614	2 630	2 900	270	0	988	476	1 031	555	2 703	2 703	0	51 972
30 368	34 171	3 803	0	0	0	0	621	86	1 250	1 164	161	161	0	46 763
21 724	22 168	445	0	0	0	0	4 314	339	444	105	152	152	0	43 629
30 418	31 360	942	0	0	0	0	5 323	354	407	53	440	441	1	42 511
17 004	17 052	48	0	0	0	0	3 989	0	0	0	357	359	2	40 824
30 816	32 313	1 497	0	1 289	1 289	0	2 915	2 513	2 960	447	564	569	5	38 171
0	0	0	0	0	0	0	947	0	0	0	28	28	0	31 930
12 935	14 212	1 277	0	0	0	0	302	286	571	285	109	109	0	29 535
12 166 948	12 898 178	731 230	28 647	37 474	8 827	50 282	1 513 521	183 024	246 721	63 697	472 461	496 855	24 394	21 056 542
100 981 144	107 618 394	6 637 250	323 007	346 553	23 546	289 942	9 495 820	1 297 956	1 659 975	362 019	2 701 923	2 884 619	182 696	164 920 228

Структура зобов'язань банків України за станом на 01.07.2005 р.

Тис. грн.

№ п/п	Назва банку	Кошти банків	У тому числі кредити, які отримані від НБУ	Кошти клієнтів	Ощадні (депозитні) сертифікати, емітовані банком	Боргові цінні папери, емітовані банком	Нараховані витрати до сплати	Інші зобов'язання	Усього зобов'язань
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Група I (кількість банків у групі – 10)									
1	ПРИВАТБАНК	1 190 618	0	14 272 418	85 456	599	141 355	399 853	16 090 300
2	“АВАЛЬ”	1 137 169	69 907	12 241 378	0	0	108 222	214 183	13 700 952
3	ПРОМІНВЕСТБАНК	679 533	400 000	10 983 270	14 590	0	31 130	155 832	11 864 356
4	УКРСОЦБАНК	860 771	0	7 445 410	55 447	0	89 486	145 270	8 596 384
5	УКРСИББАНК	1 841 593	30 652	4 230 522	26 681	2	97 260	228 934	6 424 991
6	УКРЕКСІМБАНК	1 791 071	75 658	4 041 315	0	0	57 087	261 834	6 151 307
7	ОЩАДБАНК	215 782	19 290	6 104 190	422	0	106 237	6 528	6 433 160
8	РАЙФФАЙЗЕНБАНК УКРАЇНА	1 244 125	0	2 470 212	28 314	0	31 474	540 299	4 314 424
9	“НАДРА”	903 901	12 108	2 751 965	199 273	0	58 024	112 639	4 025 803
10	БРОКБІЗНЕСБАНК	392 159	142 500	2 383 059	0	0	15 116	57 562	2 847 896
Усього по групі		10 256 723	750 115	66 923 739	410 183	601	735 392	2 122 933	80 449 571
Група II (кількість банків у групі – 14)									
11	“ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ”	307 056	0	2 601 851	200	12 026	44 059	130 449	3 095 641
12	УКРПРОМБАНК	208 823	26 700	2 400 707	0	0	30 963	17 272	2 657 766
13	“ФОРУМ”	882 733	18 966	1 425 459	30	0	19 974	73 925	2 402 121
14	ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК	498 134	5 820	1 341 349	3 026	0	9 737	49 364	1 901 610
15	ПРАВЕКС-БАНК	250 452	0	1 473 962	1	0	47 568	45 689	1 817 672
16	“ХРЕЩАТИК”	97 654	0	1 489 350	78	25 844	10 148	18 375	1 641 449
17	УКРГАЗБАНК	381 440	35 600	1 169 081	0	0	18 990	60 783	1 630 294
18	“ПІВДЕННИЙ”	155 675	0	1 402 634	2 000	0	14 831	9 111	1 584 252
19	ІНГ БАНК УКРАЇНА	699 293	0	766 235	0	0	4 116	33 557	1 503 201
20	КРЕДИТПРОМБАНК	287 071	-86	1 013 708	0	26 933	12 344	19 659	1 359 716
21	КРЕДИТ БАНК (УКРАЇНА)	184 824	0	1 310 714	0	0	20 140	4 179	1 519 857
22	ДОНГОРБАНК	170 738	0	1 126 615	0	0	2 169	5 262	1 304 784
23	ВАБАНК	211 790	6 125	1 013 330	2	15 001	16 020	145 630	1 401 774
24	ЕКСПРЕС-БАНК	15 097	0	1 274 793	0	0	6 220	5 513	1 301 624
Усього по групі		4 350 780	93 125	19 809 788	5 337	79 804	257 280	618 771	25 121 759
Група III (кількість банків у групі – 31)									
25	ІНДУСТРІАЛЬНО-ЕКСПОРТНИЙ БАНК	166 102	3 603	1 285 464	10 701	0	27 961	94 159	1 584 386
26	“МРІЯ”	143 199	0	1 069 083	32 726	0	9 474	28 773	1 283 255
27	ТАС-КОМЕРЦБАНК	299 521	0	886 289	51	0	11 267	8 561	1 205 688
28	СІТІБАНК (УКРАЇНА)	582 253	0	629 350	0	0	1 181	7 745	1 220 530
29	“КРЕДИТ-ДНІПРО”	46 315	0	1 003 788	33 460	0	4 700	20 119	1 108 383
30	АЛЬФА-БАНК	304 801	21 243	526 260	9	25 008	7 279	102 036	965 392
31	ІМЕКСБАНК	51 462	0	900 188	0	0	9 703	26 324	987 677
32	“КИЇВ”	81 316	0	867 617	0	0	7 507	34 875	991 315

1	2	3	4	5	6	7	8	9	
33	ХФБ БАНК УКРАЇНА	554 886	0	286 658	0	0	2 331	109 660	953 535
34	РОДОВІД БАНК	58 485	0	824 577	0	0	8 451	1 661	893 173
35	ІНДУСТРІАЛБАНК	202 765	0	643 938	0	10 000	2 562	26 801	886 067
36	"БІГ ЕНЕРГІЯ"	223 327	14 490	534 692	2 935	0	11 316	28 724	800 994
37	ТАС-ІНВЕСТБАНК	329 820	0	470 652	0	0	8 701	7 213	816 386
38	МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ БАНК	167 375	0	509 982	0	0	1 965	21 611	700 933
39	ПРОКРЕДИТ БАНК	0	0	581 274	0	95 986	13 732	46 549	737 540
40	МТ-БАНК	105 345	0	536 225	0	0	4 125	8 608	654 303
41	"НРБ-УКРАЇНА"	302 110	0	302 475	0	0	6 241	5 115	615 942
42	МЕГАБАНК	69 303	2 913	490 022	91	4 515	2 603	37 904	604 438
43	УКРІНБАНК	14 651	0	514 322	0	0	2 654	16 655	548 282
44	"ТАВРИКА"	78 283	0	431 421	0	30 000	8 135	1 724	549 564
45	КАЛІОН БАНК УКРАЇНА	35 178	0	457 254	0	0	2 020	42 787	537 240
46	ФАКТОРІАЛ-БАНК	108 688	0	371 682	0	0	5 575	11 183	497 128
47	ЗАХІДІНКОМБАНК	60 999	0	428 609	3 055	0	3 320	13 055	509 039
48	ЕКСПОБАНК	73 218	0	330 693	55 127	0	6 028	11 636	476 702
49	УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ПАРТНЕРСТВА	108 969	0	351 160	0	0	2 659	17 593	480 382
50	ПЕРШИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	131 410	0	319 913	3 450	0	3 491	2 490	460 755
51	БАНК ПЕТРОКОММЕРЦ-УКРАЇНА	123 453	0	321 847	0	0	3 129	15 449	463 878
52	"КІЇВСЬКА РУСЬ"	54 294	0	373 697	671	5 008	4 580	11 892	450 142
53	"ДНІСТЕР"	34 133	0	325 286	10 119	10 356	8 062	21 253	409 210
54	"НАЦІОНАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ"	63 878	0	269 008	7 653	0	2 548	10 667	353 753
55	УКРАЇНСЬКИЙ КРЕДИТНИЙ БАНК	130 919	0	58 972	0	0	1 932	111 747	303 570
Усього по групі		4 706 457	42 249	16 902 399	160 048	180 873	195 231	904 571	23 049 579
Група IV (кількість банків у групі – 107)									
56	"ДІАМАНТ"	203 352	0	241 103	0	0	2 744	4 050	451 248
57	"АЖІО"	53 530	338	317 222	0	0	6 384	1 966	379 102
58	"АРКАДА"	0	0	340 164	0	0	1 090	34 037	375 291
59	ПОЛТАВА БАНК	7 000	0	332 049	0	4 126	5 625	14 469	363 269
60	УКРАЇНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ БАНК	110 766	0	209 883	3 015	0	1 220	7 086	331 970
61	АГРОБАНК	14 154	0	301 872	25 109	0	7 777	2 409	351 321
62	ІНПРОМБАНК	47 472	0	243 163	0	0	2 146	13 354	306 134
63	МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	28 714	11 000	308 894	0	0	4 623	1 549	343 780
64	УКРГАЗПРОМБАНК	99 194	0	201 245	0	0	1 814	5 429	307 682
65	"БАЗИС"	5 055	0	312 726	0	0	3 057	20 379	341 217
66	"ЗОЛОТІ ВОРОТА"	19 993	0	293 825	6 572	0	3 363	7 917	331 669
67	ЕЛЕКТРОН БАНК	18 182	0	255 943	0	0	5 407	8 889	288 421
68	АВТОАЗБАНК	21 140	0	265 663	0	0	1 706	6 921	295 430
69	ІНТЕРКОНТИНЕНТБАНК	33 135	0	249 115	5 002	400	2 391	5 394	295 436
70	МІСТО-БАНК	113 451	0	144 972	0	0	924	23 001	282 348
71	ЕНЕРГОБАНК	45	0	286 948	0	0	1 555	8 076	296 624
72	АКТИВ БАНК	54 920	3 308	231 022	29	3 068	3 380	9 366	301 784
73	"УНІВЕРСАЛЬНИЙ"	21 150	0	235 606	0	0	3 385	7 589	267 730
74	ТРАНСБАНК	36 014	0	224 059	0	2 000	4 291	1 153	267 517
75	"НОВИЙ"	2 118	0	254 738	0	0	1 908	4 650	263 415

1	2	3	4	5	6	7	8	9	
76	“ЄВРОПЕЙСЬКИЙ”	68 905	0	191 037	0	3 305	667	1 560	265 473
77	“НАЦІОНАЛЬНИЙ КРЕДИТ”	11 000	0	245 078	0	0	597	1 333	258 008
78	ФОРТУНА БАНК	39 707	0	210 606	0	0	1 543	1 949	253 805
79	“ІНТЕГРАЛ”	112 579	0	137 789	0	0	1 675	1 999	254 042
80	ЛЕГБАНК	7 755	0	236 685	696	0	2 629	8 560	256 325
81	АРТЕМ БАНК	41 420	0	210 401	0	0	1 795	11 290	264 906
82	“МЕРКУРІЙ”	0	0	224 496	0	0	7 088	8 755	240 339
83	“ПРИВАТІНВЕСТ”	142 843	0	103 431	0	0	1 713	7 436	255 423
84	СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК	55 314	0	165 898	4 102	0	2 610	17 224	245 148
85	“КАПІТАЛ”	73 545	0	176 041	0	0	2 027	8 285	259 898
86	БАНК РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	17 621	0	220 329	0	0	3 661	12 364	253 975
87	“СИНТЕЗ”	9 125	0	174 535	337	0	1 490	10 432	195 919
88	“МЕТАЛУРГ”	757	0	147 729	0	0	2 749	11 885	163 120
89	УКРКОМУНБАНК	5 012	0	196 418	0	0	3 097	11 941	216 469
90	ПРОМЕКОНОМБАНК	31 998	0	157 637	429	0	2 710	8 190	200 964
91	ПРОМИСЛОВО-ФІНАНСОВИЙ БАНК	34 966	0	141 457	0	0	940	16 346	193 709
92	“УКРАЇНСЬКИЙ ФІНАНСОВИЙ СВІТ”	15 100	0	142 979	5 055	0	478	734	164 346
93	ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	14 500	0	164 048	0	0	2 268	15 569	196 385
94	УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС БАНК	21 567	0	151 737	0	0	1 846	708	175 858
95	ІНТЕРБАНК	33 443	0	143 167	225	1 950	3 056	288	182 129
96	“КАМБІО”	59 502	0	118 874	0	0	760	649	179 786
97	“КЛІРИНГОВИЙ ДІМ”	76 133	1 843	76 601	0	0	634	2 906	156 273
98	“СТОЛИЦЯ”	0	0	154 446	0	0	274	1 270	155 990
99	АГРАРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	51 290	0	96 965	650	12 400	1 581	1 579	164 465
100	ФІНАНСОВИЙ СОЮЗ БАНК	5 381	0	94 913	0	0	1 296	13 477	115 067
101	“ДОНКРЕДИТІНВЕСТ”	2 540	0	23 490	0	0	18	1 130	27 179
102	“ГРАНТ”	2 139	0	125 799	0	0	185	2 216	130 339
103	“ПІВДЕНКОМБАНК”	20 569	0	103 846	0	0	2 728	3 301	130 444
104	“ПРИКАРПАТТЯ”	17 948	0	127 164	0	0	1 134	3 815	150 060
105	РЕАЛ БАНК	66 718	60 704	62 413	0	0	290	1 710	131 131
106	ОБ’ЄДНАНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	23 468	0	114 024	0	0	1 140	1 865	140 496
107	ФІНБАНК	29 000	0	96 006	0	0	867	288	126 161
108	“ДЕМАРК”	12 940	0	89 647	0	0	1 822	2 334	106 743
109	ІКАР-БАНК	3 500	0	114 993	0	4 310	422	1 502	124 727
110	“АВТОКРАЗБАНК”	1	0	106 224	500	0	1 128	1 059	108 911
111	“ПРИЧОРНОМОР’Я”	7 003	0	101 236	0	3 001	2 699	10 645	124 585
112	“УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ”	13 881	0	94 243	0	0	1 166	3 032	112 322
113	“ФІНАНСОВА ІНІЦІАТИВА”	47 655	0	5 749	0	0	1	3	53 408
114	УКРАЇНСЬКИЙ КРЕДИТНО-ТОРГОВИЙ БАНК	26 917	0	87 894	0	0	1 061	12 054	127 926
115	ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК	13 000	0	84 756	0	0	919	4 285	102 960
116	“ГАРАНТ”	6 500	0	74 757	0	0	3 160	17 191	101 607
117	БАНК “ПЕРСПЕКТИВА”	0	0	103 077	0	0	13	1 849	104 939
118	КООПІНВЕСТБАНК	19 444	0	77 887	0	0	424	141	97 896
119	“КОНТРАКТ”	22 435	0	71 220	0	0	1 172	10 569	105 396

1	2	3	4	5	6	7	8	9	
120	ВНЄШТОРГБАНК	0	0	58 284	0	0	3	757	59 044
121	ПОЛІКОМБАНК	4 717	0	87 324	0	0	895	171	93 107
122	СОЦКОМБАНК	18 689	0	60 304	0	0	311	31	79 336
123	КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК	8 500	0	76 304	0	0	2 526	10 799	98 129
124	"ЮНЕКС"	0	0	75 168	0	396	103	0	75 667
125	"МУНІЦИПАЛЬНИЙ"	0	0	92 162	0	0	1 633	579	94 374
126	СТАРОКИЇВСЬКИЙ БАНК	2 600	0	91 429	0	0	691	2 702	97 422
127	ЧОРНОМОРСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА РЕКОНСТРУКЦІЇ	9 821	0	65 210	0	0	902	9 293	85 226
128	"ПОРТО-ФРАНКО"	10 121	0	69 950	0	0	505	3 446	84 021
129	УКРАЇНСЬКА ФІНАНСОВА ГРУПА	44 577	0	28 123	0	0	278	84	73 062
130	"ДАНІЕЛЬ"	2 000	0	54 756	0	0	637	3 139	60 532
131	ІНВЕСТБАНК	13 105	0	52 044	0	0	34	12 002	77 184
132	КОМЕРЦІЙНИЙ ІНДУСТРІАЛЬНИЙ БАНК	18 853	0	35 546	0	0	408	9 102	63 909
133	"УКООПСІЛКА"	0	0	44 403	0	0	496	9 728	54 628
134	"ТК КРЕДИТ"	20 721	0	37 135	0	0	38	108	58 001
135	"ЛЬВІВ"	8 005	0	56 636	0	0	1 113	279	66 033
136	БАНК ПЕКАО (УКРАЇНА)	25 246	0	17 542	0	0	48	7 863	50 699
137	ДІАЛОГБАНК	7 497	0	35 727	0	0	345	184	43 752
138	РЕГІОН БАНК	0	0	51 692	0	0	647	2 185	54 524
139	"ТРАСТ-КАПІТАЛ"	16 893	0	29 741	0	0	146	685	47 464
140	"ВОЛОДИМИРСЬКИЙ"	1	0	36 845	0	0	931	7 831	45 608
141	СХІДНО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	0	0	49 123	0	4 976	329	3 732	58 159
142	ОЛІМПІЙСЬКА УКРАЇНА	2 000	0	21 758	0	0	299	4 282	28 339
143	"МОРСЬКИЙ"	12 858	0	30 509	0	0	545	8 105	52 017
144	"ВЕЛЕС"	10 000	0	25 746	0	0	204	1 791	37 740
145	"ФАМІЛЬНИЙ"	13 200	3 200	12 343	0	0	337	15 299	41 179
146	"АРМА"	11 631	0	21 359	0	0	446	262	33 698
147	"ЗЕМЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ"	5 427	0	30 785	0	0	704	6 283	43 199
148	ОДЕСА-БАНК	4 107	0	26 791	0	0	469	319	31 687
149	ТММ-БАНК	6 971	0	26 587	0	0	1	920	34 480
150	ПРАЙМ-БАНК	705	0	25 191	5 116	0	296	1 234	32 542
151	"СЛАВУТИЧ"	12 640	0	15 889	0	0	230	173	28 933
152	УКРАЇНСЬКИЙ БУДІВЕЛЬНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	0	0	21 482	0	0	89	88	21 660
153	ФЕРМЕРСЬКИЙ ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК	1 350	0	23 785	0	0	17	4 181	29 333
154	ФІНРОСТБАНК	0	0	8 043	0	0	48	3 719	11 810
155	РАДАБАНК	0	0	18 156	0	0	337	33	18 526
156	"АЛЪЯНС"	5 700	0	10 469	0	0	30	211	16 410
157	ІНВЕСТ-КРИВБАС БАНК	1 500	0	12 361	0	0	232	4 076	18 169
158	КРИМУНІВЕРСАЛБАНК	0	0	2 250	0	0	55	353	2 659
159	МІЖНАРОДНИЙ ІПОТЕЧНИЙ БАНК	9 605	0	341	0	0	62	0	10 007
160	КЛАСИКБАНК	700	0	6 363	0	0	116	63	7 242
161	УКРАЇНСЬКИЙ БАНК РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ	0	0	1 134	0	0	59	24	1 217
162	"СТОЛИЧНИЙ"	0	0	681	0	0	72	5 700	6 452
Усього по групі		2 464 241	80 393	12 545 402	56 836	39 932	151 992	585 215	15 843 618
Усього по банках		21 778 202	965 882	116 181 328	632 404	301 209	1 339 895	4 231 490	144 464 527

Структура власного капіталу банків України

№ п/п	Назва банку	Статутний капітал	Зареєстровані прості акції	Зареєстровані привілейовані акції	Несплачений зареєстрований статутний капітал банку	Капіталізовані дивіденди	Власні акції (частки, паї), що викуплені в акціонерів (учасників)	Емісійні різниці	Резерви та інші фонди банку	Резерви переоцінки
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Група I (кількість банків у групі – 10)										
1	ПРИВАТБАНК	1 130 000	1 130 000	0	0	0	0	0	284 000	235 858
2	"АВАЛЬ"	1 000 000	1 000 000	0	0	0	15 653	2 500	119 601	192 804
3	ПРОМІНВЕСТБАНК	200 175	200 175	0	0	0	0	0	778 851	138 269
4	УКРСОЦБАНК	70 000	69 499	501	0	0	714	983	24 201	399 038
5	УКРСИББАНК	600 000	600 000	0	0	0	0	0	8 189	16 645
6	УКРЕКСІМБАНК	368 000	368 000	0	0	0	0	0	41 781	110 912
7	ОЩАДБАНК	301 000	301 000	0	0	2 000	0	0	10 953	30 292
8	РАЙФФАЙЗЕНБАНК УКРАЇНА	309 477	309 477	0	0	0	0	2 754	20 144	0
9	"НАДРА"	80 942	80 542	400	0	0	0	195 460	6 272	408
10	БРОКБІЗНЕСБАНК	250 000	250 000	0	0	0	0	13 020	17 349	65 625
	Усього по групі	4 309 594	4 308 692	901	0	2 000	16 366	214 718	1 311 341	1 189 851
Група II (кількість банків у групі – 14)										
11	"ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ"	136 245	0	0	0	0	0	0	4 589	8 941
12	УКРПРОМБАНК	590 000	0	0	0	0	0	0	5 754	0
13	"ФОРУМ"	200 000	270 000	0	70 000	0	0	0	3 510	6 320
14	ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК	23 000	23 000	0	0	0	0	98 129	10 970	83 071
15	ПРАВЕКС-БАНК	94 960	107 460	1 500	14 000	0	0	672	3 337	15 764
16	"ХРЕЩАТИК"	140 000	140 000	0	0	0	20	0	9 929	13 248
17	УКРГАЗБАНК	135 000	169 523	477	35 000	0	0	2 025	26 425	303
18	"ПІВДЕННИЙ"	145 002	145 002	0	0	16 498	0	0	5 382	0
19	ІНГ БАНК УКРАЇНА	111 523	111 523	0	0	0	0	0	1 726	0
20	КРЕДИТПРОМБАНК	249 000	249 000	0	0	0	0	1 061	46 976	0
21	КРЕДИТ БАНК (УКРАЇНА)	143 549	143 549	0	0	0	483	21	4 524	0
22	ДОНГОРБАНК	158 700	158 700	0	0	35 700	0	0	14 979	4 408
23	ВАБАНК	79 998	80 004	0	6	0	236	43 253	13 127	5 525
24	ЕКСПРЕС-БАНК	49 613	47 659	1 954	0	0	462	0	30 469	8
	Усього по групі	2 256 590	1 645 420	3 931	119 006	52 198	1 201	145 161	181 697	137 588
Група III (кількість банків у групі – 31)										
25	ІНДУСТРІАЛЬНО-ЕКСПОРТНИЙ БАНК	150 000	149 998	2	0	0	0	0	670	6 402
26	"МРІЯ"	121 457	121 405	51	0	0	248	55	35 983	462
27	ТАС-КОМЕРЦБАНК	167 600	167 600	0	0	0	0	0	16 018	25
28	СІТБАНК (УКРАЇНА)	50 000	50 000	0	0	0	0	17 090	84 054	0
29	"КРЕДИТ-ДНІПРО"	73 706	73 706	0	0	0	0	0	41 646	0
30	АЛЬФА-БАНК	127 000	127 000	0	0	0	0	6	2 306	60 171
31	ІМЕКСБАНК	105 000	105 000	0	0	0	0	0	16 529	8 123
32	"КИЇВ"	46 000	46 000	0	0	0	2 822	0	18 144	27 309
33	ХФБ БАНК УКРАЇНА	79 184	79 184	0	0	0	0	571	1 824	0
34	РОДОВІД БАНК	100 000	100 000	0	0	0	0	0	2 525	54 898
35	ІНДУСТРІАЛБАНК	100 584	100 584	0	0	0	0	0	11 700	1 566
36	"БІГ ЕНЕРГІЯ"	100 000	100 000	0	0	0	0	0	28 222	88
37	ТАС-ІНВЕСТБАНК	82 219	82 219	0	0	0	0	0	2 981	0
38	МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ БАНК	50 000	49 800	200	0	0	0	14 016	27 849	26 699
39	ПРОКРЕДИТ БАНК	75 000	75 000	0	0	0	0	778	16 319	0
40	МТ-БАНК	54 354	54 354	0	0	0	371	7 917	66 157	0
41	"НРБ-УКРАЇНА"	75 573	75 573	0	0	0	0	0	894	0
42	МЕГАБАНК	45 258	50 104	0	4 846	0	261	0	36 995	429
43	УКРІНБАНК	47 276	47 276	0	0	0	0	12	8 161	48 285
44	"ТАВРИКА"	51 352	51 352	0	0	0	0	0	22 794	0
45	КАЛІОН БАНК УКРАЇНА	31 239	31 239	0	0	0	0	0	3 556	0
46	ФАКТОРІАЛ-БАНК	57 112	57 112	0	0	0	0	2	6 957	24 238

за станом на 01.07.2005 р.

Тис. грн.

	У тому числі				Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) минулих років	У тому числі сума переоцінки в разі вибуття необоротних активів	У тому числі сума зменшення вартості інвестицій в асоційованій дочірній компанії	Прибуток/збиток звітного року, що очікує затвердження	Результат поточного року	Усього власного капіталу	Усього пасивів
	резерви переоцінки необоротних активів	резерви переоцінки цінних паперів у портфелі банку на продаж	резерви переоцінки інвестицій в асоційованій дочірній компанії	резерви переоцінки за операціями хеджування							
	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
	235 858	0	0	0	27 867	4 064	0	0	216 624	1 894 348	17 984 648
	192 783	0	20	0	11 902	0	0	0	6 888	1 318 042	15 018 994
	138 269	0	0	0	29 751	29 751	0	0	79 607	1 226 653	13 091 009
	399 038	0	0	0	416 032	1 312	0	0	25 882	935 423	9 531 807
	16 644	0	1	0	116 843	75	0	0	18 186	759 862	7 184 853
	110 912	0	0	0	3 622	3 622	0	90 020	63 547	677 881	6 829 188
	30 292	0	0	0	9 779	3 073	0	1 396	1 313	356 733	6 789 893
	0	0	0	0	0	0	0	0	6 231	338 607	4 653 030
	403	0	5	0	82 765	0	0	0	7 693	373 540	4 399 343
	65 625	0	0	0	34 755	0	0	0	1 001	381 750	3 229 647
	1 189 824	0	26	0	733 317	41 896	0	91 416	426 972	8 262 841	88 712 412
	8 941	0	0	0	41 365	0	0	0	4 502	195 642	3 291 283
	0	0	0	0	13 125	0	0	0	9 648	618 528	3 276 294
	6 320	0	0	0	39 940	7	0	0	11 388	261 158	2 663 279
	83 071	0	0	0	221 904	361	0	0	28 067	465 140	2 366 750
	15 764	0	0	0	26 508	299	0	0	5 752	146 993	1 964 666
	13 248	0	0	0	9 780	0	0	0	6 247	179 185	1 820 633
	303	0	0	0	1 733	22	0	0	3 561	169 047	1 799 340
	0	0	0	0	3 871	0	0	0	10 120	180 873	1 765 124
	0	0	0	0	32 776	0	0	23 422	15 832	185 278	1 688 479
	0	0	0	0	0	0	0	14 707	7 730	319 475	1 679 190
	0	0	0	0	0	0	0	0	3 200	150 812	1 670 669
	4 408	0	0	0	0	0	0	0	43 836	257 622	1 562 406
	5 525	0	0	0	4 200	0	0	8 016	4 151	158 033	1 559 807
	8	0	0	0	47 314	0	0	36 508	5 321	168 771	1 470 395
	137 588	0	0	0	442 515	689	0	82 653	159 356	3 456 557	28 578 316
	6 402	0	0	0	12 885	119	0	0	5 312	175 269	1 759 655
	462	0	0	0	20	20	0	29 418	13 576	200 722	1 483 977
	25	0	0	0	8 342	0	0	0	9 306	201 290	1 406 978
	0	0	0	0	0	0	0	0	6 207	157 351	1 377 881
	0	0	0	0	0	0	0	0	39 724	155 076	1 263 459
	60 171	0	0	0	0	0	0	0	1 501	190 985	1 156 377
	8 123	0	0	0	0	0	0	0	3 166	132 818	1 120 495
	27 309	0	0	0	19 309	0	0	0	4 101	112 041	1 103 356
	0	0	0	0	23 175	0	0	0	21 678	126 432	1 079 967
	54 898	0	0	0	9 186	0	0	0	4 305	170 914	1 064 087
	521	1 045	0	0	36 751	6	0	0	27 364	177 965	1 064 032
	88	0	0	0	6 290	0	0	8 095	1 690	144 386	945 380
	0	0	0	0	7 696	0	0	0	3 858	96 754	913 140
	26 699	0	0	0	0	0	0	0	22 432	140 997	841 930
	0	0	0	0	0	0	0	0	7 682	99 778	837 318
	0	0	0	0	14 728	0	0	0	13 341	156 127	810 429
	0	0	0	0	16 983	0	0	0	4 650	98 099	714 041
	25	0	405	0	0	0	0	0	2 231	84 652	689 090
	48 285	0	0	0	-8 594	0	0	0	3 035	98 175	646 457
	0	0	0	0	258	0	0	0	3 531	77 934	627 498
	0	0	0	0	22 520	0	0	0	6 372	63 687	600 927
	24 238	0	0	0	0	0	0	0	749	89 057	586 186

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
47	ЗАХІДНКОМБАНК	25 400	27 500	0	2 100	0	0	1 281	9 650	
48	ЕКСПОБАНК	47 240	0	0	8 260	0	0	1 486	33 512	
49	УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ПАРТНЕРСТВА	80 000	80 000	0	0	0	0	797	0	
50	ПЕРШИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	57 304	68 455	158	11 310	0	17 924	17 360	1 876	
51	БАНК ПЕТРОКОММЕРЦ-УКРАЇНА	22 965	22 965	0	0	0	124	4 868	0	
52	"КИЇВСЬКА РУСЬ"	32 330	32 330	0	0	0	0	4 775	4 297	
53	"ДНІСТЕР"	37 005	36 635	369	0	0	0	800	10 576	
54	"НАЦІОНАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ"	16 000	16 000	0	0	0	0	659	0	
55	УКРАЇНСЬКИЙ КРЕДИТНИЙ БАНК	32 000	32 000	0	0	0	41	15 517	3 075	
Усього по групі		2 140 156	2 110 391	781	26 516	0	3 702	58 536	499 826	321 683
Група IV (кількість банків у групі – 107)										
56	"ДІАМАНТ"	100 000	100 000	0	0	0	0	6 733	0	
57	"АЖІО"	12 577	12 577	0	0	0	0	4 811	62 973	
58	"АРКАДА"	46 445	46 445	0	0	0	13	1 887	13	
59	ПОЛТАВА БАНК	20 000	19 975	25	0	0	60	5 306	14 457	
60	УКРАЇНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ БАНК	70 000	69 985	15	0	0	9 540	4 691	95	
61	АГРОБАНК	40 000	0	0	0	0	0	163	0	
62	ІНПРОМБАНК	43 648	43 648	0	0	0	0	6 922	31 116	
63	МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	35 041	35 041	0	0	0	1 066	4 870	7 045	
64	УКРГАЗПРОМБАНК	18 200	18 200	0	0	0	13	5	3 683	
65	"БАЗИС"	24 691	24 691	0	0	0	13	0	8 503	
66	"ЗОЛОТІ ВОРОТА"	42 000	41 720	280	0	0	0	775	1	
67	ЕЛЕКТРОН БАНК	40 000	40 000	0	0	0	141	0	4 207	
68	АВТОАЗБАНК	31 000	31 000	0	0	0	27	0	2 121	
69	ІНТЕРКОНТИНЕНТБАНК	75 698	75 698	0	0	0	0	366	0	
70	МІСТО-БАНК	55 916	0	0	0	0	0	5 157	0	
71	ЕНЕРГОБАНК	34 451	34 451	0	0	0	0	8 031	14 169	
72	АКТИВ БАНК	28 000	0	0	0	0	0	380	0	
73	"УНІВЕРСАЛЬНИЙ"	55 000	55 000	0	0	0	0	741	699	
74	ТРАНСБАНК	40 042	40 042	0	0	0	3 687	0	4 798	
75	"НОВИЙ"	55 000	55 000	0	0	0	0	441	2 403	
76	"ЄВРОПЕЙСЬКИЙ"	27 000	26 669	331	0	0	3 365	493	16 132	
77	"НАЦІОНАЛЬНИЙ КРЕДИТ"	20 085	20 085	0	0	0	274	0	1 921	
78	ФОРТУНА БАНК	43 595	0	0	0	0	0	492	0	
79	"ІНТЕГРАЛ"	39 500	39 495	5	0	0	0	14	8 367	
80	ЛЕГБАНК	39 000	39 000	0	0	0	0	3 299	153	
81	АРТЕМ БАНК	36 000	0	0	0	0	0	1 126	0	
82	"МЕРКУРІЙ"	44 520	44 519	1	0	0	0	3 171	7 768	
83	"ПРИВАТІНВЕСТ"	38 000	38 000	0	0	0	5	3	354	
84	СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК	45 000	40 500	4 500	0	0	0	3 753	1 005	
85	"КАПІТАЛ"	29 000	28 560	440	0	0	1 049	4 022	0	
86	БАНК РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	27 683	27 683	0	0	0	0	8 030	0	
87	"СИНТЕЗ"	63 800	63 800	0	0	0	0	220	0	
88	"МЕТАЛУРГ"	13 251	12 300	951	0	0	1 612	58 523	5 102	
89	УКРКОМУНБАНК	28 700	27 200	1 500	0	0	0	174	4 013	
90	ПРОМЕКОНОМБАНК	33 200	32 530	670	0	0	0	4 605	0	
91	ПРОМИСЛОВО-ФІНАНСОВИЙ БАНК	35 000	35 000	0	0	0	0	609	3 567	
92	"УКРАЇНСЬКИЙ ФІНАНСОВИЙ СВІТ"	68 263	0	0	0	0	0	5	0	
93	ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	26 240	0	0	0	0	0	2 360	0	
94	УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС БАНК	27 160	27 160	0	0	0	0	6 394	17 975	
95	ІНТЕРБАНК	30 000	29 640	360	0	0	0	649	323	
96	"КАМБІО"	38 000	0	0	0	0	0	0	0	
97	"КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"	54 680	54 680	0	0	0	0	3 660	0	
98	"СТОЛИЦЯ"	41 800	0	0	0	0	0	114	0	
99	АГРАРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	26 000	26 000	0	0	0	1	302	2 766	
100	ФІНАНСОВИЙ СОЮЗ БАНК	75 026	75 016	10	0	0	7 000	754	1 691	
101	"ДОНКРЕДИТІНВЕСТ"	150 000	150 000	0	0	0	723	3 079	13 394	
102	"ГРАНТ"	34 021	35 000	0	979	0	0	3 115	12 564	
103	"ПІВДЕНКОМБАНК"	41 280	37 230	4 050	0	0	0	842	4 530	
104	"ПРИКАРПАТТЯ"	18 000	18 000	0	0	0	0	499	10 896	
105	РЕАЛ БАНК	38 700	57 000	0	18 300	0	0	7 369	755	
106	ОБ'ЄДНАНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	30 066	30 066	0	0	0	0	4 965	6 303	

	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
	9 650	0	0	0	20 402	0	0	0	6 486	63 218	572 257
	33 512	0	0	0	103	103	0	4 675	2 815	89 831	566 532
	0	0	0	0	1 726	0	0	0	801	83 324	563 706
	0	1 874	3	0	0	0	0	0	3 780	98 245	558 999
	0	0	0	0	6 356	0	0	0	858	35 172	499 049
	4 297	0	0	0	2 114	3	0	0	866	44 382	494 524
	10 576	0	0	0	9 396	0	0	0	2 205	59 981	469 191
	0	0	0	0	12 546	0	0	0	3 903	33 108	386 861
	3 075	0	0	0	14 881	0	0	0	95	65 608	369 179
	318 357	2 919	407	0	237 072	250	0	42 188	227 619	3 523 378	26 572 958
	0	0	0	0	0	0	0	4 684	3 572	114 989	566 237
	62 973	0	0	0	37 960	1 233	0	0	610	118 931	498 034
	13	0	0	0	20 371	0	610	0	7 048	75 777	451 067
	14 457	0	0	0	16 670	0	0	0	3 937	60 431	423 700
	95	0	0	0	0	0	0	0	1 941	86 266	418 236
	0	0	0	0	2 820	0	0	0	180	43 163	394 484
	31 116	0	0	0	3 222	0	0	0	2 279	87 188	393 322
	7 045	0	0	0	0	0	0	2 335	648	48 873	392 653
	0	0	0	0	47 860	0	0	6 504	4 590	80 828	388 510
	2 815	0	0	0	0	0	0	0	1 238	37 236	378 453
	1	0	0	0	637	0	0	0	647	44 061	375 730
	41 170	0	0	0	0	0	0	0	522	85 757	374 178
	3 551	0	0	0	28 268	1	0	0	2 346	67 259	362 689
	0	0	0	0	1 406	0	0	1 739	-15 731	63 479	358 915
	0	0	0	0	0	0	0	0	1 551	62 624	344 973
	14 169	0	0	0	-14 461	0	0	0	1 022	43 212	339 835
	0	0	0	0	2 856	0	0	2 606	1 935	35 777	337 561
	699	0	0	0	12 164	1	0	0	650	69 254	336 984
	615	0	0	0	15 137	50	0	0	1 210	58 114	325 632
	2 403	0	0	0	-1 864	0	0	815	-3 267	53 527	316 941
	16 132	0	0	0	2 500	0	0	0	754	50 244	315 718
	0	0	0	0	25 672	0	0	0	1 316	48 721	306 729
	0	0	0	0	6 711	0	0	0	1 657	52 454	306 259
	0	0	0	0	0	0	0	0	2 240	50 121	304 163
	153	0	0	0	2 374	0	0	0	1 261	46 086	302 411
	0	0	0	0	0	0	0	0	50	37 176	302 082
	7 768	0	0	0	237	0	0	0	1 791	57 488	297 827
	0	0	0	0	2 598	0	0	0	1 423	42 375	297 797
	1 005	0	0	0	0	0	0	0	1 080	50 838	295 986
	0	0	0	0	837	0	0	0	951	35 859	295 756
	0	0	0	0	0	0	0	0	554	36 267	290 242
	0	0	0	0	2 872	0	0	2 182	818	69 892	265 811
	5 102	0	0	0	3	3	0	0	11 425	89 914	253 035
	4 013	0	0	0	2 266	0	0	0	663	35 815	252 284
	0	0	0	0	0	0	0	0	172	37 977	238 940
	1 348	0	0	0	0	0	0	0	816	41 340	235 049
	0	0	0	0	0	0	0	441	428	69 136	233 482
	0	0	0	0	0	0	0	2 070	1 204	31 875	228 259
	17 975	0	0	0	0	0	0	0	791	52 320	228 178
	323	0	0	0	9 062	0	0	0	1 008	41 042	223 171
	0	0	0	0	0	0	0	16	786	38 801	218 587
	0	0	0	0	0	0	0	0	1 916	60 257	216 530
	0	0	0	0	0	0	0	0	3 057	44 971	200 961
	2 766	0	0	0	5 585	0	0	1 095	-49	35 699	200 164
	1 691	0	0	0	-1 687	180	0	0	270	83 054	198 122
	13 394	0	0	0	0	0	0	1 198	925	167 874	195 052
	12 564	0	0	0	8 338	8	0	0	512	58 551	188 890
	4 530	0	0	0	549	593	0	7 323	1 235	55 758	186 202
	10 896	0	0	0	3 206	0	0	0	525	33 126	183 186
	749	0	7	0	4 360	19	0	0	561	51 745	182 876
	6 303	0	0	0	118	0	0	0	72	41 523	182 019

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
107	ФІНБАНК	48 050	47 700	350	0	0	0	44	2 589	270
108	"ДЕМАРК"	51 900	51 900	0	0	0	347	466	7 767	8 721
109	КАР-БАНК	35 000	35 000	0	0	0	0	3	1 001	8 539
110	"АВТОКРАЗБАНК"	45 000	45 000	1	0	0	0	1 525	1 068	1 287
111	"ПРИЧОРНОМОР'Я"	32 000	32 000	0	0	0	0	0	3 719	16
112	"УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ"	40 000	40 000	0	0	0	0	0	1 787	7 955
113	"ФІНАНСОВА ІНІЦІАТИВА"	107 238	0	0	0	0	0	0	0	0
114	УКРАЇНСЬКИЙ КРЕДИТНО-ТОРГОВИЙ БАНК	27 500	34 093	0	6 593	0	0	3	1 839	1 555
115	ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК	37 000	36 982	18	0	0	0	2 295	793	0
116	"ГАРАНТ"	41 421	41 421	0	0	0	0	0	149	1 107
117	БАНК "ПЕРСПЕКТИВА"	32 646	0	0	0	0	0	0	40	0
118	КООПІНВЕСТБАНК	39 080	39 080	0	0	0	0	0	935	1 298
119	"КОНТРАКТ"	27 700	27 700	0	0	0	0	0	820	1 571
120	ВНЄШТОРГБАНК	80 000	80 000	0	0	0	0	0	0	0
121	ПОЛКОМБАНК	22 840	23 778	222	1 160	0	412	0	2 030	10 947
122	СОЦКОМБАНК	48 050	48 050	0	0	0	0	0	193	0
123	КІЇВСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК	22 500	0	0	0	0	0	0	5 336	4 464
124	"ЮНЕКС"	50 000	50 000	0	0	0	0	4 161	1 183	9 536
125	"МУНІЦИПАЛЬНИЙ"	25 000	25 000	0	0	0	0	0	3 969	5 247
126	СТАРОКІЇВСЬКИЙ БАНК	20 900	20 900	0	0	0	0	0	2 541	2 823
127	ЧОРНОМОРСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА РЕКОНСТРУКЦІЇ	25 007	25 007	0	0	0	0	0	4 031	5 367
128	"ПОРТО-ФРАНКО"	20 654	18 114	2 540	0	0	0	0	4 005	515
129	УКРАЇНСЬКА ФІНАНСОВА ГРУПА	33 311	0	0	0	0	0	0	5	0
130	"ДАНІЕЛЬ"	34 250	0	0	0	0	0	0	33	8 839
131	ІНВЕСТБАНК	22 180	22 180	0	0	0	0	0	76	3 636
132	КОМЕРЦІЙНИЙ ІНДУСТРІАЛЬНИЙ БАНК	25 082	0	0	0	0	0	0	950	38
133	"УКООПСПІЛКА"	25 844	25 844	0	0	0	0	0	214	15 821
134	"ТК КРЕДИТ"	31 829	31 829	0	0	0	0	5	6 575	308
135	"ЛЬВІВ"	17 305	17 305	0	0	0	0	0	1 273	7 928
136	БАНК ПЕКАО (УКРАЇНА)	33 002	0	0	0	0	0	1 447	8 287	244
137	ДІАЛОГБАНК	45 950	0	0	0	0	0	0	192	0
138	РЕГІОН БАНК	24 670	24 670	0	0	0	456	264	1 362	6 292
139	"ТРАСТ-КАПІТАЛ"	33 250	33 250	0	0	0	0	0	593	8 288
140	"ВОЛОДИМИРСЬКИЙ"	35 860	0	0	0	0	0	0	1 960	0
141	СХІДНО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	23 700	0	0	0	0	0	0	825	0
142	ОЛІМПІЙСЬКА УКРАЇНА	56 650	56 650	0	0	0	1 042	7	737	0
143	"МОРСЬКИЙ"	23 961	23 961	0	0	0	0	0	643	5 581
144	"ВЕЛЕС"	28 000	28 000	0	0	0	0	5 200	1 788	3 536
145	"ФАМІЛЬНИЙ"	28 371	0	0	0	0	0	0	2 265	0
146	"АРМА"	35 000	0	0	0	0	0	0	432	0
147	"ЗЕМЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ"	20 308	0	0	0	0	0	0	872	26
148	ОДЕСА-БАНК	29 355	29 355	0	0	0	0	0	1 448	479
149	ТММ-БАНК	26 000	26 000	0	0	0	0	95	2 524	0
150	ПРАЙМ-БАНК	20 200	20 200	0	0	0	0	3 920	2 562	0
151	"СЛАВУТИЧ"	22 160	22 120	40	0	0	1	17	659	5 371
152	УКРАЇНСЬКИЙ БУДІВЕЛЬНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	33 320	33 320	0	0	0	0	0	42	0
153	ФЕРМЕРСЬКИЙ ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК	24 856	24 856	0	0	0	0	0	544	0
154	ФІНРОСТБАНК	36 000	0	0	0	0	0	0	638	4 018
155	РАДАБАНК	30 835	30 835	0	0	1 479	0	0	1 033	0
156	"АЛЬЯНС"	27 693	28 102	0	408	0	0	0	1 832	0
157	ІНВЕСТ-КРИВБАС БАНК	20 141	20 141	0	0	0	0	0	2 045	3 162
158	КРИМУНІВЕРСАЛБАНК	34 156	39 974	0	5 818	0	0	0	1 078	567
159	МІЖНАРОДНИЙ ІПОТЕЧНИЙ БАНК	37 167	37 167	0	0	0	0	0	0	0
160	КЛАСИКБАНК	28 967	29 800	0	833	0	0	0	458	1 099
161	УКРАЇНСЬКИЙ БАНК РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ	32 000	32 000	0	0	0	0	0	0	0
162	"СТОЛИЧНИЙ"	23 635	23 625	10	0	0	0	0	734	5
Усього по групі		4 014 771	3 141 514	16 319	34 092	1 479	8 206	42 726	301 283	434 295
Усього по банках		12 721 111	11 206 017	21 932	179 614	55 677	29 475	461 140	2 294 146	2 083 416

	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
	270	0	0	0	360	0	0	0	2 268	53 580	179 741
	8 721	0	0	0	0	0	0	0	1 429	69 936	176 679
	8 539	0	0	0	568	0	0	0	2 231	47 343	172 070
	1 287	0	0	0	8 358	0	0	0	950	58 189	167 100
	16	0	0	0	2 866	0	0	0	3 303	41 904	166 489
	7 955	0	0	0	229	0	0	0	1 136	51 106	163 428
	0	0	0	0	0	0	0	0	24	107 262	160 670
	1 555	0	0	0	579	0	0	0	324	31 801	159 727
	0	0	0	0	6 306	0	0	0	827	47 220	150 180
	1 107	0	0	0	2 782	0	2 782	0	745	46 203	147 810
	0	0	0	0	0	0	0	2 788	765	36 240	141 178
	1 298	0	0	0	0	0	0	671	496	42 480	140 375
	1 571	0	0	0	0	0	0	0	434	30 525	135 921
	0	0	0	0	0	0	0	0	-4 346	75 654	134 698
	10 947	0	0	0	4 342	0	0	0	77	39 824	132 931
	0	0	0	0	3 878	3 878	0	0	359	52 479	131 815
	4 464	0	0	0	0	0	0	0	250	32 551	130 680
	9 536	0	0	0	-11 506	0	0	0	35	53 408	129 075
	5 247	0	0	0	1 550	0	0	0	-1 553	34 213	128 588
	2 823	0	0	0	1 289	0	0	0	2 049	29 602	127 024
	5 367	0	0	0	0	0	0	0	305	34 710	119 936
	515	0	0	0	746	0	0	0	1 006	26 926	110 947
	0	0	0	0	76	0	0	0	732	34 124	107 186
	8 839	0	0	0	633	0	0	0	503	44 257	104 789
	3 636	0	0	0	384	0	0	0	392	26 668	103 852
	38	0	0	0	4 024	0	0	4 929	1 483	36 506	100 415
	15 821	0	0	0	0	0	0	0	656	42 534	97 162
	308	0	0	0	16	0	0	130	74	38 937	96 937
	7 928	0	0	0	1 213	0	0	1 010	487	29 216	95 248
	244	0	0	0	625	9	0	0	67	43 674	94 373
	0	0	0	0	483	0	0	1 173	494	48 292	92 044
	6 292	0	0	0	3 354	0	0	0	663	36 150	90 674
	8 288	0	0	0	0	0	0	0	560	42 691	90 155
	0	0	0	0	0	0	0	2 042	243	40 105	85 713
	0	0	0	0	2 143	0	0	0	877	27 545	85 704
	0	0	0	0	102	0	0	0	682	57 136	85 475
	5 581	0	0	0	1 851	0	0	0	416	32 452	84 470
	3 536	0	0	0	500	0	0	2 396	409	41 829	79 569
	0	0	0	0	2 410	0	0	1 358	97	34 500	75 680
	0	0	0	0	0	0	0	0	304	35 735	69 434
	26	0	0	0	1 842	0	0	0	343	23 389	66 589
	479	0	0	0	0	0	0	0	3 435	34 716	66 403
	0	0	0	0	0	0	0	0	503	29 122	63 602
	0	0	0	0	0	0	0	0	347	27 030	59 572
	5 371	0	0	0	877	0	0	495	236	29 815	58 748
	0	0	0	0	791	0	0	0	947	35 100	56 759
	0	0	0	0	327	0	0	0	238	25 964	55 297
	4 018	0	0	0	1 549	0	0	0	377	42 582	54 392
	0	0	0	0	0	0	0	0	99	33 446	51 972
	0	0	0	0	193	0	0	396	238	30 353	46 763
	3 162	0	0	0	51	0	0	0	60	25 459	43 629
	567	0	0	0	4 657	0	0	0	-606	39 852	2 511
	0	0	0	0	0	0	0	0	-6 350	30 817	40 824
	1 099	0	0	0	334	0	0	63	8	30 929	38 171
	0	0	0	0	0	0	0	-560	-726	30 714	31 930
	5	0	0	0	-1 417	0	0	0	126	23 083	29 535
	434 288	0	7	0	298 014	5 976	3 392	49 900	78 663	5 212 924	21 056 542
	2 080 057	2 919	441	0	1 710 917	48 810	3 392	266 156	892 611	20 455 700	164 920 228

Фінансові результати діяльності банків

№ п/п	Назва банку	Процентний дохід	Процентні витрати	Чистий процентний дохід	Комісійний дохід	Комісійні витрати	Чистий комісійний дохід	Торговельний дохід	Дохід у вигляді дивідендів	Прибуток/збиток від інвестиційних цінних паперів	Прибуток від участі в капіталі
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Група I (кількість банків у групі – 10)											
1	ПРИВАТБАНК	1 007 394	-673 767	333 627	339 407	-20 221	319 185	173 678	6 960	0	617
2	"АВАЛЬ"	743 303	-382 964	360 339	315 937	-34 033	281 904	72 163	0	0	223
3	ПРОМІНВЕСТБАНК	702 085	-362 748	339 337	255 710	-14 527	241 183	-2 416	0	0	0
4	УКРСОЦБАНК	394 530	-251 465	143 064	153 084	-5 185	147 899	23 636	0	0	0
5	УКРСИББАНК	342 861	-224 015	118 846	60 116	-9 901	50 216	26 611	9	0	0
6	УКРЕКСІМБАНК	307 608	-170 308	137 300	87 785	-9 583	78 202	6 004	0	0	0
7	ОЩАДБАНК	242 868	-94 823	148 045	155 589	-30 854	124 735	11 722	17	0	0
8	РАЙФФАЙЗЕНБАНК УКРАЇНА	227 052	-88 826	138 226	44 937	-8 729	36 209	-14 411	0	0	0
9	"НАДРА"	234 406	-146 887	87 519	48 095	-8 123	39 972	3 985	0	0	0
10	БРОКБІЗНЕСБАНК	126 451	-115 112	11 339	28 463	-2 337	26 126	3 991	9	0	0
Усього по групі		4 328 556	-2 510 915	1 817 641	1 489 124	-143 494	1 345 630	304 963	6 995	0	840
Група II (кількість банків у групі – 14)											
11	"ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ"	148 680	-126 558	22 122	40 192	-3 735	36 457	15 738	0	0	0
12	УКРПРОМБАНК	269 899	-146 770	123 129	10 115	-1 003	9 112	4 503	0	0	0
13	"ФОРУМ"	135 528	-78 496	57 032	16 667	-1 816	14 851	1 848	0	0	0
14	ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК	83 023	-36 531	46 492	47 324	-8 705	38 619	9 122	0	0	0
15	ПРАВЕКС-БАНК	82 676	-60 218	22 458	64 354	-1 712	62 643	10 595	0	0	0
16	"ХРЕЩАТИК"	86 749	-62 431	24 318	15 557	-1 190	14 368	3 938	0	0	0
17	УКРГАЗБАНК	108 180	-71 555	36 625	22 481	-3 751	18 730	3 244	3	0	0
18	"ПІВДЕННИЙ"	97 974	-59 404	38 570	25 502	-2 192	23 310	9 418	4	0	0
19	ІНГ БАНК УКРАЇНА	34 724	-16 934	17 790	21 949	-5 547	16 402	9 067	0	0	0
20	КРЕДИТПРОМБАНК	76 051	-50 124	25 927	17 270	-1 043	16 227	-6 135	0	0	0
21	КРЕДИТ БАНК (УКРАЇНА)	86 494	-56 133	30 361	32 986	-3 238	29 748	6 195	0	0	0
22	ДОНГОРБАНК	82 703	-32 093	50 611	20 739	-1 207	19 532	1 105	0	0	0
23	ВАБАНК	65 524	-44 644	20 880	16 573	-1 584	14 989	3 090	0	0	0
24	ЕКСПРЕС-БАНК	71 183	-42 761	28 422	46 498	-1 731	44 767	3 784	0	0	0
Усього по групі		1 429 389	-884 651	544 737	398 208	-38 454	359 754	75 512	7	0	0
Група III (кількість банків у групі – 31)											
25	ІНДУСТРІАЛЬНО-ЕКСПОРТНИЙ БАНК	76 987	-73 099	3 889	15 597	-1 034	14 563	2 812	0	0	0
26	"МРІЯ"	85 453	-47 555	37 897	22 000	-1 931	20 069	3 461	0	0	0
27	ТАС-КОМЕРЦБАНК	70 904	-34 507	36 397	38 927	-1 192	37 735	-3 281	116	0	0
28	СІТІБАНК (УКРАЇНА)	29 277	-7 784	21 493	4 432	-795	3 636	15 763	0	0	0
29	"КРЕДИТ-ДНІПРО"	46 999	-28 576	18 423	11 726	-3 436	8 290	-254	0	0	0
30	АЛЬФА-БАНК	42 618	-25 858	16 760	13 285	-613	12 672	-2 783	0	0	0
31	ІМЕКСБАНК	63 365	-49 648	13 717	12 681	-518	12 163	3 830	0	0	0
32	"КИЇВ"	67 666	-41 327	26 339	9 702	-598	9 104	1 670	1 199	0	0
33	ХФБ БАНК УКРАЇНА	40 564	-14 287	26 276	9 753	-1 407	8 346	561	0	0	0
34	РОДОВІД БАНК	34 937	-24 094	10 844	8 784	-1 098	7 686	2 733	0	0	0
35	ІНДУСТРІАЛБАНК	46 429	-17 394	29 035	22 823	-1 752	21 071	-2 399	0	0	0
36	"БІГ ЕНЕРГІЯ"	51 963	-39 427	12 536	6 740	-348	6 393	-1 003	0	0	0
37	ТАС-ІНВЕСТБАНК	44 805	-21 212	23 593	4 420	-195	4 225	276	0	0	0
38	МОРСЬКИЙ ТРАНСПОРТНИЙ БАНК	31 030	-12 380	18 649	16 376	-696	15 679	-1 026	0	0	0
39	ПРОКРЕДИТ БАНК	57 988	-23 975	34 013	15 345	-929	14 416	1 192	0	0	0
40	МТ-БАНК	36 946	-15 547	21 399	12 061	-1 090	10 971	-882	0	0	0
41	"НРБ-УКРАЇНА"	41 777	-17 740	24 038	3 251	-286	2 965	485	0	0	0
42	МЕГАБАНК	33 825	-20 914	12 911	20 846	-231	20 615	964	182	0	0
43	УКРІНБАНК	37 043	-20 298	16 746	15 409	-3 789	11 620	5 637	0	0	0
44	"ТАВРИКА"	53 649	-32 722	20 927	2 620	-138	2 482	-631	0	0	0
45	КАЛІОН БАНК УКРАЇНА	14 693	-1 116	13 577	10 229	-1 201	9 028	63	0	0	0
46	ФАКТОРІАЛ-БАНК	24 803	-21 210	3 594	5 454	-275	5 178	1 447	0	0	0

України за станом на 01.07.2005 р.

Тис. грн.

	Інший дохід	Операційний дохід	Загальні адміністративні витрати	Витрати на персонал	Втрати від участі в капіталі	Інші витрати	Прибуток від операцій	Чисті витрати на формування резервів	Прибуток до оподаткування	Витрати на податок на прибуток	Прибуток після оподаткування	Непередбачені доходи/витрати	Чистий прибуток/збиток банку	Чистий прибуток на одну просту акцію, грн.	Скоригований чистий прибуток на одну просту акцію, грн.
	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
	260 537	1 094 604	-221 631	-238 051	0	-132 790	502 133	-225 664	276 469	-59 845	216 624	0	216 624	0	0
	6 125	720 755	-172 138	-251 963	0	-228 227	68 427	-57 987	10 439	-3 549	6 891	-3	6 888	0	0
	12 818	590 922	-143 881	-176 379	0	-18 373	252 289	-142 497	109 792	-30 170	79 622	-15	79 607	0	0
	6 615	321 215	-95 213	-124 776	0	-24 418	76 809	-38 354	38 455	-12 573	25 882	0	25 882	0	0
	28 515	224 196	-67 419	-97 434	0	-45 640	13 703	7 202	20 905	-2 719	18 186	0	18 186	0	0
	2 319	223 824	-44 105	-85 963	0	-4 578	89 179	-9 132	80 047	-16 500	63 547	0	63 547	0	0
	32 162	316 680	-72 887	-175 115	-32	-24 471	44 175	-42 862	1 313	0	1 313	0	1 313	4	4
	926	160 949	-22 273	-29 252	0	-15 339	94 084	-75 904	18 181	-11 949	6 231	0	6 231	0	0
	11 366	142 842	-49 365	-49 427	0	-18 139	25 911	-16 786	9 125	-1 448	7 676	17	7 693	0	0
	9 694	51 160	-18 999	-20 668	0	-3 214	8 278	-5 584	2 694	-1 693	1 001	0	1 001	0	0
	371 077	3 847 147	-907 912	-1 249 029	-32	-515 187	1 174 987	-607 569	567 418	-140 444	426 974	-1	426 972	5	5
	4 530	78 848	-23 100	-30 427	0	-13 393	11 929	-7 163	4 766	-264	4 502	0	4 502	0	0
	173	136 917	-22 958	-28 724	0	-4 327	80 909	-69 791	11 118	-1 470	9 648	0	9 648	0	0
	735	74 467	-14 490	-20 625	0	-8 488	30 863	-15 774	15 089	-3 704	11 385	3	11 388	0	0
	3 687	97 920	-29 384	-25 091	0	-4 871	38 574	-2 974	35 600	-7 584	28 016	51	28 067	0	0
	3 288	98 983	-38 433	-37 036	0	-16 436	7 078	-1 326	5 752	0	5 752	0	5 752	0	0
	500	43 124	-12 272	-16 529	0	-4 566	9 756	-1 631	8 125	-1 878	6 247	1	6 247	0	0
	17 654	76 256	-22 250	-20 018	0	-6 661	27 326	-23 685	3 641	-78	3 563	-2	3 561	0	0
	3 452	74 753	-23 764	-20 599	0	-6 781	23 608	-10 308	13 300	-3 180	10 120	0	10 120	0	0
	1 495	44 754	-5 946	-7 992	0	-4 104	26 712	-5 110	21 601	-6 063	15 539	293	15 832	0	0
	13 697	49 716	-16 721	-19 164	0	-6 908	6 923	1 009	7 932	-201	7 730	0	7 730	0	0
	979	67 283	-22 896	-19 232	0	-6 981	18 174	-11 239	6 936	-3 736	3 200	0	3 200	0	0
	2 030	73 278	-9 453	-10 222	0	-1 013	52 590	-4 254	48 336	-4 500	43 836	0	43 836	0	0
	1 357	40 316	-14 034	-14 336	0	-6 005	5 942	-1 737	4 205	-54	4 151	0	4 151	0	0
	-94	76 878	-24 145	-26 748	0	-4 542	21 442	-8 669	12 773	-7 452	5 321	0	5 321	0	0
	53 482	1 033 492	-279 847	-296 743	0	-95 077	361 825	-162 653	199 172	-40 163	159 010	346	159 356	0	0
	57 133	78 397	-19 593	-22 687	0	-5 575	30 542	-25 219	5 323	-11	5 312	0	5 312	0	0
	198	61 625	-11 610	-19 365	0	-4 874	25 776	-8 295	17 481	-3 905	13 576	0	13 576	0	0
	1 257	72 224	-13 645	-22 714	0	-8 735	27 131	-14 573	12 557	-3 251	9 306	0	9 306	0	0
	3 041	43 933	-4 622	-7 448	0	-10 884	20 980	-13 331	7 650	-1 442	6 207	0	6 207	0	0
	33 255	59 714	-6 367	-7 163	0	-1 520	44 664	-1 202	43 462	-3 739	39 724	0	39 724	0	0
	2 443	29 091	-6 175	-12 109	0	-1 656	9 151	-6 383	2 769	-1 268	1 501	0	1 501	0	0
	1 008	30 719	-13 011	-10 644	0	-4 752	2 311	1 429	3 740	-574	3 166	0	3 166	0	0
	1 241	39 553	-8 612	-10 417	0	-2 425	18 100	-13 045	5 055	-947	4 108	-7	4 101	0	0
	8 515	43 698	-4 205	-7 352	0	-3 203	28 938	-34	28 904	-7 226	21 678	0	21 678	0	0
	3 012	24 275	-6 140	-7 778	0	-1 417	8 939	-3 876	5 063	-758	4 305	0	4 305	0	0
	1 021	48 729	-7 199	-6 536	0	-2 121	32 873	3 612	36 485	-9 121	27 364	1	27 364	0	0
	5 025	22 951	-7 380	-8 513	0	-2 922	4 135	-2 441	1 694	-4	1 690	0	1 690	0	0
	51	28 145	-2 085	-2 782	0	-2 559	20 718	-16 665	4 052	-198	3 854	3	3 858	0	0
	8 508	41 810	-9 772	-8 912	0	-11 814	11 312	12 619	23 931	-1 500	22 431	1	22 432	0	0
	740	50 361	-13 017	-15 632	0	-6 436	15 276	-4 733	10 543	-2 862	7 682	0	7 682	0	0
	1 515	33 003	-11 217	-9 511	0	-1 216	11 060	4 887	15 947	-2 605	13 341	0	13 341	0	0
	2 249	29 738	-1 934	-4 250	0	-5 880	17 673	-10 962	6 712	-2 062	4 650	0	4 650	0	0
	2 326	36 998	-11 397	-12 317	-9	-5 869	7 406	-4 321	3 085	-854	2 231	0	2 231	0	0
	1 983	35 986	-10 415	-17 553	0	-3 206	4 811	-1 263	3 548	-514	3 035	0	3 035	0	0
	544	23 323	-4 222	-5 024	0	-3 681	10 396	-5 224	5 172	-1 641	3 531	0	3 531	0	0
	91	22 758	-3 013	-6 513	0	-2 803	10 429	-2 439	7 989	-1 617	6 372	0	6 372	0	0
	6 216	16 435	-4 441	-5 016	0	-2 040	4 937	-2 584	2 353	-1 610	743	6	749	0	0

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
47	ЗАХІДІНКОМБАНК	39 376	-24 112	15 264	9 935	-1 119	8 816	4 525	0	0	0
48	ЕКСПОБАНК	30 669	-17 879	12 790	7 837	-484	7 353	-745	0	0	0
49	УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ПАРТНЕРСТВА	27 181	-12 028	15 153	5 945	-470	5 475	1 895	0	0	0
50	ПЕРШИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	32 579	-17 872	14 707	3 622	-325	3 297	446	0	0	0
51	БАНК ПЕТРОКОММЕРЦ-УКРАЇНА	21 654	-12 249	9 405	10 053	-886	9 167	1 712	0	0	0
52	"КИЇВСЬКА РУСЬ"	33 324	-21 681	11 643	6 628	-636	5 992	2 045	51	0	0
53	"ДНІСТЕР"	26 528	-19 088	7 440	4 446	-95	4 350	327	0	0	0
54	"НАЦІОНАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ"	20 348	-12 411	7 937	2 435	-2 410	25	3 295	0	0	0
55	УКРАЇНСЬКИЙ КРЕДИТНИЙ БАНК	30 087	-8 610	21 478	1 186	-256	930	-28	0	0	0
	Усього по групі	1 295 467	-736 598	558 869	334 548	-30 233	304 315	42 105	1 548	0	0
	Група IV (кількість банків у групі – 107)										
56	"ДІАМАНТ"	25 781	-12 191	13 590	4 623	-340	4 283	1 918	0	0	0
57	"АЖІО"	20 726	-8 641	12 086	8 111	-817	7 294	412	0	0	0
58	"АРКАДА"	17 633	-7 557	10 076	19 652	-61	19 591	150	0	0	0
59	ПОЛТАВА БАНК	25 477	-20 732	4 745	6 821	-414	6 407	1 521	0	0	0
60	УКРАЇНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ БАНК	19 987	-12 315	7 672	4 324	-180	4 144	-648	0	0	0
61	АГРОБАНК	20 311	-10 964	9 347	9 050	-368	8 683	-87	0	0	0
62	ІНПРОМБАНК	27 486	-18 938	8 548	8 267	-982	7 284	1 423	0	0	0
63	МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	24 247	-17 240	7 006	6 744	-588	6 155	1 647	0	0	0
64	УКРГАЗПРОМБАНК	16 975	-8 517	8 458	1 719	-74	1 645	-1 300	0	0	0
65	"БАЗИС"	20 902	-12 680	8 222	6 290	-556	5 735	149	0	0	0
66	"ЗОЛОТІ ВОРОТА"	25 512	-22 969	2 543	4 116	-337	3 779	297	0	0	0
67	ЕЛЕКТРОН БАНК	18 724	-12 212	6 511	4 304	-290	4 015	615	55	0	36
68	АВТОЗАЗБАНК	20 614	-12 149	8 464	3 355	-147	3 208	421	0	0	0
69	ІНТЕРКОНТИНЕНТБАНК	29 959	-20 334	9 625	7 471	-186	7 286	514	0	0	0
70	МІСТО-БАНК	17 233	-6 574	10 658	3 494	-238	3 256	615	0	0	0
71	ЕНЕРГОБАНК	12 368	-7 890	4 478	5 900	-759	5 141	372	0	0	0
72	АКТИВ БАНК	16 690	-9 396	7 293	2 220	-135	2 084	1 043	0	0	0
73	"УНІВЕРСАЛЬНИЙ"	19 005	-12 080	6 926	4 319	-155	4 164	295	4	0	0
74	ТРАНСБАНК	22 038	-10 149	11 889	4 390	-348	4 042	73	0	0	0
75	"НОВИЙ"	9 578	-5 937	3 641	3 686	-623	3 063	454	0	0	0
76	"ЄВРОПЕЙСЬКИЙ"	17 073	-9 622	7 451	1 870	-134	1 736	1 012	0	0	0
77	"НАЦІОНАЛЬНИЙ КРЕДИТ"	18 411	-8 495	9 916	8 726	-501	8 225	509	0	0	0
78	ФОРТУНА БАНК	17 944	-9 539	8 405	950	-803	148	-525	0	0	0
79	"ІНТЕГРАЛ"	9 586	-5 475	4 111	1 747	-34	1 713	-1 121	0	0	0
80	ЛЕГБАНК	16 886	-9 845	7 041	2 918	-795	2 123	1 752	0	0	0
81	АРТЕМ БАНК	16 783	-9 006	7 777	1 591	-241	1 350	831	0	0	0
82	"МЕРКУРІЙ"	19 661	-11 712	7 949	4 566	-148	4 418	-213	0	0	0
83	"ПРИВАТІНВЕСТ"	18 887	-8 007	10 880	3 881	-136	3 745	545	3	0	0
84	СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК	16 216	-12 664	3 552	4 388	-388	4 000	739	25	0	0
85	"КАПІТАЛ"	14 835	-7 083	7 752	2 600	-536	2 064	181	0	0	0
86	БАНК РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	17 088	-12 846	4 242	3 054	-354	2 700	421	0	0	0
87	"СИНТЕЗ"	11 138	-4 582	6 556	4 831	-1 407	3 424	2 388	0	0	0
88	"МЕТАЛУРГ"	16 161	-5 799	10 361	4 748	-196	4 552	-976	0	0	0
89	УКРКОМУНБАНК	11 545	-8 820	2 725	5 022	-336	4 686	-257	0	0	0
90	ПРОМЕКОНОМБАНК	13 160	-10 310	2 850	3 135	-230	2 905	577	0	0	0
91	ПРОМИСЛОВО-ФІНАНСОВИЙ БАНК	11 108	-4 546	6 562	2 548	-396	2 152	-437	0	0	0
92	"УКРАЇНСЬКИЙ ФІНАНСОВИЙ СВІТ"	8 206	-6 637	1 569	1 111	-57	1 054	491	0	0	0
93	ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ	17 424	-11 311	6 113	1 217	-108	1 110	-166	0	0	81
94	УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС БАНК	12 386	-9 538	2 848	4 047	-147	3 900	758	0	0	0
95	ІНТЕРБАНК	8 633	-9 386	-752	1 505	-248	1 257	2 230	0	0	0
96	"КАМБІО"	9 559	-4 279	5 280	1 853	-292	1 561	252	0	0	0
97	"КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"	15 082	-4 172	10 910	2 040	-255	1 785	564	0	0	0
98	"СТОЛИЦЯ"	4 741	-1 466	3 275	5 696	-5	5 691	-274	0	0	0
99	АГРАРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	9 218	-7 360	1 858	1 335	-285	1 050	526	0	0	0
100	ФІНАНСОВИЙ СОЮЗ БАНК	10 601	-6 028	4 573	1 937	-195	1 742	319	0	0	0
101	"ДОНКРЕДИТІНВЕСТ"	6 675	-976	5 699	2 298	-134	2 163	-803	0	0	0
102	"ГРАНТ"	13 471	-12 755	716	4 580	-263	4 317	619	33	0	0
103	"ПІВДЕНКОМБАНК"	8 179	-6 030	2 149	2 514	-81	2 433	258	0	0	0
104	"ПРИКАРПАТТЯ"	8 690	-7 837	853	3 138	-143	2 995	567	0	0	0
105	РЕАЛ БАНК	8 471	-3 955	4 516	1 491	-418	1 073	524	0	0	0

	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
	57	28 662	-7 637	-2 940	0	-2 919	15 166	-6 865	8 301	-1 815	6 486	0	6 486	0	0
	1 993	21 392	-4 240	-5 844	0	-471	10 838	-7 284	3 553	-738	2 815	0	2 815	0	0
	315	22 838	-3 849	-3 603	0	-1 179	14 207	-12 755	1 451	-651	801	0	801	0	0
	2 427	20 877	-4 293	-3 733	0	-1 391	11 460	-6 386	5 074	-1 293	3 780	0	3 780	0	0
	390	20 674	-7 030	-8 810	0	-3 852	982	1 108	2 091	-1 228	863	-4	858	0	0
	219	19 949	-6 391	-7 534	0	-2 221	3 804	-2 813	991	-125	866	0	866	0	0
	1 133	13 250	-5 561	-3 508	0	-1 331	2 850	477	3 327	-1 076	2 252	-47	2 205	0	0
	423	11 680	-1 488	-2 597	0	-713	6 881	-2 914	3 967	-64	3 903	0	3 903	0	0
	12 139	34 519	-2 989	-4 712	0	-13 170	13 647	-13 553	95	0	95	0	95	0	0
	160 470	1 067 307	-223 551	-273 520	-9	-122 836	447 392	-165 027	282 364	-54 698	227 666	-47	227 619	0	0
	18	19 809	-5 271	-6 478	0	-2 921	5 139	-45	5 094	-1 523	3 571	2	3 572	0	0
	485	20 277	-7 388	-9 355	0	-1 118	2 417	-1 671	745	-135	610	0	610	0	0
	252	30 070	-6 943	-8 294	0	-3 526	11 307	-1 845	9 462	-2 414	7 048	0	7 048	0	0
	4 375	17 047	-4 023	-6 287	0	-1 088	5 649	-1 211	4 438	-501	3 937	0	3 937	0	0
	100	11 268	-4 195	-2 507	0	-913	3 654	-988	2 667	-726	1 941	0	1 941	0	0
	107	18 050	-3 928	-4 321	0	-7 385	2 417	-2 474	-57	237	180	0	180	0	0
	338	17 594	-4 736	-3 420	0	-5 701	3 738	-171	3 567	-1 278	2 288	-9	2 279	0	0
	236	15 044	-4 836	-7 709	0	-1 530	970	-37	933	-284	649	-1	648	0	0
	-126	8 678	-2 144	-1 892	0	-422	4 219	4 993	9 212	-4 622	4 590	0	4 590	0	0
	351	14 457	-5 381	-5 944	0	-1 407	1 725	-158	1 567	-327	1 240	-2	1 238	0	0
	35	6 654	-3 672	-1 463	0	-1 696	-177	1 207	1 030	-382	647	0	647	0	0
	1 374	12 606	-3 256	-5 593	0	-786	2 972	-1 706	1 266	-744	522	0	522	0	0
	350	12 443	-3 009	-3 929	0	-2 307	3 198	-853	2 345	0	2 345	1	2 346	0	0
	163	17 588	-4 826	-3 166	0	-1 651	7 944	-23 154	-15 210	-521	-15 731	0	-15 731	0	0
	-521	14 008	-4 516	-3 824	-29	-1 664	3 975	-2 034	1 941	-390	1 551	0	1 551	0	0
	1 367	11 359	-3 028	-5 176	0	-1 670	1 484	-462	1 022	0	1 022	0	1 022	0	0
	341	10 761	-2 334	-3 211	0	-819	4 397	-2 017	2 380	-445	1 935	0	1 935	0	0
	553	11 942	-3 985	-4 083	0	-1 228	2 646	-1 746	901	-251	650	0	650	0	0
	2 152	18 156	-5 029	-8 106	0	-1 542	3 479	-1 870	1 608	-399	1 210	0	1 210	0	0
	6 265	13 422	-1 817	-3 406	0	-927	7 272	-10 434	-3 162	-106	-3 267	0	-3 267	0	0
	1 073	11 272	-1 403	-742	-156	-1 032	7 938	-7 148	791	-37	754	0	754	0	0
	167	18 818	-4 869	-8 542	0	-1 897	3 510	-1 387	2 123	-807	1 316	0	1 316	0	0
	91	8 118	-2 344	-2 128	0	-762	2 883	-780	2 103	-446	1 657	0	1 657	0	0
	70	4 773	-1 225	-1 571	0	-742	1 235	1 420	2 655	-415	2 240	0	2 240	0	0
	1 230	12 146	-3 029	-3 518	0	-2 264	3 334	-1 730	1 604	-344	1 261	0	1 261	0	0
	30	9 988	-1 904	-577	0	-2 847	4 660	-3 943	717	-666	50	0	50	0	0
	105	12 260	-3 647	-5 353	0	-580	2 680	-235	2 445	-654	1 791	0	1 791	0	0
	3 720	18 891	-2 949	-6 048	0	-1 611	8 284	-6 729	1 555	-132	1 423	0	1 423	0	0
	140	8 456	-3 619	-2 569	0	-697	1 571	-195	1 376	-296	1 080	0	1 080	0	0
	509	10 506	-2 512	-2 132	0	-1 541	4 321	-3 066	1 255	-304	951	0	951	0	0
	1 172	8 535	-2 208	-4 667	0	-1 831	-172	737	565	-11	554	0	554	0	0
	1 867	14 235	-4 594	-3 175	0	-3 560	2 906	-1 852	1 055	-237	818	0	818	0	0
	241	14 178	-3 779	-6 434	-10	-1 406	2 549	9 516	12 065	-640	11 425	0	11 425	0	0
	-1 491	5 663	-3 849	-3 493	0	-1 028	-2 706	3 224	518	145	663	0	663	0	0
	104	6 436	-2 456	-2 818	0	-1 739	-577	740	162	9	172	0	172	0	0
	205	8 482	-2 629	-2 144	0	-1 252	2 457	-1 551	906	-90	816	0	816	0	0
	14	3 129	-1 124	-532	0	-698	775	-299	476	-48	428	0	428	0	0
	3 286	10 424	-2 352	-1 629	0	-2 245	4 199	-2 978	1 221	-17	1 204	0	1 204	0	0
	584	8 090	-2 411	-3 446	0	-523	1 709	-96	1 613	-822	791	0	791	0	0
	3 327	6 061	-2 124	-1 925	0	-630	1 383	-370	1 013	-5	1 008	0	1 008	0	0
	14	7 107	-1 336	-903	0	-1 942	2 926	-2 111	814	-28	786	0	786	0	0
	91	13 351	-2 733	-2 585	0	-2 875	5 159	-2 965	2 193	-277	1 916	0	1 916	0	0
	867	9 559	-1 037	-1 808	0	-370	6 344	-2 128	4 216	-1 159	3 057	0	3 057	0	0
	-205	3 228	-1 165	-1 094	0	-535	434	-281	153	-211	-58	8	-49	0	0
	-733	5 901	-528	-244	0	-487	4 643	-4 372	270	0	270	0	270	0	0
	470	7 530	-2 083	-814	0	-286	4 348	-1 991	2 357	-1 432	925	0	925	0	0
	184	5 869	-3 473	-1 606	0	-826	-35	613	578	-66	512	0	512	0	0
	5 051	9 891	-3 445	-1 291	0	-1 671	3 483	-2 369	1 114	-7	1 108	127	1 235	0	0
	111	4 525	-1 635	-1 962	0	-264	665	-98	567	-42	525	0	525	0	0
	68	6 180	-2 092	-2 514	0	-743	832	-194	638	-74	564	-3	561	0	0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
106	ОБ'ЄДНАНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	8 349	-9 250	-901	1 190	-159	1 030	259	45	0	0
107	ФІНБАНК	7 416	-4 599	2 818	5 537	-29	5 508	298	0	0	0
108	"ДЕМАРК"	15 344	-4 949	10 395	1 789	-27	1 762	215	0	0	0
109	ІКАР-БАНК	11 570	-6 538	5 033	1 480	-208	1 272	190	0	0	0
110	"АВТОКРАЗБАНК"	10 770	-6 732	4 038	2 122	-289	1 833	196	0	0	0
111	"ПРИЧОРНОМОР'Я"	13 835	-7 118	6 717	3 120	-342	2 778	308	0	0	0
112	"УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ"	10 389	-4 813	5 576	1 578	-130	1 448	915	0	0	0
113	"ФІНАНСОВА ІНІЦІАТИВА"	991	-151	840	180	-1	179	0	0	0	0
114	УКРАЇНСЬКИЙ КРЕДИТНО-ТОРГОВИЙ БАНК	6 756	-2 843	3 913	1 247	-321	926	-42	0	0	0
115	ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК	6 970	-3 405	3 565	1 139	-476	663	804	0	0	0
116	"ГАРАНТ"	11 345	-7 703	3 642	343	-309	34	370	0	0	0
117	БАНК "ПЕРСПЕКТИВА"	2 713	-8	2 705	3 056	-956	2 101	-142	0	0	0
118	КООПІНВЕСТБАНК	9 294	-5 544	3 750	2 281	-124	2 157	314	0	0	0
119	"КОНТРАКТ"	6 945	-4 801	2 145	1 741	-579	1 162	861	0	0	0
120	ВНЄШТОРГБАНК	1 160	-4	1 156	95	-37	58	-1 342	0	0	0
121	ПОЛІКОМБАНК	8 088	-5 624	2 464	2 042	-79	1 963	-258	0	0	0
122	СОЦКОМБАНК	5 936	-2 214	3 722	1 422	-137	1 285	-259	0	0	0
123	КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ БАНК	9 264	-4 685	4 579	136	-7	129	27	0	0	0
124	"ЮНЕКС"	2 705	-730	1 975	810	-235	574	116	0	0	0
125	"МУНІЦИПАЛЬНИЙ"	7 283	-5 705	1 578	1 907	-28	1 879	245	0	0	0
126	СТАРОКИЇВСЬКИЙ БАНК	7 115	-2 798	4 317	2 280	-212	2 068	209	0	0	0
127	ЧОРНОМОРСЬКИЙ БАНК РОЗВИТКУ ТА РЕКОНСТРУКЦІЇ	6 289	-2 969	3 320	2 054	-37	2 017	453	0	0	0
128	"ПОРТО-ФРАНКО"	3 451	-1 660	1 791	2 466	-548	1 917	253	0	0	0
129	УКРАЇНСЬКА ФІНАНСОВА ГРУПА	2 445	-1 179	1 266	1 199	-196	1 003	409	0	0	0
130	"ДАНІЕЛЬ"	4 130	-1 970	2 160	1 282	-79	1 203	678	0	0	0
131	ІНВЕСТБАНК	5 004	-3 338	1 665	1 578	-352	1 226	472	0	0	0
132	КОМЕРЦІЙНИЙ ІНДУСТРІАЛЬНИЙ БАНК	7 744	-3 449	4 295	601	-138	463	528	0	0	0
133	"УКООСПІЛКА"	5 310	-2 162	3 148	1 380	-329	1 052	127	2	0	0
134	"ТК КРЕДИТ"	3 404	-2 950	454	944	-47	897	623	0	0	0
135	"ЛЬВІВ"	5 534	-3 525	2 009	1 083	-147	937	116	0	0	0
136	БАНК ПЕКАО (УКРАЇНА)	2 459	-284	2 175	1 528	-156	1 372	18	0	0	0
137	ДІАЛОГБАНК	7 063	-2 168	4 895	1 266	-191	1 075	-138	0	0	0
138	РЕГІОН БАНК	5 718	-2 459	3 259	2 531	-95	2 436	-619	0	0	0
139	"ТРАСТ-КАПІТАЛ"	5 751	-1 373	4 379	1 438	-745	693	-313	0	0	0
140	"ВОЛОДИМИРСЬКИЙ"	6 207	-2 446	3 761	2 198	-177	2 020	43	0	0	0
141	СХІДНО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК	5 889	-3 134	2 755	1 047	-39	1 008	161	0	0	0
142	ОЛІМПІЙСЬКА УКРАЇНА	4 138	-751	3 388	69	0	69	22	0	0	0
143	"МОРСЬКИЙ"	5 834	-3 062	2 771	451	-9	442	251	0	0	0
144	"ВЕЛЕС"	3 062	-476	2 585	1 404	-48	1 356	-568	0	0	0
145	"ФАМІЛЬНИЙ"	2 763	-1 037	1 726	596	-25	571	-215	0	0	0
146	"АРМА"	3 836	-1 101	2 735	218	-242	-24	25	0	0	0
147	"ЗЕМЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ"	4 904	-1 729	3 175	1 045	-78	967	67	0	0	0
148	ОДЕСА-БАНК	3 260	-1 432	1 828	2 547	-714	1 833	787	0	0	0
149	ТММ-БАНК	3 776	-1 788	1 988	2 014	-49	1 965	52	0	0	0
150	ПРАЙМ-БАНК	2 816	-751	2 065	650	-16	634	11	0	0	0
151	"СЛАВУТИЧ"	2 709	-596	2 113	564	-16	548	-160	0	0	0
152	УКРАЇНСЬКИЙ БУДІВЕЛЬНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК	3 083	-85	2 998	262	-3	258	-375	0	0	0
153	ФЕРМЕРСЬКИЙ ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК	1 370	-182	1 187	987	-64	923	-3	0	0	0
154	ФІНРОСТБАНК	1 150	-170	980	314	-40	273	62	0	0	0
155	РАДАБАНК	3 154	-1 006	2 148	379	-19	360	7	0	0	0
156	"АЛ'ЯНС"	3 028	-1 089	1 939	169	-4	166	-257	0	0	0
157	ІНВЕСТ-КРИВБАС БАНК	1 642	-965	677	413	-8	405	13	0	0	0
158	КРИМУНІВЕРСАЛБАНК	2 282	-10	2 272	160	-4	156	-84	0	0	0
159	МІЖНАРОДНИЙ ІПОТЕЧНИЙ БАНК	588	-92	496	73	-29	44	-3	0	0	0
160	КЛАСИКБАНК	2 322	-337	1 985	85	-2	83	109	0	0	0
161	УКРАЇНСЬКИЙ БАНК РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ	89	0	88	0	-1	-1	0	0	0	0
162	"СТОЛИЧНИЙ"	1 418	-158	1 259	4	-6	-2	0	2	0	0
Усього по групі		1 096 921	-621 640	475 281	280 689	-26 204	254 485	27 012	168	0	116
Усього по банках		8 150 334	-4 753 805	3 396 529	2 502 569	-238 385	2 264 184	449 592	8 718	0	957

	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
	9 482	9 915	-2 530	-3 168	0	-1 018	3 199	-3 127	72	0	72	0	72	0	0
	2 608	11 231	-943	-1 113	0	-1 214	7 961	-5 593	2 368	-100	2 268	0	2 268	0	0
	240	12 611	-1 937	-3 971	0	-916	5 787	-3 683	2 105	-675	1 429	0	1 429	0	0
	94	6 589	-1 258	-2 388	0	-261	2 681	244	2 925	-694	2 231	1	2 231	0	0
	5 966	12 033	-1 898	-2 114	0	-906	7 115	-6 143	972	-22	950	0	950	0	0
	239	10 042	-1 490	-1 936	0	-644	5 973	-2 128	3 845	-541	3 303	0	3 303	0	0
	215	8 154	-1 613	-2 435	0	-510	3 597	-1 965	1 631	-496	1 136	0	1 136	0	0
	269	1 288	-312	-326	0	-370	280	-257	24	0	24	0	24	0	0
	347	5 144	-2 244	-2 684	0	-571	-356	683	327	-3	324	0	324	0	0
	853	5 886	-1 192	-1 731	0	-446	2 517	-1 474	1 043	-217	827	0	827	0	0
	19	4 066	-742	-1 508	-10	-327	1 478	-600	878	-133	745	0	745	0	0
	5	4 669	-350	-409	0	-110	3 800	-2 366	1 434	-669	765	0	765	0	0
	12	6 232	-1 543	-1 919	0	-261	2 509	-1 746	763	-267	496	0	496	0	0
	64	4 231	-830	-1 335	0	-378	1 688	-1 254	434	0	434	0	434	0	0
	106	-23	-1 572	-1 894	0	-726	-4 215	-131	-4 346	0	-4 346	0	-4 346	0	0
	193	4 362	-2 428	-1 473	0	-193	268	-45	223	-145	77	0	77	0	0
	11	4 759	-1 904	-596	0	-378	1 881	-1 457	424	-65	359	0	359	0	0
	324	5 059	-839	-591	0	-157	3 472	-2 859	614	-364	250	0	250	0	0
	566	3 232	-1 133	-1 172	0	-394	533	-373	160	-126	35	0	35	0	0
	54	3 755	-1 742	-2 782	0	-443	-1 212	-341	-1 553	0	-1 553	0	-1 553	0	0
	144	6 737	-2 664	-1 712	0	-510	1 850	199	2 049	0	2 049	0	2 049	0	0
	37	5 827	-2 417	-1 200	0	-339	1 871	-1 439	432	-127	305	0	305	0	0
	7	3 968	-977	-1 330	0	-666	995	178	1 173	-167	1 006	0	1 006	0	0
	5	2 683	-823	-1 402	0	-172	286	454	740	-9	732	0	732	0	0
	462	4 503	-1 187	-1 710	0	-489	1 116	-563	553	-43	511	-8	503	0	0
	35	3 399	-1 031	-1 094	0	-206	1 069	-526	543	-151	392	0	392	0	0
	15	5 302	-1 375	-1 285	0	-488	2 153	-407	1 747	-264	1 483	0	1 483	0	0
	50	4 379	-1 168	-2 156	0	-374	681	32	713	-57	656	0	656	0	0
	173	2 146	-467	-1 302	0	-359	17	66	83	-10	74	0	74	0	0
	30	3 092	-851	-1 204	0	-106	931	-223	708	-222	487	0	487	0	0
	408	3 973	-1 340	-2 030	0	-519	84	-16	67	0	67	0	67	0	0
	-23	5 809	-381	-1 008	0	-88	4 331	-3 743	588	-94	494	0	494	0	0
	47	5 123	-1 286	-1 976	0	-60	1 801	-761	1 040	-378	663	0	663	0	0
	930	5 688	-429	-322	0	-409	4 529	-3 892	637	-77	560	0	560	0	0
	-1 728	4 097	-2 211	-2 390	0	-1 238	-1 743	2 020	278	-32	246	-3	243	0	0
	143	4 068	-788	-1 368	0	-555	1 357	-228	1 129	-253	877	0	877	0	0
	0	3 478	-385	-422	0	-395	2 277	-1 525	753	-71	682	0	682	0	0
	87	3 552	-972	-973	0	-330	1 277	-854	423	-7	416	0	416	0	0
	151	3 524	-1 229	-341	0	-1 431	524	-82	442	-34	408	1	409	0	0
	241	2 323	-1 201	-1 571	0	-318	-766	868	101	-4	97	0	97	0	0
	1 152	3 887	-1 220	-2 480	0	-823	-636	1 196	560	-256	304	0	304	0	0
	430	4 640	-820	-1 757	0	-981	1 081	-585	496	-153	343	0	343	0	0
	10	4 458	-940	-1 834	0	-594	1 089	2 668	3 757	-323	3 435	0	3 435	0	0
	12	4 017	-598	-378	0	-704	2 338	-1 434	904	-401	503	0	503	0	0
	-110	2 600	-684	-773	0	-203	940	-454	487	-140	347	0	347	0	0
	353	2 854	-745	-1 322	0	-227	560	-289	270	-34	236	0	236	0	0
	5	2 887	-460	-1 206	0	-74	1 146	-25	1 122	-175	947	0	947	0	0
	6	2 113	-263	-503	0	-194	1 153	-696	456	-219	238	0	238	0	0
	17	1 332	-158	-199	0	-49	927	-508	419	-42	377	0	377	0	0
	109	2 624	-541	-675	0	-272	1 135	-716	420	-321	99	0	99	0	0
	139	1 987	-397	-467	0	-228	895	-623	272	-35	238	0	238	0	0
	547	1 642	-540	-724	0	-121	258	-197	60	0	60	0	60	0	0
	0	2 344	-822	-471	0	-580	472	-785	-314	-292	-606	0	-606	0	0
	0	538	-2 387	-1 893	0	-2 560	-6 301	-51	-6 352	0	-6 352	2	-6 350	0	0
	1	2 177	-466	-590	0	-106	1 015	-1 007	8	-1	8	0	8	0	0
	0	87	-207	-287	0	-319	-726	0	-726	0	-726	0	-726	0	0
	131	1 391	-128	-317	0	-375	571	-412	160	-33	126	0	126	0	0
	66 259	823 322	-221 923	-254 650	-205	-106 868	239 675	-128 266	111 410	-32 864	78 546	117	78 663	0	0
	651 288	6 771 268	-1 633 233	-2 073 943	-246	-839 968	2 223 879	-1 063 515	1 160 364	-268 168	892 196	415	892 611	5	5

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготовлено співробітниками управління аналізу діяльності системи банків департаменту методології, банківського регулювання та нагляду НБУ.

ЕКСКЛЮЗИВ/

Основні показники діяльності банків України на 1 серпня 2005 року

№ п/п	Назва показника	01.01. 2001 р.	01.01. 2002 р.	01.01. 2003 р.	01.01. 2004 р.	01.01. 2005 р.	01.08. 2005 р.
1	Кількість зареєстрованих банків	195	189	182	179	182	184
2	Вилучено з Державного реєстру банків (з початку року)	9	9	12	8	4	1
3	Кількість банків, що перебувають у стадії ліквідації	38	35	24	20	20	20
4	Кількість діючих банків	153	152	157	158	160	163
4.1	Із них: з іноземним капіталом	22	21	20	19	19	22
4.1.1	у тому числі зі 100-відсотковим іноземним капіталом	7	6	7	7	7	9
5	Частка іноземного капіталу в статутному капіталі банків, %	13.3	12.5	13.7	11.3	9.6	11.0
Активи, млн. грн.							
1	Загальні активи (не скориговані на резерви за активними операціями)	39 866	50 785	67 774	105 539	141 497	173 746
1.1	Чисті активи (скориговані на резерви за активними операціями)	37 129	47 591	63 896	100 234	134 348	165 807
2	Високоліквідні активи	8 270	7 744	9 043	16 043	23 595	22 814
3	Кредитний портфель	23 637	32 097	46 736	73 442	97 197	124 599
3.1	У тому числі: кредити, надані суб'єктам господарювання;	18 216	26 564	38 189	57 957	72 875	89 800
3.2	кредити, надані фізичним особам	941	1 373	3 255	8 879	14 599	21 522
4	Довгострокові кредити	3 309	5 683	10 690	28 136	45 531	63 187
4.1	У тому числі довгострокові кредити, надані суб'єктам господарювання	2 761	5 125	9 698	23 239	34 693	45 606
5	Проблемні кредити (прострочені та сумнівні)	2 679	1 863	2 113	2 500	3 145	3 341
6	Вкладення в цінні папери	2 175	4 390	4 402	6 534	8 157	11 700
7	Резерви за активними операціями банків	2 737	3 194	3 905	5 355	7 250	8 127
	Відсоток виконання формування резерву	61.5	85.4	93.3	98.2	99.7	100.05
7.1	У тому числі резерв на відшкодування можливих втрат за кредитними операціями	2 336	2 963	3 575	4 631	6 367	7 220
Пасиви, млн. грн.							
1	Пасиви, всього	37 129	47 591	63 896	100 234	134 348	165 807
2	Балансовий капітал	6 507	7 915	9 983	12 882	18 421	20 871
2.1	У тому числі: статутний капітал;	3 671	4 573	5 998	8 116	11 605	13 039
2.2	частка капіталу в пасивах (капіталоємність)	17.5	16.6	15.6	12.9	13.7	12.6
3	Зобов'язання банків	30 622	39 676	53 913	87 352	115 926	144 936
3.1	У тому числі кошти суб'єктів господарювання;	13 071	15 653	19 703	27 987	40 128	49 130
3.1.1	із них строкові кошти суб'єктів господарювання	2 867	4 698	6 161	10 391	15 377	20 130
3.2	Вклади фізичних осіб;	6 649	11 165	19 092	32 113	41 207	57 349
3.2.1	із них строкові вклади фізичних осіб	4 569	8 060	14 128	24 861	33 204	43 445
Довідково							
1	Регулятивний капітал, млн. грн.	5 148	8 025	10 099	13 274	18 188	21 505
2	Адекватність регулятивного капіталу (Н2)	15.53	20.69	18.01	15.11	16.81	15.45
3	Доходи, млн. грн.	7 446	8 583	10 470	13 949	20 072	14 048
4	Витрати, млн. грн.	7 476	8 051	9 785	13 122	18 809	12 949
5	Результат діяльності, млн. грн.	-30	532	685	827	1 263	1 099
6	Рентабельність активів, %	-0.09	1.27	1.27	1.04	1.07	1.26
7	Рентабельність капіталу, %	-0.45	7.50	7.97	7.61	8.43	9.58
8	Чиста процентна маржа, %	6.31	6.94	6.00	5.78	4.90	4.68
9	Чистий спред, %	7.10	8.45	7.20	6.97	5.72	5.55

На замовлення "Вісника НБУ" матеріал підготовлено працівниками управління аналізу діяльності системи банків департаменту методології банківського регулювання та нагляду Національного банку України.

Основні монетарні параметри грошово-кредитного ринку України у липні 2005 року

Розміри діючої облікової ставки Національного банку України в 2000–2005 рр.

Дата введення у дію	Розмір діючої облікової ставки	Відсотки річні
15.08.2000 р.	27.0	
10.03.2001 р.	25.0	
07.04.2001 р.	21.0	
11.06.2001 р.	19.0	
09.08.2001 р.	17.0	
10.09.2001 р.	15.0	
10.12.2001 р.	12.5	
11.03.2002 р.	11.5	
04.04.2002 р.	10.0	
05.07.2002 р.	8.0	
05.12.2002 р.	7.0	
09.06.2004 р.	7.5	
07.10.2004 р.	8.0	
09.11.2004 р.	9.0	
10.08.2005 р.	9.5	

Обсяги кредитів, наданих Національним банком для підтримання ліквідності банків України в липні 2005 р. (в розрізі інструментів)

Показники	Відсотки	
	2005 р.	У тому числі за липень
Обсяги рефінансування банків, усього	100.0	100.0
У тому числі через:		
— кредити "овернайт", надані через постійно діючу лінію рефінансування	96.0	100.0
— кредити рефінансування, надані шляхом проведення тендера	2.5	—
— операції прямого РЕПО	1.2	—
— стабілізаційний кредит	0.3	—

Середньозважена процентна ставка за кредитами, наданими Національним банком для підтримання ліквідності банків України в липні 2005 р.

Показники	Відсотки	
	2005 р.	У тому числі за липень
Середньозважена процентна ставка за кредитами рефінансування, усього	15.3	15.0
У тому числі за:		
— кредитами "овернайт", наданими через постійно діючу лінію рефінансування	15.3	15.0
— кредитами, наданими шляхом проведення тендера	14.7	—
— операціями прямого РЕПО	14.0	—
— стабілізаційним кредитом	15.0	—

Процентні ставки банків за кредитами та депозитами у національній валюті у липні 2005 р.*

Показники	Відсотки річні	
	Липень 2005 р.	
На міжбанківському ринку:		
за кредитами, наданими іншим банкам	3.0	
за кредитами, отриманими від інших банків	3.0	
за депозитами, розміщеними в інших банках	4.1	
за депозитами, залученими від інших банків	4.3	
На небанківському ринку:		
за кредитами**	15.2	
за депозитами	8.7	

* За щоденною звітністю банків.

** Без урахування ставок за кредитами "овердрафт".

Темпи зростання грошової маси у січні – липні 2005 р.

Агрегати грошової маси	01.01.2005 р.	01.02.2005 р.	01.03.2005 р.	01.04.2005 р.	01.05.2005 р.	01.06.2005 р.	01.07.2005 р.	01.08.2005 р.
Готівка. Гроші поза банками								
M0, % до початку року	100.0	96.0	98.7	101.7	112.5	113.2	121.2	127.0
M0 + переказні кошти в національній валюті								
M1, % до початку року	100.0	96.8	100.0	109.5	113.6	115.7	124.9	126.3
M1 + переказні кошти в іноземній валюті та інші кошти								
M2, % до початку року	100.0	100.0	104.1	111.3	116.5	117.7	124.4	126.6
M2 + цінні папери власного боргу банків								
M3, % до початку року	100.0	99.9	104.1	111.4	116.5	117.6	124.3	126.5

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготовлено працівниками департаменту монетарної політики Національного банку України.

Інформація з першоджерел

Зміни і доповнення до Державного реєстру банків, внесені за період із 1 липня по 1 серпня 2005 р., а також зміни і доповнення до переліку операцій, на здійснення яких банки отримали банківську ліцензію та письмовий дозвіл Національного банку України на здійснення операцій, внесені за період із 1 липня по 1 серпня 2005 р.¹

А. Зміни і доповнення до Державного реєстру банків

Назва банку	Вид товариства	Зареєстрований статутний капітал, грн.	Дата реєстрації банку	Реєстраційний номер	Юридична адреса
м. Київ і Київська область					
Відкрите акціонерне товариство "Державний експортно-імпорتنний банк України"	ВАТ	444 000 000	23.01.1992 р.	5	м. Київ, вул. Горького, 127
Одеська область					
Акціонерний банк "Південний"	ЗАТ	161 500 000	03.12.1993 р.	218	м. Одеса, пров. Сабанський, 2

Б. Зміни і доповнення до переліку операцій, на здійснення яких банки отримали банківську ліцензію та письмовий дозвіл Національного банку України на здійснення операцій

Назва банку	Юридична адреса	Банківська ліцензія		Письмовий дозвіл на здійснення операцій		Перелік операцій, на здійснення яких банки отримали письмовий дозвіл на здійснення операцій	Заходи впливу, які вжито до банків
		Номер	Дата	Номер	Дата		
м. Київ і Київська область							
Акціонерний комерційний банк "Легбанк"	м. Київ, вул. Жилианська, 27	45	04.12.2001 р.	45-3	25.07.2005 р.	1,2,3,4,5,6,7,8, -11, 12,13,14,15,18,19,20,21,22	
Акціонерний комерційний банк "ТАС-Комерцбанк"	м. Київ, вул. Комінтерну, 30	38	11.10.2001 р.	38-2	25.07.2005 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,+9,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,23	
Акціонерний комерційний банк "Інтерконтинентбанк"	м. Київ, вул. Воронського, 22	100	02.07.2003 р.	100-2	03.02.2004 р.	1,2*,3,4,5*,6*,7*,8*,9*,12*,13*,14*,15*,18*,19*,20*,21*,22,23	Див. примітку.
Відкрите акціонерне товариство Комерційний банк "Хрещатик"	м. Київ, вул. Хрещатик, 8-а	158	29.12.2001 р.	158-4	25.07.2005 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,9,+10,11,12,13,14,15,17,18,19,20,21,22,+23	
Акціонерний комерційний банк "ТК КРЕДИТ"	м. Київ, вул. Дмитрівська, 18/24	82	11.01.2002 р.	82-1	11.01.2002 р.	1,2,3,4,5,6,7,8,12,13,14,15,18,19,20,21	
Комерційний банк "Українська фінансова група" — товариство з обмеженою відповідальністю	м. Київ, вул. Михайлівська, 18-в	214	04.08.2004 р.	214-2	25.07.2005 р.	1,2,3,5,6,7,+8,12,13,14,18,19,20	
Товариство з обмеженою відповідальністю комерційний банк "ЄВРОБАНК"	м. Київ, вул. Фрунзе, 109/2	220	25.07.2005 р.	220-1	25.07.2005 р.	1,2,3,5,6,7,8,12,13,14,18,19,20	

¹ "Офіційний список банків України, включених до Державного реєстру банків, та перелік операцій, на здійснення яких банки отримали банківську ліцензію та письмовий дозвіл Національного банку України на здійснення операцій" опубліковано у "Віснику НБУ" № 8, 2005 р. Зміни і доповнення, внесені до Державного реєстру банків та до переліку операцій, виділено червоним кольором. Примітки у колонці "Заходи впливу, які вжито до банків" викладено відповідно до рішень комісій з питань нагляду та регулювання діяльності банків. Назви банків подаються за орфографією статутів.

Цифра зі знаком "+" означає номер операції, на здійснення якої банк одержав право; зі знаком "-" — втратив право, цифра із символом "*" означає номер операції, здійснення якої для даного банку певною мірою обмежене.

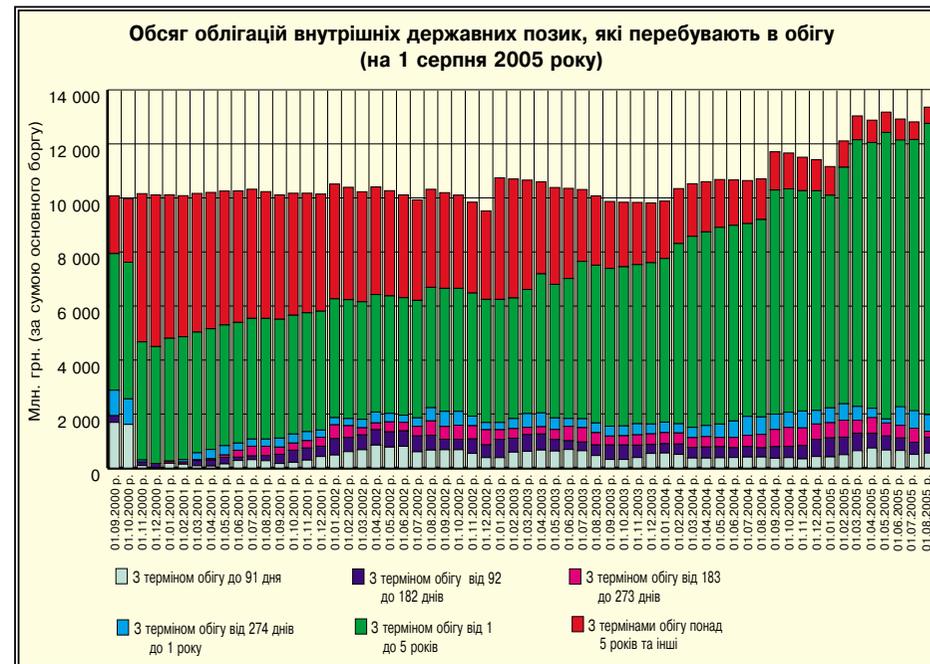
Примітка. Зупинено до 01.04.2006 р.: операції 5,6,7,8,9,13,14,15,18,19,20; операцію 12 — у частині випуску цінних паперів власного боргу (крім субординованого боргу); 1Л — у частині приймання вкладів (депозитів) від фізичних осіб, залучення міжбанківських вкладів (депозитів) і кредитів; операцію 2 — у частині ведення рахунків фізичних осіб (резидентів та нерезидентів) в іноземній валюті та фізичних осіб-нерезидентів у грошовій одиниці України; операцію 21 — за договорами з фізичними особами; 2Л — у частині відкриття та ведення поточних рахунків фізичних осіб, у тому числі переказ грошових коштів з цих рахунків за допомогою платіжних інструментів та зарахування коштів на них; обмежено здійснення банком кредитування обсягами, що досягнуті на визначену у рішенні дату.

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготувала головний економіст департаменту реєстрації та ліцензування банків Національного банку України Олена Сілецька.

Ринок державних цінних паперів України у липні 2005 року

Результати розміщення облігацій внутрішніх державних позик у липні 2005 року									
Номер розміщення	Дата проведення розрахунків за придбані облігації	Пропозиція			Результати				
		Встановлені обмеження на загальний обсяг розміщення облігацій, шт.	Номинал облігацій, грн.	Розмір купона на одну облігацію, грн.	Термін погашення облігацій	Обсяг розміщених облігацій, шт.	Залучено коштів до державного бюджету від розміщення облігацій, тис. грн.	Встановлений рівень доходності облігацій, %	Середньозважений рівень доходності облігацій, %
28	01.07.2005 р.	—	1 000	—	04.07.2007 р.	—	—	—	—
29	01.07.2005 р.	—	1 000	18.75	13.08.2008 р.	100 000	100 496.00	7.50	7.50
30	01.07.2005 р.	—	1 000	20.00	05.05.2010 р.	50 000	50 209.50	8.00	8.00
31	01.07.2005 р.	—	1 000	15.75	23.08.2006 р.	167 000	167 873.41	6.30	6.30
32	13.07.2005 р.	—	1 000	17.50	11.07.2007 р.	10 000	9 985.50	7.00	7.00
33	13.07.2005 р.	—	1 000	18.75	13.08.2008 р.	15 000	15 111.75	7.50	7.50
34	13.07.2005 р.	—	1 000	20.00	05.05.2010 р.	10 000	10 068.40	8.00	8.00
35	27.07.2005 р.	—	1 000	17.50	11.07.2007 р.	25 000	25 031.25	7.00	7.00
36	27.07.2005 р.	—	1 000	18.75	13.08.2008 р.	250 000	252 592.50	7.50	7.50
37	27.07.2005 р.	—	1 000	—	05.05.2010 р.	—	—	—	—
Разом		x	x	x		627 000	631 368.31	x	x

Обсяг розміщення облігацій внутрішніх державних позик за січень — липень 2005 року		
Період	Обсяг розміщених облігацій, шт.	Залучено коштів до державного бюджету, тис. грн.
Січень	1 044 500	1 056 483.99
Лютий	1 000 000	1 086 613.04
Березень	200 000	245 627.51
I квартал	2 244 500	2 388 724.53
Квітень	3 635 769	3 740 334.01
Травень	14 000	13 961.08
Червень	377 500	379 030.05
II квартал	4 022 269	4 133 325.14
I півріччя	6 271 769	6 522 049.67
Липень	627 000	631 368.31
Серпень		
Вересень		
III квартал	627 000	631 368.31
Жовтень		
Листопад		
Грудень		
IV квартал		
Усього з початку року	6 898 769	7 153 417.98

На замовлення "Вісника НБУ" матеріали підготовлено працівниками департаменту монетарної політики Національного банку України.

АННОТАЦИИ

Виктор Ющенко. *Наша денежная реформа — одна из лучших послевоенных реформ в Европе.*

Отрывок из интервью В.Ющенко, а также выдержки из его статей в “Віснику НБУ”, посвященные денежной реформе Украины.

Владимир Стельмах. *Реформа, достойная подражания.*

Обобщены основные этапы осуществления в Украине в 1996 году денежной реформы, в результате которой введена украинская национальная валюта — гривня.

Алла Соколовская. *Налоговые льготы в Украине: мифы и реальность.*

Исследуются распространенные в отечественной экономической литературе ложные, как считает автор, мнения о том, что упразднение налоговых льгот может существенно снизить связанные с этим потери поступлений в государственный бюджет.

Цезарь Огонь. *Приоритеты финансовой стабильности государства.*

Изложена теоретическая гипотеза финансовой стабильности государства и предложены новые подходы к построению целостной системы ее регулирования.

Основные макроэкономические показатели развития Украины в июле 2000—2005 годов.

Александр Шаров. *Проблемы развития валютной системы Южно-Африканской Республики.*

Анализ современных тенденций на региональном и внутреннем рынках ЮАР.

Ростислава Кульчицкая. *Особенности современной банковской системы Швейцарии.*

Рассмотрены такие качества швейцарской банковской системы, как универсальность, международная направленность, надежность и гарантии сохранения коммерческой тайны.

Он по капле раздал себя людям.

Редакционная статья-некролог по случаю смерти председателя правления Украинского профессионального банка, известного фотохудожника, одного из наиболее активных авторов “Вісника НБУ” Леонида Милевского.

Игорь Волошин. *Переходная динамика разрывов ликвидности банка.*

Излагается авторская модель теоретического анализа динамики разрывов ликвидности с учетом процесса воспроизводства банковских услуг.

Структура активов банков Украины по состоянию на 01.07.2005 г.

Структура обязательств банков Украины по состоянию на 01.07.2005 г.

Структура собственного капитала банков Украины по состоянию на 01.07.2005 г.

Финансовые результаты деятельности банков Украины по состоянию на 01.07.2005 г.

Основные показатели деятельности банков Украины на 1 августа 2005 года.

Изменения и дополнения к Государственному реестру банков, внесенные за период с 1 июля по 1 августа 2005 г., а также изменения и дополнения к перечню операций, на осуществление которых банки получили банковскую лицензию и письменное разрешение Национального банка Украины на осуществление операций, внесенные за период с 1 июля по 1 августа 2005 г.

О выпуске в обращение памятных монет “Сорочинський ярмарок”.

Официальное сообщение о выпуске в обращение и нумизматическое описание памятных монет номиналами 20 и 5 гривень, посвященных Сорочинской ярмарке на Полтавщине. Фотоизображения аверса и реверса монет.

Валерий Галасюк, Мария Сорока, Виктор Галасюк. *Модель принятия решения о кредитовании на базе концепции CCF.*

Излагается авторская модель выбора оптимального решения о предоставлении кредита потенциальному клиенту банка. Модель базируется на предложенной этими же авторами концепции условно-денежных потоков (CCF).

Основные монетарные параметры денежно-кредитного рынка Украины в июле 2005 года.

Официальный курс гривни к иностранным валютам, устанавливаемый Национальным банком Украины один раз в месяц (за июль 2005 года).

Официальный курс гривни к иностранным валютам, устанавливаемый Национальным банком Украины ежедневно (за июль 2005 года).

Общий внешний долгосрочный долг Украины по кредитам в иностранной валюте (по состоянию на 30.06.2005 г.).

Андрей Папуша. *Миллионная карточка НСМЭП.*

Репортаж с пресс-конференции, посвященной эмиссии миллионной карточки Национальной системы массовых электронных платежей.

Юрий Килимник. *Исследование экономической нобелелогии.*

Мини-рецензия на пособие Михаила Довбенко “Сучасна економічна теорія. Економічна нобелелогія”, в которой рассматриваются достижения всех 55 лауреатов Нобелевской премии в области экономики.

Рынок государственных ценных бумаг Украины в июле 2005 года.

ANNOTATIONS

Viktor Yuschenko. *Our currency reform is one the best among the postwar reforms in Europe.*

A fragment of the interview with Viktor Yuschenko and extracts from his articles dedicated to the currency reform in Ukraine and published in “The Herald of the National Bank of Ukraine”.

Volodymyr Stelmakh. *The exemplary reform.*

Observed are the stages of the currency reform initiated in Ukraine in 1996 which resulted in putting Ukraine’s national currency, the hryvnia into circulation.

Alla Sokolovska. *Tax privileges in Ukraine: the myths and reality.*

Discussed are the opinions that are widely spread in Ukrainian economic literature concerning the fact that an abolition of tax privileges can considerably decrease the lost tax of the State Budget.

Tsezar Ohon. *Priorities of state’s financial stability.*

Considered is the theoretical hypothesis of the financial stability of a state. Offered are new approaches to its regulation.

Major macroeconomic indicators of the development of Ukraine in July 2000 – 2005.

Olexander Sharov. *Problems of the development of the exchange system of the South African Republic.*

Discussed are today’s trends in the regional and domestic markets of the South African Republic.

Rostyslava Kulchytska. *Peculiarities of Switzerland’s present banking system.*

Considered are such peculiarities of the banking system of Switzerland as universality, international orientation, reliability, and guarantees of keeping the commercial classified information.

He devoted himself to people.

The obituary editorial dedicated to Leonid Milevskyi, chairman of the board of Ukrainian Professional Bank, famous photo-artist and one of the most active authors of “The Herald of the National Bank of Ukraine” journal.

Ihor Voloshyn. *A transition dynamics of bank’s liquidity gaps.*

Offered is the model for the theoretical analysis of the dynamics of liquidity gaps with the reproduction of banking services taken into account.

Pattern of assets of Ukrainian banks as of 1 July 2005.

Pattern of liabilities of Ukrainian banks as of 1 July 2005.

Pattern of own capital of Ukrainian banks as of 1 July 2005.

Financial performance of Ukrainian banks as of 1 July 2005.

Major indicators of the activities of Ukrainian banks as of 1 August 2005.

Amendments to the State Register of Banks and to the list of transactions for whose performance banks were granted a banking license and NBU permission in writing made over a period from 1 July to 1 August 2005.

Putting into circulation the commemorative coin “The Sorochyntsi Fair”.

Official report on putting into circulation the 20 and 5 hryvnia commemorative coins dedicated to the Sorochyntsi fair in Poltava region. Obverse, reverse and numismatic description of the coins are enclosed.

Valerii Halasiuk, Maria Soroka, Viktor Halasiuk. *The model for taking decision on crediting based on the CCF concept.*

The authors offer the model for choosing the optimum decision on granting a credit to a potential bank’s customer. The model is based on the conditional cash flows (CCF).

Major monetary parameters of the monetary market of Ukraine in July 2005.

Official exchange rate of hryvnia against foreign currencies established monthly by the NBU (in July 2005).

Official exchange rate of hryvnia against foreign currencies established daibly by the NBU (in July 2005).

The total external long-term debt of Ukraine on foreign currency credits as of 30 June 2005.

Andrii Papusha. *The millionth NSMEP card.*

Report on the press-conference dedicated to the issue of the millionth card of the National System of Mass Electronic Payments (NSMEP).

Yurii Kylymnyk. *The economic nobelelogy research.*

Mini-review of the book “The modern Economics. The economic nobelelogy” by Mykhailo Dovbenko in which the achievements of 55 laureates of the Nobel Prize are considered.

Government securities market of Ukraine in July 2005.